

*„Gyermekekkel foglalkozni:
ez minden bizonnyal a leghálásabb munka, mi e földön osztályrészünkül juthat,
és saját tökéletesebbülésünket is ez mozdíthatja leginkább előre.”
/Brunsztvik Teréz/*

BALATONFÜREDI ÓVÁROSI ÓVODA

**BALATONFÜRED, Kossuth Lajos u. 37. sz.
OM azonosító: 036880**

Pedagógiai Programja

**Készítette: Balatonfüredi Óvárosi Óvoda (volt II. sz. Óvoda)
vezetője és nevelőtestülete 1998.**

1. sz. módosítás ideje:	2004. június
2. sz. módosítás ideje:	2010. április
3. sz. (saját hatáskörű) módosítás ideje:	2010. október
4. sz. módosítás ideje:	2013. augusztus
5. sz. módosítás ideje:	2015. augusztus
6. sz. módosítás ideje (névváltozás miatt):	2016. január
7. sz. módosítás ideje:	2018. augusztus
8.sz. módosítás ideje:	2019. augusztus
9. sz. (saját hatáskörű) módosítás ideje:	2020. szeptember
10. sz. módosítás ideje:	2021. szeptember

2021.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Balatonfüredi Óvárosi Óvoda
8230 Balatonfüred, Kossuth L. u. 37..
(Az óvoda neve és címe)

Az óvoda OM azonosítója:036880	Készítette: A Balatonfüredi Óvárosi Óvoda nevelőtestülete
Legitimációs eljárás – Az érvényességet igazoló aláírások:	
52/2021. iktatószámon elfogadta: ----- a nevelőtestület nevében	Véleménynyilvánítók ----- óvodai szülői szervezet nevében
52/2021. iktatószámon jóváhagyta: ----- intézményvezető Ph.	
Egyetértését kinyilvánító: ----- Fenntartó	
Időbeni hatályossága: 2021. szeptember 01.-től	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: a feladatellátási helyen, honlapon, OH felületén	
Verziószám: 10/2021.	
Készült: 1 eredeti példányban	

TARTALOMJEGYZÉK

AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI	5
A JOGSZABÁLYI HÁTTÉR	6
I. BEVEZETŐ	8
I. 1. NEVELÉSI PROGRAMUNK TOVÁBBFEJLESZTETÉSÉT, MÓDOSÍTÁSÁT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK	9
I. 2. A PEDAGÓGIAI FEJLŐDÉS ÚTJÁN	11
I. 3. ÓVODÁNK KÜLDETÉS NYILATKOZATA	12
II. ÓVODÁNK SAJÁTOS ARCULATA	13
II. 1. GYERMEKKÉPÜNK	14
II. 2. ÓVODAKÉPÜNK	15
II. 2. 1. Természeti környezetünk	17
II. 2. 2. Tárgyi környezetünk	17
II. 2. 3. Szociokulturális környezetünk	18
II. 2. 4. Pedagógusképünk, Nevelőtestületünk	18
II. 3. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLKITŰZÉSEI, ELVEI	19
II. 3. 1 Kiemelt nevelési elveink	19
II. 3. 2. Nevelési célrendszer	20
II. 3. 3. Óvodánk funkciói	22
II. 3. 4. Óvodai nevelésünk rendszere	22
III. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI, A NEVELÉS KERETEI	24
III. 1. AZ ÓVODA EGÉSZSÉGVÉDŐ PROGRAMJA	24
III. 1. 1. Az egészséges életmód alakítása (egészségnevelés-, fejlesztés)	26
III. 1. 1. 1. Az egészséges táplálkozás	26
III. 1. 1. 2. A gyermek testi fejlődésének elősegítése	27
III. 1. 1. 3. Mentális (pszicho-higiénés) egészségvédelem	29
III. 1. 1. 4. Személyi higiénia	30
III. 1. 1. 5. Környezeti higiénia	32
III. 1. 1. 6. Bántalmazás-, baleset és betegség megelőzés, elsősegélynyújtás	33
III. 1. 2. A környezettudatos magatartás megalapozása	35
III. 1. 3. Gyermeki tevékenységek az egészséges életmód alakítása során	38
III. 1. 4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére	39
III. 2. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	41
III. 2. 1. A környezet megismerésére törekvő, óvó-, védő szemléletű nevelésünk, és az érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés alakulásának színterei	44
III. 3. AZ ANYANYELVI-, ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	49
IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	55
IV. 1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK	55
IV. 1. 1. Humán erőforrás	55
IV. 1. 2. Nevelőtestület képzettségi mutatói	57
IV. 1. 3. Tervezett továbbképzési irányultság	57
IV. 2. TÁRGYI FELTÉTELEK	60
IV. 2. 1. Az óvoda épületei, eszköz és felszerelés ellátottság	60

IV. 3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	62
IV. 3. 1. Óvodánk szerkezete, működési rendje	62
IV. 3. 2. Az óvoda dokumentációs rendszere	65
IV. 4. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	69
IV. 4. 1. Elsődleges partner - A család és az óvoda	69
IV. 4. 2. Másodlagos partnerek -Egyéb partner kapcsolataink	73
IV. 5. ÓVODÁNK SAJÁTOS FELADATAI ÉS SZOLGÁLTATÁSAI	80
IV. 5. 1. Inkluzív pedagógia - integráció	80
IV. 5. 2. Multikulturalizmus és interkulturalizmus	86
IV. 5. 3. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek	88
IV. 5. 4. A tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek ellátása	90
IV. 5. 5. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk	90
IV. 5. 6. Óvodánk egyéb szolgáltatásai	95
V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	96
V. 1. JÁTÉK	97
V. 2. A FEJLESZTÉS ESZKÖZEI, A FEJLESZTÉS TARTALMA	105
V. 2. 1. Verselés, mesélés	105
V. 2. 2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	109
V. 2. 3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	113
V. 2. 4. Mozgás	117
V. 2. 5. A külső világ tevékeny megismerése (matematikai tartalommal)	122
V. 3. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	130
V. 4. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	134
V. 5. A GYERMEK ÉRÉSI FOLYAMATÁHOZ IGAZÍTOTT DIFFERENCIÁLT TERVEZÉS	138
VI. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	139
VI. 1. AZ ISKOLAI ALKALMASSÁG	139
VI. 1. 1. <i>Az iskolába lépés törvényi feltételei, háttere</i>	141
VI. 2. A PEDAGÓGIAI GYAKORLAT ELLENŐRZÉSÉNEK TERÜLETEI	143
VII. A PROGRAM BEVÁLÁSÁNAK ÉRTÉKELÉSE	144
ZÁRÓ GONDOLATOK	144
1. SZ. MELLÉKLET: AZ EGYÉNI FEJLŐDÉSI NAPLÓ	145
2. SZ. MELLÉKLET: FEJLETTSÉGI JELLEMZŐK ÓVODÁSKOR VÉGÉN	163
3. SZ. MELLÉKLET: JEGYZŐKÖNYV – JELENLÉTI ÍV	168
4. SZ. MELLÉKLET: LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	170

AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI	
Az intézmény megnevezése:	Balatonfüredi Óvárosi Óvoda OM azonosító: 036880
Székhelye, címe:	8230 Balatonfüred, Kossuth L. u. 37. Tel/fax: (87) 342-785
Honlap címünk:	www.ovarosiovoda.hu
E-mail cím:	vezeto@ovarosiovoda.hu
Az óvoda alapítója:	Balatonfüred Város Önkormányzata
Az alapítás időpontja:	1997. 07. 01.
Az óvoda alapítására, átalakítására, megszüntetésére jogosult szerv:	Közoktatási Intézményfenntartó Társulás 8230 Balatonfüred, Szent István tér 1.
Az óvoda fenntartó/irányító és felügyeleti szerve, címe:	Közoktatási Intézményfenntartó Társulás 8230 Balatonfüred, Szent István tér 1.
A pedagógiai program készítője:	a nevelőtestület
A pedagógiai program elfogadója:	a nevelőtestület
A pedagógiai program jóváhagyója:	az óvodavezető
Eljárásjog gyakorlása, egyetértés nyilvánítás:	Közoktatási Intézményfenntartó Társulás
Az óvodai nevelés nyelve:	magyar
Hit-és vallásoktatás:	SZMSZ-ben szabályozottak szerint biztosított
Az intézmény jogszabályban meghatározott közfeladata:	óvodai ellátás

A NEVELŐTESTÜLET NÉVSORA 2021. 09. 01.	
Sorszám	NÉV
1.	CSEKÖNÉ SZABÓ ORSOLYA
2.	ERDÉLYI – HESSZ ERIKA
3.	FUTAKI – KOÓK ILONA
4.	HÓDOS ZOLTÁNNÉ
5.	KIRÁLY LÁSZLÓNÉ
6.	KOVÁCS ALÍZ
7.	PETNEHÁZI LÁSZLÓNÉ
8.	VASS ISTVÁNNÉ
9.	ZEMEN KATALIN

JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről és módosításai
- Az Alkotmánybíróság 9/2021. (III. 17.) AB határozata a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi
- CXC. törvény 8. § (2) bekezdése
- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról és módosításai
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet és módosításai a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI - rendelet és módosításai a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 30/2012 (IX.28.) EMMI - rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról
- 326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelet és módosításai a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. tv. köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről;
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védeleméről és gyámügyi igazgatásról
- 148/2017. (VI.12.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet módosításáról
- 26/1997. (IX.3.) NM rendelet Az egészségügyi ellátásról
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- Az oktatási nyilvántartásról szóló 2018. évi LXXXIX. törvény (Onyvtv.)
- Egyes köznevelést érintő törvények módosításáról szóló 2021. évi LII. törvény
- A pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről, valamint a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2021. LXXIX. Törvény
- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.)
- Az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet
- A tanfelügyeleti, minősítési és önértékelési kézikönyvek az óvodák részére.
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Helyi rendeletek és belső szabályzatok

Intézményünk belső szabályzatai:

- Alapító Okirat
- Szervezeti és Működési Szabályzat
- Házi rend
- Éves pedagógiai munkaterv
- Továbbképzési – és Beiskolázási terv

*„Ha a jövő évről akarsz gondoskodni, vess
magot.*

Ha egy évtizeddel számolsz, ültess fát.

Ha terved egy életre szól, embert nevelj!”

(kínai bölcsesség)

*„Az óvoda már valóságos véres élet.
Ami sebet ott kap valaki, gyakran holtáig sem heveri ki.
S ha jó magot ültetünk bele, egész életében virágzik.”*

I. BEVEZETŐ

Kedves Szülők, kedves gyerekek!

Óvodánkban a gyermekek szükségleteit, életkori és egyéni sajátosságait szem előtt tartva, **boldog gyermekként** igyekszünk biztosítani a hozzánk járó gyermekeknek. Hogy mi jelent boldogságot? Mindig az értékek birtoklása. Az pedig, hogy ki mit tart értéknek, neveltetése során dől el!- Ezzel a felelősséggel készítettük el PEDAGÓGIAI PROGRAMUNKAT.

E munka elvégzésében szerencsésnek mondhatjuk magunkat, mivel testületünk stabil, hosszabb ideje együtt dolgozó nevelőközösség.

Pedagógiai Programunk a gyermekek óvodai nevelésében érvényesítendő elveinket fogalmazza meg.

A gyermekek fejlődésének alapja a mozgás és a szabad játék. A mozgás a gyermekek legtermészetesebb tevékenysége, a szabad játék pedig megteremti kapcsolatukat környezetükkel.

Valljuk, hogy az óvodás gyermek életében a legnagyobb örömforrás a szabad játék.

A játékon keresztül épül be személyiségbe az őt körülvevő világ megismerése, az értékek megbecsülése. Éppen ezért változatos programokkal, múzeumlátogatásokkal, kirándulásokkal, sétákkal, báb- színházi előadásokkal gazdagítjuk gyermekeink élményvilágát, mely egyben a szabad játékuk alapja is.

Óvodai nevelésünk során nagy hangsúlyt helyezünk az egészséges életmód és környezeti nevelés alapelveinek érvényesülésére, az egészséges életmód alakítására, a mindennapos testmozgásra és testedzésre.

Ennek érdekében nevelőtestületünk olyan – a környezeti nevelést kiemelő-saját pedagógiai programot dolgozott ki, amelyben nagy hangsúlyt helyez a környezet megismerésére, óvására, védelmére, a környezettudatos magatartás megalapozására. Tapasztalják meg, hogy a természetben minden érték!

Fontos szempontnak tartottuk óvodánk városon belüli elhelyezkedésének kedvező adottságait (erdő, mező, a Balaton közelsége), hisz a természet a maga sokszínűségével az egyik legcsodálatosabb terület, ahol a gyermek sokoldalú nevelése biztosítható.

Olyan gazdag ingerhatást semmilyen mesterségesen kialakított környezet nem kelt a gyermekben, mint a virágok, a fák, a víz, a madarak, stb. Ahhoz, hogy ezt biztosítsuk számára, ki kell vinni az erdőbe, a mezőbe. Azt, hogy élvezhesse gyermek a természetet, meg kell szerettetni vele, ahhoz, hogy megszeresse, meg kell ismertetni vele, ahhoz, hogy sokáig élvezhesse, vigyáznia kell rá! E folyamatban az óvodapedagógus és a szülők személyes példamutatásának meghatározó szerepe van, hisz a gyermek számára mindkettő modell értékű.

A program a tapasztalat -, és ismeretszerzés során a gyermekek alapvető tevékenységére a szabad játékra épül, amely döntő szerepet játszik a szokások kialakításában, a kultúra közvetítésében. Lehetőséget ad az ingerszegény környezet ellensúlyozására is.

Olyan saját pedagógiai programmal neveljük a gyermekeket, amely eredményesen szolgálja az óvodás gyermek testi-, lelki-, értelmi-, erkölcsi fejlődését. A nálunk töltött évek alatt kialakulnak a gyermekekben mindazon képességek, amelyek birtokában képesek lesznek biztonságban átlépni az iskola kapuját.

Kovács Alíz Óvodavezető

I. 1. NEVELÉSI PROGRAMUNK TOVÁBBFEJLESZTETÉSÉT, MÓDOSÍTÁSÁT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK

Pedagógiai Programunk 1998-ban készült el.

A bevezetéstől eltelt időszak - *1999. év szeptemberétől* - sokféle tapasztalattal gazdagította a program gyakorlati kimunkálásnak folyamatát.

A törvényi változások, illetve a program alkalmazása során szerzett tapasztalatok indokolták az eddig elvégzett módosításokat:

1. sz. módosítás ideje:	2004. június
2. sz. módosítás ideje:	2010. április
3. sz. (saját hatáskörű) módosítás ideje:	2010. október
4. sz. módosítás ideje:	2013. augusztus
5. sz. módosítás ideje:	2015. augusztus
6. sz. módosítás ideje:	2016. január
7. sz. módosítás ideje:	2018. augusztus
8. sz. módosítás ideje:	2019. augusztus
9. sz. (saját hatáskörű) módosítás ideje:	2020. szeptember 01.
10. sz. módosítás ideje:	2021. szeptember 01.

A 2013. évi - felülvizsgálatot, Magyarország Alaptörvényének (15. cikk, 1. bekezdésben foglaltak alapján), továbbá a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény és azt módosító 2012. évi CXXIV. Törvény, valamint az Óvodai nevelés Országos Alapprogramját módosító 36/2012 (XII. 17.) Kormányrendelet tette szükségessé. (továbbiakban Alapprogram).

E tartalmi elemek a következők voltak:

- Inkluzív pedagógia -Integráció a sajátosságok megőrzésével a különbségekhez való alkalmazkodással-
- Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztés, fejlődésének elősegítése:
 - *tanulási, valamint magatartási problémákkal küzdő gyermekek;*
 - *kivételes képességű gyermekek;*
 - A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése;
- Multikulturalizmus és interkulturalizmus;
- A szociális hátrányok enyhítését elősegítő pedagógiai tevékenységek;
- A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések;
- Óvodai integrációs program- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésére;
- A nemzetiség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatok,
- Az óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága
- **Az egészség és környezeti nevelés alapelvei- Az egészséges életmód alakítása**
 - *A környezettudatos magatartás megalapozása*
 - *Az óvoda egészségvédő programja*

A 2015. évi – felülvizsgálatot :

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC. törvény által elrendelt egységes szempontok alapján történő külső ellenőrzési és értékelési rendszer bevezetése tette szükségessé (*tanfelügyelet, pedagógusminősítés*).
- továbbá a pedagógiai – szakmai ellenőrzéshez kapcsolódó *átfogó intézményi önértékelés* elvégzése;

Az oktatásirányítás által bevezetett ezen új szerkezetű intézményhálózat, irányítási és ellenőrzési modell a magyar köznevelési rendszer minőségének javítását célozza meg.

A 2016. évi – felülvizsgálatot :

Az 1/1332-30/2015. Képviselőtestületi határozatszámmal, 2016. 01. 05. nappal hatályba lépett módosított Alapító Okirat tette szükségessé a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 22/2015. (IV. 21.) EMMI rendelet módosítása értelmében, mely az intézmény névhasználatára vonatkozott.

Az óvoda új neve:

Balatonfüredi Óvárosi Óvoda

Tagintézmény elnevezése:

Balatonfüredi Óvárosi Óvoda – Mogyoró

Tagóvodája.

A 2018. évi – felülvizsgálatot:

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendeletet módosító 137/2018. (VII. 25.) kormányrendelet változásai tették szükségessé, mely az alábbi területekre terjedt ki 2018. 09. 01. hatállyal:

- Az óvodai nevelés feladatai (III. fejezet) közül: - *egészséges életmód alakítása; az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés;*
- Az óvodai élet megszervezésének elvei (IV. fejezet) közül: - *az óvoda kapcsolatai;*
- Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai (V. fejezet) közül: - *Verselés, mesélés; Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka; - A külső világ tevékeny megismerése;*

Saját hatáskörű módosítást végeztünk a nyár **(2018)** folyamán, az alábbi területeken és módon: **A 2017/18.** nevelési évben történt szaktanácsadói látogatások véleménye alapján felülvizsgáltuk a „*Gyermekek egyéni fejlődési naplóját*”, és módosításként **bővítettük a fejlesztési javaslatokra szánt felületet.**

Az iskolába lépők fejlettségi szintjének rögzítésére (kimeneti állapot rögzítése) használt dokumentumot (*Tudás – és neveltségi szint felmérőlap*) is felülvizsgáltuk és a dokumentációs terhek csökkentése céljából egyszerűbb mérőlapot választottunk (*Fejlettségi jellemzők óvodáskor végén*).

Továbbá nevelőtestületi szinten **felül vizsgáltuk csoportnaplóinkat és módosításokat végeztünk az alábbi területeken:**

- *Nevelési terv: az óvodai nevelés feladatainak tervezése, értékelése (féléves – éves!);*
- *A heti reflexiók helyett fontosabbnak ítéltük a gyermekcsoport fejlődésének nyomon követését az egyéni fejlődési naplók alapján (január és június, összevetésük alapján éves értékelést készítünk.*

A módosításokat a Pedagógiai Programban is rögzítettük

A dokumentumok bevezetése nevelőtestületi elfogadás és vezetői jóváhagyást követően a 2018/19. nevelési évkezdődően történt **(2018. 09. 01.).**

A 2019. évi –módosítást a köznevelési törvény alábbi területeket érintő módosításai tették szükségessé:

- Az óvodai ellátás igénybe vételével és a tankötelezettség kezdetével kapcsolatos szabályok:
 - *A kötelező óvodáztatás alóli felmentés időtartamának csökkentése*
 - *Tankötelezettség – iskolakezdés szabályozása*
- Szociális segítők az óvodában (együttműködési megállapodás alapján)

A 2020. szeptember 01.- i módosítást a Mogyoró Tagóvoda 2020. 09. 01-től érvénybe lépő fenntartó váltása indokolta. Tagóvodánk ezen időponttól önkormányzati fenntartásból a Református Egyház fenntartásában működik tovább.

A fenntartó váltás óvodánk Alapító Okiratának módosítását is szükségessé tette.

A Balatonfüredi Óvárosi Óvoda **4 csoporttal** (1 vegyes és 3 tiszta korosztályú) **88 férőhellyel** működik tovább.

Az intézményi dokumentumokban **a 2021. szeptember 01.- i módosítást** az Alapító Okirat, az Óvodai Alapprogram valamint a 2011. évi CXCV. Nemzeti köznevelésről szóló törvény (Nkt.) 2021. év nyarán történt módosításai tették szükségessé. (SZMSZ, PP, Házirend, Különös Közzétételi lista/

Módosítással érintett területek:

- **2021. 07. 01. –től hatályos - az óvodai nevelésben történő kötelező részvétel alóli felmentés /Nkt. 8. §. (2)/ -**
- **2021. 05. 28. –től hatályos a tankötelezettséget érintő módosítás /Nkt. 45. § (2) /**
- **A tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek ellátása / Nkt. 4. /**
- **Az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermekek ellátása /Nkt. 62. § (1a-c) /**
- **Az óvodai jogviszony szabályainak pontosítása /Nkt. 49. § (1); Nkt. 91. § (4) /**
- **A gyermekek adatainak nyilvántartása /Nkt. 41. §. /**
- **Az óvodapedagógusok személyes adatainak kezelése - GDPR**

I. 2. A PEDAGÓGIAI FEJLŐDÉS ÚTJÁN-PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK KÜLDETÉSE, FILOZÓFIÁJA

Napjainkban elengedhetetlenül fontossá vált, hogy a megváltozott társadalmi környezetet, - amelyből a gyermekek érkeznek - figyelembe vegyük óvodai nevelő munkánkban. A meglévő nevelési gyakorlatunk mellett, a pedagógiai munkánk korszerűsítése szükségessé teszi, az általunk meghatározott, közvetlen partnereink véleményének, igényeinek, elvárásainak figyelembevételét, melyet a minőségfejlesztési tevékenységünk során tártunk fel.

Így a törvényi előírások mellett programunkban ezek is érvényre jutnak.

E folyamat által feltárt erősségeink megőrzésére folyamatosan törekszünk, melyek összhangban vannak nevelési programunk fő értékeivel.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának kiadása jogalapot, lehetőséget és keretet adott az óvodáknak saját Pedagógiai Program kidolgozására, vagy adaptálásra, melyben megkötelesek csak a gyermek érdekének védelmében tesz.

Nevelőtestületünk az Alapprogramra építve, azzal összhangban – **a környezeti nevelést kiemelő-saját pedagógiai programot dolgozott ki**, melyben lehetőség nyílt a pedagógiai nézetek, értékrendek, a módszertani szabadság alkotó érvényesítésére, érvényesülésre, a helyi lehetőségek és szükségletek figyelembevételére a gyermekek harmonikus fejlődése érdekében.

E dokumentum határozza meg az óvodánkban folyó nevelőmunka célját, feladatait, alapelveit, a gyermeki tevékenységeket és a fejlődés kritériumait.

Pedagógiai Programunkban érvényesülnek azok a saját tapasztalaton alapuló törekvések is melyeket nevelőtestületünk célravezetőnek minősít.

A közös programalkotás elősegítette, hogy az egységes óvodapedagógusi nézetek által, egységes szemlélet alakuljon ki az óvodapedagógusok, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők körében is, s így egységes nevelői hatások érvényesülhetnek minden csoportban, melyet **óvodánk küldetés nyilatkozata** igen kifejezően tükröz.

I. 3. ÓVODÁNK KÜLDETÉS NYILATKOZATA

- Az óvodai nevelésünk, a gyermeki jogok és szabadságok tiszteletbe tartására irányul.
- Az egyenlő hozzáférés biztosításával minden gyermek egyenlő esélyekkel jut az élményekhez, a fejlődés lehetőségeihez.
- **A gyermeket, mint fejlődő személyiséget különleges védelem és gondoskodás illeti meg!**
- Az óvodai nevelésünk **gyermekközpontú, befogadó** ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk az **életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.**
- Óvodai nevelésünk során elfogadjuk a különbözőséget, melyet figyelembe veszünk a különleges bánásmódot igénylő gyermekek (*sajátos nevelési igényű, tanulási, vagy magatartási problémákkal küzdők, illetve tehetségigéretesek*), etnikai, nemzeti kisebbségi, szociálisan hátrányos gyermekek nevelése, szocializációja, egyéni bánásmódja, differenciált fejlesztése során is. A migráns gyermekek tekintetében biztosítjuk az önazonosságuk megőrzését, ápolását-erősítését, valamint elősegítjük társadalmi integrációjukat, szocializációjukat.
- Valljuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda csak a családdal együtt, a családi nevelés funkcióját erősítve, kiegészítve, esetenként a hátrányokat csökkentve tudja nevelő szerepét betölteni.
- Az óvodai nevelésben a **felnőttek modell szerepe kiemelkedő** jelentőségű, egész nevelőmunkánkat a gyermeki személyiség tiszteletbe tartása, szeretete, megbecsülése, ösztönzése, hatja át.
- **A gyermek elsődleges és alapvető tevékenysége a játék**, ezért a személyisége teljes kibontakoztatását e tevékenységformára építjük.
- Óvodai nevelésünk során nagy hangsúlyt helyezünk az egészség és környezeti nevelés alapelveinek érvényesülésére, az egészséges életmód alakítására, a mindennapos testmozgásra és testedzésre.
- **Kiemelt feladatnak tekintjük a környezet megismerésére, óvására, védelmére nevelést, a környezettudatos magatartás megalapozását. Tapasztalják meg, hogy a természetben minden érték!**
- A gyermek fejlettségi szintjét, a fokozatosság elvét szem előtt tartva vonjuk be a környezetvédelmi munkába.
- Az óvodáskorra alapozzuk meg azokat a szokás és szabályrendszereket, amelyek a környezet rendjét, a természet védelmét szolgálják.
- A nevelőmunkánk színvonalának és hatékonyságának növelése érdekében folyamatos önképzéssel, tanulóssal kívánunk naprakész, korszerű ismeretek birtokába jutni.
- Az óvoda életének és munkájának minden területén folyamatos fejlődésre, innovációra (*pedagógiai módszerek, eszközök, tanulási eljárások, IKT eszközök alkalmazása*) törekszünk.

II.

ÓVODÁNK SAJÁTOS ARCULATA

Óvodánk az Óvárosban, a Fehér templom mellett és mögött helyezkedik el.

Az összesen 4 *(1 vegyes és 3 tiszta korosztályú)* csoporttal működő intézmény, közlekedésileg jól megközelíthető.

A Balatonfüredi Óvárosi Óvoda, melyben négy csoport működik, régen járásbíróság volt, többször átalakították, bővítették. Itt a férőhelyek száma: 88 fő.

Külön tornaszobában valósul meg a csoportok heti kötelező testnevelés foglalkozása, az alapellátáson túli-térítés mentes- népi tánc, továbbá a logopédia és a hitoktatás.

Ugyancsak itt kapnak helyet alkalmanként a gyermekek számára szervezett zenés szórakoztató műsorok is.

Óvodánknek a forgalomtól elzárt udvara van, amely leginkább természetes anyagokból készült és az előírt szabványoknak megfelelő, a törvényi előírások szerinti időszakokban felülvizsgált udvari játékokkal, fedett udvarrészsel rendelkezik.

Az árnyat adó fák, a virágos kert és ládák esztétikus környezetet biztosítanak gyermekeink számára.

Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a szülők az óvodával való ismerkedés során a gyermekük számára leginkább megfelelő óvodapedagógust és csoportot választhassák. Az így kialakított csoportokban kölcsönös a bizalom és hatékonyabb az együttműködés a családok és a pedagógusok között.

A családokkal való együttműködés része az ünnepkörökhöz kapcsolódó kézműves délelőtti vagy délutáni is, melyen a szülőkkel közösen készítünk apró ajándéktárgyakat.

Szülői Fórumot szervezünk az iskola előtt álló gyermekek szüleinek az iskolaérettségi vizsgálatokról, az iskolaérettség kritériumairól. Gyermekeknaphoz kapcsolódóan családi-napot szervezünk minden évben a ezzel is hozzájárulunk ahhoz, hogy jobban megismerhessék egymást az óvodánkba járó családok.

Csatlakoztunk a Madarász - Ovi programhoz. **2012-ben óvodánk megkapta a Madárbarát Óvoda címet.** Bekapcsolódunk a város életébe is, verses, zenés, táncos műsorokkal részt veszünk az „Advent fénye”rendezvényen, valamint a városi gyermeknapon, karácsonykor az öregek napközi otthonában.

További rendezvényeink:

- Szüreti mulatság
- Márton-nap
- Farsang
- Télapó-várás
- Karácsony
- Húsvét
- Bábszínház
- Anyák-napi műsor
- Gyermeknap
- Évzárók
- Világnapok (Állatok napja, Víz világnapja, Egészség napja, Föld napja)
- Kirándulások

II. 1. GYERMEKKÉPÜNK

*„Szent kíncs a gyermek teste-lélke, Szeretni kell azt melegen,
És fölnevelni féltő gonddal, Hogy tiszta, jó, erős legyen.”
(Szemplér Ferenc)*

Nevelőközösségünk azonosulni tud Szemplér Ferenc gondolataival. Az óvónő szerető, védő, óvó befogadó attitűdöt sugárzó gondoskodása, simogató keze, biztató tekintete mellett felcseperedő gyermekek tiszták, jók és erősek legyenek. Tudjanak nevetni, felfedezni, csodálkozni, de tudják elviselni a kudarcot is! Önként, örömmel vegyenek részt minden tevékenységben. **Nyitottak legyenek az őket körülvevő világra, óvják, védjék környezetüket, aktívan vegyenek részt annak szebbé tételében, megóvásában, fenntarthatóságában.**

A nyugodt, derűs, bizalmat-, be- és elfogadást, megértést árasztó légkörben szabad játékukban és egyéb tevékenységeik során legyenek érdeklődők, kreatívak, kitartóak és önérvényesítők.

Vegyük észre az egyforma hétköznapiakban, a különlegeset, a szépet, aminek örülni lehet!

Őrizzék sokáig őszinte mosolyukat.

Örömben, nyugalomban, szeretetteljes légkörben éljék mindennapjukat.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó nevelési attitűdön alapul.

Minden gyermek számára egyformán magas színvonalú és szeretetteljes, előítéletektől mentes nevelést biztosítunk, melynek során szem előtt tartjuk, hogy a gyermek szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény.

A családi nevelés kiegészítőjeként, szükség esetén hátránycsökkentő szerepet betöltve törekszünk a gyermeki személyiség sokoldalú kibontakoztatására.

E folyamatban az érlelődés korai szakaszában figyelembe vesszük, hogy a gyermekek számára legfontosabb **a szeretet, a biztonság**, az őket **elfogadó és megértő felnőttek gyermekek közössége**, valamint a család melege, ahonnan mindig kitekinthetnek, de bármikor visszatérhetnek. Mind e mellett azonban a világ megismerése is lehetővé válik számukra, amelynek során **a mással nem helyettesíthető játék elsődlegességére építünk.**

Szem előtt tartjuk azt is, hogy 3-7 éves korban, - az intenzív én-fejlődés szakaszában- a szeretet szükségletén kívül fontossá válik számukra a gyermek társak, felnőttek közössége, mivel **a teljes személyiségfejlődés csak szocializációval biztosítható.**

Nevelésünk során arra törekszünk, hogy egyéniségük, egyediségük megtartásával merjék véleményüket tisztelettudóan őszintén, szorongásmentesen, kultúrátlan elmondani: legyenek nyitottak mások véleményének meghallgatására és elfogadására.

A megfelelő pedagógia környezet biztosításával törekszünk arra, hogy tudják be-és elfogadni, **megérteni, tisztelni a különbözőségekből fakadó eltéréseket** a kiemelt figyelmet igénylő (*különleges bánásmódot igénylők, és HH, HHH*)) migráns, nemzeti, etnikai kisebbségi, felnőttek és gyermektársak tekintetében. Ennek megfelelően hangsúlyt helyezünk arra, hogy gyermekek óvodáskor végére e különbözőségekkal természetes módon tudjanak együtt élni, koruknak megfelelő szolidáris játzó-és csoporttársakká váljanak.

Óvodai nevelésünk során biztosítjuk, a gyermekek nemi identitásának kialakítását, erősítését és megőrzését, s nem adunk helyet a nemi, társadalmi és egyéb előítéletek kibontakozásának. Törekszünk továbbá arra is, hogy olyan **inkluzív**, az élmények feldolgozását támogató környezetben nevelkedjenek, ahol csak a szépet, nemeset és igazat kapják az őket formáló felnőttektől. Ez által ő is ezt adja tovább másoknak, anélkül, hogy tudná jóért jót ad cserébe.

Fő célunknak tartjuk, hogy **a gyermeki tevékenykedtetés, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamat alkalmazása** révén megalapozzuk azokat a képességeket, készségeket, amelyek a későbbiekben egy pozitív személyiség kibontakozását segíthetik elő.

Programunkkal, alkalmazott pedagógiai módszereinkkel támogatjuk **a gyermekek kompetenciáinak fejlődését**. Ennek során **közvetett módon megkönnyítjük, az iskolai beilleszkedést**, hogy képesek legyenek az iskolai élet szabályait és követelményeit elfogadni és betartani, legjobb tudásuk szerint teljesíteni.

Arra törekszünk, és bízunk abban, hogy az inkluzív, integrált, **az egyenlő hozzáférést biztosító, bizalmat sugárzó nevelésünk** során a gyermekekben rejlő egyéni képességekből minél többet kibontakoztassunk, érzelmileg, erkölcsileg, és értelmileg önmagukhoz képest gazdagodjanak, képességeik kiteljesedjenek.

Célunk, hogy szűkebb közösségük tevékeny tagjává váljanak, fogadják el, és együttműködően alakítsák annak szokás-és szabályrendszerét.

Bízunk abban, hogy nevelésünk által elősegítjük a gyermekek harmonikus, sokoldalú személyiségének kibontakozását, s ezáltal tágabb környezetükhöz, szülőföldjükhöz és annak néphagyományaihoz ragaszkodó, becsületes emberekké válnak.

II. 2. ÓVODAKÉPÜNK

Óvodánkban a gyermekek szükségleteit, életkori és egyéni sajátosságait szem előtt tartva, **boldog gyermekkort igyekszünk biztosítani** a hozzánk járó gyermekeknek a változatos, sokszínű, élményt nyújtó tevékenységeken, és az itt dolgozók modell értékű bánásmódján és kommunikációján keresztül.

S hogy mi jelent boldogságot? Mindig az értékek birtoklása. Az pedig, hogy ki mit tart értéknek, neveltetése során dől el!-

Ezzel a felelősséggel készítettük el pedagógiai programunkat, melyben nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy a gyermeki személyiséget tisztelet, bizalom, biztonság, megbecsülés, be-és elfogadás övezze, s a nevelés folyamatában **minden gyermek egyenlő esélyekkel jusson élményekhez, a fejlődés lehetőségeihez.**

Rendkívül lényeges feladatnak tekintettük, hogy programunk feleljen meg a gyermekek szükségleteinek, a szülők igényeinek, az óvodapedagógusok felkészültségének és a meglévő feltételeknek. Figyelembe vettük a szülők mit tartanak fontosnak gyermekük nevelése érdekében valamint, hogy a helyi sajátosságainknak megfelelően együtt működjünk partnereinkkel, és segítségükkel folyamatosan javítsuk a gyermekek élet-és nevelési feltételeit.

Céljaink meghatározásánál abból a meggyőződésből indultunk ki, hogy a megelőzésre (prevencióra), a korai fejlődés tudatos támogatására szükség van.

Fejlődés lélektani kutatások igazolják, hogy **a gyermekek öröklődött tulajdonságai csak is kizárólag a befogadó nevelésen alapuló, megfelelő, optimális környezeti tényezők és feltételek biztosításával bontakozhatnak ki.**

Óvodánk adatai a magyarországi statisztikák átlagához közelítenek, ezért tartotta nevelőközösségünk fontosnak olyan program kidolgozását, amely:

- *A fenntartó esélyegyenlőségi intézkedési tervével összhangban az egyenlő hozzáférés elvének érvényesítésével (HH, HHH, SNI, nemzetiségi, kisebbségi, migráns gyermekek) biztosítja az esélyegyenlőség kialakítását, valamint*
- *A migráns gyermekek tekintetében biztosítja emberi jogait, alapvető szabadságukat, önazonosságuk megőrzését, ápolását-erősítését, társadalmi integrálódásukat.*
- *Figyelembe veszi a hazai óvodai neveléstörténet hagyományait;*
- *A helyi adottságok figyelembevételével a minden gyermeknek egyformán a legjobbat nyújtja, és ezáltal elősegíti a gyermekek személyiségfejlődésének, egyéni készségeinek, részképességeinek, képességeinek fejlesztését.*
- *Az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével segíti a felzárkóztatást, valamint lehetőséget ad a kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerésére, képességeik megerősítésére, kibontakoztatására.*

Az általunk kidolgozott program a gyermekek alapvető tevékenységére a szabad játékra épül, amely döntő szerepet játszik a szokások kialakításában és a kultúra közvetítésében is, amely által lehetőség nyílik az ingerszegény környezet, az esetlegesen fennálló hátrányok ellensúlyozására is.

Az óvodánk a pedagógiai tevékenységrendszerén és tárgyi környezetén keresztül biztosítja a gyermekek fejlődésének, nevelésének optimális feltételeit. Az óvodai nevelésfunkcióinak (óvó-védő; szociális; nevelő-személyiségfejlesztő) megvalósítása során megteremtjük a következő életszakaszba (kisiskolás kor) való átlépés belső pszichikus feltételeit.

Sajátos arculatunkat erősíti-, hogy óvodapedagógusaink szervezésében

- programunkhoz kapcsolódva – kirándulásokra, színházi előadások megtekintésére, sportolási lehetőségekre, **népi gyermektáncra** is lehetőséget biztosítunk gyermekeink számára.

A családi nevelés kiegészítőjeként, **az óvoda és a család együttnevelését erősítjük** azzal, hogy a hagyományos kapcsolattartási formákon túl (fogadó óra, nyílt nap, szülői értekezlet, családlátogatás, beszélgetések) az ünnepekre, rendezvényekre közösen készülődünk, a család minden tagját érintő programokat szervezünk.

E tevékenységek során is szem előtt tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége.

Programunk kidolgozásánál nagyobb hangsúlyt fektettünk a mozgás az egészséges életmód és kultúraátadás területeire, valamint a környezettudatos magatartás megalapozására, annak személyiségformáló, szokásalakító erejére.

Kiemelt feladatunknak tartjuk a környezet megismerését, védelmét, és a környezettudatos magatartás kialakítását.

A lakóhelyünkön fellelhető régi és a napjainkban születő értékek megismertetése, megóvása a napi nevelő munkánkban való felhasználása a helyi nevelési rendszerünk alapját képezi.

Valljuk, hogy ez a nevelés fonala, és a nevelés tevékenységeit (néphagyomány ápolás, játék, mese, vers, ének, zene, mozgás, rajzolás...) gyöngyként fűzzük fel rá, így lesz komplex egész.

Lehetőségünk nyílik általa a gyermekek szókincsének, beszéd-és kifejezőkészségének, a beszéd műveltségének fejlesztésére, az évszakokhoz és azok ünnepköreihez fűződő jeles napok és népszokások felelevenítésével is.

Az óvodai környezeti nevelés alapozó jellegű, így meghatározó szerepet játszik az egyén környezetkultúrájának, a környezettudatos életvitel kialakításában, a környezetbarát magatartás alapjainak megteremtésében.

Fontos szempontnak tartottuk ebben óvodánk városon belüli elhelyezkedésének kedvező adottságait is (erdő, mező **a Balaton közelsége**), hisz a természet a maga sokszínűségével az egyik legcsodálatosabb terület, ahol a gyermek sokoldalú nevelése biztosítható. Olyan gazdag ingerhatást semmilyen mesterségesen kialakított környezet nem kelt a gyermekben, mint a virágok, a fák, a víz, a madarak, stb.

Fontosnak tartjuk a gazdag ingerhatást. Ahhoz, hogy ezt biztosítsuk számára, ki kell vinni az erdőbe, a mezőbe. Azt, hogy élvezhesse gyermek a természetet, meg kell szerettetni vele, ahhoz, hogy megszeresse, meg kell ismertetni vele, ahhoz, hogy sokáig élvezhesse, vigyáznia kell rá!

E folyamatban az óvodapedagógus, az óvoda többi dolgozójának, és a szülők személyes példamutatásának meghatározó szerepe van, hisz a gyermek számára mindegyik modell értékű.

Pedagógiai Programunk –ezen belül Óvodaképünk - megfogalmazásakor az alábbi helyi sajátosságainkat, értékeinket vettük figyelembe:

II. 2. 1. TERMÉSZETI KÖRNYEZETÜNK

*„A Bakony zúzmarás leheletétől
tömzsi hegyek karéja védi meg:
Szőlős lejtőire arany –zöld fény dől,
Barack virul ott s mandula-figet.!”
(Keresztúry Dezső: Füred)*

Valóban ilyen Füred!

Városunk a Balaton északi partján fekszik a tópart harmadik, egyben legfiatalabb városa. 1971-ban gyógyfürdővárosi rangot kapott.

A város három nagyobb részre tagolódik: Óváros, Fürdőtelep, Arács.

Az Óvárosra jellemzőek a régi családi, kertes házak, a keskeny utcák. Itt található a „piros” katolikus és a „fehér” református templom. A Fürdőtelepen van a Jókai Múzeum, a Szívkórház, előtte a Kossuth forrás, a part mentén pedig a Tagore-sétány, amely többek között emlékfáiról nevezetes. Arács központja jellegzetes falusi képet mutat. A várost völgyekkel szabdalta hegyek, dombok övezik északról. A gyermekekkel elérhető: fenyves erdő, Nagymező, Meleg-hegy, Kéki-völgy, Tamás-hegy, Lóczy barlang,délről a Balaton határolja a várost.

Csak ki kell lépnünk szűkebb környezetünkől, és máris ott vagyunk a természetben: hegyek, mezők, erdők, rétek, patakok, a Balaton, nádasok adnak lehetőséget a séták, kirándulások során a természeti értékekkel, látványosságokkal való ismerkedésre.

E helyek sajátos élővilágukkal és hangulatos környezetükkel élményt nyújtanak, és lehetőséget adnak a megfigyelésre, melyekkel gazdagítanunk kell a gyermekek élményvilágát.

II. 2. 2. TÁRGYI KÖRNYEZETÜNK (RÉSZLETES ISMERTETÉSE AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI FEJEZETBEN - TÁRGYI FELETÉTELEK CÍMSZÓ ALATT OLVASHATÓ)

II. 2. 3. SZOCIOKULTURÁLIS KÖRNYEZETÜNK

Az Óvárosban élő családok többsége a társadalom középrétegéből kerül ki, az itt élő kisebbségek gyermekei részére is óvodánk biztosítja az óvodai nevelést. E családokkal is egymást elfogadó, tisztelő, konfliktusmentes, jó kapcsolatot tudunk kialakítani. A gyermekek családi és anyagi háttere többségében rendezett, azonban óvodánkban –a város többi óvodájához viszonyítva- igen magas a rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülő gyermekek száma. E tényezők jelentősen befolyásolják nevelési attitűdünket, a családokkal szembeni elvárásainkat.

Ebben a környezetben a családok nagyobb része külön, kertes családi, vagy társasházban él.

Emelkedő tendenciát mutat a három vagy többgyermekes családban élők, illetve a gyermekeiket egyedül nevelők száma.

A szülők az egész napos óvodai ellátást veszik igénybe, a gyermekek többsége 8-10 órát tölt az óvodában.

Jellemző, hogy a nyári üdülési főszezonban a kedvezőtlen munka-időbeosztás miatt kevés idő jut gyermekeikre, mivel a szülők többsége - a város idegenforgalmi jellegéből fakadóan – leginkább a vendéglátásban helyezkedik el.

Ez lehet az oka annak is, hogy a nevelési év során - a szezon elején és végén - nagyobb arányú a gyermekmozgás az óvodában.

Az évközi gyermekfelvételt folyamatosan tudjuk biztosítani minden kisgyermek számára. Megkötések kizárólag a sajátos nevelési igényű gyermekek tekintetében van, mivel csak az Alapító Okiratban meghatározott gyermekek óvodai nevelését tudjuk felvállalni.

Óvodaképünk formálásánál figyelembe vesszük szülők igényeit is, akikkel kölcsönös tiszteleten alapuló bizalom kialakítására törekszünk. Igényeik, elvárásaik megismerését kérdőíves formában folyamatosan nyomon követjük. A családok óvodával szembeni elvárásai közül első helyen az óvónő és gyermek jó kapcsolata, a gyermek centrikus légkör, valamint a be-és elfogadó, és a következetes nevelés áll.

A Szülők többsége szívesen veszi, ha gyermeke már óvodáskorban megismerkedik a környezettudatos magatartás alapjaival (melybe őket is igyekszünk bevonni), a néphagyományok ápolásával, különös tekintettel a gyermek-néptáncra.

A szülők igen érdeklődők, különösen a gyermekek értelmi fejlesztése, és az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlesztése fontos számukra. Szemléletformálásuk e tekintetben is fontos.

Egyre növekszik a gyermekek között a beszédzavarokkal küzdők száma, ezért az **óvodai nevelő tevékenységünkben igen nagy jelentőséget tulajdonítunk az anyanyelvi nevelésnek is.**

Fontos feladatunknak tekintjük – egyéni fejlesztéssel-, a gyermekek nyelvi lemaradásának kompenzálását.

A legkorszerűbb pedagógiai eszközök alkalmazásával, egyéni fejlesztéssel, szükség esetén speciális szakember bevonásával.

II. 2. 4. PEDAGÓGUSKÉPÜNK, NEVELŐTESTÜLETÜNK

Óvodánk szakmai arculatát leginkább nevelőink, óvodapedagógusaink személye határozza meg. Programunk sikeres megvalósítását olyan magasan és sokoldalúan képzett óvodapedagógusok végzik, akik azonosulni tudnak az intézmény pedagógiai programjában megfogalmazott célokkal és annak hitvallásával. Nevelőtestületünket a hivatástudat, a szakmai iránti elkötelezettség, és a gyermekek iránti szeretet jellemzi, mely erőteljesen hozzájárul intézményünk jó hírnevének öregbítéséhez.

A nemzeti és emberi értékeket pozitívan közvetítjük, befogadóak, toleránsak, kísérletezőek vagyunk, továbbá a gyermekek szükségleteit követő, empátiára alkalmas, a szakmáért kiálló személyiségjegyekkel rendelkezünk. Munkavégzésünkre az önállóság, az együttműködés, a segítőkészség, a kezdeményezőkészség, a felelősségvállalás, a pontosság és megbízhatóság jellemző. Ismerjük és tiszteljük egymás értékeit, elfogadjuk, hogy mindenki más-más tulajdonságokkal és képességekkel rendelkezik.

Kreatívak, és folyamatosan megújulni képesek vagyunk, akár a továbbképzéseken vagy önképzéssel szerzett új ismeretek alkalmazásával. Megszerzett ismereteinket beépítjük minden napi munkánkba, továbbá szíves megosztjuk egymással és lehetőség szerint a társintézmények óvodapedagógusaival is (*pl: Közös továbbképzések, szakmai fórumok, népi tánc bemutatók, és online csatornákon*).

A szakmai munkaközösségek munkájukat aktívan és felelősségteljesen végzik. Az óvodavezetés és a munkaközösségek **kezdeményezéseibe a nevelőtestület minden tagja szívesen bekapcsolódik és együttműködik:**

- hospitálások a népi tánc foglalkozásokon;
- városi rendezvényeken való részvétel lebonyolításában való feladatvállalás (*pl:gyermekek kísérete*)
- pályázatok elkészítésében és lebonyolításában való részvétel (*pl: TÁMOP Óvodafejlesztési pályázat, Zöld óvoda pályázat, egyéb pályázatok*);
- óvodai programok, kirándulások, ünnepségek, témahetek szervezése, lebonyolítása (*szüret, Márton-nap, Egészség hét, Vízvilágnapja, Gyermeknap, stb*);

Az óvodai nevelés színvonalasabbá tétele, valamint az eredményesebb képességfejlesztés érdekében egyre többször élünk az IKT eszközök alkalmazásával az anyaggyűjtés során vagy a gyermekek körében egyaránt (*projektor, CD –lejátszók, fényképezőgép*).

Szerencsésnek mondhatjuk magunkat, mivel testületünk stabil, hosszabb ideje együtt dolgozó nevelőközösség, szakmai érdeklődésünket, felkészültségünket a gyermekek mélyebb megismerése és sokoldalúbb fejlődése érdekében fejlesztjük.

Ennek mozgató rugója, reális önismeretünk és önreflexiónk, amely az önfejlesztésre sarkall bennünket. Számba vesszük képességeinket, tulajdonságainkat, felkészültségünket, terhelhetőségünket, elképzeléseinket, igényeinket, a programunk, érdeklődésünk, valamint a tovább fejlődésünk irányait, melyek a gyermekek sokoldalú személyiségfejlődését eredményezik.

Nagy hangsúlyt helyezünk a nevelőtestület, továbbá a nevelőmunkát segítők, egymással, a szülőkkel és a gyermekekkel való együttműködésére, viselkedésére és kommunikációjára is, hisz a felnőttek egymással szembeni viselkedése, beszédkapcsolata, a beszéd tartalma, beépül a gyermekek saját kapcsolatrendszerébe és kommunikációjába is.

II. 3. ÓVODAI NEVELÉSÜNK ELVEI, CÉLKITŰZÉSEI

II. 3. 1. KIEMELT NEVELÉSI ELVEINK

Pedagógiai alapelveink meghatározásánál abból kell kiindulnunk, hogy az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságaiból fakadóan kiszolgáltatott. Ezért elengedhetetlen **óvodai nevelőmunkánk végzése során, hogy nevelési alapelveinket valamennyi óvodapedagógus betartsa:**

- A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze. Tartsuk tiszteletben gyermeki méltóságát, biztosítsuk jogait az óvodai nevelés teljes eszközrendszerével.
- A külső környezet felé nyitott nevelési légkört teremtsünk.
- A gyermek – mással nem helyettesítő –játékhoz való jogát tartsuk tiszteletben.
- A gyermeki tevékenykedtetés, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamat sikeres megvalósításának érdekében tudatosan tervezzük módszereinket, eszközeinket, szervezési feladatainkat.
- A céloknak megfelelően logikusan építjük fel a gyermeki tevékenységeket. A cselekvésbe ágyazott tanulási folyamat eredményességének érdekében tudatosan törekszünk a gyermekek motiválására, aktivizálására.
- Az óvodai nevelésünk tegye lehetővé és segítse a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek, képességeinek, kompetenciáinak kibontakoztatását az egyéni szükségleteik figyelembevételével.

- A nevelés folyamatában minden egyes gyermek egyenlő eséllyel jusson élményekhez, a fejlődés lehetőségeihez, a pedagógiai intézkedések a gyermekek személyiségéhez igazodjanak
- Az óvodapedagógus fogadja el a különbözőséget, s ezt nevelőmunkájában is vegye figyelembe a társas kapcsolatok alakításánál, a sajátos nevelési igényű gyermekek differenciált fejlesztésénél, az egyéni bánásmód alkalmazásánál.
- A kiemelt figyelmet igénylő (*SNI, BTM, tehetséges, HH, HHH*) gyermekek nevelésénél, a társas együttélésre történő felkészítésnél a gyermekek egyéni fejlettségének megfelelően alkalmazzuk a differenciált fejlesztést.
- Törekedjünk a fennálló hátrányok csökkentésére, s nem adjunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
- Tartsuk tiszteltben a családok szokásait, belső ügyeit. A gyermekek viselkedésére, fejlődésére jellemző adatokat, információkat bizalmasan kezeljük.
- Fogadjuk el a szülők jól bevált szokásrendszerét, helyes és célravezető nevelési eljárásait. Ha helytelen szülői bánásmóddal találkozunk, a gyermekek érdekében tapintatos segíteni akarással, türelemmel, szakmai hozzáértéssel hassunk a szülőre addig, amíg ő képes azt elfogadni.
- A gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, személyisége teljes kibontakozásának támogatásával közvetett módon segítsük az iskolai beilleszkedést.
- Az óvodapedagógusok szakmai önállóságát a törvényi keretek között biztosítsuk.

Helyi sajátosságokból fakadó elvek:

- Az óvodában töltött évek alatt a gyermek lehetőleg **azonos személyekhez kötődjön**.
- Indokolatlanul ne kerüljön másik nevelőhöz.
- Óvodánkban **a nevelőmunkát** felmenő rendszerben csoportonként **két óvodapedagógus végzi**, akiknek jelenléte meghatározó, **személyük modell a kisgyermekek számára**. Viselkedésük, együttműködésük, toleranciájuk, kommunikációjuk szakmai hozzáértésük mintául kell, hogy szolgáljon.
- **A nevelő munkát közvetlenül és közvetve segítő dolgozók** is járuljanak hozzá személyiségükkel, viselkedésükkel, bánásmódjukkal, kommunikációjukkal, figyelmességükkel az óvodai nevelés eredményességéhez.
- Helyi igényekből fakadó elvünk **a játék folyamatosságának és zavartalanságának biztosítása** a nap folyamán.
- A környezettudatos életvitel és környezeti kultúra kialakításával- **a környezettudatos magatartás alapjainak lerakásához olyan tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítunk**, és anyagot válogatunk össze, amelyek a 3-7 éves korú gyermekek életkori sajátosságainak megfelelnek.

II. 3. 2. NEVELÉSI CÉLRENDSZER

Nevelőmunkánkban törekszünk a magyar köznevelési rendszer irányelveinek, a fenntartó Önkormányzat, valamint a szülők elvárásainak megfelelni.

A nevelés szolgálat és szolgáltatás, tevékenységünknel fogva a szolgáltatást igénybevevők véleményét, elvárásait ismernünk kell.

Az óvodába lépő kisgyermeket az itt töltött 3-4 év alatt **optimális feltételek biztosítása mellett kívánjuk eljuttatni egy olyan fejlettségi szintre, amely által közvetetten elősegítjük az iskolai beilleszkedést.**

Nevelési céljaink megvalósításában, módszereink megválasztásában alapvetően támaszkodunk az óvodás gyermekek természetes megnyilvánulási formáira, **a mozgásra és a mással nem helyettesíthető játékokra**, mint a fejlődést meghatározó tényezőkre.

Szándékunk a **komplex módon történő differenciált személyiségfejlesztés.**

Egy életen át tartó tanuláshoz szükséges alapkészségek, kompetenciák fejlesztése, az anyanyelvi nevelés széles körű kiterjesztése.

Megítélésünk szerint az intézményes nevelés – mint másodlagos szocializációs szintér – alapvető feladata a kultúra átadása közvetítése az életkori sajátosságokhoz optimálisan illeszkedő nevelési módszerekkel oly módon, hogy abban az örök emberi értékek saját nemzeti kultúráink színtereivel gazdagodjanak.

Óvodai nevelésünk célja **a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének biztosítása, a gyermeki személyiség kibontakozásának támogatása - az egyéni és életkori sajátosságoknak megfelelően-, mely közvetetten elősegíti az iskolai beilleszkedést.**

A célok eléréséhez figyelembe vesszük:

- a gyermekek életkoronként és egyénenként változó testi- lelki szükségleteit, az egyéni fejlődési ütemét, eltérő fejlődési sajátosságait.

Óvodai nevelési céljaink és alapelveink megvalósítása érdekében gondoskodunk:

- az **érzelmi biztonságot nyújtó derűs, mindenki számára egyformán magas színvonalú, szeretetteljes óvodai légkör** megteremtéséről;
- a személyi és tárgyi környezetről,
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról;
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és a fejlettségnek megfelelő - tevékenységről, **különös tekintettel a szabad játékra.**
- a tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek **egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek** közvetítéséről.
- az **esélyegyenlőség biztosításáról**, hogy valamennyi kisgyermek, így a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (SNI, BTM, HH, HHH) egyéni fejlődési sajátosságainak megfelelően, - a differenciált fejlesztés előtérbe helyezésével- elérjék az optimális fejlettségi szintet.
- az egyenlő hozzáférés elvének figyelembe vételéről, így a **nemzetiséghez** tartozó, gyermekek számára biztosítjuk az önazonosság megőrzését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- az egyenlő hozzáférés elvét figyelembe véve, a **migráns** gyermekek számára biztosítjuk az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét, az önazonosság megőrzését, elősegítjük társadalmi integrálódásukat.
- A családi nevelés kiegészítőjeként **a családdal való együttműködésről**, hogy a nevelési folyamat segítése által, óvodásaink érjék el az iskolai beilleszkedéshez szükséges fejlettségi szintet.
- **hogy óvodánk tevékenységrendszere és tárgyi környezete segítse elő a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.**

Helyi nevelési céljaink közt szerepel:

- **A múltunk természeti értékeink, környezetünk örökségeinek tiszteletére, megbecsülésére nevelés**, amely hozzájárul - a környezettudatos életvitel és környezeti kultúra kialakításával- a környezettudatos magatartás alapjainak lerakásához.
- **A mély természetszeretet kialakítása.** Ennek során törekszünk arra, hogy - játékos tevékenység közben - a gyermekek minél több időt töltsenek a természetben, hogy olyan tapasztalatokat szerezzenek, melyek segítenek érzelmileg közel kerülniük, az őket körülvevő világhoz, melyet óvnak, védnek.

Végső célunk:

- *A segítségre kész/képes, kezdeményező és érdeklődő toleráns, elfogadó, önálló és kitartó, önérvényesítő, pozitív én-képpel rendelkező, szeretetteljes ember jellemének megalapozása.*
- *Az iskolavárás örömeinek megalapozása, az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítésével, a testileg, érzelmileg, értelmileg, szociálisan érett, határozott személyiségű gyermekek nevelése.*
- *Az életkornak megfelelő fejlődési jellemzők megközelítő elérése a különböző műveltségterületeken.*

II. 3. 3. ÓVODÁNK FUNKCIÓI

Óvó-védő funkció, amely biztosítja a gyermekek életkorának megfelelő biztonságos környezetet, életteret.

Szociális funkció, amely lehetővé teszi és fejleszti a gyermekek beilleszkedési és kapcsolatteremtő készségének kialakulását.

Nevelési, személyiségfejlesztő funkció, amely a tervszerű nevelőtevékenység segítségével kialakítja az életkornak megfelelő viselkedési szokásokat, szabályokat.

E funkció érvényesülése nyomán kialakul a kívánatos neveltségi szint.

II. 3. 4. ÓVODAI NEVELÉSÜNK RENDSZERE

Az óvodai nevelés céljainak eléréséhez, nélkülözhetetlen a különböző szinteken érvényesülő hatások egysége és kölcsönhatása.

Az óvodai nevelés teljes rendszerében megvalósuló feladatok biztosítják az óvodai nevelés céljainak kiteljesedését.

Nevelési céljaink irányt mutatnak a nevelőmunka áttekintéséhez, az óvodai kimenet szabályozáshoz, a célok eléréséhez pedig, feladatokat határozzunk meg, melyet a tervezőmunkánkban területenként tagolunk.

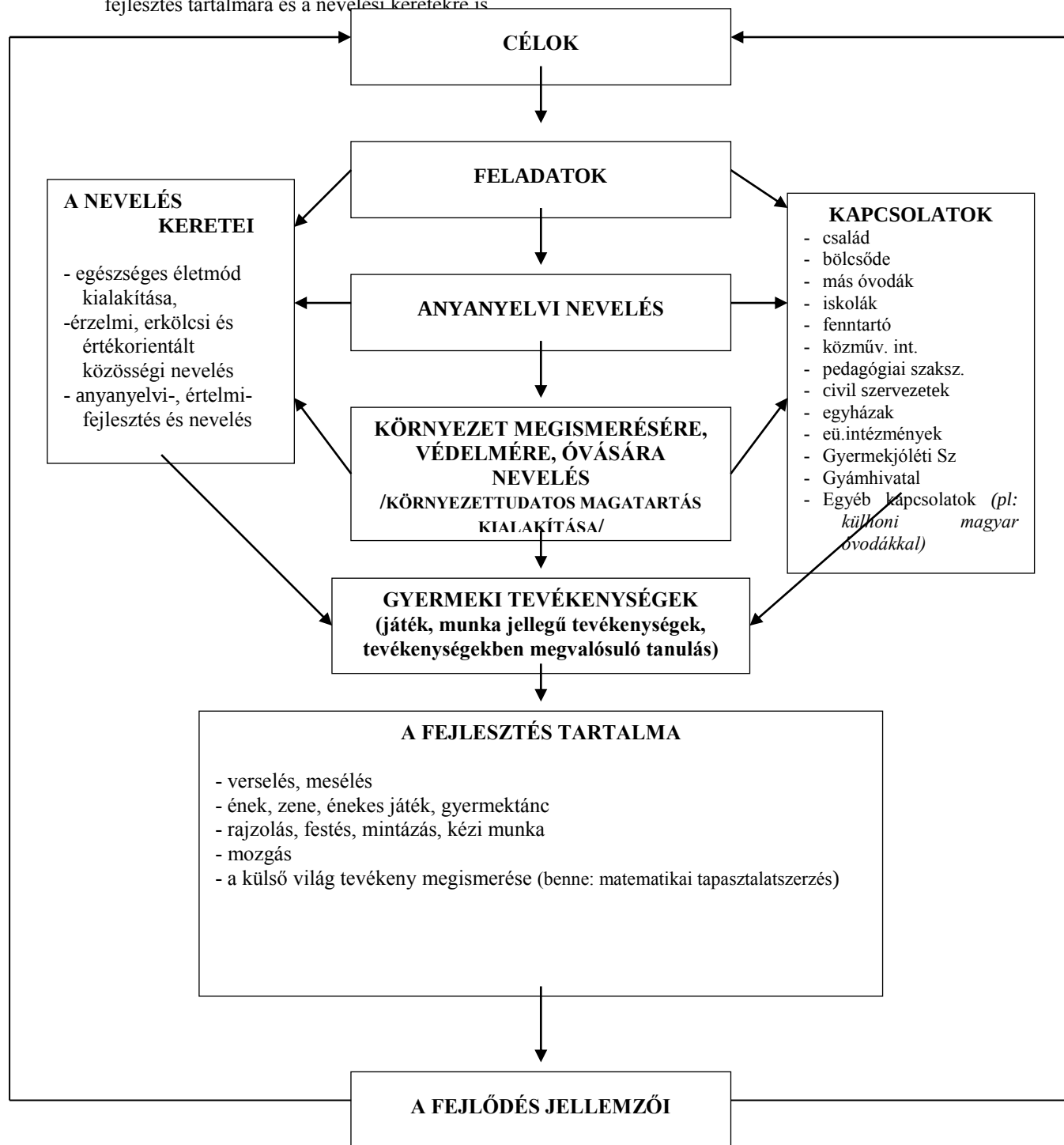
Óvodai nevelésünk rendszerében a következő elemek dominálnak:

- Célok,
- Feladatok,
- Gyermeki tevékenységek,
- Alapvető nevelési keretek,
- A fejlesztés tartalma,
- Kapcsolatok, a fejlődés jellemzői (a nevelés eredményei)

Az óvodai nevelés feladatai tehát szerteágazó, egymásra épülő és egymással összefüggő, komplex módon érvényesülő tevékenységek sorozata, melyek átszövik az óvodai nevelés teljes rendszerét, ami a következő rendszer modellen jól látható:

A RENDSZER MODELLJÉNEK ÁBRÁJA

A nevelési célok eléréséhez nevelési feladatokat határozunk meg az óvodai nevelés rendszerén belül. A feladatok hatnak a gyermeki tevékenységformákra, így a játékra, a munkára és a tanulásra, de hatnak a fejlesztés tartalmára és a nevelési keretekre is.

III.

AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI, A NEVELÉS KERETEI

Az óvodai nevelésünk feladata – melyek egyben a nevelés keretei- az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, személyiségük sokoldalú és differenciált fejlesztése, a társas együttélésre történő felkészítése, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre.

Ezen belül:

- **Az egészséges életmód alakítása**
- **Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása**
- **Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása**

III. 1. AZ ÓVODA EGÉSZSÉGVÉDŐ PROGRAMJA

Óvodai egészségfejlesztésünk célja, hogy minden gyermek részesüljön a teljes testi- lelki jólétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, mindennapos egészségfejlesztő tevékenységekben. A teljes körű egészségvédelem és egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen az óvodában végzett tevékenységet, a pedagógiai programot és a szervezeti működést, a gyermekek és szülők részvételét úgy befolyásoljuk, hogy a gyermekek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézzék elő.

A cél elérése érdekében alapvető feladatunk, az óvodáskorú **gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése**.

Ebből következően az egészségnevelés fogalmát újra kell értelmeznünk.

Az egészség fogalmát az Egészségügyi Világszervezet így definiálja:

„Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus), és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és a nyomorékság hiánya.”

E definíció szerint **az óvodai pedagógiai program egészségfejlesztő tevékenységei közé az alábbi feladatokat soroltuk:**

- **a testi egészség** (gondozás, ápolás, edzés, mozgás-fejlesztés, megfelelő mennyiségű és minőségű táplálék);
- **testi épség biztosítása** (biztonságos környezet, bel - és kültéri játékok);
- **a lelki egészség** (értelmifejlesztés, érzelmi biztonság nyújtása, állandóság, folyamatosság, rugalmasság);
- **a szociális kapcsolatok harmóniája** (közösségi élet, segítség);
- **az egészségvédő képesség fejlesztése;**
- **a gyermekek egészséges életmódjának, egészségvédő szokásainak kialakítása;**
- **az óvodapedagógusok és nem pedagógus dolgozók viselkedésének szabályozása** (A gyermekekkel foglalkozó felnőtteket jellemezze az elfogadó, segítő-támogató attitűd);
- **a szülők otthoni egészségnevelő feladatai** (higiénés szokások alakítása, egészségvédő példamutatás);

Ezen feladatok megvalósítása révén az **óvodai nevelésünk segíti az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését**, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását.

Egészségnevelésünk így válik az óvoda megalapozó jellegű, minden nevelési mozzanatban jelenlevő (immanens) feladatává.

Az óvodáinkban folyó **egészségfejlesztés célját szem előtt tartva törekszünk arra, hogy:**

- nevelő munkánk elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést,
- támogassa a gyermekek környezethez történő alkalmazkodását,
- felkészítse őket környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, és megoldási stratégiákat adjon, így csökkentve a káros következményeket,
- továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érő változásokra.

Az óvoda mindennapos működésében kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű **egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra**, mint:

- az egészséges életmódra (gondozás, táplálkozás: *ezen belül különös tekintettel a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só – és telített zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, zöldségek, gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére, pihenés,*)
- mindennapos testi nevelésre, testmozgásra,
- a testi-lelki egészség fejlesztésére,
- a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak kialakítására,
- bántalmazás, erőszak megelőzésére (jelzőrendszer működtetése),
- baleset-megelőzésre és elsősegélynyújtásra (tárgyi feltételek megteremtése),
- személyi és környezeti higiénére (öltözködés, testápolás, tisztálkodás, fogmosás).

Célunk:

- az egészséges életmód kialakítása (helyes táplálkozás, a mozgás szeretete)
- a környezettudatos magatartás és életvitel kialakítása

Nevelőmunkánk során az egyes tevékenységekben rejlő nevelési lehetőségek igyekszünk kihasználni.

Külső kapcsolatunk e téren főként az orvosi rendelővel és a védőnői szolgálattal, valamint a gyermekjóléti szolgálattal kiemelkedő. Ezen kapcsolatokat az óvoda SZMSZ-e részletesen szabályozza.

Az óvodapedagógusok feladata az egészségvédelem terén elsősorban preventív jellegű, főként a szülőkkel való kooperatív magatartás jellemzi.

III. 1. 1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA (EGÉSZSÉGNEVELÉS-, FEJLESZTÉS)

Az egészségfejlesztés, ebből fakadóan óvodai nevelésünk feladata az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életforma igényeinek kialakítása, mely ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Az egészséges életmódra nevelés egész nap folyamán történik, a gyermekek minden tevékenységét áthatja. Lehetőségünk nyílik általa a beszédkedv felkeltésére, ösztönzésére, a gyermeki kérdések támogatására, a beszélő környezet által szabályok közvetítésére. Továbbá készségfejlesztésre, a gyermeki szükségletek kielégítésére, melynek során a pedagógiai intézkedéseket a gyermekek személyiségéhez igazítjuk.

Az egészség –mely- szomatikus, pszichikus és szociális egészséget, harmóniát jelent – megőrzésére irányuló **gondozás** egyik feltétele az óvónő és a gyermek közötti jó kapcsolat, a nyugodt, szeretetteljes, derűs, egészséges, biztonságos környezet.

Az egészséges életmód kialakítása során figyelembe vesszük a gyermekek egyéni és életkori sajátosságait.

Az egészségre nevelésben és **gondozásban elsődleges feladatunk** a gondozást végző többi munkatárssal együtt:

- a megelőzés,
- az egyéni adottságokat figyelembe vevő testi, lelki, szociális fejlődés elősegítése
- a gyermekekkel történő kapcsolatépítés (érzelmi, anyanyelvi), és önállóságuk fejlődésének elősegítése.

A gyermekek egészséges életrendjét a **napirendi szokások folyamatossá tétele** teremti meg, amelyben szintén fontos dolgozóink modell értékű kommunikációja, bánásmódja.

Célunk: az egészséges életmód igényének megalapozása, mozgást kedvelő, helyesen táplálkozó, egészségesen fejlődő, környezetét védő, óvó gyermek nevelése, s ez által az iskolai beilleszkedés közvetett módon való segítése.

III. 1. 1. 1. AZ EGÉSZSÉGES TÁPLÁLKOZÁS

Az egészséges fejlődés egyik feltétele a **táplálkozás.**

Óvodánk napi háromszori étkezést biztosít.

A változatos étrend érdekében a közétkeztetést biztosító Református Iskola élelmezésvezetőjével folyamatosan konzultálunk

(*Kapcsolattartók: óvodavezető/vezető - helyettes*).

Egyeztetünk az Egészségügyi Törvény, és a Népegészségügyi Intézet előírásainak és ajánlásainak megfelelően az élettani szükségleteknek megfelelő étrend biztosításáról (*gyümölcsök, zöldségek, tejtermékek fogyasztása, gyógyteák, telített zsírtartalom, szénhidrát, cukor és sótartalom megfelelő aránya, kerülendő élelmiszerek: magas só - és cukortartalmú ételek - italok*).

Különös figyelmet fordítunk az ételallergiás gyermekek érdekeinek figyelembe vételére is.

Az óvoda központi étrendje kiegészíthető programunk szerint vitamindúsabb zöldségekkel, gyümölcsökkel, ezekből a gyermekek által készített ételekkel, italokkal (*pl. frissen préselt, magas rosttartalmú gyümölcslevek, gyümölcssaláták, nyomelemeket tartalmazó saláták, ...*). A program nagyobb lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek a közösségben megismerkedjenek különböző, számukra eddig ismeretlen ételek ízével,

elkészítési módjával, **modellt nyújtva ezzel a családoknak is a korszerűbb táplálkozás kialakításához.**

Nemcsak célzott, tervezett tevékenységek, hanem spontán helyzetek alkalmával is sort kerítünk arra, hogy a gyermekek táplálkozási szokásaiba beépítsük, melyek az egészséges, és melyek az egészségtelen, kerülendő élelmiszerek (*magas telített zsír, szénhidrát, só - és cukortartalmú ételek - italok*).

A szülőket is arra biztatjuk, hogy a kerülendő élelmiszerek, egészségtelen kiegészítő élelmiszerek helyett egészséges élelmiszereket adjanak gyermekeiknek.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- Az önkiszolgáláson és a naposi rendszeren keresztül biztosítjuk az étkezés feltételeit, melyben kiemelt nevelő hatást tulajdonítunk az ízléses, kultúrált terítésnek, esztétikus, tiszta eszközöknek, és a megfelelő étkezési szokások elsajátításának.
- Az *önkiszolgálás* (3-4 éves korúaknál) az önállóság kialakulására gyakorol kedvező hatást.
- A *naposi feladatok* (5-6-7 éves korúaknál) elvégzéséhez az ebéd teremti meg a közösségért végzett munkajellegű tevékenység optimális feltételeit.
- A folyamatosság bevezetésével lehetőséget teremtünk a nyugodt, a gyermek valós szükségletéhez igazodó tízóraiáshoz a zavartalan játéktevékenység folytatása és a korábban érkezők érdekében (*Kipp-kopp csoport*)
- A gyermekek étvágyát, eltérő szokásait figyelembe vesszük. Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk, igyekszünk megszerettetni az új ízeket. A szülők bevonásával naponta a tízórai vagy ebéd után gyümölcsöt fogyasztanak a gyerekek.
- A kiválasztó szervek megfelelő működése érdekében a gyermekeknek folyadékot állandóan biztosítunk.

III. 1. 1. 2. A GYERMEK TESTI FEJLŐDÉSÉNEK ELŐSEGÍTÉSE

Az egészséges életmódra nevelés, a növekedésben, és fejlődésben lévő gyermekek gondozása, **testi, lelki, szociális szükségleteinek kielégítése** rendkívül fontos a jó közérzet biztosításához. Az óvodáskorú gyermek testi növekedése, fejlődése új életfolyamatok megindulását és tökéletesedését teszi lehetővé.

A *helyes életritmus* kialakítása az egészséges testi és szellemi fejlődés alapköve, melynek alapfeltételei **és óvodapedagógusi feladatai:**

- A nyugodt, derűs, szeretetteljes elfogadó, kiegyensúlyozott, sürgetésmentes élettempó alakítunk ki a csoportokban.
- A gyermekek idejét élettani szükségleteik a kiegyensúlyozott élettempó és a nevelési feltételek figyelembevételével tervezzük és osszuk be.
- A helyes napirendet alakítunk ki, melyben a mozgásos és nyugalmas tevékenységek a fentieknek megfelelően változnak;
- A gondozás folyamatában törekszünk az egyéni bánásmódra, differenciált fejlesztésre, a gyermekkel való kapcsolatleremtésre;
- Fontosnak tartjuk, hogy a kapcsolatépítés (érzelem, kommunikáció), segítse és fejlessze a gyermekek önállóságát, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.
- **A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fokozott gondozása, egészséges fejlődésük figyelemmel kísérése;**

A **mozgásigény kielégítésére**, a mozgásfejlesztésre, a játékos mozgásra, óvodai nevelésünk minden napján lehetőséget biztosítunk spontán vagy szervezett formában.

A mozgás hozzájárul a gyermekek egészséges fejlődéséhez, mozgáskoordinációjuk tökéletesedéséhez, a jó közérzet kialakításához. Sokat tartózkodunk a szabadban, eső esetén is a fedett terasz alatt. Az udvari tevékenység mellett a séta, kirándulás egészsíti ki a mozgásigény kielégítését és a levegőzést.

Feladataink:

- Biztosítuk naponta a mozgás lehetőségét a gyermekek számára az udvaron, csoportszobában egyaránt;
- Évszaktól, időjárástól függetlenül biztosítuk a mozgásigény kielégítését, tartózkodjunk sokat a szabadban (rossz idő esetén a fedett terasz alatt);
- Vegyük figyelembe a gyermekek állóképességét, fokozatosan terheljük őket a sétákon kirándulásokon a gyaloglással, futással;
- Szabadidőben kezdeményezzük a mozgásos szabály és versenyjátékokat;
- A gyermekek mozgásvágyát, eszközhasználati igényét ne korlátozzuk;
- Az időjáráshoz alkalmazkodva alkalmazzuk az edzés különböző formáit: lég-, víz- és napfürdőzést;

A felnőttkori mozgásügyesség nagymértékben a gyermekkori mozgástapasztalatok függvénye, ezért meghatározó jelentősége van a szervezett **óvodai testi nevelésnek**, valamint a **mindennapos testnevelésnek** a gyermekek mozgásfejlődésében.

Az edzés növeli a szervezet ellenállását a kedvezőtlen meteorológiai behatásokkal szemben, fokozza az alkalmazkodó képességet.

Az óvodában kihasználjuk a mindennapi élet kínálta lehetőségeket (játék a szabadban, kirándulások, szabadban szervezett foglalkozások).

E tevékenységek kedvező nevelési és edzési hatásai annál jobban érvényesülnek, minél derűsebb légkört biztosítunk, minél több játékos elemet iktatunk be.

A mozgás során a térirányok megismerésével a különböző formák lemozgatásával fejlődik a testséma észlelésük, gyarapodnak mozgástapasztalataik.

Ennek érdekében **feladataink:**

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- A mozgáson keresztül értelmi anyanyelvi és szociális képességek fejlesztése.
- A tartásjavítás és a mozgásügyesség *fejlesztés (prevenció szemlélet)*, tartásjavító gyakorlatok, foglalkozások szervezése,
- Készség, képességfejlesztés a gyermekkori mozgásfejlődési jellemzőinek és a fokozatosság elvének figyelembevételével;
- Inger gazdag környezet biztosításával, sokoldalú és megfelelő intenzitású fejlesztés *(mennyiség és minőség összhang)*.
- Koordinációs képességek: a két test fél mozgásának összerendezése, a testtudat fejlesztése (testkép és testfogalom, testséma), az alakmozgások koordinációjának javítása, valamint a szem – kéz koordináció;
- A minden napi, levegőn történő szabad mozgás, játék biztosítása;
- A mindennapi szervezett mozgás biztosítása;
- Testedzés, testi nevelés a tornateremben, kis és nagymozgásos játékok, mozgás koordináció, lábboltozat erősítő gyakorlatok;
- A mozgáskoordináció fejlesztése érdekében az évszakok és a természeti (Balaton, Nagymező) adottságainkat használjuk ki (labdázás, séták, kirándulások, vízhez szoktatás-úszás, szánkózás, korcsolyázás, csúszkálás)

- Folyamatos levegőcsere és megfelelő biztonságos tornaszerek, eszközök biztosítása;
- Szűrővizsgálat eredményeként gyógy-testnevelő foglalkozások az ovis torna keretein belül;
- nagycsoportosoknak vízhez szoktatás úszásoktatás, szervezése
- A térpercepció fejlesztése;
- A gyermekek edzettségbeli különbségeinek figyelembe vétele, életkornak és egyéni fejlődési sajátosságoknak megfelelő terhelés, állóképesség fejlesztése, differenciált bánásmód;

A mozgás és a testi fejlődésének elősegítése tervezett és szervezett formában is megvalósul az óvodai nevelés folyamán. Részletesen a Mozgás (V. 2. 4.) fejezetben olvasható.

A mozgásfejlesztés bővül az **óvodai alapellátáson túl szervezett néptánc foglalkozások**, a népi játékok nyújtotta mozgásformák lehetőségével (pl. kötélhúzás, szembekötödsi, ugróiskola) A foglalkozás gyermek néptánc oktató végzettségű óvodapedagógus kolléganő irányításával valósul meg.

A gyerekekkel gyűjtő utakat szervezünk, közösen gyűjtjük a mogyorót, a mandulát, diót, amit közös megtisztítás után közösen fogyasztanak el.

A kirándulások a gyermekeket gyaloglásra is szoktatja.

III. 1. 1. 3. MENTÁLIS (PSZICHO-HIGIÉNÉS) EGÉSZSÉGVÉDELEM

Az óvodás gyermek **mentális egészsége** olyan személyiség-működési folyamatokra, illetve olyan készségek, képességek meglétére utal, amelyek a gyermek egyéni képességeinek és társas kapcsolatainak kibontakoztatásával a kiteljesedését biztosítják.

A mi feladatunk a gyermekek mentális egészségének kialakításában a szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtése, melyben elengedhetetlen a tolerancia, és a felnőttek személyes példamutatása. Szem előtt kell tartanunk, hogy az esetleges lelki eredetű problémák negatívan hathatnak a gyermek fizikai állapotára is.

Az óvoda feladata az egészségvédelem terén

- szűrővizsgálatok előkészítése, lebonyolítása,
- az orvossal, védőnővel való kapcsolatalakítás rendjének kidolgozása,
- iskolaérettségi vizsgálatok megszervezése,
- egészségnevelő, pszichológiai előadások szervezése a szülők számára,
- krónikus betegségben szenvedők fokozott gondozása,
- viselkedési zavarokkal küzdő, vagy pszicho-szociálisan sérült gyermekek külön foglalkozásának megszervezése,
- az óvoda helyiségeinek és udvarának közegészségügyi, balesetveszélyességének ellenőrzése, a hibák elhárítása,
- az étkezés higiénijának, minőségének ellenőrzése,
- fertőző megbetegedések esetén szükséges intézkedések megtétele.
- szükség esetén a pedagógiai szakszolgálat pszichológusával való kapcsolatfelvétel és együttműködés is.

A mentális egészségvédelem terén óvodapedagógusi feladataink a következők:

- tartózkodjunk a megszegényítéstől,
- megteremtjük lehetőség szerint a nyugalmat, csendet, az intimitást,
- nem siettetjük a gyermekeket alapvető tevékenységeikben,
- nem terheljük túl a gyermekeket,
- kerüljük a kényszerítő módszereket,
- meghallgatjuk a problémákat,
- biztosítjuk a rendszerességet, e mellett a rugalmasságot,
- igyekszünk csökkenteni a konfliktusokat,
- az agresszív magatartású gyermeket vizsgálatra küldjük,
- fejlesztési tervet dolgozunk ki,
- megszervezzük a beszédhibás gyermekek logopédiai kezelését;

Az ember egészségügyi szokásai döntően a kisgyermekkorban alakulnak ki, ezért e szokásalakítás rendkívül gondos odafigyelést, és a családdal történő szoros együttműködést igényli.

III. 1. 1. 4. SZEMÉLYI HIGIÉNY

A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele **a gyermek testi komfort-érzetének kielégítése**. A gyermek higiénius állapotának megítélése, szükség szerint a testápolás pótlása az óvodapedagógus és a dajkák együttes feladata. **A gondozási feladatok teljesítéséhez bensőséges gyermek-felnőtt kapcsolat szükséges.** Az önkiszolgáló feladatok elvégzése a tevékenységek többszöri gyakorlását teszi lehetővé, alakítja a gyermekek énképét, segíti önállóvá válásukat. A felnőtt (*szülő, óvodapedagógus, dajka*) cselekvésbe ágyazottan gyakoroltatja a napi élethez szükséges szokásokat, melyek egy része az óvodáskor végére szükségletté válik.

A gondozási feladatok területei közben természetes módon fejlődik és fejleszthető a gyermek.

Az egészséges életmód szokásai, valamint a környezetvédelmét és óvását szolgáló szokások (*takarékosság: víz, energia, papír*) az emberi kultúra része, ezért elengedhetetlen ezek megismertetése. **A szokásalakítás alapja a példamutatás**, a tevékenységek gyakori végzése, ismétlése. Az óvodai szokásokról a szülőket tájékoztatjuk, hiszen azok megszilárdulásának feltétele az egységes szemlélet. A szokások kialakításához mindig kapcsoljuk a helyes viselkedési szabályokat.

Területei: TESTÁPOLÁS, ÖLTÖZKÖDÉS, PIHENÉS,

E területek az egészségmegővés alapjai, amit a gyermeki tevékenykedtetés és példamutatás alapján tudatosítunk a nevelésünk során. Fontosnak tartjuk, hogy a különböző családi háttérből érkező gyermekek (*nemzetiségi, etnikai, szociálisan hátrányos helyzetű, migráns*) higiénius szokásait az óvodapedagógus megismerje, és ennek megfelelően segítse.

A gondozási feladatok intimitást igényelnek:

- Nevelőmunkánkkal biztosítjuk az egészséges életmód tevékenységeit, a helyes életritmust, a táplálkozást, az öltözködést, a mozgást, az edzést, a pihenést, az alvást.
- Törekedjünk arra, hogy e tevékenységet lehetőleg ne csoportosan végezzék gyermekeink. A WC használatára bármikor joga van a gyermeknek.

- A felnőtt felügyeletet szükség szerint biztosítunk, főleg a kisebb gyermekeknél és a beszoktatás idején.
- A gyermekek gondozásában az önállóság elősegítése érdekében, a dajka segítségét vesszük igénybe, aki ideje nagy részét a gyermekcsoportban tölti. E feladatukat az óvodapedagógus útmutatása alapján végzik, hangsúlyt helyezve arra, hogy a dajka-gyermek kapcsolatot is pozitív attitűd jellemezze.
- A testápolás területén fontosak a higiénés szokások, szabályok kialakítása, betartatása, amelyek elengedhetetlen feltételei a betegség megelőzésnek, az egészségvédelemnek:
 - ✓ WC papír megfelelő használata,
 - ✓ WC-n egy gyermek legyen egyszerre,
 - ✓ folyékony szappannal való kézmosás,
 - ✓ víz használat szükség szerint, ügyelve a felesleges víz kiengedésére (takarékoság)
 - ✓ testnevelés foglalkozás utáni mosakodás,
 - ✓ körömkefe igénybevétele szennyező tevékenység után.
 - ✓ saját fésű, fogmosó felszerelés használata,
 - ✓ megfelelő orrfújási technika,
 - ✓ tiszta, megfelelő méretű ruházat,
 - ✓ váltóruha biztosítása,
 - ✓ a haj rendszeres gondozása,

A rendszeres testápolás a gyermek egészségének védelmét és tisztaságiigényének kialakulását szolgálja.

A jó közérzet alapvető feltétele a megfelelő ruházat.

Az öltözködés területén az óvónő feladatai:

- Győzzük meg a szülőket a réteges öltözködés fontosságáról;
- A segítséget a gyermek fejlettségének megfelelően biztosítunk;
- Ügyeljünk arra, hogy a gyermek öltözete az évszakhoz igazodjon, célszerű és kényelmes legyen;
- Az esztétikai szokásokat folyamatosan alakítsuk ki:
 - ✓ Ízléses ruházatkodás és öltözködés (egymáshoz illő színű ruhadarabok);
 - ✓ A színvilág harmóniájával barátságos környezet kialakítása magunk körül;

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen **a napi pihenés**.

A pihenésnek, alvásnak helye van a gyermeke napirendjében. Életkorából adódóan még naponta szüksége van a nyugodt, egészséges alvásra, pihenésre.

Óvodapedagógusi feladatok:

- Biztosítsuk a pihenéshez szükséges a tiszta levegőt, ágyneműt, a csendet, a nyugalmat, kényelmes ruházatot, testméretéhez igazodó ágyat;
- A pihenés kezdetén biztonságot nyújtó a mesemondást, halk dúdolgatást (altatók) alkalmazzunk;
- Altatáskor mellőzük a hangos megnyilvánulásokat, a beszédet. Megnyugtató simogatással, biztonságot adó jelenlétünkkel segítsük a gyermekeket az elalvásban, pihenésben;
- Vegyük figyelembe - a dajka néniket is bevonva - a gyermekek alvásiigényét;
- Tartsuk tiszteltben egyéni szokásait és a hazáról hozott „anyapótló” eszközeit is;
- A nem alvó, korábban ébredő gyermeknek nyújtunk lehetőséget a csendes tevékenykedéshez (rajzol, mesekönyvet nézeget,)

III. 1. 1. 5. KÖRNYEZETI HIGIÉNY

Az óvodaépület helyiségei szolgálják a gyermekek kényelmét és egészséges tevékenykedését. Fontos, hogy az egész óvoda területén a tisztaság, az egészséges, balesetmentes környezet optimális feltételként biztosított legyen.

Nagy hangsúlyt fektetünk a környezeti **higiénés szabályok betartására.**

A környezet, az eszközök tisztántartása, portalanítása, szükség szerint fertőtlenítés, az ivóvíz higiénája, folyamatos levegőcsere, a teremben minél több zöld növény elhelyezése, megfelelő páratartalom biztosítása, nyugtató hatású színharmónia biztosítja a szervezet általános védekezőképességének fokozását, a betegségek megelőzését, az egészség megővését.

Az egészséges életmód alakításának színterei:

- csoportszobák
- öltözők, folyosó
- mellékhelyiségek
- udvar

Óvodapedagógusi feladatok a csoportszobákban:

- A csoportszoba berendezését körültekintően válogassuk meg;
- Gondoskodjunk a megfelelő tárgyi környezetről. A meghibásodott, elhasználódott eszközöket, tárgyakat távolítsuk el, kezdeményezzük a hiányok pótlását (minden helyiségben és az udvaron is);
- A bútorok, fektetők (utóbbi egymástól –ha a létszám engedi- 20-30cm-re) feleljenek meg a gyermekek méreteinek;
- Igyekezzünk színharmóniát teremteni a dekorációban;
- Lehetőség szerint kiküszöböljük az allergén anyagokat;
- A balesetveszély elkerülése érdekében éles, sarkos tárgyakat nem helyezünk el;
- A természetes fényt igénylő tevékenységeket az ablak mellé tervezzük,
- Biztosítsuk az egyenletes optimális hőmérsékletet (22-24C), a friss, tiszta levegőt;

Mellékhelyiségekben:

- A mosdóban figyeljünk a padló csúszásmentességére.
- Folyamatosan fertőtlenítsük a WC-t, mosdót, a gyermekek eszközeit.
- A WC-ket az intimitás érdekében függönnyel választjuk el, ügyelve ezzel a nemiség tiszteletben tartására;
- A tisztítószereket biztonságos helyen tároljuk.
- Környezetkímélő tisztító szereket használjunk.

Öltöző - Öltöző folyosón:

- Minden gyermeknek külön polcon, illetve zsákban tároljuk a ruháit.
- A gyermekek jele esztétikusan legyen elhelyezve,

Az udvar felszereltségét a kívánalmaknak megfelelően alakítjuk, hogy biztosítsa a gyermeke egészséges fejlődését (*fák, bokrok, homokozók, burkolt rész /roller, kerékpár/, fedett terasz, virágoskert, padok-asztalok, mozgásos játékok*) .

Az udvari játékok megfelelnek az előírt szabványoknak, a törvényi előírások szerint történik felülvizsgálatuk. A megállapítások során előírt és szükséges cseréjüket, javításukat jelezzük a fenntartó felé.

Óvodapedagógusi feladatok az udvarokon:

- Használjuk ki az óvónő az udvar adta lehetőségeket a mozgásos játékokra évszaktól függetlenül;
- Gondoskodjunk a balesetet okozó tárgyak eltávolításáról;
- Az udvaron, a balesetveszélyes játék-, és sportszerek (*csúszda, mászóka*) használatánál mindig biztosítunk megfelelő számú felnőtt felügyeletet;
- A homokot időnként cseréljük, fertőtlenítyük, karbantartónk napi szinten felássa.
- Az udvaron ivókút, locsoló van, melyek révén - főleg a nyári időszakban - biztosítjuk a gyermekek folyamatos folyadék bevitelét;
- A kerti munkához gyermekméretű eszközeink is vannak, melyek zárható helyen vannak elhelyezve, használatuk csak óvodapedagógus felügyelete mellett valósuljon meg;
- Használjuk ki az udvar adta lehetőségeket a környezetvédelméhez és megóvásához szükséges szokások kialakításával, a környezettudatos magatartás megalapozása érdekében (*kerti-udvar gondozás, madárvédelem, stb.*).

III. 1. 1. 6. BÁNTALMAZÁS -, BALESET ÉS BETEGSÉG MEGELŐZÉS - EGÉSZSÉGMEGŐRZÉS, ELSŐ -SEGÉLYNYÚJTÁS

E feladatok közé soroljuk a bántalmazás-, baleset - és betegségmegelőzését, higiénés szabályok betartását, fertőző betegségek, egyéb rendellenességek megelőzését, váratlan helyzetekre való felkészülést.

Bántalmazás megelőzése

A gyermek személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben kell tartani, és védelmet kell számára biztosítani a fizikai és lelki erőszakkal szemben. A gyermek nem vethető alá testi fenyegetésnek, kínzásnak, kegyetlen, embertelen, megfélemlítő büntetésnek vagy bánásmódnak.

Az óvoda feladatai a bántalmazás megelőzésében:

- gyermekvédelmi felelős megbízása;
- gyermekjóléti, családsegítő szolgálattal kapcsolat;
- gyermekbántalmazás vélelme esetén gyermekjóléti szolgálat értesítése;
- részvétel a gyermekvédelmi rendszerben lévő intézmények által kezdeményezett megbeszéléseken (*gyermekvédelmi felelős, érintett óvónő/k, vezető*);
- szülők rendszeres tájékoztatása;
- ön - és társismeret;
- konfliktuskezelés;
- személyes példamutatás;

Baleset megelőzése

A gyermek testi épségének megóvása az óvodába történő belépéstől annak jogszerű elhagyásáig terjed, valamint az óvodán kívül tartott programok ideje alatt.

A gyermeki gondolkodásmód sajátosságából, valamint a szenzomotoros koordináció zavaraiából adódóan következnek be a tipikus gyermekbalesetek (*törések, zúzódások*), ezek teszik szükségessé a felnőtt állandó kontrollját, a tevékenységek figyelemmel kísérését. Önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük a gyermekeket (*konfliktuskezelés, tolerancia*).

A baleset megelőzés elvei, feladataink:

- **a baleset-megelőzés érdekében kialakított baleset megelőzési és védelmi szabályok gyermekekkel történő megismertetése, megszilárdítása;**
- Balesetveszély rendszeres és gyakori felmérése, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzése és karbantartása, a hibaforrások megszüntetése (ép, jó minőségű és anyagú eszközök használata);
- Folyamatosan biztosítanunk kell a gyermek felügyeletét, védelmét.
- Olyan biztonságos eszközpark és környezet teremtése, amely alkalmas a baleset-biztonsággal kapcsolatos szokások, magatartásformák kialakítására, és fejleszteni kell a gyermekek biztonságra törekvő viselkedését.
- Elsősegélynyújtási ismeretek elsajátítása, felelevenítése;
- Egészségügyi doboz rendszeres felülvizsgálata;
- Folyadékfogyasztási szokások kialakítása;
- Megfelelő ruházat, lábbeli alkalmazása a gyermekek számára;
- Az udvar mentesítése a veszélyes, mérgező növényektől;
- Erős napsugárzás elleni védelem;
- Közlekedési szabályok átadása, megfelelő felnőtt létszám biztosítása séták, kirándulások alkalmával.
- higiénés szabályok betartatása;
- Tűzvédelem (oktatás, poroltó használata, menekülési útvonal)

Betegség megelőzése - egészségmegőrzés

A betegségmegelőzés, az egészség megőrzés szokásainak kialakítására nagy hangsúlyt fektetünk. **Ügyelünk arra, hogy csak egészséges gyermek látogassa az óvodát (orvosi igazolás).** Fontos, hogy lehetőséget biztosítsunk **a rendszeres szűrővizsgálatokra** (védőnő, fogorvos), és a családokat bíztassuk a gyermekorvosi szűrővizsgálatokon való részvételre.

Fertőzések, egyszerűbb rendellenességek megelőzése érdekében szükséges óvodapedagógusi feladatok:

- Készüljünk fel a szezonális fertőző betegségekre szellőztetés, fertőtlenítés, zsebkendő folyamatos biztosításával,
- Különösen védjük a gyermekek érzékszerveit. Ápolásukhoz tiszta eszközöket, nyugodt feltételeket teremtsünk.
- A szabadban való fürdésnél ügyeljünk a levegő, a víz hőmérsékletére és tisztaságára.
- Rendszeresen figyeljünk napfürdőzéskor a napozás veszélyeire;
- Az óvónő a napközben megbetegedett gyermeknél a betegség kezdeti jeleit vegye észre, gondoskodjon a gyermek elkülönítéséről, minél előbb értesítse a szülőket;
- betegség miatti hiányzás után orvosi igazolást kérje be a szülőtől;
- az anamnézis-felvétel közben derítsük fel a ritkán előforduló, az óvodai közösségbe kerülést nem feltétlenül akadályozó betegségeket (*pl. krupp, allergia, asztmatikus tünetek, lázgörcs, epilepszia, cukorbetegség*). Azokat a gyermek egyéni fejlődési naplójában regisztráljuk, figyelemmel kísérjük, elsajátítjuk az ezzel kapcsolatos alapvető tennivalókat;
- Teremtsük meg az egészségi állapot egyensúlyban tartásához szükséges környezetet.
- *A speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása érdekében:* vegyük észre a gyermek egészségi problémáit (nagyothallás, gyengénlátás, neurotikus tünetek, mozgásszervi elváltozások) és nagyfokú nevelői tapintattal vonja be és segítse a szülőket, hogy mielőbb a szakemberhez forduljanak;

III. 1. 2. A KÖRNYEZETTUDATOS MAGATARTÁS MEGALAPOZÁSA

Életünk minőségét, egészségünket nagymértékben befolyásolja és meghatározza a bennünket körülölelő természeti és társadalmi környezet minősége. Földünk szennyezettsége és környezeti állapota, szükségessé teszi a környezetért felelős életvitel elősegítését, a környezettudatos magatartás kialakítását. Ennek fontos eleme az egyén és a közösség szoros kötődése.

Az egyéni értékek, beállítódások, normák módosítása és az ehhez szükséges gyakorlat a közösség támogatása nélkül nem képzelhetők el. **Elengedhetetlen, hogy óvodás gyermekeinket tudatosan neveljük szűkebb és tágabb környezetünk megóvására.**

A környezettudatos magatartás épít a tájékozottságra, az érzékenységre, a felelősségvállalásra, elkötelezettséget feltételez. Ezt kívánjuk átadni gyermekeinknek, hiszen csak így válhatnak természetet szerető, tisztelő és védő felnőttekké. Fontos, hogy ismerjük környezeti értékeinket, tiszteljük és óvjuk azokat, a családok támogatásával indítsuk el gyermekeinket a környezettudatos emberré válás útján. Így lesz **fenntartható** az a fejlődés, amely kielégíti a jelen igényeket anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő generációk lehetőségét saját szükségleteik kielégítésében.

A környezettudatos magatartás kialakításának fő színtere az óvodában, - mint tevékenységforma - a külső világ tevékeny megismerése.

Ez olyan nevelési folyamatot jelent, mely valamennyi nevelési területre kiterjed, azokkal kölcsönhatásban van. **Komplex tapasztalatszerzés**, mely egységben mutatja, érzékelteti azt, ami a valóságban is egységesen érzékelhető. Általa a gyermekek az őket közvetlenül körülvevő és **a tágabb természeti, társadalmi környezetről cselekvésbe ágyazottan olyan tapasztalatokat szereznek**, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz nélkülözhetetlenek.

Az óvodás gyermek életkori sajátosságaira alapozva – kíváncsiság, tevékenységvágy, utánzás, érzelem, játék- választjuk meg környezeti nevelési feladatainkat. Mindezek segítik a gyermekek irányítottan és spontán szerzett tapasztalatainak feldolgozását. Fejlesztik a megfigyelőképességüket, képzeletüket, gondolkodásukat, emlékezetüket. Olyan szokások, szabályokat alakítunk ki így, melyek a környezettudatos viselkedés alapjait jelentik.

A gyermeki tevékenykedtetés, és a példaadás révén olyan szokás és viselkedésformák elmélyítését segítjük elő, amelyek összhangban vannak a természetbarát viselkedéssel, életmóddal.

Az egészséges életmód kialakítása során lehetőség nyílik **a környezet védelméhez, óvásához, megbecsüléséhez, a környezettudatos magatartás megalapozásához** szükséges szokások kialakítására is.

A környezettudatos magatartás kialakításának célja:

- környezettudatos, környezetre figyelő a természet törvényeivel harmonizáló magatartásformák és szokások kialakítása, amelyek magukba foglalják a szűkebb és tágabb környezet, kulturális és természeti értékek megismertetését, megszerettetését és annak megóvására való nevelését, az élő természet tiszteletét,
- olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, melyek a környezettel való harmonikus együttéléshez szükségesek, pl. törekvés a mértékletes, önkorlátozó fogyasztásra, a természet erőforrásainak kímélete.

A célokat megvalósító feladatok:

- a gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére, megismerési vágyára és a megismerés okozta öröme építve sokszínű viszony kialakítása az objektív világhoz,
- a komplexitás érvényesítése a tevékenységformák között,
- a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása,
- holisztikus szemlélet kialakítása, (természeti, társadalmi, gazdasági összefüggések megvártatása),
- a pedagógusok közösségében olyan értékrend kialakítása, mely az elődök értékteremtő és természetmegőrző munkáját helyezi előtérbe. (az intézmény valamennyi dolgozójára vonatkoztatva),
- a differenciálás pedagógiai koncepciójának érvényesítése a nevelés folyamatában,
- testi-lelki biztonság megteremtése - érzelmi nevelés alapozása,
- helyi érzelmi kötődés alakítása – a gyermek közvetlen környezetében lévő világ értékeinek a megismertetése, megszerettetése,
- stressz-oldó képesség alakítása,
- kritikus és önkritikus gondolkodás fejlesztése,
- a természeti és társadalmi környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása
- az élő és élettelen környezeti tényezők leglényegesebb összefüggéseinek megvártatása a helyi sajátosságok felhasználásával.
- ökológiai szemlélet alapozása – minden mindennel összefügg,
- Szemlélet formálása:”az ember része a természetnek, nem ura.”
- az egészség értékének tudatosítása (helyes fogyasztás, életvitel, táplálkozási szokások)
- jövőbe tekintő gondolkodás alapozása.

A célokat megvalósító tevékenységek, és tartalmak:

- madárbarát óvoda vagyunk, kiemelt figyelmet fordítunk a téli madáretetésre,
- a Madárovi programban való folyamatos részvétel;
- növénygondozás, kertészkedés, udvar rendezés;
- a Jeles Zöld Napokhoz megünneplése (*Állatok világnapja, Víz világnapja, Föld napja*),
- Néphagyományokkal való ismerkedés (*szüret, Márton-nap, Advent, Karácsony, Farsang, Tavaszhoz kötődő hiedelmek /Medve/, Pünkösöd, Húsvét*)
- Egészség hét, ismeretszerző séták, kirándulások szervezése pl:
 - ✓ évszakonkénti Balaton –parti séták, „Bodorka” Balatoni Vizi - világ Látogató Központ megtekintése, Balatoni hajózás;
 - ✓ helyi természeti értékeink megismerése (*Tamás-hegy, Lóczy –barlang*)
 - ✓ a helyi nevezetességekkel való ismerkedés (*Jókai Múzeum, Városi Múzeum*)
 - ✓ a Tihanyi Belső-tó növény –és állatvilága,
- Igyekezzünk környezetbarát tisztítószerket használni,
- Mindkét óvodában tervezzük a **komposztálás** lehetőségével való ismerkedést
- energiatakarékos izzókat és csapokat használunk
- mindkét óvodában folyamatos a papírgyűjtés

A környezettudatos magatartás megalapozása- a helyi sajátosságok figyelembe vétele mellett - tervezett és szervezett formában is megvalósul az óvodai nevelés folyamán.

Részletesen a Külső világ tevékeny megismerése (V. 2. 5.) fejezetben olvasható

Az óvodapedagógusi feladatok:

- Ügyeljünk arra, hogy **a 3-7 éves korú gyermek sajátosságait figyelembe véve tervezzük** a környező világ megismerésének hagyományos és helyi tartalmait, betartva a **fokozatosság elvét**;
- Vegyük figyelembe, hogy a környezeti nevelés igazi terepe a szabad természet, a közvetlen, **cselekvésen, tevékenységen alapuló tapasztalatszerzés, megfigyelés.**
- A gyermek személyes belső környezetének, testi, lelki, szociális egészségének gondozása során alapozzuk meg a környezettudatos magatartást.
- Alakítsuk ki a gyermekekben környezet tisztántartásának rendjét, igényét, hogy azt aktívan, kedvvel és ötletesen végezze.
- Biztosítsuk, a gyermekek számára, hogy a sokrétű, óvó-védő tevékenység során megtapasztalhassák munkájuk eredményét, környezetükre gyakorolt hatását (*kertészkedés, madáritató-, etető készítése, stb.*).
- A felszerelések megóvásában, a környezet tisztántartásában, ápolásában, védelmébe vonjuk be a gyerekeket.
- A tárgyi eszközöknél kezdeményezzük a hiányok pótlását, ellenőrizzük a felszerelések megfelelő állapotát, a folyamatos karbantartást.
- Törekszünk a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, a differenciálására, az élővilág sokoldalú megismertetésére (*nagyítók, földgömb, speciális könyvek*).
- Meséljünk a természetről, állatokról.
- Szeretessük, ismertessük meg a gyerekekkel az élő és élettelen világot.
- A kisgyermek elsősorban a játékot és a mesét szereti, így a környezeti nevelése is elsősorban a mese és a játék legyen.
- A játékon keresztül bővítsük a gyermekek környezeti, természeti ismereteit.
- Az óvodai környezeti nevelés érzelmi megközelítéssel történjen, s így kellő alapja lehet a természetszerető és környezetbarát életmódnak.
- A környezet alakítása során segítsük a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, kortárskapcsolatainak alakulását;

AZ INTEGRÁCIÓS NEVELÉS ÓVÓNŐI FELADATAI AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD KIALAKÍTÁSAKOR A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSÉRE VONATKOZÓAN:

Gondozás:

- *Tartsuk tiszteletben a gyermek egyéni igényeiből fakadó sajátosságait, de képességeinek megfelelően következetesen várjuk el tőle a közösség elé állított normák saját szinten történő megvalósítását.*
- *Teremtsük meg azt a biztonságot jelentő környezetet ahol bizalommal fordulhat a gyermek mindenki felé (felnőttek, gyermekek).*
- *A fokozatosság elvét szem előtt tartva ismertessük meg őket újabb tevékenységekkel.*
- *Jól megválasztott napirenddel, határozott, de szeretetteljes követeléssel, tudatos, folyamatosan ellenőrzött begyakorlással segítsük a szokások kialakulását és fenntartását.*
- *A gyakorlásnál törekedjünk, hogy az kis lépésekre bontottan történjen, s hogy a tanultakat különféle helyzetekben is alkalmazni tudja a gyermek.*
- *Az elsajátított ismeretek megerősítése érdekében (is) a gyermek egyéni, önálló törekvését folyamatosan dicsérjük, hogy ezzel további önálló feladatvégzésre ösztönözzük.*
- *A tevékenységek elvégzésére megfelelő időt biztosítsunk a gyermek számára, segítséget pedig csak – kis mértékben-szükség esetén adjunk.*

- *Tartsuk szem előtt, hogy az eszközhasználatot, és a segítségadás mértékét mindig az aktuális fejlettségi állapot határozza meg.*
- *Az önkiszolgálásra nevelés területeire (étkezés, öltözködés, egészségügyi szokások, a környezet rendjének elsajátítása) nagy hangsúlyt helyezünk, melynek során törekedjünk a jó szervezésre és az ép társak bevonására.*

Testi nevelés

- *A gyermek eltérő fejlődési sajátosságait figyelembe véve törekedjünk mozgás fejlődésének elősegítésére, nagy és finommozgások biztonságos környezetben történő fejlesztésére, kielégítésére, a testi képességek fejlődésének elősegítésére.*
- *Tartsuk szem előtt, hogy az eszközhasználatot, és a segítségadás mértékét mindig az aktuális fejlettségi állapot határozza meg.*
- *Törekedjünk arra, hogy az SNI gyermeket minden mozgásos játékba vonjuk be, különösen olyanokba, amelyeket képes elvégezni.*
- *Állapotuktól és lehetőségeiktől függően készítsük az SNI gyermeket az ép társak mozgásainak utánzására.*
- *Az egészséges gyermekeket neveljük úgy, hogy vonják be SNI társaikat a mozgásos játékokba. Az ép gyermekek a természetes mozgás igényük kialakítása során tanítsuk meg arra, hogy figyeljenek társaikra - épekre és SNI-re egyaránt.*
- *Szükség szerint vonjunk be a megfelelő szakembert - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki, nevelési feladatok ellátása érdekében.*
- *A tehetséges gyermekek esetében is alkalmazzuk a differenciált fejlesztést.*

III. 1. 3. GYERMEKI TEVÉKENYSÉGEK AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA SORÁN:

- Szükségleteiket önállóan jelzik, rendezik.
- A gyermekek óvodába érkezéskor, távozáskor, valamint a levegőzések, pihenések alkalmával lehetőleg önállóan, vagy kis segítséggel öltöznek vetkőznek;
- Ruhájukat összehajtva igyekezzenek a helyére rakni, Próbálkozzanak a cipőkötéssel, cipőfűzéssel, sapka és sálkötéssel;
- A rendszeres testápolás során, az óvónővel és a dajka összehangolt munkája nyomán- alakuljon ki tisztaságigénye;
- Elsajátítja a műveletek technikáját, szappannal kezét mos, fésűlködik, fogat mos, körmöt kefével, (a csapokat önállóan nyitja-zárja) orrfűvászkor és tüsszentéskor zsebkendőt használ, WC használat után WC papírt használ, majd kezét mos.
- Az eszközökre vigyáznak, használat után helyére teszik azokat.
- El tudják dönteni, mennyi ételt, italt kérnek, önállóan öntenek, merítenek.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek, helyesen használják az evőeszközöket, szalvétát; Az étkezési szokásokat, a kultúrált étkezés szabályait igyekeznek betartani;
- Környezetükben rendet raknak, kialakul bennünk a környezet védelmére, óvására való igény;
- Folyamatosan kialakul az igényük a tiszta, esztétikus környezet, és önmaguk megjelenése iránt.
- Ismerik a baleset megelőzés szabályait, a rájuk leselkedő veszélyeket, figyelmeztetik társaikat.
- Csendes pihenő alatt nyugodtan fekszenek, vagy alszanak.

Módszertani alapelvek:

- **Alkalmazzuk a gondozási teendők végzése során a fokozatosság, folyamatosság, következetesség elvét** (*kiemelt jelentőséggel bír a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek tekintetében*);
- Tartsuk szem előtt a gondozás során a gyermek kiszolgáltatottságát, emberi méltóságát (testápolás, öltözködés);
- Nyugodt kiegyensúlyozott óvodai légkör biztosításával alapozzuk meg a gyermek belső harmóniáját;
- Az óvónők tartsák szem előtt az életkori, egyéni sajátosságokat, mivel a gyermek jelenlegi fejlettségi szintje irányadója a fejlesztés tartalmának;
- Ösztönözzük, segítsük a gyermeket abban, hogy a szükségletei körüli teendőit az óvónővel együttműködve, de egyre önállóbban végezze el;
- Törekedjünk az óvónő-gyermek közti bensőséges kapcsolat, kommunikáció kialakítására, mert az egészséges személyiségfejlődés egyik legfontosabb feltétele;
- Kezeljük kiemelten a kiemelt figyelmet igénylő kisgyermek gondozását, egészséges fejlődésük figyelemmel kísérését, szükség esetén a megfelelő szakember bevonásával;
- Biztosítsuk az egészséges életmód kialakítása során is a multi-, és interkulturális integrációt;
- A mozgáshoz való pozitív viszony kialakítása során alakítsuk ki a gyermek mozgás igényét;
- Ismertessük meg őket a szelektív hulladékgyűjtéssel a hulladékok újrahasznosításának lehetőségével. Tapasztalják meg, hogy a hulladék nem szemét!;
- Az egészségfejlesztés a gyermek biológiai, társadalmi életkori sajátosságainak figyelembe vételével történjen;
- Az egészségfejlesztés koordinált, nyomon követhető legyen;
- Tartsuk szem előtt a prevenciót;
- Példamutató pedagógiai attitűd jellemezze az óvodapedagógusokat;
- A szülővel együttműködve szakemberek bevonása a speciális gondozó, prevenció, és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátásába;

IV.1. 4. A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSÁRA VONATKOZÓAN:

- ✓ **Alakuljon ki olyan nagyfokú önállóság, hogy személyükkel kapcsolatos teendőiket önmaguk végezzék a testápolás, önkiszolgálás étkezés, öltözködés terén;**
- ✓ **A testápolási szokásokat ismerik, betartják, alkalmazzák;**
- ✓ **Igénylik a tisztaságot, gondozottságot személyükre és környezetükre vonatkozóan egyaránt.**
- ✓ **Felismerik biológiai szükségleteiket, önállóan kielégítik azokat;**
- ✓ **A gyermek ismerje meg saját testét, váljon belső igényévé a testi higiénia;**
- ✓ **Az öltözködés terén csak kis segítséget igényelnek egy-egy ruhadarab felvételénél, rögzítésénél (pl: hátul kötés, csat)**
- ✓ **Kultúraltan étkeznek, igénylik az esztétikus terítést, melynek elvégzésére maguk is képesek;**
- ✓ **A gyermek igényévé válik az egészséges táplálkozás: ügyeljenek arra mik az egészséges, és melyek az egészségtelen, kerülendő élelmiszerek (*magas telített zsír, szénhidrát, só - és cukortartalmú ételek – italok*), szívesen fogyasszanak gyümölcsöt, zöldséget, valamint elegendő folyadékot igyanak,**

- ✓ A gondozás és az egészséges életmódhoz szükséges eszközöket rendeltetésüknek megfelelően használják.
- ✓ Óvják a személyes tárgyaik, környezetük rendjét, helyére teszik tisztálkodó szereiket, összehajtott ruháikat.
- ✓ Szívesen mozognak a szabadban, örömet okoz számukra a fürdés, kialakul vízzel való kapcsolatuk.
- ✓ Szeretik a mozgást, szívesen vesznek részt a mindennapos szervezett és szabad mozgásos tevékenységekben, követik az óvónő verbális utasításait;
- ✓ Képesek szabályozni viselkedésüket, mozgásukat étkezéskor, öltözködéskor, testápoláskor, pihenéskor;
- ✓ Óvodáskor végére a különbözőségeket elfogadják, azzal természetes módon élnek együtt, koruknak megfelelően együttműködők, empatikusak, szolidárisak és toleránsak;
- ✓ A baleset-megelőzés szabályait betartja és alkalmazza, ha társát baleset éri, jelez az óvónőnek.
- ✓ Közvetlen természeti környezetüket ismerik, védik.
- ✓ Az óvadás gyermekek az óvodai nevelés során, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek a speciális szakemberekkel közösen végzett pedagógiai munka eredményeként elérik a sikeres iskolai munkához szükséges testi, lelki, szociális érettséget;

A testi képességfejlesztés eredményei az óvodáskor végére:

- ✓ Kondicionális képességek tekintetében: az életkori sajátosságoknak megfelelő erőnlét, gyorsaság, hajlékonyság és ügyesség jellemző a gyerekekre. Állóképességük jó, pszichés reakciókészségük átlagos.
- ✓ A mozgáskoordináció fejlettségét: a megfelelő téri orientáció, ezen belül a testséma kialakulása, a személyes tér megfelelő észlelése jellemzi. Képesé válik a személyes és közös tér megélésére nagymozgásokon keresztül, érett mozgáskoordináció és megfelelő spontán dominancia jellemzi.
- ✓ A szem – kéz – láb – mozgáskoordinációja érett, a szem vagy kéz spontán dominanciája adott helyzetekben megfelelő.

A szülők bevonásának lehetőségei

- tapasztalatok közös átadása az egészséges életmód alakítása terén;
- egészséges életmóddal, a környezettudatos magatartás kialakításával kapcsolatos szülői fórumok szervezése;
- Szülőkkel közösen szervezett mozgásos programok (gyermeknap, kirándulások, játékos családi sportversenyek, stb.)
- a délelőtti gyümölcsfogyasztáshoz gyümölcs biztosítása;
- szokások, viselkedésformák közös alakítása;
- tisztálkodási eszközök biztosítása;
- óvoda udvarának esztétikus rendezése, udvari játékok karbantartása;
- a gyermekük számára a megfelelő ruházat biztosítása;

III. 2. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

Az óvodáskorú gyermek **egyik jellemző tulajdonsága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül mivel az érzelmek dominálnak fontos, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.** Elengedhetetlen feltételek ezek annak érdekében, hogy **a gyermeket már óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék**, melyek a szocializáció folyamatát is meghatározzák.

Az óvoda az az intézmény - *építve a családi és bölcsődei közösség értékeire*- ahol a gyermek megismerkedik a társas együttélés szabályaival, ahol kialakulnak a társas viselkedés szabályai, ahol végbemegy a szülőkhöz kötődés helyett és mellett a kortársakhoz való kötődés.

A társadalmi környezet ellentmondásossága, változása a régi és az új értékek összeütközéséhez vezet. A sokféle értéket képviselő családok gyermekei az óvodában találják szembe magukat a különböző értékek meglétével, amelyek megnehezítik a gyermekek tájékozódását.

Törekszünk a család-óvoda előítéletektől mentes összhangjának, nevelőpartneri viszonyának mélyítésére, fenntartására, fejlesztésére, **a „nyitott óvoda” megteremtésére.**

Eredményeket a gyermek érdekében csak akkor érhetünk el, ha kapcsolatunk feltétlen bizalomra épül a családi házzal.

Az újabb készségek és képességek módosítják a viselkedési és magatartási formákat s e folyamatban meghatározó szerepe van a játéknak is, mint a személyiség legdinamikusabban és legsokoldalúbban fejlesztő eszközének.

Az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés folyamatában megy végbe a gyermek szocializációs- individualizációs fejlődése. A két oldal egymással szoros kölcsönhatásban van, amely **feladatainkat** is meghatározza:

- Az erkölcsi, közösségi nevelés folyamatában sajátítja el a gyermek a viselkedés és magatartás normáit, értékét, e folyamatban alapozódik meg a társas együttélés **szokás és normarendszere.**
- Az individualizációs folyamatban bontakozik ki az egyén személyisége, képességei, tulajdonságai, magatartása. Eközben bontakozik ki az egészséges én-tudat, az énkép, amely hozzásegíti a gyermeket önmaga képességeinek felismeréséhez, a reális önismeret, önértékelés alakulásához.

A gyermeknek időre van szüksége az új külső és belső körülményekhez való alkalmazkodáshoz, ezért szükség van az óvodapedagógusok türelmes és megértő magatartására.

- Biztosítsuk a gyermekek zökkenőmentes beszoktatását az óvodában, mivel az első találkozás meghatározó. Teremtsünk lehetőséget az **anyás beszoktatásra**,
- Gondoskodjunk, hogy **szeretetteljes, nyugodt, otthonos, derűs, kiegyensúlyozott légkör** vegye körül. Ennek érdekében már az óvodába lépés pillanatát is úgy készítjük elő és szervezzük meg, hogy kedvező érzelmi hatások ériék a gyermeket, amely megteremti érzelmi biztonságát.
- **Az óvoda alkalmazottai és a gyermek közötti kapcsolat** őszinte, kiegyensúlyozott szeretetteljes, együttműködő legyen, melyet **pozitív attitűd, érzelmi töltés hasson át.** Így a köztük létrejött érzelmi kötődés **a gyermek-gyermek kapcsolatot** is ennek megfelelő irányba alakítja.

- **Az óvodapedagógusok és minden alkalmazott kommunikációja, bánásmódja MODELL értékű legyen, mivel az meghatározza a gyermeki magatartás alakulását.** Legyen kedves, halk és jó humorérzékű.
- **Segítsük a gyermekek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, engedjünk teret önkifejező törekvéseinek.**
- Szeretetünket mutassuk ki szóban és gesztusban is, amely által - javítgatás nélkül - ,lehetőségünk nyílik a beszédkedv felkeltésére, a kommunikáció differenciált fejlesztésére, a gyermeki kérdések megválaszolására.
- Ösztönözzük beszédre, - ez által anyanyelvünk használatára, szeretetére, megbecsülésére - környezetével, társaival.
- Igyekezzünk minél több alkalmat teremteni a **személyes beszélgetésre**, a problémák megbeszélésére.
- Igyekezzünk érdeklődést kiváltani társaik mondanivalója iránt.
- **Teremtsünk lehetőséget arra, hogy a gyermek természetes társas szükségleteit is kielégíthesse. Neveljük a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.** Erre az egymáshoz való alkalmazkodás, egyéni fejlesztések során is lehetőségünk nyílik.
- A sajátosságokból fakadó **különbözőség megismerésére való igényt**, alakítsuk ki a gyermekekben. Ennek érdekében biztosítsuk **modellértékű, befogadó attitűdöt**, hogy a különbözőségek elfogadása természetessé váljék a gyermek számára.
- Tegyük lehetővé, hogy a barátok – ha kívánják - a nap nagy részében együtt játszhasanak, ülhessenek, alhassanak, és támogassuk- a szülők segítségével- óvodán kívüli találkozóikat is (pl: *szülinap*).
- Támogassuk a szocializáció folyamatában a **nemi identitás** felfedezése és kialakulása mellett, **a tradicionális nemi szerepek határainak tágítását**, a sztereotípiák merevségeinek feloldását (a fiú is sírhat, a lány is lehet határozott).
- **Teremtsünk lehetőséget a közös élményekre épülő közös tevékenységekre, melyek elősegítik az érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés folyamatát**, mivel a közös tevékenységek gyakorlása által alapozódnak meg a társas együttélés szokásai és alakul magatartása, különös tekintettel a játékra.
- Tegyük lehetővé az egy időben, de egymástól függetlenül folyó tevékenységek - közös és egyéni-, valamint a játék zavartalanságát.
- Biztosítsunk rendezett, nyugalmat sugárzó környezetet, alakítsunk ki a gyermekekkel „kuckókat”, leválasztott sarkokat, amelyek intimitást, meghittséget adnak.
- Biztosítsuk **a közös élményekre épülő közös tevékenységek során a gyermekek érdeklődésén alapuló, különböző tevékenységekben való részvétel lehetőségét**, mely során erősítsük meg a programunk szellemiségével összefüggő értékeket (*Környezet megismeréséhez, óvásához, védelméhez kapcsolódó tevékenységek, népi gyermektánc, ovitorna*)
- **Az ünnepeket emeljük ki a gyermekek mindennapi életéből**, úgy, hogy annak előzményei illeszkedjenek a gyermekek természetes életmenetébe.
- **Tevékeny készülődéssel** éreztessük a gyermekekkel, hogy az ünnepek jelentős alkalmak. A közös készülődések, tervezgetések, a várt öröm távlatot jelent a gyermekeknek, serkentik fejlődésüket.
- **Az óvodai élet szervezése segítse a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés-, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) az akaratának (önállóság, önfegyelem, önfegyelem, kitartás, feladat-, és szabálytudat) fejlődést, szokás- és normarendszernek megalapozását.**
- Kínáljunk fel számukra feladatokat és ösztönözzük őket arra, hogy legközelebb azt önállóan is vállaljanak. Fokozatosan alakítsuk ki a gyermekek konfliktustűrő-és megoldó képességét.

- **Alakítsuk ki a csoportok szokás-és szabályrendszerét** is, mivel a nyugalmat, biztonságot adó, kiegyensúlyozott óvodai légkör ezek által biztosítható. Az óvodapedagógusok által megfogalmazott csoportszabályok: *egymás játékanak tiszteletben tartása, nem erősítjük az árulkodást, de az elkövetett hibák őszinte vállalását elvárjuk, a felnőttek és a társak tisztelet, a problémák megbeszélése egyéni vagy csoporttal történik, a megoldásokra is közösen keressük a választ, eszközök, tárgyak védelme, a durvaság elítélése, egymás segítése, a kisebbek megóvása, udvariasság.*
- **A gyermek nyitottságára építve segítsük elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben, emberi környezetben megmutatkozó jóra, szépre, tisztelje és becsülje azt.**
- **Ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitás tudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja.** *(a helyi természeti adottságok, kulturális és tárgyi értékek, emlékek, az ünnepek, szokások, jeles napok, nemzeti ünnepek szerepe jelentős a feladatok megvalósításában).*
- Alakítsuk ki a gyermek természeti és társadalmi környezetével való kapcsolatát, melynek során neveljük a természet és az ember által létrehozott környezet megismerésére, az emberi, munka, alkotások megbecsülésére, hagyományok és a keresztény kulturális értékek ápolására *(a helyi természeti adottságok, kulturális és tárgyi értékek, emlékek, az ünnepek, szokások, jeles napok, nemzeti ünnepek szerepe jelentős a feladatok megvalósításában).*
- Fejlesszük, alakítsuk a környezettudatos magatartás megalapozása érdekében érzelmi viszonyulásait, környezettudatos cselekvési szükségleteit, szokásait, gondolkodását, értékrendjét, döntési képességét.
- **Segítsük elő az értékek belsővé válását, valamint erősítsük meg a környezettudatos cselekvési szükségleteket, szokásokat, érzelmi motivációs hatásokkal és komplex tevékenységi rendszerünkkel.**
- Életkoruknak, egyéni képességeiknek megfelelően ismertessük meg a gyermekekkel óvodánk jellemzőit, valamint helyi sajátosságainkat, értékeinket.
- Biztosítsunk lehetőséget, hogy a természetes élethelyzetekben szerzett, megtapasztalt élményeiket, érzéseiket a szabad játékuk során is eljuttassák.
- Segítsük elő a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatok, és a környezet kialakításában.
- Az egyéni bánásmód során figyeljünk arra, hogy a gyermekek a rájuk jellemző sajátos vonásoknak megfelelően szocializálódjanak. Minden gyermekben megkeressük a pozitív tulajdonságokat, és azt emeljük ki.
- Figyeljük az átlagos gyermekeket is! Hiszen ők azok, akik legjobban „elbújnak” a közösségben. Érzelmekben, önbizalmukban erősítsük őket.
- Ismerjük meg a családok helyzetét, ahhoz hogy meg tudjuk hozni megfelelő pedagógiai intézkedéseinket, és meg tudjuk adni a segítséget, bánásmódot a gyermek személyiségfejlődése érdekében.
- **Szükség esetén vegyük igénybe speciális felkészültséggel rendelkező szakembereket** *(pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor, stb.) közreműködését.*

AZ INTEGRÁCIÓS NEVELÉS ÓVÓNŐI FELADATAI AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS BIZTOSÍTÁSA SORÁN A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSÉRE VONATKOZÓAN:

- **Különös gondoskodással, sajátos törődéssel segítsük a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek beilleszkedését, társas viselkedését.**
- Kiemelt figyelmet fordítunk a halmozottan hátrányos gyermekekkel való egyéni bánásmódra, speciális fejlesztésekre. **Biztosítsuk őket odafordulásunkról, törődésünkről.**

- Biztosítsuk a normál csoportokban nevelhető – **alapító okiratunkban meghatározott**- speciális nevelési szükségletű gyermekek személyiségfejlesztését.
- Igyekezzünk a lassabban fejlődő gyermeket felzárkóztatni, és megkeresni a lemaradás okát. **A kiemelkedő képességű gyermekeket pedig külön feladatokkal bízunk meg.**
- *A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek érzelmi igénye – a személyiség megváltozott fejlődése miatt- fokozottabb, mint ép társaiké, fordítsunk kiemelt figyelmet az egyéni bánásmódra, a szeretetteljes, biztonságot nyújtó óvodai légkör kialakítására.*
- *Az SNI gyermekek szocializációja gyakran elmarad kortársaikétól, ami megmutatkozik abban is, hogy egy-egy helyhez, helyzethez, személyhez erősebben kötődnek, a változásokat nehezebben tűrik, ezért sajátos pedagógiai segítséget igényelnek.*
- *Ismertessük és tartassuk be velük –ép és SNI gyermekekkel egyaránt- a szociális viselkedés alapvető szabályait.*
- *Az integráció sajátos eleme, hogy elősegítsük a másság elfogadását, a toleranciát. Erre azonban ne csak az ép, hanem - az aktuális fejlettségi állapotot figyelembe véve - és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket is nevelje.*
- *Törekedjünk minél több élménynyújtásra, ami az érzelmi hatás legfőbb eszköze. Az élmény meghatározó erejű legyen, erősítse a gyermekekben az együttes részvétel igényét.*

Kiemelt további óvodapedagógusi feladatok:

- A szociális kapcsolatok aktív, tudatos bővítése,
- A felnőttek minta értékű modell-adásának biztosítása,
- A tapasztalatszerzési lehetőségek bővítése,
- A játék során a társas kapcsolatok alakítása, segítése,
- A kommunikációt fejlesztő játékos tevékenységek alkalmazása,
- A pozitív tulajdonságok hangsúlyozása,
- Differenciált követelmények állítása a gyermekekkel szemben.

III. 2. 1. A KÖRNYEZET MEGISMERÉSÉRE TÖREKVŐ, ÓVÓ-, VÉDŐ SZEMLÉLETŰ NEVELÉSÜNK, ÉS AZ ÉRZELMI, ERKÖLCSI, ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS ALAKULÁSÁNAK SZÍNTEREI:

- a) *a beszoktatás időszaka*
- b) *az együttlét a mindennapokban*
- c) *óvodai ünnepnapok együttesen erősítik a szocializáció kialakulását.*

Különös jelentőségűek a közös élményekre épülő társas tevékenységek, a természettel és néphagyományokkal, történelmi értékekkel kapcsolatos jeles napok szokásai, a gyermekek ünnepei. Viselkedésmintái, pedig gazdagítják a mindennapok együttélésében gyakorolt szociális viselkedést, megteremtik az együttélés egyedi kommunikációs kapcsolatrendszerét.

a) Beszoktatás elvei, folyamata

Bármely életkorban történik is a beszoktatás, *tapintat, a türelem, a gyöngédség, a szeretetteljes odafordulás az óvoda minden dolgozójával szembeni követelmény!*

Az első találkozás az óvodával szinte minden gyermek esetében alapvetően befolyásolja az óvodához fűződő viszonyát. Különösen nagy figyelmet, türelmet igényelnek a közvetlenül a családból kerülő gyerekek.

A beíratás előtti héten lehetővé tesszük, hogy még a rendszeres óvodába járás megkezdése előtt a gyermekek szüleikkel ellátogassanak az óvodába, megismerkedhessenek a szokásokkal, az óvoda helyiségeivel.

Beíratáskor az új gyermeknek, az óvónők által készített kis ajándékkal kedveskedünk.

Törekszünk arra, hogy a beszoktatás az anyával együtt, fokozatosan történjen.

Előnyös ugyanis, ha a szülő részt vesz gyermeke beszoktatásában, ami közvetlen betekintést enged az intézmény a belső életébe. Ilyenkor a szülő spontán, természetes benyomásokat szerezhet a mindennapi pedagógiai gyakorlatról, az óvoda pszichés klímájáról, megismerheti a gyermektársakat, kapcsolatba kerülhet a pedagógusokkal, a nevelő-oktató munkát segítő munkatársakkal. Az óvodapedagógusok pedig megfigyelés útján, illetve a szülővel való beszélgetés során információt szerezhetnek a szülő-gyermek kapcsolatáról, az otthoni nevelési elvekről, a gyermekkel kapcsolatosan a fejlődés jellemzőiről.

A beszoktatás időszakában mindkét óvónő és a dajka is együtt van a csoportban, így a személycsere nem éri váratlanul a gyermeket. A beilleszkedést segíti, érzelmi biztonságot adva, az otthonról hozott apróbb játék (*alvóka*). Az óvodai jeleket is igyekszünk a gyermek és szülő igényei szerint kiválasztani (*ha megoldható bölcsis jelét próbáljuk tovább vinni*).

Lefekvéskor különösen gyengédségre van szükségük. Simogatással igyekszünk őket megvigasztalni. Egyszerű, érthető utasításokkal vezetjük be őket az óvoda rendjébe. Testi közelséget biztosító ölbeli játékkal, mondókával igyekszünk oldani a feszültséget.

Megbeszéljük a szülőkkel, hogy az első napokban a délutáni csoportösszevonás előtt érkezzenek gyermekeikért.

b) Együttlét a mindennapokban

A gyerekek szociális viselkedési készségének szintjét befolyásolja a gyermek kommunikációs fejlettsége. A gyermek az egymás mellett játszásból az együttjátszásig, majd az együttjátzás és tevékenykedés során a „mintha” helyzetekben viselkedést gyakorol, tapasztalatokat szerez, alakul szociális készsége.

A viselkedést megerősítő jelzések segítik a gyermeket a kommunikációban és abban, hogy megtanulja értékelni saját, és mások cselekedeteit, megtalálja helyét a csoportban.

A közösen átélt élmények a gyermekben az újra- meg újra átélés vágyát erősítik, az együttműködés reményében alkalmazkodásra serkentik.

c) Óvodai ünnepnapok

Egy-egy eseményt mindig izgalmas készülődés előz meg.

Ez az ünnepre hangoló örömteli közös tevékenykedés a gyerekek szociális viselkedésére maradandó hatást gyakorol.

➤ A mindennapokhoz kapcsolódó gyermeki élet ünnepei

A programban hagyománya van a **gyerekek születésnapi köszöntésének**, számukra ez várva-várt esemény. A gyermek középpontba kerül, társai ráfigyelnek, vele törődnek, őt ünneplik, kedvenc dalaival kedveskednek nekik az óvónők a gyermektársakkal együtt.

Az óvodapedagógusok az általuk készített ajándékkal köszöntik fel a születésnapot.

✓ Az Édesanyák ünnepnapja a gyerekek számára fontos ünnep.

Az anya köszöntésére a gyerek érzelmekkel teli aktivitással készül. Az óvónő az érzelmi kötődés mélyítését szorgalmazza.

Az ünnepnap akkor teljesedik ki a gyerek számára, ha bensőséges, az „anya ölében ülés”, a közös cirógató játék által újraélt az anyából sugárzó biztonságot.

Ezen a napon a 3-4 évesek számára az óvónők kis „édesanyasarkot” (dekorációjával, elrendezésével az ünnepi hangulatot megteremtve) alakítunk ki a teremben, ahová a gyermekek egyenként meghittlen leülhetnek édesanyjukkal annak megérkezésekor.

Elmondva anyák napi köszöntőjüket adják át a virágot és az általuk készített ajándékot.

Az 5-6-7 évesek anyák napi műsorral, általuk készített ajándékkal, virággal készülnek édesanyjuk köszöntésére, melyre mindig délután kerül sor, megfelelő öltözetben.

✓ **Gyermeknap**

Hagyományteremtő szándékkal szerveztük meg Óvodánk 50 éves évfordulóján a szülők bevonásával a gyermeknapot. Ezen a napon uzsonna után megérkeznek a szülők, és kezdetét veszi a vidám gyereknap az óvoda udvarain. Légvár, családi sportverseny, lufi hajtogatás, arcfestés, zenei együttesek, bábelőadások, az óvónők által szervezett kézműves foglalkozások, stb. várják a gyermekeket, szülőket. A közös szórakozás és kötetlen beszélgetések által lehetőség nyílik az óvodacsalád kapcsolat elmélyítésére.

✓ **Nemzeti ünnepünk: március 15-e**

Az óvodában megjelenő felnőttek világához kapcsolódó ünnepek a gyerekekben érzelmi benyomásokat keltenek. Az ünnep értelmét később szerzett ismeretek világítják meg.

A **március 15-e** vonulós, zászló játéka, a közös éneklés, a kokárda feltűzése hagynak mély élményeket a gyermekekben.

Az óvodapedagógusok csoportjaik életkori sajátosságait figyelembe az eseményt felelevenítő rövid történetekkel, versekkel, dalokkal véve készülnek az ünnepre..

Minden évben körforgás jelleggel egy-egy csoportban tartjuk az ünnepséget, ahol minden csoport elmondja ünnepi versét. Ezt követően versenyjátékokkal, közös énekléssel, masírozással emlékezünk meg nemzeti ünnepünkről.

A nagycsoportosok a Balaton-parton lévő Széchenyi szobrot látogatják meg és helyezik el az általuk készített zászlókat, valamint ellátogatnak, és megtekintik a Jókai Múzeumot.

A szocializálódás folyamatában a nemzeti ünnepkel kapcsolatos, tevékenységek lehetőséget adnak a nemzeti identitástudat kialakítására és a keresztény kulturális értékek belsővé válására, továbbá a nemi jegyek erősítésére a külsőségekben, és a tevékenységekben egyaránt.

➤ **A mindennapokhoz kapcsolódó hagyományörző életmód szokásörző napjai**

Az évről-évre visszatérő tevékenységeink közé tartozik az óvodában megtartott

✓ **szüreti multság.**

A gyermekek szőlőt hoznak, és a szőlővesszőkkel, fűtökkel feldíszített udvaron szőlőt préselnek, darálnak. A munka *népzenei együttes és népi táncosok* szüreti műsorával és táncházzal zárul. Ez a nap ünnepnappá vált a csoportok életében mindkét épületben.

Ősszel lehetőségünk nyílik -a természet adta lehetőségből fakadóan – mogyorógyűjtésre a két óvoda közös utcáján a Mogyoró utcában, valamint mandulaverésre mindkét óvodaudvaron.

Lehetőség szerint a természettel kapcsolatos ünnepeknél - melyek egyben munka jellegű tevékenységek - törekszünk a természetes élettérben-, helyzetben történő tapasztalatszerzésre (*szülőnél, nagyszülőnél, ismerősnél: szüret, alma-, szilvaszedés, mandula és dióverés*)

Az őszi zöldség és gyümölcs betakarításhoz kapcsolódóan az óvó nénik a gyermekekkel közösen savanyúságot, valamint gyümölcssalátákat készítenek, amit közösen elfogyasztanak. Különleges élményt jelentenek a gyermekeknek és az óvónőknek a zöldségbabok készítése is, zöldségszobrászok bevonásával.

✓ **Márton-nap alkalmából** a csoportok az alkalomhoz kapcsolódó alkotásokat készítenek (*lámpások, liba-különböző technikákkal*). Délután a szülők bevonásával lámpás felvonulást szervezünk az óvodák körüli utcákban.

➤ **Jeles napok – ünnepnapok**

- Népszokásörző, történelmi értékekkel kapcsolatos jeles napok
- természetóvó jeles napok

A népszokásörző jeles napok cselekményeit meghatározott rituálék szabályozzák. Az évről-évre visszatérő hagyományok biztonságot, megnyugtató eligazodást jelentenek a gyerekek életében, erősödik a valahová tartozás érzése.

➤ **Óvodánkban ünnepelt jeles napok:**

Az ünnepi hangulat megteremtéséhez hozzájárulnak az épületek folyosói, és a csoportszobák dekorációi is, melyek a gyermekek és óvónők keze nyomát tükrözik.

A csoportok az ünnepekhez kapcsolódóan - a szülők bevonásával - munkadélutánokat szerveznek. A karácsonyi vagy húsvéti dísz tárgyak készítése során, különböző technikákkal ismertetik meg a szülőket is (*pl szalmacsillag, különböző termények felhasználásával készült tárgyak, mézeskalácssütés, origami, stb*)

✓ **Advent:**

Adventi koszorút készítünk, meggyújtjuk a gyertyákat, miközben énekeljük az adventi dalunkat. Az óvónők különböző karácsonyi dísz tárgyak készítésével készülnek az óvodánk gyermekiért létrehozott alapítvány javára szervezett karácsonyi adománygyűjtésre.

Meghívásra népi táncsoportunk részt vesz a városi szinten szervezett *Advent Fényei* táncgálán is.

✓ **Mikulás:**

A csoportok külön-külön ünnepelnek, várják a mikulást. Mikulásnak öltözött felnőtt járja a csoportokat és megajándékozza a gyermekeket.

✓ **Karácsony:**

Az adventi időszakban minden napra jut egy-egy várakozási tevékenység (*gyertyakészítés, üdvözlőlap készítés, mézeskalács-sütés, karácsonyfadísz készítés...*), mely megalapozza az ünnepre való érzelmi ráhangolódást.

Az ünnepet megelőző napon az óvoda dolgozói közösen feldíszítik a karácsonyfát.

Az ünnepnapon a csoportok együtt ünnepelnek. A nagycsoportosok ünnepi műsorral ajándékozzák meg társaikat és a dolgozókat. Az óvodapedagógusok ajándékként bábelőadással, énekekkel kedveskednek a gyermekeknek. Az ünnepet megelőző napok egyikén a Zeneiskola növendékeinek és tanárainak – helyben szervezett- karácsonyi adventi koncertje valamint az általános iskolák 1. -2. osztályos tanulójának karácsonyi műsorai teszik megihittebbé az ünnepet.

✓ **Farsang:**

A gyerekekkel együtt feldíszítjük a csoportszobákat. Különféle technikával álarcot, szemüveget, egyéb farsanghoz kapcsolódó alkotásokat készítünk. Megismertetjük őket a farsangi énekekkel, verssel, rigmusokkal, állatalakoskodással, tájjellegű szokásokkal. A farsang napja vidám, közös játékkal teli vidám nap, ahol **népzenei** együttes hagyományörző dalaira, zenéjére vagy zenés színházi előadásokra ropjuk a táncot.

✓ **Húsvét:**

A gyerekekkel locsolóverset tanulunk. Különböző technikák alkalmazásával készítenek dekorációs-, és ajándéktárgyakat (*tojásfestés, tojás terménybe forgatása, stb.*), melynek során felelevenítik a húsvéti népszokásokat is (*tojásfestés, fészekrakás, locsolkodás*). Az óvónők tízórai alatt csoki nyulat, tojást rejtenek el az udvaron, melyet a gyermekek megkeresnek.

➤ **TERMÉSZETÓVÓ JELES NAPOK- (LÁSD: KÖRNYEZETVÉDELMI NEVELÉS)**

Gyermekei tevékenységek

Az óvodában minden közös tevékenység lehetőséget ad az érzelmi, társas nevelésre, a szocializáció biztosítására.

Részt vesznek az ünnepek előkészítésében.

Óvodában az ünnepeket két témakörre építjük:

- A gyermekek ünnepei (*születésnap, Mikulás, Anyák Napja, Gyermeknap*)
- A természettel és néphagyományokkal, történelmi értékekkel kapcsolatos ünnepek (*szüret, Márton-nap, Advent, Karácsony, Újév, Farsang, Húsvét, stb*)

Az ünnepek fényét emeli a feldíszített óvoda és a résztvevők alkalomhoz illő megjelenése.

Módszertani alapelvek:

- Tudatosan szervezett és spontán hatásokkal jutassuk el a gyermeket az "én"-től a „mi” tudatának kialakulásáig.
- A pozitív tulajdonságok kiemelésével segítsük, hogy azok hassanak a baráti párokra, csoportosulásokra.
- Alakítsuk ki azt az igényt, hogy az egyéni teljesítményeket a társak szempontjából is mérlegeljék.
- A társas nevelés egész folyamatában fejlesszük az egymás iránti felelősség-, és kötelességtudatot.
- Modellértékű mintát nyújtson az óvoda minden dolgozója a különbözőségek elfogadásában. A nehezen szocializálható gyerekeket sajátos törődésben részesítsük.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ✓ Óvodáskor végére a gyermekek szociálisan éretté válnak.
- ✓ Egyre több szabályhoz képesek alkalmazkodni.
- ✓ Feladattudatuk kialakulóban van, ami a megértésben, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg.
- ✓ Tudatosul bennük, hogy ők a közösség részei, megfelelő én- és magyarság tudattal rendelkeznek.
- ✓ Betartják a kulturált viselkedés szabályait.
- ✓ Elfogadják az adott tevékenységek által megkívánt magatartásformákat.
- ✓ Érdeklődnek egymás és hiányzó társuk iránt.
- ✓ Elfogadják és követik az óvónő kéréseit.
- ✓ Szívesen végeznek munkát a közösségért.
- ✓ Felelősséget éreznek a vállalt feladatokért.
- ✓ Ragaszkodnak társaikhoz, az ismerős felnőttekhez, érzéseiket kifejezik szavakkal.
- ✓ Nyitottá válnak környezetük iránt, tudnak rácsodálkozni a természetben, emberi környezetben mutatkozó jóra és szépre, tisztelik, becsülik azt.
- ✓ Büszkéek óvodájukra, csoportjukra.
- ✓ A konfliktusokat igyekeznek önállóan megoldani.
- ✓ Ismerik értékeiket, hiányosságaikat.
- ✓ Részt vesznek közös rendezvényeken.
- ✓ A szociálisan és testileg, lelkileg is érett gyermek készen áll a sikeres iskolai munka megkezdéséhez, a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival egyaránt.

Kapcsolatok más nevelési területekkel:

Az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása szoros kapcsolatban áll a játékkal az anyanyelvi, a környezeti, az értelmi fejlesztéssel, neveléssel és minden más nevelési területtel, mert a tevékenységeket társaik körében végezzük. A gondozási teendőkkel is kapcsolatos, mivel a gyermekek szívesen segítenek egymásnak.

III. 3. AZ ANYANYELVI, - AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

ANYANYELVI NEVELÉS

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - a beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

A nyelvi kommunikációs nevelés egységes folyamat, amely magában foglalja a gondolkodás tartalmát. **Az anyanyelv használata, kulcs a világ megismeréséhez, használata az óvodai nevelés minden területén érvényesül.**

Az anyanyelvi nevelés segítségével tudjuk közelebb hozni és érthetővé tenni a gyermekek számára a fejlesztés eszközeit, a nevelés alapvető keretei, a tevékenység formáit.

A kisgyermek otthon a családban, főként az édesanya által ismerkedik meg az anyanyelvvel. Már egészen kicsi korban fontos a szép, érthető, tiszta beszéd elsajátítása.

Az óvodába lépéskor a gyermek beszéde jelzés az óvónő számára a család beszédkörnyezetéről, a gyermek fejlettségéről.

A gyermek mintát követő, utánzó tulajdonságára alapozva **az óvónő minta értékű beszédmodell szerepe** rendkívül jelentős, valamint meghatározó **a pozitív érzelmi töltésű csoportlétkör.**

. Általa erősödik a gyermek biztonságérzete, bővül tájékozottsága, formálódik beszédképessége, gazdagodik anyanyelvi kultúrája. A gyermek 6 éves koráig sajátítja el az anyanyelvet, ebben a korban alakul ki bennük olyan élmény, amely meghatározhatja a gyermek anyanyelvhez fűződő viszonyát.

Az óvodapedagógusok modell szerepéből adódó feladatok:

- Beszédünk legyen követésre méltó, kifogástalan. Tisztán tagoltan, érthetően beszéljünk a gyermekek között. Beszédpéldánk keltse fel a gyermekben a beszéd és kérdező kedvet, teremtsen meg a követendő beszédmodellt.
- Mondatszerkesztésünk egyszerű, változatos legyen.
- Érzékeltsük a nyelv kifejező erejét, és szépségét, ügyeljünk beszédünk hangzásbeli hatására.
- Kérdéseink változatosak, logikusak, egymásra épülők legyenek, kérdéseinkkel fejlesszük a gyermek gondolkodását. A gyermek minden kérdésére adjunk választ.
- Egész magatartásunk – válaszuk, őszinte „odafordulása” – fejezze ki, hogy megértjük a gyermek szükségleteit, és törekedjünk a kapcsolat-igényének kielégítésére.
- Beszédünkben nyilvánuljanak meg érzelmeink (*öröm, bánat, felháborodás, stb*). Törekedjünk a szemléletességre, a képszerű kifejezések alkalmazására.
- A beszédünk során alkalmazzunk metakommunikációs eszközöket.
- Tartsuk szem előtt, hogy a nevelési folyamat kétoldalú.

Az óvodapedagógusok és a gyermek kapcsolatából adódó feladatok:

- Legyünk elfogadók és együttműködők és kezdeményezők a kapcsolatteremtésben.
- Ismerjük fel már óvodába lépéskor, a gyermekek beszédállapotát, beszédfejllettségét. Kísérjük figyelemmel a gyermekek kialakulóban lévő egyéni beszédsajátosságait, ismerjük fel a beszédhibákat.
- A beszédtechnikai hibákat mintaadással korrigáljuk, ne javítgatással!
- A beszédtechnika fejlesztése, beszédhibák korrigálása érdekében alakítsunk ki szoros együttműködést az óvoda logopédusával.
- A tevékenységek végzése közben arról is beszéljünk, amit éppen játszanak, vagy végzünk a gyermekekkel.
- Alkalmazzuk a mesékben előforduló egyes kifejezéseket szabadidőben is a vidám hangulat megteremtéséhez.
- Serkentsük őket arra, hogy a megismert új szavakat, kifejezéseket alkalmazzák beszédükben.
- Motiváljuk és ösztönözzük őket mesemondásra, történetek elmondására. Adjunk lehetőséget társaik előtt az önálló beszédre.
- Alkalmazzuk az anyanyelvi nevelés, mesemondás módszereként a bábozást, mint modell értékű beszédmodot, játékos beszédhasználatot (*figyelem, emlékezet, szókincs, nyelvi jártasság-, készségfejlesztő hatású*).
- Gazdagítsuk a gyermek metakommunikációs ismereteit (gesztus, arckifejezés, testtartás), bővítsük szókincsüket.
- A szülők figyelmét hívjuk fel a beszélgetéssel kísért együttes tevékenységeknek a gyermek értelmi és érzelmi fejlődését serkentő, a gyermek és a szülő kapcsolatát erősítő hatására.
- A tájnyelvi szavak megőrzésén kívül ismertessük meg a gyermekkel az igényesebb irodalmi nyelvet.
- Biztosítsunk lehetőséget a napirendben nyelvi játékokra.
- Ismerjük meg a család anyanyelvi kultúráját.

Gyermeki tevékenységek:

- Kötetlen beszélgetések
- Irányított beszélgetések
- Anyanyelvi játékok
- Bábozás, mesélés, dramatizálás, verselés, dalolás a gyermekek kedve szerint

A gyermek kommunikációja:

- a mindennapi tevékenysége során alkalmazza a nyelvi kifejezőmód lehetőségeit, tapasztalatai során bővíti szókincsét, megnevezi a körülötte lévő tárgyakat, személyeket, tevékenységeket.
- metakommunikációs eszközökkel fejezi ki érzelmeit, érzéseit.
- részt vesz az óvónő által kezdeményezett nyelvi játékokban.
- végig hallgatja társait, tisztelettel beszél a felnőttekkel, használja a kapcsolatteremtés udvarias formáit. Köszön, és használja a „kérem, köszönöm” kifejezéseket.
- az óvónői bábjáték során kedvet kapnak a báb használatára. A báb mögé bújva bátrabban megnyilatkoznak, ami által megismerhetők érzéseik, vágyaik, gondolataik, folyamatosan gyakorolja beszédképességét, szókincsét.
- kommunikáció közben szemkontaktust tart azzal, akivel beszél.
- fantáziája segítségével képeket készít, a képek segítségével összefüggően beszél.

Módszertani alapelvek:

- biztosítsuk a nyugodt, derűs légkört, teret adva a gyermekek spontán megnyilatkozásainak.
- törekedjünk arra, hogy beszédünk követésre méltó legyen, képszerű kifejezéseket alkalmazzunk.
- tartózkodjunk a túl erős, túl halk, monoton, színtelen beszédétől, motyogástól, a harsány kiabálástól. Természetes hangon beszéljünk.
- törekedjünk a gyermek türelmes meghallgatására, a differenciált, egyéni bánásmódra.
- szeressük, ismerjük anyanyelvünket, önképzéssel, a szakirodalom a közművelődési lehetőségek felhasználásával fejlesszük anyanyelvi kultúránkat.
- biztosítsunk teret a gyermekek spontán megnyilatkozásának, hogy természetes helyzetekben gyűjthessenek tapasztalatokat.
- Vegyük figyelembe és kísérjük figyelemmel a gyermek kialakulóban lévő egyéni beszéd sajátosságait.
- A nevelőmunkát közvetlenül és közvetetten segítő dolgozók beszéde is modell értékű legyen, feleljen meg a gyermekektől elvárt normáknak.

A fejlődés várható jellemzői:

- ✓ Érthetően, folyamatosan kommunikálnak, beszélnek.
- ✓ Aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincset.
- ✓ Összefüggő beszédükben, elbeszélésükben sok a szóismétlés, kötőszóhalmozás. Elbeszélésük folyamatos, a történetek logikai, sorrendjét még nem mindig alkalmazzák helyesen.
- ✓ Nyugodtan végig tudják hallgatni egymást és az óvónőt.
- ✓ Helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jövőidejű igeidőt és az igemódokat.
- ✓ Kialakult a beszédhelyezethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyú, hanglejtésű és sebességű beszéd.
- ✓ Beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.
- ✓ Tisztán ejtenek minden beszédhangot.

3-4 éves korban:

- * Szívesen beszél arról, ami összefügg saját cselekvésével, a vele megtörtént eseményekkel.
- * A megismert új szavakat, kifejezéseket alkalmazza.
- * Sok felkiáltó, kérdő felszólító mondatértékű szót használ.

4-5 éves korban:

- * Bátran és szívesen beszél.
- * Gondolatait érthetően, összefüggően fejezi ki.
- * A párbeszéd jellegzetes fordulatait alkalmazza.
- * Társai beszédére odafigyel.

5-6 éves korban:

- * Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél.
- * Különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
- * Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkornak megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- * Tisztán ejti a magán és mássalhangzókat.
- * Végig tudja hallgatni és megérteni mások beszédét.
- * Alkalmazza az udvariassági kifejezéseket.

Kapcsolata más nevelési területekkel:

Az anyanyelv használata szerves része az óvodai élet minden mozzanatának. Legfontosabb területe az irodalmi nevelés, **a mesélés és verselés** szókincs fejlesztő hatású módszereivel.

Az irodalmi nevelés vezeti el a gyermeket a szépirodalmi élményhez, fejleszti esztétikai érzéküket. Az irodalmi szövegek gazdagítják a gyermek nyelvi kifejezőképességét.

Az anyanyelvi nevelés közvetítő közege a nevelési és tanulási folyamatnak, megvalósításának legtermészetesebb módja **a játékban** rejlik.

A játékban kialakult társas kapcsolatok fejlesztik a beszédet, párbeszédet.

Fontos kapcsolatban áll **a környezeti neveléssel**, amelynek eredménye, hogy a gyermekek felfedezik a valóságban jelenlevő dolgok közötti összefüggéseket.

A gyermek természeti és társadalmi környezete gazdag anyaggal járul hozzá az anyanyelvi neveléshez.

A rajzolás, mintázás, kézi munka során nyelvi és képi, formai ábrázolás gyakori együttes alkalmazásával az óvónő felismerteti, hogy valamely élményt többféle úton is ki lehet fejezni.

Szoros az összefüggés **a szocializáció során**, hiszen a gyermekben él a kapcsolatteremtési vágy, a megnyilatkozási szándék.

Gondozási feladatok közben az óvónő beszélget a gyermekkel, ez jó alkalom arra, hogy a gyermek szóban kifejezhesse szükségleteit, kívánságait, valamint segíti a párbeszéd kialakítását, a szóbeli utasítás megértését és követését.

Zenei nevelés során a hangképzés, a tiszta ejtés, a hangsúly, a hangerő, a hanglejtés dallama, ritmus, tempóváltás gyakoroltatásával az élő beszéd elemeit gazdagítjuk.

A matematikai tevékenységek során a beszéd és gondolkodás szoros összefüggésben fejlődik.

A testi nevelés során a beszéd cselekvést szabályozó szerepét biztosítja.

ÉRTELMI FEJLESZTÉS, NEVELÉS

Az óvoda a kisgyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve, érzelmi beállítottságára építve változatos tevékenységeket biztosít, melyeken keresztül tapasztalatokat szerez az őt körülvevő természeti és a társadalmi környezetről. Az aktív cselekvésbe ágyazott tanulási folyamat által tevékenységeken és élethelyzeteken keresztül fejlesztjük értelmi képességeiket (*érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség, kreativitás*) rendszerezzük, bővítjük spontán szerzett ismereteiket.

A változatos tevékenységek, élethelyzetek által szerzett tapasztalatok, ismeretek és azok gyakorlása fejlesztik a gyermekben az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, az ismeretek emlékezetben tartását.

Az értelmi nevelés/ fejlesztés megvalósítása, a szóbeli (anyanyelvi) kifejezés, a gondolkodás és a beszéd tudatossá válásnak fontos eszköze.

Az anyanyelv fejlesztése ezért elsődleges jelentőségű. Különösen fontos a beszédkedv fenntartása, a gyermekek meghallgatása, a gyermeki kérdések érvényesülése, a szép beszéd példa, a szókincs bővítése, a kifejezőkészség gazdagítása.

Az óvodapedagógusok feladatai az értelmi nevelés területén:

- Biztosítsunk lehetőséget a gyermek spontán szerzett tapasztalatának, ismereteinek rendszerezésére, bővítésére, ezek különböző élethelyzetekben való gyakorlására.
- Biztosítsuk az értelmi képességek (*érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás-alkotóképesség*) különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezetet.
- Biztosítsuk a fejlődéshez szükséges tevékenységi formákat és társas kapcsolatokat.
- Buzdítással, dicsérettel segítsük elő az önálló véleményalkotás és döntési képességek fejlődését a kortárs kapcsolatok és a környezet alakítása során.
- Alapozzuk meg a környezettudatos magatartást.
- Összehangolt legyen a munkánk a pedagógiai munkát közvetlenül és közvetetten segítő alkalmazottakkal.
- A készségfejlesztést, a pedagógiai intézkedéseket a gyermek személyiség szükségleteinek kielégítéséhez igazítsuk.
- Biztosítsuk a migráns, és nemzetiségi, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek önazonosságának megőrzését, ápolását.

AZ INTEGRÁCIÓS NEVELÉS ÓVÓNŐI FELADATAI AZ ANYANYELVI ÉS ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSÉRE VONATKOZÓAN:

- *Állandó feladatunk legyen a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek: (SNI, BTM, tehetséges, HH, HHH) differenciált fejlesztése, egyéni fejlődésének elősegítése a nevelés teljes eszközrendszerével, szükség esetén speciálisan képzett szakember bevonásával.*
- *Az anyanyelv gyakorlásában helyezünk hangsúlyt az ép gyermekek nyelvi mintaadására, mivel ez motiválja az SNI gyermeket a kapcsolat tartalmasabbá tételének eléréséhez.*
- *A beszédnevelés során törekedjünk arra, hogy az SNI gyermekben kialakuljanak a szenzomotoros és motoros feltételek a beszéd használatában.*
- *Az SNI gyermekkel foglalkozó minden felnőtt ismerje meg az SNI gyermek közlés formáit (szülői segítség).*
- *Törekedjünk olyan segítő, motiváló környezet megteremtésére, amely megfelel az SNI gyermek fejlettségi szintjének, segíti őt a környezetében való eligazodásban, tevékenykedésében és beszédkedvének felkeltésében.*
- *Biztosítsunk olyan tapasztalatszerzést, amely egyrészt feloldja az akadályoztatás miatti korlátokat, másrészt tág teret biztosít az egyéni érdeklődésre és fejlettségi szintre épülő pedagógiai munkához.*
- *Neveljük az SNI gyermeket a környezetből jövő jelzések iránti érzékenységre, azok felismerésére és a válaszadásra.*
- **Az SNI gyermek beszédfejlődést elősegítik:**
 - *A figyelem ráirányítása a különféle ingerekre, azok differenciálása,*
 - *A tárgyak tulajdonságainak különböző érzékszervek segítségével történő megismerése, elkülönítése, általánosítása,*
 - *A mozgásos tapasztalatszerzés, a pozitív érzelmi kapcsolatok kialakítása*
 - *A szemkontaktus felvétele és tartása,*
 - *A beszélőhöz való odafordulás, amely segíti a megértést és a helyes artikuláció érzékelését.*

- *A kommunikáció fejlesztésénél vegyük figyelembe és alkalmazzuk a nonverbális ismerethordozókat, melyek az emberi kapcsolatrendszerben fontos szerepet játszanak (mimika, gesztus, tekintetváltás, érintés, simogatás, a hang intenzitása)*
- *Használjunk ki minden lehetőséget a szókincs bővítés és a nyelvtani szerkezetek kialakítására és begyakorlására.*
- *Szakember bevonásával a helytelenül rögzült, más számára érthetetlen módokat fokozatosan építsük le annak érdekében, hogy kialakulhasson a társadalmi beilleszkedést segítő kommunikáció.*
- *Vegyük figyelembe, hogy a tanulásban akadályozott gyermekeknél a beszédfejlesztés során több motivációra, játékos gyakorlásra van szükség. Mivel figyelmük nem tartós, koncentrációjuk rövid idejű, ezért a hangutánzó gyakorlatoknál törekedjünk a közvetlen utánoztatásra, ahol az artikuláció jól látható, tapintható legyen.*
- *Ügyeljünk arra, hogy szükség esetén a gyermekek anyanyelvi és értelmi fejlesztése speciális módszerek, illetve eszközök felhasználásával is kiegészüljön.*

Az értelmi nevelés tevékenységformái:

Játék

Munka jellegű tevékenységek

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

(Részletezésük: Az Óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai című fejezetben)

Óvodai nevelésünk feladata, hogy az optimális feltételek biztosítása mellett, az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlesztése által közvetett módon elősegítsük az iskolai beilleszkedést.

Az óvodai nevelés általános feladatainak megvalósulása biztosítja, hogy a gyermekek a belső érést, valamint az óvodai és családi neveléseként elérik **a sikeres iskolakezdéshez szükséges fejlettségi szintet, melynek kritériumai a testi, lelki, szociális érettség.**

IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

IV. 1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

IV. 1. 1. Humán erőforrás

Pedagógusok száma	10 fő
Pedagógiai munkát közvetlenül segítőik száma	7 fő
Egyéb segítő munkatársak	1 fő
Szak- és egészségügyi szolgálat <i>külső</i> segítő szakemberei	Logopédus, gyermekorvos, védőnő, családgondozók, szociális segítő

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja. A nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodában a nevelőmunka kulcs szereplője **az óvodapedagógus**. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, minta, a gyermekek számára, mivel az óvodás gyermek érzelmi vezéreltségénél fogva utánozza az általa szeretett személyt. Biztonságot, bizalmat, harmóniát sugárzó egyénisége hat a gyermekek személyiségfejlődésére.

Az óvónő-gyermek kapcsolat aktív és kölcsönös, mely igényli az óvónő részéről a rugalmasságot, az empátiás érzékenységet, a beleélő-érző képességet, a nyitottságot, az előítélet mentességet, toleranciát, és a problémaérzékenységet.

A nevelés hatékonysága érdekében alapvetően fontos szakmai elkötelezettsége, felkészültsége, szaktudása, szakmai intelligenciája, melyhez szüksége van ismereteinek és módszertani eszköztárának bővítésére.

A tudásához párosuló befogadó-, környezeti-, attitűdje, értékrendje, társas hatékonysága, nevelési stílusa, kommunikációs kultúrája részt vesznek a nevelési folyamatban.

Az óvodai nevelés feladatai nem valósíthatók meg azonban a nevelő munkát közvetlenül segítő dolgozók nélkül. Nem csak az óvónő-gyermek, hanem a dajka-gyermek kapcsolat is rendkívül fontos a gyermek személyiségfejlődése során.

A dajka szerepe az elmúlt években megváltozott, hiszen a pedagógiai munka közvetlen segítőinek tekintjük őket. Az óvónő-dajka **együttműködése** igényli az összehangolt munkát, hisz a nap nagy részét az óvónővel együtt a gyermekcsoportban tölti. Gyermekeket nevelő, rájuk hatást gyakorló felnőttként elengedhetetlenül fontos bánásmódja, kommunikációja, öltözködése.

A nevelő hatás sokszorosítása érdekében az óvónők nevelési céljait, elképzeléseit, módszereit illetően szükséges nekik megadni a kellő tájékoztatást. Fontos, hogy vegyenek részt az óvoda csoportjainak életében, rendezvényein.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése érdekében szükség szerint igénybe vesszük a speciálisan képzett szakember közreműködését.

A nemzetiségi és migráns gyermekek nevelése során lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Óvodánk személyi feltételei létszám tekintetében megfelel a köznevelési törvény előírásainak. Ennek megfelelően - az épület 4 csoportjában - 9 fő óvodapedagógus végzi a nevelőmunkát *(1 függetlenített vezető és 8 óvónő a gyermekcsoportokban)*.

A nevelőtestület hosszú ideje együtt dolgozó kollektíva, ez a tény hozzájárul a mindennapi feladatok ellátásához, a Pedagógiai Program magas szintű és sikeres megvalósításához.

Az óvodavezetés: Az óvodavezetés teendőit 1 fő függetlenített óvodavezető látja el, munkáját 1 fő általános vezető-helyettes segíti, aki egyben csoportban dolgozó óvodapedagógus is.

Az óvodapedagógusok: A csoportok nevelését 2-2 fő óvodapedagógus biztosítja a nevelés egész időtartamában, többségük igen régóta dolgozik az óvodában, jól ismerik egymást és helyi szokásainkat. A törvény által deklarált átfedési idő (2 óra) biztosított.

Az óvónők heti váltásban dolgoznak.

Az óvónői párok kialakításánál a két óvónő együttnevelő képességét, az innovatív ismeretek meglétét, a teherbíró képességet, az egyenlő mértékű feladatelosztást tartjuk fontosnak. Munkájukat 1 fő szakirányú végzettségű pedagógiai asszisztens segíti.

A pedagógiai munkát közvetlenül segítő **csoportokban foglalkoztatott dajkák** száma **4 fő**, akik munkájukkal hozzájárulnak a nevelés eredményességéhez. Gondozási teendők mellett ellátják a csoportok és az egész óvoda épület takarítási munkálatait is.

Az óvoda konyhája, melegítő konyhaként működik. Itt **1 fő konyhás - dajka** készíti elő a tízórait, ebédet, uzsonnát a gyermekcsoportok számára. Rendben tartja a konyhát, a dajka hiányzása esetén helyettesítenek, takarítanak. A csoportban és a konyhában dolgozó dajkák mindegyike **(5 fő) dajkaképzőt végzett.**

Az óvodavezető munkáját **1 fő óvodatitkár** segíti. Munkakörében ellátja a gazdasági és ügyviteli teendőket.

A meghibásodott eszközök, felszerelések javítását, az udvar gondozását **1 fő karbantartó** látja el.

Minden dolgozó teljes munkaidőben látja el munkaköri feladatait.

IV. 1. 2. Nevelőtestület képzettségi mutatói

Az óvónők rendelkeznek a program megvalósításához szükséges végzettségekkel, a 9 óvodapedagógusból:

Felsőfokú végzettségű óvodapedagógusok	8 fő
Középfokú végzettségű óvodapedagógusok	1 fő
<i>ebből Másoddiplomás képzésben részt vett pedagógusok száma, szakterület megnevezésével:</i>	1 fő tanítói
Szakképesítést is adó szakvizsgával rendelkező pedagógusok száma, szakterület megnevezésével:	2 fő
Szakvizsgával rendelkező pedagógusok száma, szakterület megnevezésével	1 fő
Egyéb szakképesítések	1 fő pedig számítástechnikai szoftverüzemeltető OKJ-s (középfokú végzettség).

IV. 1. 3. Tervezett továbbképzési irányultság

A 277/1997. (XII. 22.) Kormányrendelet értelmében a pedagógusok 7 évenkénti továbbképzési kötelezettsége fenn áll, attól függetlenül, hogy a pedagógusok továbbképzésének támogatása már nem állami normatív támogatással történik. A képzési költségek magasak, így a pedagógusok csak önerőből nem tudják azt finanszírozni. Az OH által vagy pályázati forrásokból finanszírozott térítésmentes képzésekre jelentkeznak annak érdekében, hogy teljesítsék a 120 órás, szakvizsgát vagy módszertani megújítást adó képzési kötelezettségüket.

A továbbképzések tekintetében figyelemmel kísérjük a pályázati lehetőségeket, valamint az ingyenesen szervezett képzéseken, bemutatókon, illetve helyszínbiztosítással a képzésen való térítésmentes részvétel lehetőségét.

Mindig olyan továbbképzési témakörökből válogatunk, melyeket gyakorlati munkánkba is beépíthetünk, elősegítve ezzel Pedagógiai Programunk eredményes megvalósítását.

A jelenlegi törvényi keretek között a beiskolázási terv, a forráshiány miatt már elsődlegesen nem a szakvizsgák megszerzésére, hanem a 120 órás továbbképzések teljesítésére irányul figyelembe véve a Pedagógiai Program sajátosságait, az óvodapedagógus irányultságát, illetve a szakmai ellenőrzések megállapításait.

Az új elméleti és gyakorlati ismeretek megszerzése és elsajátítása érdekében törekszünk a legújabb szakirodalmi anyagok beszerzésére - akár pályázat útján is -, és az **önképzésre**.

IKT kompetenciáink fejlesztése folyamatos, leginkább az önképzés lehetőségével élünk.

A továbbképzéseken szerzett ismeretek és kompetenciák óvodán belül történő átadásának módszerei:

- szakmai beszámolók,
- bemutató foglalkozások (élőben, IKT eszközök alkalmazásával),
- hospitálások,
- előadások tartása /IKT eszközök alkalmazásával/.
- Online csatornák

AZ ÓVODAPEDAGÓGUSOK 2012- 2014 KÖZÖTTI IDŐSZAKBAN A TÁMOP -3.1.11-12_2-2012 003_ÓVODAFEJLESZTÉS PÁLYÁZAT KERETÉBEN SZÁMOS AKKREDITÁLT TOVÁBBKÉPZÉSEKEN VETTEK RÉSZT AZ ALÁBBI TÉMÁKBAN A képzések lehetőséget adtak arra, hogy a képzésre kötelezett óvodapedagógusok teljesíthessék a 7 évenkénti 120 órás képzési kötelezettségüket.
A fenntartó és az óvodapedagógus felkészítése Intézményvezetők elméleti és gyakorlati képzése tanügy igazgatási és gazdálkodási területen az aktuális jogforrások és informatikai eszközök felhasználásával (30 óra)
Pedagógiai módszerek, fejlesztő pedagógia, integráció: Alapozó informatikai képzés (30 óra) <i>A továbbképzés a dajkák számára is elérhető volt</i>
Környezettudatosságra nevelés: Környezettudatos magatartásra és egészséges életmódra nevelés (30 óra) „Mindenből lehet valami!” (30 óra)
Óvodai nevelés: Mozgásfejlesztés az óvodában (30 óra) Fejlődés lélektani sajátosságok az óvodában (30 óra)
Alternatív pedagógiák: Drámajáték-vezetés projektszemlélettel az óvodai egészség nevelésben (60 óra)
Alternatív pedagógiák: Mit? Miért? Hogyan? Kisgyermekek testi nevelése (30óra)
Alternatív pedagógiák: Stressz kezelés és Burnout prevenció (30 óra)
Alternatív pedagógiák: Új tanulásszervezési eljárások (30 óra)
Gyermek és ifjúságvédelem: A pedagógiai gyakorlatban előforduló agresszió és konfliktus kezelése (30 óra)

AZ ÓVODAPEDAGÓGUSOK INTÉZMÉNYI KÖLTSÉGVETÉSBŐL, ÖNKÖLTSÉGBŐL, TÉRÍTÉSMENTESEN AZ ALÁBBI TANFOLYAMOKON, TOVÁBBKÉPZÉSEKEN VETTEK RÉSZT:	
A DIFER használata és az erre alapozott fejlesztés 4 - 8 éves korban	
Alapkurzus óvónőknek fogyatékos gyermekek normál csoportos integrációja	
A lelki egészség fejlesztése önismereti technikák segítségével	
Adaptív tudásszervezés - kooperatív tanulás	
A gyermeki agresszió erőszakmentes kezelése a pedagógus mindennapi gyakorlatában	
A konfliktuskezelési készség és szociális kompetenciák fejlesztése	
A népmese, a népi játék és a tárgyalgató ötvezetésének módszertani lehetőségei az óvodában	
A pedagógiai gyakorlatban előforduló agresszió és konfliktus kezelése	
A pedagógus-minősítésre való felkészülés	
A pedagógusok felkészítése a tanfelügyeleti ellenőrzésre és a pedagógusok minősítő eljárásban való részvételre	
A szakember individuál - pszichológiai szemléletben pedagógussá vált	
A tehetséges gyerekek azonosítása és gondozása a nevelés-oktatás folyamatában	
Az óvodáskorú gyermekek mozgásfejlesztése magyar népi játékokkal	
Családpedagógia	
DiaPed - Diabétesz oktatási program pedagógusoknak- "Beleválók" c. gyakorlati képzés	
Dramajáték-vezetés projektszemlélettel az óvodai egészségnevelésben	
Egészséges életmód óvodás korban	
Életvezetési ismeretek és készségek	
Első lépések a digitális világba IKER 1. és 2. szint	
Enünk alapjai	
Felkészítő képzés Zöld Óvoda/Ökoiskola koordinátorok részére	
Hatékony konfliktuskezelési ismeretek és gyakorlatok a vezetők-beosztottak, és a pedagógusok- tanulók (szülők, kollégák) közti összeütközések kezelésére	
Hétköznapi kihívásai a paragrafusok útvesztőjében	
Hulladékgazdálkodásról óvodapedagógusoknak	
Hungarikumok, helyi értékek szerepe a környezeti nevelésben	
Intézményvezetők felkészítése az intézményi önértékeléshez, a tanfelügyeleti ellenőrzéshez és a pedagógus minősítéshez	
Játék műhely - Játék ötletek a gyermeki fantázia kibontakozásának segítésére	
Játékra fel !	
Kompetencia alapú oktatási programcsomagok alkalmazása	
Komplex esztétikai nevelés	
Konfliktusos nevelési helyzetek és megoldásuk	
Korszerű pedagógiai módszerek gyakorlati alkalmazása	
Környezetkultúra az óvodában	
Minden csepp víz számít	
Minőségbiztosítás és programfejlesztés az óvodában	
Minőségirányítási program óvodában és iskolában /MIP/	
Mire kíváncsi a láda? (R598_009)	
Mozdulat, zene, kép és szó. Kommunikációs jelrendszerek az óvodai nevelésben	
Mozgásvizsgálatok és mozgásterápiák gyermekkorban	
Mozgásvizsgálatok és mozgásterápiák gyermekkorban	
Műveljük kertjeinket	
Népi gyermekjáték és néptánc óvónők számára	
Népi játék, néptánc módszertan az óvodában és az általános iskolában	
Óvodai dokumentumok és programok átdolgozása az új köznevelési törvény előírásai szerint	
Önállóan használok az informatikai eszközüket IKER2 szintű	
SNI gyermekek komplex korai gyógypedagógiai fejlesztő programja	
Szövegszerkesztői modul	
Tanulási zavar, veszélyeztetettség, s a vele összefüggő magatartászavarok korai felismerése, komplex és kiscsoportos terápiája	
Tehetségek motiválása	
Tehetség-ígéret felismerése az iskoláskor előtt(R566_001)	
Tevékenység és személyiségfejlődés	
Uniós ismeretek és pályázati technikák	
Ünnepek a néphagyományban, ünnepek az óvodában és az általános iskolában	
Zöld óvoda bázisintézmény környezeti programja	
Zöld óvodában, úton a „zöld óvoda” felé	
Zöld-dűlő	
100 % Zöld Ovi	

IV. 2. TÁRGYI FELTÉTELEK

Óvodánkban törekszünk az optimális tárgyi feltételek megteremtésére, a gyermekek biztonságának, egészségének megőrzésére, fejlesztésére, játékigényük kielégítésére.

IV. 2. 1. Az óvoda épülete, eszköz és felszerelés ellátottság:

Az óvoda épületének korszerűsítése, felújítása tekintetében meghatározó a fenntartó felé minden év novemberében leadott felújítási kérelem, melynek figyelembe vételével ütemezik a következő évre/évekre vonatkozó munkálatokat.

Az Óvárosi Óvoda épületét 1989-ben felújították (tetőcsere, falszigetelés).

A többszöri átalakítás után alakult ki jelenlegi ideális óvodaképe.

Belső átalakítás nem történt, ebből adódik, kevés a kiszolgáló helyiség.

Ennek a problémának a megoldására közel 10 éve terv készült, melynek kivitelezése a fenntartó anyagi lehetőségétől függ.

A külsőségeiben régi, de belső megjelenésében szép óvoda jó tárgyi felszereltséggel rendelkezik.

A fenntartó lehetőségei szerint figyelembe veszi a szükséges igényeinket, melyben a gyermekek és szülők, - mint közvetlen partnereink- igényei, elvárásai is megfogalmazódnak.

Ennek eredményeként az épületben 2001-ben a gyermek-mosdók, 2008-ban a felnőtt mosdó felújítására került sor. 2006-ban 2 db műanyag, hőszigetelt bejárati ajtó, a nevelői szobában beépített szekrény (8 főre) került beépítésre.

2009-ben az épület belső udvarára néző nyílászárók, valamint a gyermekek öltözőpadjai, új öltözőpolcokkal bővülve újultak meg.

A felújított mosdók, új öltözőpadok-polcok ellenére is, a ***közös öltözőként is használt folyosó, valamint a két csoportra jutó egy mosdó helyiség megnehezíti a minden napi nevelőmunkát.*** Fokozott alkalmazkodást, toleranciát igényel a gyermekektől, felnőttektől egyaránt.

2010.-ben az Óvárosi Óvoda infrastrukturális fejlesztésére, - a fenntartó által benyújtott pályázaton -, több mint 20 millió forintot fordított az óvoda korszerűsítésére.

Így lehetővé vált a külső nyílászárók cseréje: 19 ablak (műemlékvédelem alatt álló épület!), fűtés- korszerűsítés (*gázkazánok, radiátorok cseréje*), konyha, csoportszobák, irodák és a folyosó burkolatainak cseréje, villanytűzhely, lengőajtó csere, északi fal szigetelése.

2018.-ban pedig a világítás korszerűsítése valósult meg. Az elvégzett felújítás részben elősegítette az épület kardinális problémáinak megszüntetését.

Az épületben csoportszobák száma: 5. Méretük átlagos, a csoportban folyó munkatevékenységhez biztonságos környezetet biztosít. 2006-ban a csoport megszüntetéséből fakadóan felszabadult üres termünket-pályázati forrásból- biztonságos tornaszobává alakítottuk át és szereltük fel (*bordásfalak, zsámolyok, vastag tornaszőnyegek, stb*). Lehetőséget biztosítottunk ez által, a **biztonságos körülményeket adó** testnevelés foglalkozásoknak, az alapellátáson túli népi táncnak.

Itt nyílik lehetőség a logopédiai foglalkozások, a hitoktatás, az orvosi vizsgálatok, a kulturális előadások megtartására és a szülők fogadására is. (*Ez utóbbi lehetőségét a vezetői vagy az óvodatitkári iroda is biztosítja.*)

A 2013/2014. nevelési évben a **TÁMOP-3.1. 11-12/2 -2012-0036 Óvodafejlesztési pályázat** megvalósítása során valósulhatott meg az udvari játékeszközök, bútorok, galériák és egyéb berendezési tárgyak, informatikai eszközök, fejlesztő játékok, eszközök beszerzése.

A kiegészítő eszközök, dekoráció tekintetében is természetes alapanyagokat részesítjük előnyben, melyek a kreatív óvodapedagógusok keze nyomán szelídítik meg, és teszik otthonossá csoportjainkat, a közös folyosókat. Úgy gondoljuk, hogy folyamatos fejlesztéssel a külső és belső környezet harmóniáját sikerült elérnünk.

Nevelőmunkánk és minőségfejlesztő tevékenységünk során is törekedtünk arra, hogy **udvarunkon** a mozgásfejlesztés és a környezeti tapasztalatszerzés sokoldalúságát biztosítsuk.

Az óvoda udvarát 1997-ben újítták fel utoljára, árnyékos és napos helyek, zöldövezet, homokozó, fámászókák lehetővé teszik a gyermek mozgás és játéki igényének kielégítését. Az alapterületét tekintve – 4 csoport számára- szűk udvarunk, (1.378m²) megfelelő feltételeket teremt az udvari játékhoz, mozgáshoz.

2003.-ban a meglévő játékok az érvénybe lévő jogszabályok szerinti felülvizsgálata megtörtént, ennek következményeként, 2004 nyarán három új udvari játékkal bővült. A mászóókák alá ütésálló talaj került.

A fenntartó által, valamint pályázat útján – önerőből -, **mozgásfejlesztő udvari játékaikat az EU-s előírásoknak megfelelően folyamatosan gazdagítjuk, felülvizsgálattjuk.** Az óvoda udvarán 2 db homokozó van (a kisebbik 2006-ban került kialakításra) és főleg fából készült játékok, mászóókák voltak és kerültek 2007-ben telepítésre (5db).

A csapadék elvezető árok elé – a balesetveszély elkerülése érdekében -2007-ben élő sövényt telepítettünk. Ugyan ebben az évben az udvari járdák burkolatát csúszásmentes járólapra cseréltettük, mivel az esős illetve téli időszakban csúszóssá vált, a gyermekek elestek rajta. A szükséges elvégzett munkálatok mellett törekedünk udvarunk esztétikai megjelenésére, valamint környezetformáló jellegére is.

A játék eszközök felülvizsgálata folyamatos, melyhez igazodik a szükséges javítás és játékeszköz csere. A csapadékvíz elvezetésének megoldása, talaj-, burkolatcsere és a füves részek kialakítása időszerűvé és fontossá vált.

Az Óvodában a gyermekek számára tudatosan biztosítjuk a természetközelségét. A gyermekek személyiségfejlődésére nagyon nagy hatással van a természetes környezet, mely a felfedezés örömeit biztosítja a világ megismerésében.

Környezetünket folyamatosan szeretnénk tovább javítani, célszerűségét formálni. Törekszünk arra, hogy külső és belső környezetünk kifejezze óvodánk helyi jellegzetességét, óvodánk arculatát, óvodaképünk humánus karakterét, továbbá megfelelő munkakörnyezetet biztosítson az óvoda dolgozóinak is.

Nevelő munkánk eredményességét, sikerét azzal is próbáljuk növelni, hogy az intézményi felújítások, karbantartások során, valamint udvari, tornatermi játék eszközeink beszerzésekor **szem előtt tartjuk a baleset-megelőzést, a veszélyforrások megszüntetését, elkerülését, valamint az EU-s előírásokat.**

Mindezekben a minőségfejlesztő munkánk során figyelemmel kísért partneri igények-elégedettség mérés eredményei is megerősítenek bennünket, mi pedig törekszünk az igények kielégítésére, és az elégedettség elérésére, megtartására.

A nevelési területek és tevékenységformák alapvető eszközeivel rendelkezünk, de elhasználódásuk esetén folyamatos pótlásuk szükségsszerű. Fontos szempontnak tartjuk az eszközhasználatnál, a gyermekek hozzáférhetőségét a biztonságos elhelyezés figyelembevételével, az eszközpótlásnál pedig a természetes anyagból készült eszközök előtérbe helyezését.

Óvodánk többszámú finanszírozású. **A finanszírozást igyekszünk lehetőségeinkhez mérten pályázatokkal és alapítványunk támogatása által növelni:**

- Önerőből biztosított forrásnak tekintjük az óvónő eszközkészítő és javító tevékenységét is.
- A szülők is hozzájárulnak eszközeink beszerzéséhez, társadalmi munkával, behozott használható eszközökkel, anyagokkal, valamint adójuk 1%-nak felajánlásával alapítványunk javára.

IV. 3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Óvodai nevelésünket - az óvodapedagógusok feltétlen jelenlétében és aktív közreműködésével -, a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósítjuk meg, melyet a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében szervezünk meg.

IV. 3. 1. ÓVODÁNK SZERKEZETE, MŰKÖDÉSI RENDJE

Óvodánk egy épületből álló 88 férőhelyes intézmény. Tagóvodával 2020. 09. 01.-től már nem rendelkezik.

Óvodánk szervezetileg, valamint munkáltatói, bérgazdálkodói és gazdálkodása tekintetében is önálló intézmény.

Szerkezetét az alábbi táblázat mutatja:

Óvoda	Csoportok száma	Férőhelyek száma	Óvoda pedagógusok száma	A nevelőmunkát közvetlen segítők			Karbantartó
				Dajka	Pedagógiai asszisztens	Óvodatitkár	
Óvárosi Óvoda	4	88	10	5	1	1	1

Óvodánk épületeiben működő csoport és a dolgozói létszámok szerkezeti megoszlása:

Az óvoda közvetlen alkalmazottainak száma: 17 fő. Karbantartó: 1 fő.

Az óvoda alkalmazotti összlétszáma: 18 fő.

Az óvoda élén 1 függetlenített vezető áll, közvetlenül egy általános helyettes segítő munkáját.

Óvodánk óvodapedagógusai között több szakirányú végzettséggel rendelkező óvónő van.

Óvodánk az Alapító Okiratában meghatározott sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését vállalja fel.

IV. 3. 1. 1. Csoportszervezés

Az intézményben három homogén és egy heterogén csoport biztosítjuk az óvodai nevelést. A szülők körében mindkét csoportforma egyaránt keresett.

Programunk lehetőséget ad arra, hogy a csoport összetételétől, szervezeti kereteitől (*homogén, heterogén életkor*), létszámától (*optimális létszámhoz közelítve*) függetlenül a helyi adottságokhoz alkalmazkodva valósítsuk meg.

Így a csoportok szervezésénél lehetőségét biztosítunk a szülői igények kielégítésére:

- csoport (*tiszta illetve vegyes életkorú*), óvónő választása;
- testvérek, ismerősök egy csoportba való elhelyezése (életkor!);

A minőség kialakítása érdekében törekszünk a köznevelési törvény által meghatározott maximált 25 fő/csoport létszám be – és megtartására.

Pedagógiai Programunk megvalósítását, annak **hatékonyságát azonban nem a csoport szervezeti kerete határozza meg, hanem az óvodapedagógus egyénisége. Ezen belül** felkészültsége, rugalmassága, kreativitása, empátiája, helyzetfelismerése, spontaneitása.

IV. 3. 1. 2. Napirend, heti rend

Az óvodai nevelésünk a gyermekek életének céltudatos megszervezését igényli.

A gyermekek egészséges, tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a helyzetekhez rugalmasan alkalmazkodó napi - és heti rend biztosítja a feltételeket.

Napi és heti rendünk a játék elsődlegességét szem előtt tartva ad lehetőséget a gyermeki tevékenykedtetésre, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamat megvalósítására, a naponta komplex módon szervezett, játékba integrált műveltség tartalmakat közvetítő tevékenységek által.

A napirend igazodik a gyermekek egyéni szükségleteihez, a különböző tevékenységekhez, biztosítja a gyermekek változatos tevékenységét. Figyelembe veszi a helyi szokásokat és igényeket, lehetőségeket.

Elősegíti a gyermek önkifejezését, nyugodt saját ütemben való fejlődését, a helyes életritmus kialakítását.

A napirend a folyamatos életszervezést tükrözi, melyet stabilitás és rugalmasság jellemez, kiküszöböli a várakozást. Ez utóbbit befolyásolja *a 4 csoportra jutó 2 mosdó, ami alkalmazkodást, türelmet igényel a gyermekektől*, jó szervezőkészséget, rugalmasságot az óvodapedagógusoktól.

A napirend évszakhoz, időjáráshoz is igazodik, rugalmasan alakítható, rendszeressége és az ismétlődések teremtik meg a gyermek számára az érzelmi biztonságot.

A szeptember 1-től május 31-ig terjedő időszak napirendjét a gyermek biológiai (életkor, alvás-, mozgásigény-, étkezés rendszeres időpontja), társas szükségleteit szem előtt tartva alakítjuk ki.

A nyári időszak június 1-től augusztus 31-ig tartó időszakára is tartalmaz, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó, gondosan megtervezett pedagógiai munka jellemző.

Óvodapedagógusaink az év közben már kialakított szabályok, szokások megtartásával a nyári élet megtervezésénél lehetőséget adnak a gyermekeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadabban élvezzék és kötetlenebb formában biztosítanak változatos tevékenységet, lehetőséget a fejlődésre.

A Heti rend megfelelő időtartamú, párhuzamosan végzett, differenciált tevékenységek által, illetve az életkoruknak megfelelően növekvő időtartamú (5'-35') foglalkozások tervezésével és szervezésével valósul meg, melyek fejlesztik a gyermekek együttműködő képességét és feladattudatát.

A hetirend általában napokhoz kötött tevékenységeket jelent, de nem nélkülözheti a rugalmasságot. Egy-egy környezeti téma köré csoportosítva, azt körbejárva komplex módon dolgozzuk fel az élményeket, tapasztalatokat, ismereteket a különböző foglalkozási területeken keresztül. Kivételt képez a testnevelés. A heti rendben a rendszeres mozgásfejlesztést-életkortól függetlenül- naponta biztosítani kell. Ennek megfelelően a nagy testnevelést heti 1 alkalommal minden korosztály számára kötelező tevékenységként szervezzük.

A napi- és heti rend kialakítása és a többi csoporttal való összhangteremtés a csoportpáros feladata.

IV. 3. 1. 3. A tevékenységi formák idő – és szervezési jellemzői

A gyermeki jogokat (*vallási, nemzeti, etnikai*) az óvodai életrend megszervezésénél maximálisan biztosítjuk. A napi élet szervezésénél figyelembe vesszük a gyermek szükségleteit, aktuális állapotát, érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk. A tevékenységek rendszerességével és ismétlődésével érzelmi biztonságot nyújtunk a gyermekeknek.

Az óvodáskorú gyermek **fő tevékenysége a játék**, így a napi rendben a legtöbb időt erre a tevékenységre fordítjuk.

A különböző fejlesztési feladatok a játékban valósíthatók meg, melyekhez elegendő időt, megfelelő helyet és eszközt biztosítunk, valamint olyan légkört teremtünk, ahol a gyermekek felszabadultan tevékenykedhetnek és választhatnak a rendelkezésükre álló lehetőségek közül.

Tevékenységeinket a gyermekek életkorának, érdeklődésének, az adott csoport viselkedéskultúrájának megfelelő szervezeti formákban valósítjuk meg.

A gondozásnak kiemelt szerepe van az óvodai élet szervezésében, melynek során az óvodapedagógus folyamatosan nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel. A gondozási folyamatban együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal segíti a gyermekek önállóságának fejlődését.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg, melyet a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezzük meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermekek fejlődésének nyomonkövetését kötelező dokumentumok szolgálják.

IV. 3. 2. AZ ÓVODA DOKUMENTÁCIÓS RENDSZERE

Az óvodai nevelés szervezeti működését, a pedagógiai munka tervezését, a gyermekek megismerését, fejlesztését, fejlődésük nyomon követését különböző dokumentumok segítik.

Az ellenőrzés alapja, hogy az intézmény rendelkezzen a törvény által előírt, megfelelő, egymással koherens dokumentációs rendszerrel. Ez két részre bontható, egyrészt az intézmény általános működésével kapcsolatos dokumentációs rendszerére, másrészt a pedagógiai munkát közvetlenül befolyásoló dokumentumokra.

IV. 3. 2. 1. Az általános működéssel összefüggő dokumentumok

- **Az intézmény Alapító Okirata**
- **Szervezeti és Működési Szabályzat, Házi rend**
- **Egyéb szabályzatok (munkavédelmi, tűzvédelmi, balesetvédelmi, stb)**
- **Munkarend, munkaidő beosztás, munkaköri leírás**

Alapító Okirat: Az alapító okirat kötött jogi fogalom, célja, hogy egységes szerkezetben, jogi nyelven, de közérthetően közölje létrehozója különböző adatait és célkitűzéseit. Az alapító okirat egy írásbeli, egyoldali nyilatkozat, amelyben az alapító létrehozza az alapítás tárgyát. **Esetünkben köznevelési feladatok ellátására létesített intézmény.**

SZMSZ: Az óvoda zavartalan működését **az SZMSZ-ben**, valamint az óvodai belső szabályzóiban, munkarendben, házirendben megfogalmazottak betartása biztosítja. **Egyéb szabályzatok (munkavédelmi, tűzvédelmi, balesetvédelmi, stb)** az SZMSZ mellékletei.

A házirend: Az életrenddel kapcsolatosan tartalmazza a szülők jogait és kötelességeit (beiratkozáskor minden szülő megkapja). A házirend a folyosón jól látható helyre van kifüggesztve, így valamennyi partner számára nyilvános.

Az SZMSZ-t és a Házirendet az intézmény nevelőtestülete dolgozza ki, és fogadja el az intézményvezető jóváhagyásával válik érvényessé. Elfogadása előtt a Szülői Szervezet véleményezési jogot gyakorol. A Pedagógiai Program azon rendelkezéseinek, amelyekből a fenntartóra többlet kötelezettség hárul, **a fenntartó, működtető egyetértése szükséges.**

Munkarend: a gyermekek ellátását- egész nap folyamán- lépcsőzetes munkakezdés és befejezés gyakorlatával, megfelelő létszámú dolgozó végzi személyre szabott **munkaköri** leírásuk alapján.

IV. 3. 2. 2. A pedagógiai munkát közvetlenül befolyásoló dokumentumok

A dokumentumok egymáshoz való kapcsolatára a felülről lefelé történő lebontás és koherencia a jellemző.

Dokumentum megnevezése	Tervezés időtartama	Időbeni hatálya	Felelőse
Pedagógiai Program	Középtávú	4 év	Óvodavezető
Éves munkaterv	Rövid távú	1 év	Óvodavezető
Csoportnapló	Rövid távú	1 év	Csoportvezető óvónők
Egyéni fejlődési napló	Vegyes	1-4 év	Csoportvezető óvónők
Fejlettségi jellemzők óvodáskor végén	Vegyes	3. vagy 4 év. végén (iskolába lépők)	Csoportvezető óvónők

A Pedagógiai Program az intézmény pedagógiai tevékenységének alapelveit meghatározó dokumentum. Tartalmazza az intézményben folyó nevelés és oktatás céljait, feladatait, gyermek- és óvodaképet, az óvodai élet megszervezésének elveit, tevékenységformáit, az óvodapedagógusok feladatait, a fejlődés várható jellemzőit óvodáskor végére. Továbbá a tehetség, a képesség kibontakoztatását, a szociális hátrányok, a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek enyhítését segítő tevékenységeket; a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet, továbbá a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programot. A pedagógiai programot az intézmény nevelőtestülete dolgozza ki, és fogadja el az intézményvezető jóváhagyásával válik érvényessé. Elfogadása előtt a Szülői Szervezet véleményezési jogot gyakorol. A Pedagógiai Program azon rendelkezéseinek, amelyekből a fenntartóra többlet kötelezettség hárul, **a fenntartó, működtető egyetértése szükséges.**

Az óvoda vezetője a Pedagógiai Program alapján készíti el **éves munkatervét**, melyben megtervezi óvoda adott nevelési évre vonatkozó szervezeti, működési és pedagógiai feladatait.

A gyermekcsoport nevelési-fejlesztési programjának dokumentumai

a) A Csoportnapló (óvónők vezetik) tartalma:

- A csoport működésével kapcsolatos adatok,
- gyermekek neve, jele, a gyermekek életkor szerinti névsora, születésnapja,
- statisztikai adatok a nevelési évre vonatkozóan: a fiúk, lányok számának összesített adatait, ezen belül a bölcsődéből érkezettek, 3 év alatti, a 3, 4, 5, 6 és 7 éves gyermekek száma,
- a gyermek jóléti adatokat (SNI, BTM, HH, HHH, kedvezményes étkezés, szociális támogatások)
- A nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- Szakértői véleményeket,
- Lakóhely szerinti adatok,
- Napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát, és a tevékenységeket;
- A hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó heti rendet napi bontásban;
- ünnepek, megemlékezések;
- fejlesztő pedagógiai, logopédiai és mozgásterápiás foglalkozásokon résztvevők,
- Befogadási/visszaszoktatási terv - értékelés,
- csoportprofil, a csoport szokás-és szabályrendszere
- Nevelési terv: az óvodai nevelés feladatainak tervezése, értékelése (féléves - éves),
- Programterv-eseményterv, szervezési feladatok negyedév/évszak:
 - *Nevelési éven belüli időszakonként: nevelési, szervezési feladatokat,*
 - *Tervezett programok azok időpontjai,*
- **Tevékenységi terv - a gyermek fejlődését elősegítő műveltségtartalmak a következő bontásban:** verselés-mesélés; ének, zene, énekes játék, gyermektánc; rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, mozgás, a külső világ tevékeny megismerése - matematikai tartalommal (*differenciált képességfejlesztés tervezésével*).
- Nyári napirend és tevékenységek tervezése,
- Kapcsolattartás a szülőkkel: szülői értekezletek, fogadóórák rendje
- családlátogatások nyilvántartása (*a személyiségi jogok figyelembe vétele mellett*),
- Az értékeléseket, hivatalos látogatásokat, a látogatás célját, időpontját, a látogató nevét és beosztását (*szakmai ellenőrzések*)
- A csoport életéről való feljegyzéseket, egészségügyi szűrések,
- A gyermekcsoport fejlődésének nyomon követése az egyéni fejlődési naplók alapján (január és június, összevetésük alapján éves értékelés)
- A csoport egyéni arculatát, életét érzékeltető havi események (*feljegyzés, gyermeki alkotás, fotó*)
- Szülői nyilatkozatok (házirend, programokon való részvétel, családlátogatás, csoportpénz, honlap, utazás)
- Balesetvédelmi szabályok az óvodások számára;

Pedagógiai tématerv tervezésének időtartama: 1 vagy 2 hét

A tervezés egységes elvek alapján működik, a tanulást komplex módon, tématervben illetve alkalmanként minden csoportra kiterjedően projekt-rendszerben tervezzük (pl: *szüret, egészségét, vízvilágnapja*).

Tartalma: tevékenység témaköre (*a tervezett téma komplex módon összekapcsolja a műveltségtartalmakat*), tevékenység és annak időpontja, a fejlesztés célja, feladata, tartalma, előzménye, játék/motiváció, mozgásos játék, módszerek, eszközök, szervezeti keret, munkaforma, három szinten tervezett képességfejlesztés, differenciálás (*érzelmi- szociális, értelmi, verbális, testi*)

b) Az egyéni fejlődés-fejlesztés dokumentumai:

A fejlődés nyomon követése, eredmények elemzése

A fejlődés jellemzőinek óvodáskor végére való kialakulását folyamatosan nyomon követjük. a gyermeki személyiséget kibontakoztató 3-4 éves nevelési folyamat során.

Ennek megfelelően az iskolára való alkalmasság megállapítása nem korlátozódik a gyermek értelmi fejlettségére, képességeinek kialakulására, hanem kiterjed az egész személyiség vizsgálatára.

Óvodába lépéstől a megfigyelés módszerét alkalmazva kísérjük figyelemmel a gyermek fejlődését a gyermek ***egyéni fejlődési naplójában***. A fejlődés, a megfigyelés eredményeit az óvodapedagógusok évente két alkalommal (január - június) táblázatos formában rögzítik az alábbi területeken:

egészségi állapot, értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődés, gondolkodási műveletek, finom - motorika, érzelmi-, akarati, és szocializációs fejlődés, továbbá a játék és a gyermeki munka.

A rögzített aktuális fejlettségi állapotnak megfelelően fejlődést szolgáló intézkedéseket tervezünk, a megállapítások alapján indokolt esetben az óvónő kezdeményezi a szülőnél a szakszolgálat igénybevételét.

Az egyéni fejlődés nyomon követésének eredményeiről, tapasztalatairól folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket, aki ezt aláírásával igazolja gyermeke egyéni fejlődési naplójában.

Az egyéni fejlődési naplók alapján csoportszintű szöveges értékelést is végzünk, melyet a csoportnaplóban rögzítünk évente két alkalommal (január - június) erre építetten évvégén összefoglaló szöveges értékelést készítünk el. Mindezek során a megfigyelés útján rögzített egyénileg elért fejlődési eredményeket csoportszinten foglaljuk össze, meghatározva a további fejlesztendő területeket, célokat, feladatokat, tevékenységeket.

b.1.) A gyermekek egyéni fejlődési naplójának tartalma:

- a gyermek anamnézise
- egészségügyi lap
- **bemeneti állapot:** a befogadás jellemzői, tapasztalatai
- óvónők megfigyelései
- ember-, és családrajz elemzések (*mellékletként*)
- egyéb jellegű információk (*családlátogatásról, fogadóóráról készített feljegyzések*)
- megfigyelésen alapuló mérési eredmények rögzítése
- fejlesztési terv, korrekciós javaslatok, tevékenységek tervezése
- **kimeneti állapot:** Fejlettségi jellemzők óvodáskor végén (*Iskolába lépés előtt május hónapban*)
- értékelés, szülő tájékoztatása a gyermeke fejlettségéről (*2 alkalom/év*)

b.2.) Fejlettségi jellemzők óvodáskor végén (iskolába lépők):

Nevelőtestületünk a „Fejlettségi jellemzők óvodáskor végén” felmérő lapot alkalmazza a kimeneti állapot (iskolába lépők) számszerűsített mérésének céljából.

A mérés szempontjai 4 területre terjednek ki (értelmi; kommunikáció, anyanyelv; testi és mozgás; szociális, érzelmi), melyek ráépülnek, illetve összhangban vannak az Egyéni fejlődési naplóban az évek során rögzített megfigyelések eredményeivel. A fent említett területek alá tartozó kérdések mellett 1- 5 –ig terjedő értékelési skála található, melyek az alábbi meghatározásokat jelölik:

- 5 – teljes mértékben megfelelő
- 4 – megfelelő
- 3 – átlagosan megfelelő
- 2 – kevésbé megfelelő
- 1 – egyáltalán nem megfelelő

A mérőlap tartalmazza: az iskolába lépés és a mérés időpontját, a mérési területeket, a mérés szempontjait és a hozzájuk rendelt értékeket, továbbá az írásbeli értékelés lehetőségét a fejlesztési, korrekciós javaslatokra vonatkozóan.

A mérés területei: értelmi; kommunikáció, anyanyelv; testi és mozgás, szociális, érzelmi

Tájékoztatást kapnak a szülők arról is, hogy a kimenő gyermekek aktuális fejlettségi szintjét, a fejlődés jellemzőit, fejlesztési feladatokat tartalmazó dokumentum (fejlesztési javaslat) kérésére van lehetőségük, az iskolába lépést megelőző 3 hónappal, illetve az iskolába lépést követő 6 hónapon belül.

Az óvodai fejlesztési javaslat elkészítésének alapja a gyermek egyéni fejlődésének nyomon követésére, és a „Fejlettségi jellemzők óvodáskor végén” (iskolába lépők) használt dokumentumok.

A tájékoztató jellegű javaslat továbbítása az iskola vagy az Oktatási Hivatal (további egy évre történő óvodában maradásra beadott kérelem esetén) felé a szülő feladata.

Az SNI gyermekekre vonatkozó egyéni fejlődés-fejlesztés dokumentumai:

Az SNI gyermekek nevelésének dokumentációs feladatait a gyógypedagógus vagy a gyermek fejlesztését végző speciális szakember végzi, a hatályos rendeletek, és a Szakértői - és Tanulási Képességet Vizsgáló Rehabilitációs Bizottság szakvéleményében foglaltak szerint.

A szakember által rögzített fejlesztési feladatokhoz igazodóan tervezik az óvodapedagógusok a gyermek egyéni fejlesztési feladatait (ld. *egyéni fejlődési napló, csoportnapló*).

IV. 4. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

IV. 4. 1. ELSŐDLEGES PARTNER - A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉS FORMÁI, A TOVÁBBFEJLESZTÉS LEHETŐSÉGEI.

A gyermek fejlődése nagymértékben függ a családtól, ahonnan a gyermek érkezik. A család az óvodai beíratástól kezdődően napi kapcsolatban áll az óvodával. A két különböző szinten szerzett információkat a gyermek hordozza és úgy közvetíti, ahogyan az benne tükröződik. A gyermek fejlődése érdekében szükség van a családdal való kapcsolattartásra különböző szervezeti formák keretében.

Az óvoda és a család kapcsolatának elvei

- A gyermek személyiségének fejlesztéséhez kitűzött alapelvek, célok, feladatok egységes értelmezése és megvalósítása.
- Kölcsönös bizalom és családhoz igazodó segítségnyújtás, a gyermekre gyakorolt hatás erősítése érdekében.
- Az óvodai és a családokban folyó nevelési sajátosságok szokások kölcsönös megismerése.
- A szülők és dolgozók egymás iránti bizalmának, tiszteletének erősítése.
- Közös célok megvalósítása az együttműködés szabályainak betartásával.
- Az óvoda a gyermek és a program érdekében kezdeményező és elfogadó, amely az egyenrangú kapcsolat alapja.

Partnerközpontú együttműködés

A minőségfejlesztés során megváltozott szemléletmódunk következtében a családdal való együttműködésünket újra átgondoltuk, melyben domináns szerepet kapott a gyermeki érdeket leginkább szolgáló pedagógiai irányelvek és gyakorlat közti összhang megteremtése.

Partnerközpontú működésünk lehetőséget biztosít a szülői elvárások és igények megismerésére, kielégítésére.

- Az óvodai nevelő-fejlesztő munkánk során fontos, hogy tiszteletben tartsuk a gyermek egyéni fejlődésének ütemét, személyiségét, annak érdekében, hogy őszintébb, kreatívabb és felszabadultabb felnőttekké váljanak.
- Tiszteletben tartjuk a család jogát, miszerint a gyermek a családé.
- Az óvodai nevelés a családi neveléssel párhuzamosan szolgálja a gyermek fejlődését.
- A jó családi bánásmódhoz hasonló nevelői légkörben, együtt érző, de nem mindent elfogadó nevelői magatartást tanúsítunk.
- Törekszünk arra, hogy óvodák és családok kölcsönös, egyenrangú, egymást elfogadó és tisztelő partneri viszonya továbbra is jól működjön.

A család és az óvoda jó kapcsolatának kialakítása során az első lépés, hogy az óvoda elfogadja a családok anyagi lehetőségeinek, kulturáltságának, emberi kapcsolatainak, nevelési elképzeléseinek különbözőségeit.

Az óvoda csakis akkor működik eredményesen, minőségi szinten, ha megismeri partneri igényeit-, elégedettségét-és elégedetlenségét.

A partnerközpontú óvodai nevelés egyik alapvető feltétele, hogy a gyermekekkel, a szülőkkel, mint közvetlen partnerekkel megfelelő kapcsolat alakuljon ki.

Jó szándékkal kell megkeresni a családok életében azt a pontot, amelyen keresztül a gyermek mélyebb megismeréséhez, megértéséhez vezet az út, ugyanakkor a gyermekeken keresztül pozitív hatást kell gyakorolni a szülőre.

Az óvoda és a család együttműködése egyenrangú nevelőtársi viszonyban kell, hogy működjön, amelynek alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás.

Az együttműködés egy folyamat, amelyet nem csak időszakos cselekvések sorozatának kell értelmezni. Pontosan kell tudni, hogy **mit várunk el egymástól**, amelynek alapja a **rendszeres vélemény feltárás**.

Az együttműködés szülői szemléletformálására is lehetőséget ad számunkra az alábbi területeken:

- *A szülők bevonása a gyermekekkel együtt megvalósuló tevékenységekbe, a környezettudatos magatartás szemléletének kialakítása, formálása céljából,*
- *Valamint, hogy az iskolára való előkészítés nem külön feladat az óvodában, hanem a gyermeki személyiséget kibontakoztató 3-4 éves nevelési folyamat eredménye.*
- *Az iskolai beilleszkedés közvetett megsegítésével az óvoda kiegészíti a családi nevelést.*

A szülővel történő együttműködés már az óvodába lépés előtt megkezdődik, az első tájékoztató szülői értekezleten.

Az óvodapedagógus kettős feladata a fejlesztés kapcsán:

- a gyermekek fejlesztésének céltudatos megvalósítása
- a szülő felé gyakorolt rendszeres, szervezett kapcsolattartás.

Az óvoda menedzselése a szülő felé:

- nyílt napok szervezése a leendő és jelenlegi óvodásoknak
- bölcsődések látogatása az óvodába
- közös rendezvények szervezése (gyermeknap, kirándulások)
- Óvodai honlap

Kapcsolatfelvétel a leendő szülővel:

- szülő fogadása
- óvoda bemutatása
- helyi nevelési rendszer fő vonalának megismertetése
- az óvodát bemutató Pedagógiai program nyilvánossága, házirend rövid kivonatának átadása, már a beiratkozáskor.

A szülők bevonásának lehetőségei:

- tapasztalatok közös átadása az egészséges életmód alakítása terén;
- a délelőtti gyümölcsfogyasztáshoz a folyamatos gyümölcs biztosítása, szokások, viselkedésformák közös alakítása;
- gyermekük számára megfelelő ruházat biztosítása;

A szülők bevonásának lehetőségei a gyermekekkel együtt megvalósuló tevékenységekbe, a környezettudatos magatartás szemléletének kialakítása, formálása céljából:

- közös kirándulások szervezése;
- papír-, kupak-, és elemgyűjtés
- óvoda udvarának esztétikus rendezése (óvodakert rendezés, virágültetés, udvari játékok karbantartása);

Kapcsolattartás lehetséges módjai az óvodában

Formális	Informális
Családlátogatás: egyeztetett időpontban a szülő hozzájárulásával	Napi beszélgetések
Beszoktatás: folyamata PP. - ben, munkatervben rögzített	Falitáblán, honlapon közérdekű hírek, információk
Értekezletek: év eleji, félévi, rendkívüli szülői értekezletek	A szülők pedagógiai és játék kultúrájának fejlesztése-óvodapedagógusi példa
Fogadóóra: előre egyeztetett időpontban óvodapedagógussal, vagy az óvodavezetővel	Esetmegbeszélő találkozások szakemberek bevonásával, (pszichológus, orvos, fejlesztő pedagógus, stb.)
Nyílt napok: beiratkozás előtt, évközben	
SZMK: az óvoda életébe, működésébe való bevonás, dokumentumok elfogadása előtt véleményezési jogkör gyakorlása	
Kérdőívek: Igény és elégedettség mérés, szülői kérdőívek az intézményi, pedagógusi, vezetői önértékeléshez	
Közös ünneplések, Szabadidős programok: PP. - ben, munkatervben rögzített	
Munka délelőttök/délutánok: munkatervben rögzített	

Az együttműködés lehetséges tartalmi formái

Kapcsolattartási lehetőség	Cél	Munkaforma
Beiratkozás	- Ismerkedés az óvodával	Egyéni beszélgetés
Családlátogatás (szülő hozzájárulásával)	- Anamnézis felvétele - Gyermek életkörülményeinek megismerése, - a gyermek otthoni viselkedésének, szülő-gyermekkapcsolat, a család nevelési elveinek megfigyelése-tapasztalatgyűjtés	Játék a gyermekkel egyéni -- beszélgetés
Óvodakezdés - Beszoktatás	ismerkedés, tájékozódás - ismerkedés az óvodai élettel - minél fájdalommentes elvállás a szülőtől - szülő-gyermek kapcsolat, nevelési elvek megismerése, - bizalom kiépítése az óvodai nevelés iránt	- anyás beszoktatás, közös játék, közös tevékenység szülővel, gyermekkel
Szülői értekezlet	- óvoda életével kapcsolatos információk megbeszélése, közlése - egy-egy csoport életének, fejlődésének megbeszélése - óvoda programjával való ismerkedés - egy probléma köré csoportosult szülők fóruma	- Értekezlet - Előadás - Csoportos értekezlet - Helyzet-megbeszélés - Megfigyelés - Közös megbeszélés - Egyéni problémák egyéni megbeszélése

Fogadóóra	előzetes időpont egyeztetés alapján óvodapedagógusi, szülői tájékoztatás, információ csere a gyermek fejlődéséről	- Egyéni problémák egyéni megbeszélése
Nyílt napok	1-2 nap esetén betekintés az óvoda mindennapjaiba - megfigyelési szempontok szerkesztésével a szülő-óvónő partner kapcsolat mélyítése 1. új gyermekek esetében bepillantás az óvodai életbe, ismerkedés, tájékozódás; 2. óvodába járó gyermekek esetében tájékozódás, a gyermek tevékenységének, szociális kapcsolatának megfigyelése	Közös játék, megfigyelés, egyéni problémák megbeszélése Kérdések-válaszok
Gyermeknap-Szabadidős programok (kirándulások)	- szülő-gyermek kapcsolat megismerése - a játék elsődlegességének megerősítése a szülőben - közös élménnyel az óvodai kötődés erősítése - az óvoda közösségi szellemének ápolása	Közös játék (barkácsolás, kézművesség, versenyjátékok, közös mesejátékok)
Munkadélután/délelőtt	Ünnepekhez, programokhoz kapcsolódóan - kellemes hangulatú beszélgetések kezdeményezése, közös élménnyel az óvoda-család kapcsolat és óvodai kötődés erősítése	Közös munkatevékenység, Beszélgetés
Mikulásvárás	- az ünnep közös szervezésével, lebonyolításával óvoda-család kapcsolat mélyítése	Szervezés Közös ünneplés
Adventi készülődés	- óvoda-család kapcsolatának érzelmi síkra terelése - a csoportok adventi gyertyagyújtása szülőkkel együtt, közelebb hozza a család ünnepét - a közös készülődés elősegíti a karácsony eredendő mondanivalójának előtérbe kerülését	Játékdélután Közös éneklések, dramatizálások Szülőkkel munkadélelőtt/délután
Közös ünneplések	- részvétel, bekapcsolódás biztosítása (farsang, gyermeknap, évzáró, anyák napja) közös élménnyel az óvoda-család kapcsolatának érzelmi és óvodai kötődés erősítése	Szervezés Közös ünneplés

IV. 4. 2. MÁSODLAGOS PARTNEREK - EGYÉB PARTNERI KAPCSOLATAINK

A kapcsolattartás formái és módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és szükségletekhez, mely folyamatban az óvoda nyitott és kezdeményező.

IV. 4. 2. 1. ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE KAPCSOLATA

A kapcsolattartás elvei:

- A kapcsolatfelvételben és kapcsolattartásban fontos a kölcsönös nyitottság és folyamatosság.
- A kapcsolattartás formáit és lehetőségét a szülők bevonásával tervezzük.
- Fontosnak tartjuk, hogy az átmenet a bölcsődéből az óvodába, ne okozzon érzelmi megrázkódtatást a gyermek számára.

A kapcsolattartás feladatai:

- Az óvónő tájékozódik a bölcsőde életéről, működéséről.
- Ismerje meg azt az életmódot, amelyből a bölcsődés gyermekek érkeznek.
- A gondozónők nyílt napra történő meghívása.

IV. 4. 2. 2. ÓVODA ÉS A TÁRSÓVODÁK KAPCSOLATA

Elsősorban az óvodák vezetői számára fontos a kapcsolattartás, hiszen a fenntartó felől érkező elvárások minden óvodát egyformán érintenek, és ezeket a feladatokat összedolgozva, egymással megbeszélve könnyebben meg lehet oldani.

Ezen kívül az óvodák dolgozói is tarthatják a kapcsolatot olyan értekezletek keretében, ahol a mindenkit érintő gyakorlati problémák kerülnek megbeszélésre, vagy egy problémás területtel kapcsolatban előadás megrendezésére kerül sor. A gyakorlati problémák megoldásában különösen fontosak a szakmai tapasztalatcserék, hiszen egymás munkáját segíthetjük, ha tapasztalatainkat átadjuk egymásnak.

A kapcsolattartás formája, gyakorisága: folyamatosan, illetve szükség szerint.

Kapcsolattartó: óvodavezető, általános vezető-helyettes

IV. 4. 2. 3. AZ ÓVODA ÉS AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁK KAPCSOLATA

Városunkban három általános iskola működik. Az iskolába kerülő gyermekek általában az „Eötvös Lóránd Általános Iskola”, a „Református Általános Iskola”, valamint a „Radnóti Miklós” Általános Iskola tanulói lesznek. Mindhárom iskolával jó munkakapcsolatot alakítottunk ki.

Kapcsolattartás elvei:

- Az együttműködés alapja a kölcsönös bizalom, egymás munkájának megbecsülése, tisztelete.
- Nevelőpartneri viszonyt, a kölcsönös megbecsülés jellemezze.

A kapcsolattartás feladatai:

- Az óvoda tegye lehetővé, hogy a gyermekek pozitív élmények útján megismerkedjenek az iskolai életmóddal: első osztályosok meglátogatása.
- Az óvoda tegye lehetővé, hogy az iskola tanítói ismerjék meg az óvodai nevelő munkát.
- Az **óvodából iskolába való átmenet megkönnyítése** érdekében **tájékoztatás adunk:** az óvoda pedagógiai programjáról, melynek működtetése során az iskolai beilleszkedés közvetett segítése természetesen megvalósuló folyamat. Ennek megfelelően az iskolára való felkészítés nem külön feladata az óvodának.
- Az óvónő kíséri figyelemmel a gyermekek iskolai beilleszkedését. (iskola nyílt napjain - óralátogatás)

A kapcsolattartás tartalma, gyakorisága:

Az együttműködés **célja** : egymás munkájának megismerése , kiegészítése , a gyermekek iskolai beilleszkedésének segítése, könnyítése . Az éves munkatervben rögzítjük a kapcsolattartás formáját, időpontjait, felelőseit.

Gyakorisága: minden nevelési évben nyílt napokon illetve alkalmanként.

A kapcsolattartás formái, lehetséges módjai:

- Kölcsönös látogatások (óvodai-iskolai nyílt napok);
- Rendezvényeken, ünnepélyeken való részvétel (*Eötvös –est, intézmények évfordulói, városi rendezvények*);
- Óvodások iskolával való ismerkedése (Pl: *Egészség hét, kézműves foglalkozások*)
- Iskolások műsora az óvodai ünnepélyeken, rendezvényeken (*mikulás, karácsony, farsang, gyermeknap*)

Kapcsolattartó: óvodavezető, vezető-helyettes, óvodapedagógusok

IV. 4. 2. 4. AZ ÓVODA ÉS A ZENEISKOLA KAPCSOLATA

A kapcsolattartás formája, gyakorisága: A Zeneiskola számára az óvodás gyermekek potenciális, leendő tanítványok. Évente több alkalommal igyekeznek a gyermekek érdeklődését felkelteni a hangszerek, a zenélés iránt. Karácsony előtt kis karácsonyi koncerttel kedveskednek óvodásainknak a zeneiskolás tanulók. Májusban pedig hangszerbemutatóra kapunk meghívást, melyen minden olyan hangszerrel megismertetik a gyermekeket, melyek közül a Zeneiskolába való beiratkozáskor választhatnak. Ezeken a hangszerbemutatókon és karácsonyi koncerteken arra is törekednek a zeneiskola pedagógusai, hogy volt óvodásaink is szerepeljenek.

Kapcsolattartó: óvodavezető, általános vezető-helyettes

IV. 4. 2. 5. AZ ÓVODA ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK KAPCSOLATA

E kapcsolat a „Balatonfüred Kulturális Nonprofit kft”-vel és a „Városi Könyvtárral” való kapcsolatot értjük.

A kapcsolattartás tartalma:

- A nevelő –oktató munkához kapcsolódóan kapcsolatot tartunk a közművelődési intézményekkel.
- Sajátos lehetőségeiket a gyermekek életkori sajátosságaihoz, érdeklődésükhöz igazodóan alkalmazzuk, vesszük igénybe.

A kapcsolattartás formája, gyakorisága:

- színház, mozi, múzeumok (*Jókai múzeum*) és könyvtárlátogatások (*népmese napja, évszakokhoz, eseményekhez kapcsolódó foglalkozások a Könyvtár gyermekrészlegében*)
- gyermekprogramok, vetélkedők,
- Kapcsolattartásunk alkalmyszerű, eseményekhez, rendezvényekhez kapcsolódik.

A kapcsolattartás elvei, feladatai:

- Az óvónő tudatosan használja fel a közművelődési intézmények (színház, mozi, múzeumok, könyvtár) sajátos lehetőségeit, alkalmazkodva a gyermekek életkori sajátosságaihoz, figyelembe véve érdeklődésüket.
- Az óvónő keltse fel a gyermekek és szülők érdeklődését az ott folyó tevékenységekre.
- A kölcsönös nyitottság érvényesüljön a kapcsolatban.

Kapcsolattartó: óvodavezető és az adott évre megbízott óvodapedagógus, óvodapedagógusok

IV. 4. 2. 6. AZ ÓVODA ÉS A FENNTARTÓ ÖNKORMÁNYZAT KAPCSOLATA

Óvodánk fenntartója a Köznevelési Intézményfenntartó Társulás Balatonfüred.

Napi kapcsolatban a Művelődési és Oktatási Sport és Idegenforgalmi Osztállyal vagyunk. Minden hónap első hétfőjén vezetői értekezlet keretében kapunk tájékoztatást az aktuális feladatokról, cseréljük ki a szükséges információkat.

A fenntartónak telefon, fax, levél, e-mail formájában szóbeli vagy írásos tájékoztatást nyújtunk. Kötelezően megküldjük a különböző statisztikai, tanügy-igazgatási jelentéseinket, valamint a nevelőtestület által elfogadott munkatervet, a beszámolót, egyéb kért dokumentációt.

A köznevelési intézmény vezetője nevelési évenként egyszer kötelezhető arra, hogy az intézmény tevékenységéről átfogó módon beszámoljon a fenntartónak (évvégi beszámoló).

A kapcsolattartás formái és módjai:

- szóbeli tájékoztatás, e-mail;
- írásbeli utasítások, beszámolók;
- egyeztető tárgyalások;
- városi ünnepélyeken, rendezvényeken való részvétel;
- szakmai előadásokon és megbeszéléseken való részvétel;
- társintézmények rendezvényeinek látogatása;

A kapcsolattartás tartalma, gyakorisága:

Az intézmény és a fenntartó kapcsolata folyamatos. Ellenőrzése elsősorban a következő területekre terjed ki:

- az intézmény pénzügyi-gazdálkodási, működési tevékenységére (elsősorban a költségvetésre, költségterítésekre, a szociálisan adható kedvezményekre stb.);
- az intézményben folyó szakmai munka értékelése, nyilvánosságra hozása;

Az intézmény és a fenntartó kapcsolata eseti is lehet. Az intézmény dokumentumainak (SZMSZ, PP, Házirend) azon rendelkezéseire vonatkozóan, amelyekből a fenntartóra többlet kötelezettség hárul, **a fenntartó, működtető egyetértését szükséges beszerezni.**

Kapcsolattartó: óvodavezető vagy az általános vezető-helyettes, tag-óvodavezető

IV. 4. 2. 7. AZ ÓVODA ÉS A PEDAGÓGIAI SZAKMAI SZOLGÁLTATÓ INTÉZMÉNYEK KAPCSOLATA

- *AZ ÓVODA ÉS A NEVELÉSI TANÁCSADÓ KAPCSOLATA*
- *AZ ÓVODA ÉS A TANULÁSI KÉPESSÉGET VIZSGÁLÓ SZAKÉRTŐI ÉS REHABILITÁCIÓS BIZOTTSÁG*

A KAPCSOLATTARTÁS TARTALMA, GYAKORISÁGA A NEVELÉSI TANÁCSADÓVAL (SZAKSZOLGÁLAT):

Az intézmény a gyermek fejlesztése, gondozása érdekében **szükség szerint** közreműködik a Nevelési Tanácsadó (Szakszolgálat) vezetőjével, munkatársaival. Az együttműködésért a gyermekkel közvetlenül foglalkozó pedagógus, valamint a gyermekvédelmi felelős közös felelősséggel tartoznak.

A gyermek fejlesztésének érdekében, iskolára való alkalmasságának, iskolaérettségének elbírálásában szükség szerinti a kapcsolat felvétele, a kapcsolat tartása.

A kapcsolattartás feladatai:

- Az óvónő működjön együtt a családdal, a Pedagógiai Szakszolgálattal a gyermek egyéni fejlesztése és a beiskolázás harmonikus megvalósítása érdekében.
- A kölcsönös nyitottság érvényesüljön a kapcsolatban.

A kapcsolattartás formája: elsősorban eseti, mely kiterjed:

- gyermek fejlettségével, személyiségével, magatartásával összefüggő szakvélemény megkérésére;
- az iskolai alkalmasság, felkészültség megállapítására;

- a gyerekek Nevelési Tanácsadóban történő fejlesztésére, foglalkozására;
- az óvodavezető konzultációs kapcsolatot tarthat, megállapodhat az együttműködés formáiban a Nevelési Tanácsadóval a vizsgálatra küldött, vagy fejlesztő foglalkozásokon résztvevő gyermekekkel kapcsolatban.
- az óvodavezető konzultációs kapcsolatot tarthat, kérhet azon gyermekre vonatkozóan, akinél felmerülhet a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság vizsgálatának lehetősége a *különleges bánásmódot igénylő gyermek, ezen belül a* sajátos nevelési igény, BTM, illetve fogyatékosság megállapítására vonatkozóan (tapasztalatcsere, egymás véleményének kikérése, szükség szerint a TKVSZRB vizsgálatának kérése).

Kapcsolattartó: óvodavezető

A KAPCSOLATTARTÁS TARTALMA, GYAKORISÁGA A TANULÁSI KÉPESSÉGET VIZSGÁLÓ SZAKÉRTŐI ÉS REHABILITÁCIÓS BIZOTTSÁGGAL:

Az intézmény a gyermek fejlesztése, gondozása érdekében - a *különleges bánásmódot igénylő gyermek, ezen belül a* sajátos nevelési igény, illetve fogyatékosság megállapítására vonatkozóan **szükség szerint** közreműködik a TKVSZRB vezetőjével, munkatársaival.

A sajátos nevelési igény, illetve fogyatékosság tényét kizárólag a szakértői és rehabilitációs bizottságok állapíthatják meg, komplex –orvosi, pedagógiai, gyógypedagógiai, pszichológiai- vizsgálat alapján.

A szakértői és rehabilitációs bizottságok feladatai:

- a fogyatékosság szűrése, vizsgálata alapján javaslattevő a gyermek különleges gondozás keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére az ellátáshoz szükséges pedagógiai szolgálatra;
- vizsgálni a különleges gondozás ellátásához szükséges feltételek meglétét.

A felsorolt feladatok tekintetében az óvoda alapító okirata az irányadó

(Az óvodai nevelés keretein belül a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása).

A kapcsolattartás formája:

- Óvoda által (Nevelési Tanácsadóval történő előzetes konzultáció alapján) vizsgálat kérése azon gyermekre vonatkozóan, akinél felmerülhet a *különleges bánásmód, ezen belül a* sajátos nevelési igény, illetve fogyatékosság megállapítása.
- Az óvoda Alapító okirata szerint beintegrálható SNI- s gyermek fejlesztése a szakértői szakvélemény alapján egyéni fejlesztési terv vezetésével (a sajátos nevelési igényhez igazodó szakember általi szolgáltatás igénybevétele)
- Kontroll vizsgálat kérése a szakértői szakvélemény alapján

Kapcsolattartó: A kapcsolat felvétel és tartás a vezető feladata.

IV. 4. 2. 8. AZ ÓVODA ÉS A GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT, CSALÁDSEGÍTŐ SZOLGÁLAT, GYÁMÜGYI HIVATAL KAPCSOLATA

A gyermekek veszélyeztettségének megelőzése, valamint a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátása érdekében az óvoda gyermek- és ifjúságvédelmi felelőse rendszeres, közvetlen kapcsolatot tart fenn Gyermekjóléti Szolgálat, valamint a Gyámügyi Hivatal munkatársaival.

A Gyermek és Ifjúságvédelem Intézményeivel kapcsolatos konkrét, szintenként meghatározott feladatokat Pedagógiai Programunk tartalmazza az óvodapedagógusok, gyermek-és ifjúságvédelmi felelős, valamint az intézményvezetésre vonatkozóan.

Az Gyermekjóléti Szolgálat által intézményünkbe delegált **szociális segítő** az együttműködési megállapodás által meghatározott időben tartózkodik az intézményekben.

Az együttműködési megállapodásnak megfelelően az intézmény lehetővé teszi és támogatja, hogy a szociális segítő a szakmai előírásoknak megfelelően végezhesse tevékenységét, biztosítja a szociális segítő rendszeres bejutását és ott-tartózkodását az intézményben, ezzel párhuzamosan biztosítja számára a szakmai autonómiát. A jelen megállapodást a felek határozatlan időtartamra kötik.

Az Nkt. 25. §-a a következő (6) bekezdése szerint: „A nevelési-oktatási intézményben nyújtott szociális szolgáltatás során eljáró óvodai és iskolai szociális segítő a gyermekkel, tanulóval közvetlenül foglalkozik, az egyéni szociális szolgáltatások **megvalósításának ideje alatt a gyermek, tanuló felügyeletéről maga gondoskodik.**”

A tevékenység személyi feltétele: A tevékenységet óvodai szociális segítő láthatja el.

A tevékenység tárgyi feltételei: Együttműködési megállapodás alapján az intézménybe látogató szociális segítő számára biztosítjuk a szolgáltatáshoz szüksége külön helyiséget és az infrastruktúrához való hozzáférést.

A) A KAPCSOLATTARTÁS TARTALMA, GYAKORISÁGA A GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLATTAL:

Az intézmény szokásos kapcsolattartásán kívül azonnal felveszi a kapcsolatot, ha:

- a gyermek veszélyeztetettségét tapasztalja,
- a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megoldani,
- esetmegbeszélésre tart igényt,
- a szolgálat beavatkozását szükségesnek ítéli.

A rendszeres kapcsolattartás szervezése, felügyelete, irányítása az intézményvezető vagy az általa megbízott személy (óvodavezető-helyettes és/vagy a gyermekvédelmi felelős) feladata. Megbízott személy esetén legalább havi rendszerességgel konzultáció/beszámolás szükséges az intézményvezetővel.

A gyermek veszélyeztettségének megelőzése, megszüntetése valamint a gyermekvédelmi feladatok eredményesebb ellátása érdekében a gyermekvédelmi felelős folyamatos kapcsolatot tart a Gyermekjóléti Szolgálattal, amelyről az intézményvezetőnek rendszeresen beszámol. A kapcsolattartást vezetői szinten az intézményvezető tartja. A kapcsolattartás formája a kölcsönös tájékoztatás.

Az óvodavezető kapcsolatot tart a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

A kapcsolattartás formái, lehetséges módjai:

- a Gyermekjóléti Szolgálat értesítése – ha az intézmény a szolgálat beavatkozását szükségesnek látja,
- eset megbeszélés – az intézmény részvételével a szolgálat felkérésére,
- a Gyermekjóléti Szolgálat, Családsegítő Szolgálat, Gyámügyi hivatal címének és telefonszámának intézményben való kihelyezése, lehetővé téve a közvetlen elérhetőséget,
- előadásokon, rendezvényeken, éves beszámolókon való részvétel.
- hivatalos megkeresésükre adatot, jellemzést szolgáltatunk;

Kapcsolattartó: gyermek-és ifjúságvédelmi felelős, szociális segítő, óvodavezető vagy az általános vezető-helyettes;

B) A KAPCSOLATTARTÁS TARTALMA, GYAKORISÁGA A CSALÁDSEGÍTŐ SZOLGÁLATTAL, GYÁMÜGYI HIVATALLAL:

Az intézmény azonnal felveszi a kapcsolatot, ha:

- a gyermek, illetve a család veszélyeztetettségét tapasztalja,
- a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megoldani,
- esetmegbeszélésre tart igényt,
- a szolgálat, illetve a Gyámhivatal beavatkozását szükségesnek ítéli.

A rendszeres kapcsolattartás szervezése, felügyelete, irányítása az intézményvezető vagy az általa megbízott személy (óvodavezető-helyettes, tag- óvodavezető és/vagy a gyermekvédelmi felelős) feladata.

A kapcsolattartás formái, lehetséges módjai:

- értesítés (írásban, telefonon, e-mailen) – ha az intézmény a szolgálat, gyámügyi hivatal beavatkozását szükségesnek látja,
- esetmegbeszélés – az intézmény részvételével a szolgálat felkérésére,
- a Gyermekjóléti Szolgálat, Családsegítő Szolgálat, Gyámügyi hivatal címének és telefonszámának intézményben való kihelyezése, lehetővé téve a közvetlen elérhetőséget,
- előadásokon, rendezvényeken való részvétel az intézmény kérésére.
- hivatalos megkeresésükre adatot, jellemzést szolgáltatunk;

Kapcsolattartó: óvodavezető, gyermek-és ifjúságvédelmi felelős, óvodavezető vagy az általános vezető-helyettes;

IV. 4. 2. 9. AZ ÓVODA ÉS AZ EGÉSZSÉGÜGYI SZAKSZOLGÁLATOK KAPCSOLATA

A **gyermek rendszeres egészségügyi** felügyeletét, mint ingyenesen igénybe vehető szolgáltatást az intézmény biztosítani köteles, ennek keretében gondoskodik arról, hogy az óvodába járó gyermekek évenként legalább egyszer fogászati, szemészeti vizsgálaton vegyenek részt.

A kapcsolattartás tartalma, gyakorisága:

A nevelés egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése, a rendszeres egészségügyi vizsgálatok megszervezése.

A gyermekek egészségi állapotának megóvásáért az intézmény rendszeres kapcsolatot tart fenn az egészségügyi szolgáltatóval (*Balatonfüredi Rendelőintézettel*) és segítségével megszervezi a gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatát, a 51/1997. (XII. 18) NM-rendeletnek megfelelően. A kapcsolattartás a vezető feladata.

Az intézmény folyamatos kapcsolatot tart az óvoda orvossal, fogorvossal és a védőnővel.

A gyermekek rendszeres egészségügyi felügyelete és ellátása érdekében az óvoda fenntartója megállapodást köt a rendelőintézet vezetőjével.

A megállapodásnak biztosítania kell: a gyermekek egészségügyi állapotának ellenőrzését, szűrését az alábbi területeken:

- **fogászati szűrővizsgálat**, évente legalább egy alkalommal az Óvodában. A vizsgálat időtartama alatt az intézmény felügyeletet biztosít.
- **A szemészeti és általános gyermekorvosi szűrővizsgálatot** évente legalább egy alkalommal **a gyermek házi vagy gyermekorvosa végzi rendelőjében. A kötelező vizsgálatokra a szülő kíséri el gyermekét.** A házi illetve gyermekorvos minden nevelési év végén (május - június) igazolást állít ki és megküld az óvoda részére arra vonatkozóan, hogy a gyermek részt vett a szemészeti és az általános szűrővizsgálaton.
- a gyermekek a védőnő által végzett higiéniai – tisztasági szűrővizsgálatát, valamint egészségvédelmi, - nevelési feladatok ellátása negyedévente, illetve igény és szükség szerint.

A kapcsolattartás formáját, módját a törvény által előírt és az intézményben jelentkező jogos igények szerint célszerű rendezni.

Az óvoda orvos, fogorvos, védőnő elérhetőségét a nevelési év első szülői értekezletén ki kell hirdetni.

Kapcsolattartó személy : óvodavezető

A **Járási Népegészségügyi Intézet** által meghatározott szabályokat az intézmény működése során be kell tartani (fertőző gyerekek elkülönítése, csak a szülő érkezéséig, illetve a legszükségesebb ideig tartózkodhatnak az óvodában).

Fertőző gyermekbetegség esetén a szülőnek az intézményt értesíteni kell. Fertőző megbetegedésről a szülőket értesítjük. Az intézményben a további megbetegedés elkerülése érdekében fokozott figyelmet kell fordítani a fertőtlenítésre, tisztaságra.

Közegészségügyi érdekből fontos, hogy minden gyermek óvodába lépés előtt a szülő által erre vonatkozóan kitöltött és aláírt „Járványügyi Egészségügyi Nyilatkozat” alapján, a betegség gyanújával hazaküldött gyermek pedig kizárólag „egészséges, közösségbe mehet” gyermekorvosi igazolással léphet közösségbe, valamint ha valamennyi, életkorhoz kötött védőoltását megkapta.

IV. 4. 2. 10. AZ ÓVODA ÉS AZ EGYHÁZAK KAPCSOLATA

Az óvoda világnézetileg semleges. A gyermekek számára azonban biztosítani kell, hogy egyházi személy által szervezett, fakultatív hit- és vallásoktatáson vehessenek részt, amennyiben erre a szülőknek igénye van.

A vezető kötelessége a fakultatív szolgáltatások színvonalát folyamatosan ellenőrizni.

A kapcsolattartás tartalma:

Vallásgyakorlással összefüggő jogok, kötelezettségek megállapítása az alkalmazottakra az Nkt. Vhr. 3. § 8) bekezdésében foglaltak megtartásával történik.

Az óvodás gyermekek részére a történelmi egyházak által nyújtott hittan, szülői igény szerint, szakképzett hitoktatóval szervezhető, akit az egyház és a szülők bíznak meg. Az óvoda biztosítja a vallási neveléshez szükséges helyet. A hit és vallásoktatás idejének és helyének meghatározásához be kell szerezni a szülői szervezet véleményét.

Az óvodában szervezett hitoktatás szabályait a Házirend tartalmazza.

A kapcsolattartás formája, gyakorisága:

- katolikus, református, evangélikus hitoktatás: heti 1-1 -1alkalommal

Kapcsolattartó: óvodavezető, általános vezető-helyettes

IV. 4. 2. 11. AZ ÓVODA ÉS A KONYHA KAPCSOLATA

Az egészséges életmódra nevelés keretein belül nagyon fontosnak tartjuk az egészséges táplálkozás kialakítását a gyermekeknél. Mivel nincs az óvodának saját főzőkonyhája, így szükséges az időnkénti megbeszélés az ételek minőségét, mennyiségét illetően. Az iskola konyhája anyagi keretein belül törekszik a korszerű, egészséges ételek készítésére, néha újdonságok kipróbálásával, melyekkel kapcsolatosan számítanak a véleményünkre. Szakorvosi vélemény függvényében az ételallergiás gyermekek étkezését is biztosítják.

A kapcsolattartás formája, gyakorisága: folyamatosan, illetve igény és szükség szerint.

Kapcsolattartó: óvodavezető, általános vezető-helyettes

IV. 4. 2. 12. KAPCSOLAT HATÁRON TÚLI MAGYAR ÓVODÁKKAL

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

A kapcsolattartás formája, gyakorisága: igény és lehetőség szerint.

Kapcsolattartó: óvodavezető, általános vezető-helyettes;

IV. 5. ÓVODÁNK SAJÁTOS FELADATAI ÉS SZOLGÁLTATÁSAI

IV. 5. 1. INKLUZÍV PEDAGÓGIA – INTEGRÁCIÓ (Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek)

Nagyon fontosnak tartjuk azt a szemléletet, miszerint a különböző okokból és módon hátrányos helyzetbe került gyermekeket ne különítsük el, hanem együttneveljük a többi gyermekkel. Ez az együttnevelés az integráció, ami az intézmény egészét áthatva inkluzív pedagógiában valósul meg. Igyekszünk az integrációt sikeresen felvállaló intézményként inkluzív intézménnyé válni.

Az integráció társfogalma az inklúzió, amely szemléleti elfogadást és befogadást jelent. Gyakorlatban az integráció a gyermek(ek) beillesztése ép gyermekek csoportjába.

Az inklúzió pedig a jó pedagógia, amely minden gyermekre és az intézményre is visszahat.

Az integráció és az inklúzió együtt kell, hogy jelen legyen pedagógiai gondolkodásunkban.

IV. 5. 1. 1. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseink, az integráció és inkluzív pedagógia kiépítése érdekében követendő irányelvek

A) A pszichológiai szemlélet formálása

1. Egyéni differenciált bánásmódot biztosítunk minden gyermek számára.
2. Természetesnek tartjuk az egyének közötti különbségeket.
3. Személyiségközpontúan közelítünk minden gyermekhez, elsődlegesnek tartjuk a személyiséget.
4. Minden gyermek saját adottságaihoz igazítjuk fejlesztését.
5. Fontos, hogy a gyermekek önmagukhoz képest, harmonikusan fejlődjenek.
6. A megfelelő körülmények kialakítását elengedhetetlennek tartjuk.
7. A gyermekek érdekében törekszünk minden lehetséges és szükséges partneri kapcsolat kialakítására.

B) A sikeres inklúzió feltételeinek megteremtése

1. A vezető részéről:
 - optimista hozzáállás
 - a testület ez irányú folyamatos fejlesztése
2. Segítő csoport jelentősége:
 - a fejlesztőpedagógus, a gyógypedagógus, a pszichológus jelenléte
 - az előbbieik támogató segítése az óvodapedagógusnak
 - rendszeres találkozás a szülőkkel
 - pedagógiai asszisztens
3. Megfigyelés, nyomon követési vizsgálatok, értékelés
 - A fejlődési szakaszok nyomon követése
 - Preventív szűrések
 - Változások rögzítése és értékelése
 - Egyéni bánásmód lépéseinek kialakítása
 - Folyamatos megfigyelés
4. A gyermekek támogatása
 - Megfelelő környezet kialakítása
 - Fejlesztések, terápiák, szolgáltatások
 - Élmények, programok
 - folyamatos tájékoztatás
5. Családdal való kapcsolat
 - kapcsolattartás
 - Pedagógiai Szakszolgálat

Óvodai nevelésünk során érvényesítjük az integráció elvét, az egyéni bánásmód alkalmazását. A helyi igények és lehetőségek függvényében biztosítjuk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált óvodai nevelését, harmonikus személyiségfejlődését, a különbözőséget elfogadó környezet kialakításával.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, biztosítja minden gyermek számára az óvodai neveléshez való egyenlő hozzáférést. A gyermek neveléséhez szükséges optimális feltételek biztosítására törekszünk.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek társadalmi megbecsülésének kérdése gyermekkorban kell, hogy kezdődjék, mivel az egészséges kisgyermek az óvodába bekerülve szerzik első benyomásait fogyatékkal élő társaikról. Az esélyegyenlőség felé tett első, legfontosabb lépés az együttnevelés. Ha a gyermekek integráltan együtt, egymást megbecsülve, egymást nem zavarva nevelkedhetnek, akkor a felnőttkori társadalomban élés számos problémája már eleve megoldható, megelőzhető.

Célunk:

- A gyermekek fejlődéséhez alapvetően szükséges érzelmi biztonság megteremtése és megtartása.
- Optimális körülmények biztosítása a folyamatos fejlődéshez.
- Egyéni fejlődési ütem, képesség, tehetség, szociokulturális háttér figyelembevételével a hátrányos helyzetből való felzárkóztatás segítése, a tehetség kibontakoztatása.
- Ezen gyermekek hátrányainak enyhítése, az előítéletek csökkentése.

IV. 5. 1. 2. Az óvodapedagógus feladatai az egyéni bánásmód, a differenciált fejlesztés terén:

- Biztosítjuk, hogy a gyermekek a rájuk jellemző sajátos vonásuknak megfelelően váljanak a közösség tagjaivá.
- Az óvónők mindig igyekeznek tetteikkel és szavaikkal kifejezni, hogy a gyermekek közötti különbségek, az eltérő fejlettségi szint, a feladatmegoldásban megjelenő teljesítménykülönbség természetes jelenség. Senki sem kaphat semmiféle „címkét”, megkülönböztető jelzőt vagy elmarasztalást, mert a többitől eltérő külsejű vagy az adott helyzetben másképp gondolkodik, cselekszik, másképp fejezi ki magát, teljesítménye magatartása különbözik a többiekétől.
- Az egész közösség előtt álló feladatokat minden egyes gyermek számára közelívé, érthetővé, érzelmileg elfogadhatóvá, vonzóvá tesszük.
- Többféle helyzetre, több fokozatban, minőségben tervezünk, hogy a gyermekek megkapják a választás lehetőségét. Ha a gyermek az általa választott szinten teljesít, továbblépésre ösztönzi sikerélménye, így bonyolultabb, újabb feladatokat vállal. Bízunk a gyermekben, s ha ezt érzi, eredményes lesz, önmagát fejleszti tovább segítségünkkel.
- A követelményeket a gyermekhez igazítjuk, a gyenge pontokat nem hibaként kell értékelnünk, hanem a lassabban fejlődés jeleként.
- Az óvodapedagógusok személye, attitűdje együttműködésre kész, éreztetik támogató figyelmüket, a segítségnyújtás biztonságát.
- Biztosítjuk minden gyermek számára a differenciált, egyéni bánásmód elvét.
- A csoporton belüli foglalkoztatás, tevékenykedtetés során hangsúlyt helyezünk a részképességek fejlesztésére.
- Az óvodai nevelés során megfelelő arányérzéssel segítjük az egyén kiteljesedését, szorongás, büntudat nélküli fejlődését és a másokkal való együttélést, mások elfogadását, az együttműködést, az önérvényesítést és az alkalmazkodást.

- A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve változatos tevékenységeket szervezünk, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhettek a természeti és társadalmi környezetről.
- Óvodánkra a szeretetteljes, családias, a gyermekek számára biztonságot nyújtó, derűs óvodai légkör jellemző, ahol a gyermekek képességeiknek megfelelően tudnak fejlődni.

IV. 5. 1. 3. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

Az inklúzió folyamatába az alábbi elosztás alapján integrálhatóak a **kiemelt figyelmet igénylő** gyermekek:

a) Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- 1.1.) sajátos nevelési igényű gyermek
- 1.2.) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
- 1.3.) kiemelten tehetséges gyermek

b) A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

c) tartós gyógykezelés alatt álló gyermek

a) A KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ GYERMEKEK

Az intézmény **Alapító Okiratában megfogalmazott** ellátási kötelezettségünknek igyekszünk maximálisan eleget tenni (*tárgyi és személyi feltételeknek megfelelően*)

Minden gyermeknek az egyéni szükségletei szerint biztosítjuk az óvodai nevelést, akár különleges bánásmódot igénylő, nemzetiségi, migráns vagy szociális helyzete okozza a gyermek speciális igényeit (prevenció és rehabilitáció és rehabilitációs tevékenységek).

Inkluzív nevelésünk eredményessége az óvónő és a dajka, valamint a speciális szakemberek közös, összehangolt munkáján alapszik.

1. 1.- 2. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ ÉS BEILLESZKEDÉSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGEKKEL KÜZDŐ GYERMEKEK NEVELÉSE ÓVODÁNKBAN

Sajátos nevelési igényű az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakvéleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartás szabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekeknek joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai,

gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

A sajátos nevelési igény kifejezi

- a gyermek életkori sajátosságainak a részleges vagy teljes körű módosulását,
- a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Alapelvek:

- minden gyermek fejleszthető;
- segítő- támogató szemlélet;
- egyéni bánásmód;
- a gyermek meglévő képességszintje a kiindulási alap;

A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése

Az alapidokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Óvodai nevelésünk a sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. Nevelésünk hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akarat erő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítjuk a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Célunk:

- A gyermekek inkluzív és integrált nevelésének megvalósítása oly módon, hogy
- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl,
- önmagukhoz képest eljussanak a fejlődőképességük optimális fokához.

Amennyiben a beíratáskor, illetve a gyermek óvodánkba lépésekor a szülő tájékoztatást ad arról, hogy a gyermek sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, akkor elkerüljük az orvosi, szakorvosi, vagy szakértői bizottsági véleményt, diagnózist. Abban az esetben, ha beíratáskor nem derül ki a kisgyermek különbsége, akkor a következők szerint történik a befogadás:

Elsődleges feladataink:

- a kisgyermekről anamnézis felvétele;
- a tünetek felismerése, problémák feljegyzése;
- megfigyelésre épülő bemenetmérés elkészítése mérőeszközeinkkel;
- egészségügyi szűrővizsgálatok biztosítása az óvodavezető feladata;
- az óvodapedagógusok- szülővel történő egyeztetése, megbeszélés lefolytatása;
- a tünetek okainak keresése;
- szakvélemény kérése (Pedagógiai Szakszolgálat, Szakértői Bizottság) az óvodavezető feladata;
- a felzárkóztatás megszervezése;
- szükség esetén szakember, specialista igénylése, módszertani segítségkérés, ön és továbbképzés (óvodavezető feladata);

- a különleges bánásmód típusának megfelelő pedagógiai ellátás biztosítása (az alapító okirat szerint felvehető, és Szakértői Bizottság véleménye szerint integrálható gyermekek esetében);
- a szakvélemény alapján, a szakember fejlesztési tervéhez igazodóan egyéni fejlesztési terv készítése (SNI);
- Óvodapedagógusaink érzelmileg azonosulnak az SNI gyermekekkel, illetve a csoportban való jelenlétükkel.
- Óvodapedagógusaink felkészítik a többi szülőt és a dajkát a gyermekek fogadására.
- A befogadás utáni állapotra a türelem, megértés, segítség, támogatás jellemző.
- egyéni tehetséggondozás;

További feladataink:

- A kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével.
- Annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes lehet.
- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához.
- Pedagógusaink, a pedagógiai munkát segítő alkalmazottaink, a gyermekcsoport és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadásának megkönnyítése érdekében, együttműködés a sérült gyermek családjával.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének, fejlesztésének módszertani szempontjai:

- A fejlődés, nyomon követés területei, módszerei megegyeznek a többi gyermekével;
- Együttműködés az SNI-s gyermekek szüleivel;
- Kapcsolatrendszer kiépítése a specialistákkal, a Szakértői Bizottság véleményének, fejlesztési javaslatainak alkalmazása;
- Az élmények és tapasztalatok felhasználása a fejlesztésben;
- Törekedni kell a szükségleteik maximális kielégítésére;
- A gyermekek fejlesztése 3 irányú (tevékenységorientált, spontán, feladatorientált)
- Képességek kultúrára épülő egyéni bánásmód, differenciálás, tevékenység- és feladatorientált fejlesztés;

1. 3. KIEMELTEN TEHETSÉGES GYERMEKEK

„Vegyétek észre, ha egy gyerek különleges, nem azért különleges, mert különb akar lenni, hanem azért, mert nem tud más lenni.” (Szabó Magda)

„...**Kiemelten tehetséges gyermek** az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.” (Kt.)

Kivételes képességű, tehetséges gyerekek:

- **intellektuális tehetség** (a különböző tudományterületeken kimagasló: matematikai, nyelvi stb.)
- **művészi tehetség** (képzőművészeti, zenei)
- **pszicho-motoros** tehetség (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület)
- **szociális tehetség** (vezető, szervező, irányító)

A tehetséges kisgyermek korai jellemzői:

- meglepő pontosságú és részletességű hosszú és rövidtávú memória;
- hosszú távon képes figyelni és egy dologgal foglalkozni;
- gyorsan kialakuló és változatos szókinész;
- fejlett képzelőerő a szerepjátékokban;
- korai figuratív rajzolás;
- valóság és fikció korai elkülönítésének képessége;
- humorérzék;
- absztrakt gondolkodás – főleg a nyelvi készségekben, időviszonyokra utaló szavak használata, kiemelkedő matematikai képességek;
- saját személyről való tudatosság – önreflexió korai megjelenése („szerintem erre gondoltál”);
- szenvedélyes érdeklődés a külvilág iránt;
- fejlett koordináció, finommotoros mozgás;

Óvodás korban a tehetség felismerésének szinterei:

A játék, mely élmény, élvezet, az örömszerzés, a lelki egyensúly alakítója, fenntartója, hatással van a gyermek értelmi képességeinek fejlődésére, gazdagítja érzélemvilágát, kreativitását és szociális képességeit. Fontos a kognitív fejlődés szempontjából, fejleszti a szociális készségeket, ösztönzi a motoros funkciók fejlődését.

Az irodalomban a gyermek másképpen éli át a valóságot, mint a felnőtt. Élményei mögött nem tudás van, hanem készség a ráérzésre. sok apró részletet vesz észre, amit mi felnőttek nem. Látásmódja kitágul, a valóságot is többre bontja majd értékelni, megérteni. Közismert tény, hogy a mesének a gyermek fejlődésében pedagógiai és lélektanilag jelentős hatásai vannak.

A zenei nevelés területén

A zenehallgatással és tér kiterjedésével szorosan összefügg a tánc, mint a mozgáskultúra alapja, az önkifejezés egyik eszköze. A zenére történő ritmikus mozgás, sokszínű formavilággal rendelkezik. Régen a mindennapok elválaszthatatlan részét képezte és szorosan kapcsolódott az emberi élet különböző eseményeihez. Óvodánk életében jelen van a néptánc, mint a személyiségformálás egyik remek eszköze.

Fontosnak tartjuk a *motiváció* szerepét, mely azt jelenti, hogy érvényesülni hagyjuk a gyermek valamely szükségletét, a már meglévő szükségletének bekapcsolását az általa végzett tevékenység folyamatába, így lehet számára vonzó a tevékenység, ő maga pedig befogadóvá válik a nevelő-formáló - fejlesztő hatás iránt.

A helyes motiváláshoz azonban tisztában kell lennünk a gyermek életkori sajátosságaival, egyéni szükségleteivel, személyiségével.

A gyermek viselkedési jegyei, amelyek tehetségre utalhatnak

- a számára érdekes feladatokban nem igényel biztatást;
- amit elkezd, be is akarja fejezni;
- sokszor foglalkozik felnőtt kérdésekkel (háború, halál);
- kicsi az alvási igénye;
- korán érdeklődik az olvasás iránt, erre nagyon oda kell figyelnünk;
- az anyagokkal, a színekkel, a formákkal érzéketlenül bánik a gyermek;
- magánál idősebb játszótársakat preferál, vagy sokkal fiatalabbakat, akiket irányíthat;

Feladataink a tehetséggondozás során:

- felismerni a kreatív gyermekeket;
- ösztönözni, motiválni kreativitásukat;
- kielégíteni ilyen irányú szükségleteiket;
- „önmagukra taláztatni őket”;
- elkallódásuk veszélyét elhárítani;
- harmonikusan fejleszteni őket;
- a kreatív nevelés eszközeivel segíteni fejlődésüket;

Speciális céljaink a tehetséggondozás során:

- a tehetséges gyermek erős oldalának támogatása;
- a gyermek tehetségével összefüggő gyenge területek kiegyenlítése;

A *tehetséget* mutató terület fejlesztése, kibontakoztatása mellett fontos feladatunk az egész személyiség támogatása, valamint az elfogadó, az egész személyiséget támogató légkör kialakítása.

Gyengeség, fejletlenség mutatkozhat a pszicho-motoros képességek, az érzelmi-szociális érettség, esetleg motivációs területen is a tehetséggel összefüggésben. Szükséges a gyenge oldalak diagnosztizálása és szakember segítségével történő fejlesztése. Amellett, hogy fontos a tehetséges gyermeket ráébreszteni tehetségére, fel kell ismertetnünk vele azt is, hogy ne becsülje túl önmagát (gyakran előfordul szociálisan kevésbé érett gyermekek esetében). Szükséges rávezetnünk őket arra, hogy nem csak az intellektuális kiválóság az érték, egy embernek sok más értékes tulajdonsága is lehet.

Óvodánkban fontosnak tartjuk, hogy a tehetséges gyermekek a napi közös csoportos tevékenységek, élmények során, illetve a mikro - csoportos tehetséggondozó foglalkozások keretében fejlődjenek.

Fontos a szülőkkel való együttműködés, például mi okoz gondot a nevelésben, megbeszélések, tapasztalatcserék, egymás segítése.

A tehetség kibontakozásának alapja a szabadság és a kultúra (környezet), amely a gyermeket körül veszi. Szabadság alatt a mindennapok nyújtotta gazdag lehetőségét értjük, kultúra alatt pedig szűkebb és tágabb értelemben vett környezetünket, a családot és az óvodát.

A szabadsággal szorosan összefügg az óvodai követelményeknek megfelelni nehezen tudó, szociokulturálisan elmaradott gyermeknél a szertelenség, a rohangálás, az egyszerre megtapasztalni való vágy megjelenése. Az óvónőnek egyetlen dolga van ilyenkor, türelemmel viszonyulni hozzájuk. A gyermeknek nem csak a testi, lelki, hanem a szellemi fejlődéséért is felelősek vagyunk. Ezt szem előtt tartva végezzük pedagógiai munkánkat.

IV. 5. 2. MULTIKULTURALIZMUS ÉS INTERKULTURALIZMUS

A gyerekek sokszínű társadalmi, kulturális háttérének felismeréséhez, tudatosításához, a megfelelő nevelési módszerek kiválasztásához pozitív és elfogadó pedagógusi attitűdre, folyamatosan fejlesztendő pedagógiai képességekre, valamint megfelelő ismeretekre van szükség.

Alapvető kíváncsi a nyitottság, a tolerancia, a mások elfogadásának követelménye, a gyerekek otthonról, a családból magukkal hozott értékeinek, normáinak, szokásainak figyelembevétele, az erre való alapozás a nevelőmunka folyamatában.

A szülőkkel való kapcsolat is a multikulturális nevelés fontos aspektusa, ezen belül különösen az együttműködés minél sokoldalúbb formáinak kihasználása; a szülők bevonása az óvoda életébe, a család elfogadása; a családi nevelés partnerként való kezelése; tapintatos, elfogadó kommunikáció kialakítása.

Maga az interkulturális tanulás folyamata segíthet rádobbanni arra, hogy a valóságot nagyon sokféle módon lehet megélni, értelmezni és megtapasztalni.

IV. 5. 2. 1. Az interkulturális nevelés alapelveinek értelmezése óvodánkban

A különböző országokból hozzánk érkező migráns gyermekek anyanyelve, kultúrája, sok vonatkozásban eltér egymástól, valamint a magyar jellemzőktől. Éppen ezért fontos, hogy nevelőtestületünkben a más kultúrát elfogadni, annak értékeit hasznosítani tudó nevelői szemlélet határozza meg a pedagógiai eljárásokat. Igyekszünk olyan pedagógiai környezetet teremteni, ami erősíti az egymás iránti tiszteletet, a toleranciát az ismeretlennel, a szokatlannal szemben. Ezáltal a gyermekek megélhetik identitásukat, ugyanakkor megtanulják elfogadni másokét, amely fokozza az érdeklődést és a kíváncsiságot, a gyermekek kommunikáció iránti igényét, a közös kapcsolatokat minden nemzeti, kulturális és nyelvi határon túlmenően.

Az óvoda egyik alapvető célja, hogy a nem magyar állampolgárságú gyermekek óvodai nevelése az Európai Unió irányelvében foglaltakkal összhangban történjen. Mindenekelőtt nagy hangsúlyt fordítunk a magyar, mint idegen nyelv elsajátításának megalapozására, fejlesztésére. Interkulturális tanulási környezetet biztosítunk, ahol a magyar és nem magyar gyermekek integráltan együtt nevelődnek, a nem magyar gyermekek megismerkedhetnek a magyar kultúra kisgyermekkorot érintő szeleteivel, valamint valamennyi gyermek kölcsönösen ismerkedhet az érkező gyermekek származási országának bizonyos jellemzőivel.

Céljaink az interkulturális nevelés terén:

- A gyermekek bizalmának elnyerése, biztonságérzetük növelése, különös tekintettel a beszédértési, kommunikációs problémával küzdő külföldi gyermekekre.
- Olyan készségek, képességek kialakítása, amelyek segítségével a gyermekek interakcióba léphetnek a környezetükkel, ezáltal megismerhetik egymást, képessé válnak az együttműködésre, a tanulásra.
- A kulturális, nyelvi sokszínűség megtapasztaltatása, igazodva a kisgyermekkor tanulási sajátosságaihoz.
- A társak között lévő különböző anyanyelvű, más nemzetiségű, - bőrszínű, öltözködésű, vallású, étkezési szokású, azaz a tőlük eltérő gyermekekkel szembeni nyitottságra, kölcsönös elfogadására való nevelés. Ezzel együtt annak az elsajátíttatása, hogyan kezeljék a különbségeket.
- Nemzeti hovatartozásuk, identitásuk elismerése, támogatása, ugyanakkor az egymás iránti toleráns, tiszteletteljes, udvarias viselkedés megalapozása, fejlesztése.
- Pozitív viszony kialakítása a magyar hagyományok és kultúra óvodás gyermekek által felfogható, befogadható elemeinek közvetítésével.

Óvodapedagógusi feladataink:

- A gyermekeket bevonjuk a közös játékokba, feladatokba, ahol a szerepek cserélődnek, azaz kommunikatív együttműködés, interakciók megteremtése.
- Próbálkozásokra, kísérletezgetésekre, kreativitásra ösztönözzük a **kooperációs technikák alkalmazásával: mutasd meg, értesd meg, segíts, engedd, hogy segítsünk, légy türelmes, próbáld újra, próbáld másként, engedd magad rávezetni.**
- A tanult szavak, ismeretek alkalmazására biztatjuk.
- Tisztelettel fordulunk a gyermekek szülei felé és számukra kompetens beszélgetőtárs felé,
- Folyamatosan megbeszéljük a kollégákkal az interkulturális nevelés terén felmerülő kérdéseket.

A gyermekeket nem kényszerítjük, de készítjük az óvodai tanulásra. Helyzetük stabilizálódását követően elvárásainkat a gyermekek személyiségéhez, képességeihez, viselkedéséhez igazítjuk. Nagyon sokat biztatjuk, dicsérjük, szeretet megnyilvánulásokban részesítjük őket.

IV. 5. 3. HÁTRÁNYOS ÉS HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK

IV. 5. 3. 1. A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenység

Óvodai nevelésünk egyik feladata megteremteni azokat a feltételeket, amelyek a gyermek egészséges fejlődéséhez szükségesek.

Ehhez olyan támogató háttérrel nyújtunk, amely egyrészt biztonságot ad a gyermeknek, másrészt új képességek kifejlesztését teszi lehetővé számára.

A nevelésünk központi feladata, hogy megerősítse az „ÉN”-t, továbbá serkentsük, irányítsuk a gyermek öntevékenységet a tanulási folyamaton belül, hogy egyre jobban kézbe vehesse saját tanulási folyamatait, támogassuk, hogy ki tudja használni saját lehetőségeinek teljes tartományát.

Óvodapedagógusi feladataink:

- Törekszünk a gyermek és körülményeinek megismerése, folyamatosan figyelemmel kísérjük.
- Megállapítjuk, hogy képességei kibontakozásában elsősorban mi akadályozza.
- Meghatározzuk a lemaradás mértékét, minőségét, a fejlődési utat, a mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása érdekében.
- Praktikus ismeretek, tevékenységek, szokás és szabályrendszer kialakítására törekszünk.
- A családi életre és egészséges életmódra nevelésre nagy hangsúlyt helyezünk.
- A mozgás megszerettetésével az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot alakítunk ki.
- Élményszerzés biztosítása, kulturális rendezvényeken részvétel, kirándulások szervezése.
- Folyamatos alakítjuk ki a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét.
- Hangsúlyt helyezünk a tolerancia, segítőkészség kialakítására, a másság, a nemzetiségi kultúra elfogadására, a hagyományápolásra.
- Tájékoztatást adunk a térítési díjkedvezmény, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, óvodáztatási támogatás igénylésének lehetőségéről, folyamatáról.

Szülőknek felajánlott segítség:

- szülői értekezletek, csoportmegbeszélések;
- folyamatos rendszeres tájékoztatás a család működését segítő szolgáltatásokról;
- közös programokba (óvoda – család) való részvétel szorgalmazása;

IV. 5. 3. 2. Óvodai integrációs program a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésére

Az óvodai integrációs program jellemzői

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk. Az iskoláskor kezdetéig a gyerekek fejlődésének üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét. Az élet első éveit meghatározó jelentőségűek az idegrendszer, a tanulás, az adaptációs készségek alakulásában. Az alapvető készségek, melyek a sikeres iskolakezdés feltételei, kisgyermekkorban, óvodáskorban az agyi érési folyamatok lezárulásáig – megterhelés nélkül – rendkívül hatékonyan fejleszthetők. A kisgyermekkorban történő pedagógiai támogatás jelentősen csökkentheti a későbbi iskolai kudarcokat.

A hátrányos helyzetű családok gyermekei öt éves korukra lényegesen elmaradnak kognitív fejlődésükben kedvezőbb helyzetű társaikhoz képest. Az elmaradás oka a gyermeki

fejlődés nem megfelelő ösztönzése, a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhetési nehézségek okozta terheltség és az otthoni környezet hiányosságai miatt. Tudatos óvodai pedagógiai munkánkkal csökkentjük a hátrányokat. A szülőkkel való együttműködést a szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítjuk meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Óvodapedagógusi feladataink:

1. Szervezési feladatok

- 1.1. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása (a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása a célcsoport körében)
- 1.2. Integrációt elősegítő csoportalakítás.
- 1.3. Az igazolatlan hiányzások minimalizálása
- 1.4. A szülők munkába állását elősegítjük a két és féléves kortól igénybe vehető óvodai nevelés biztosításával.

2. Nevelőtestület együttműködése: rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások

3. Pedagógiai munkánk kiemelt területei

- 3.1. Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés *(részletes anamnézis)*
- 3.2. Kommunikációs nevelés *(szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése)*
- 3.3. Érzelmi nevelés, szocializáció *(az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés.)*
- 3.4. Egészséges életmódra nevelés *(egészségtudat kialakítása, táplálkozás)*
- 3.5. Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése.
- 3.6. Korszerű óvodapedagógiai módszerek *(a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszerei)*

4. Gyermekevédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

- 4.1. Egészségügyi szűrővizsgálatok *(a gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi – fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia – vizsgálatának) kezdeményezése, megszervezése.*
- 4.2. Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás (a szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított kapcsolat).
- 4.3. Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése illetve szervezése *(ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése).*
- 4.4. A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés;

5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal:

- 5.1. Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat *(a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása).*
- 5.2. Védőnői hálózat *(korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás)*
- 5.3. Szakmai szolgáltatók *(konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása).*

6. Óvoda-iskola átmenet támogatása

- 6.1. Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka *(a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, megoldási késztetés, monotonia tűrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása).*
- 6.2. Iskolaválasztás *(a kijelölt iskolával, a szabad iskolaválasztással, a halmozottan hátrányos helyzetűek előnyben részesítésével, a sajátot nevelési igényűvé minősítéssel kapcsolatos felvilágosítással, tanácsadás)* támogatása.
- 6.3. A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében *(óvodapedagógusok iskolai nyílt napokon való részvétele).*

7. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

- 7.1. Személyes, tiszteleten alapuló kapcsolat kialakítása minden szülővel.
- 7.3. Rendszeres tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése.
- 7.4. Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése *(családlátogatás, fogadóóra)*
- 7.5. Partnerközpontú működés.

IV. 5. 4. A TARTÓS GYÓGYKEZELÉS ALATT ÁLLÓ GYERMEKEK ELLÁTÁSA:

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek kategóriája a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek körével bővült *(Nkt. 4. § 13. pont c)* alpont. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek az, akinek egészségügyi ellátása a szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben a harminchat nevelési napot várhatóan meghaladja, és emiatt a legalább napi négy órai tartamban meghatározott óvodai foglalkozásokon nem tud részt venni. *(Nkt. 4. § 18. pont)* Az óvodába járási kötelezettség alóli felmentés iránti kérelem a tárgyév április 15. napja után is benyújtható/ *Nkt. 8. § (2) /*.

A tartós gyógykezelésre vonatkozó adatok, továbbá a gyermek speciális köznevelési ellátásához elengedhetetlenül szükséges szakorvosi diagnózisának adatai az óvoda és az egészségügyi szakellátó között továbbíthatók *(különleges adatok) Nkt. 41. § (8) a) pont.*

IV. 5. 5. A GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGÜNK

Az óvodás korú gyermek életkori sajátosságaiból fakadóan kiszolgáltattott.

Alapvető követelmény a kisgyermek emberi jogainak biztosítása az óvodai nevelés teljes eszközrendszerével. A gyermekvédelmről szóló törvény alap gondolata szerint a gyermekek családban történő neveléséhez biztosítani kell a feltételeket és megadni a kellő segítséget. Ennek folyamán ***minden óvodapedagógus részére kötelező etikai szabály: a tapintat, a türelem, a megértés és a diszkréció.***

Óvodánkban minden dolgozó feladata a gyermekvédelemmel kapcsolatos törvény szellemiségének és előírásainak ismerete, betartása, a gyermekek óvása, védeleme és az általános prevenció.

IV. 5. 5. 1. A GYERMEKVÉDELMI MUNKÁNK SORÁN ALKALMAZOTT FOGALMAK ÉRTELMEZÉSE:

Hátrányos helyzetű gyermek: az a gyermek, akinek alapvető szükséglet kielégítési lehetőségei korlátozottak, családja életkörülményei, életmódja, élethelyzete a társadalmi többségnél lényegesen rosszabb.

Kialakulásához vezető tényezők:

- Alacsony jövedelem és fogyasztási szint;
- Munkanélküliség;
- Gyenge érdekérvényesítés;

Veszélyeztetett gyermek: olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. A veszélyeztetettség miatt a gyermek személyisége az egészséges fejlődésben akadályozott.

Kialakulásához vezető tényezők:

- Halmozottan hátrányos helyzet
- Hátrányos helyzet tartós fennállása
- A közvetlen lakó és családi környezet, életvezetési, nevelési, erkölcsi veszélyeztetés hatásai *(nevelési hiányosság; elhanyagolás, italozó szülők, bűnöző életvitelű családi környezet, megromlott családi kapcsolat)*

IV. 5. 5. 2. A GYERMEKVÉDELMI MUNKÁNK CÉLJAI ÉS ELVEI

A gyermekvédelmi célok megegyeznek Pedagógiai Programunk célrendszerével, de a terület specialitása miatt egyéb célokat is meghatározunk:

Gyermekvédelmi tevékenységünket a Gyermkek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, valamint a Köznevelésről szóló törvény és módosítása, és a végrehajtásához kapcsolódó jogszabályok határozzák meg:

- Minden gyermeket érintő döntésben „a gyerek mindenk felett álló érdekeit” kell figyelembe venni, azt más érdekek nem előzhetik meg.
- A gyermekek jogait minden megkülönböztetés nélkül biztosítani kell: fajra, nemre, vallásra, származásra, egyéb.
- Személyes adatokat kezelni csak meghatározott célból és kötelezettség teljesítése érdekében lehet, ezt megelőzően erről a szülőket tájékoztatni kell.
- A gyerekeket hátrányos megkülönböztetés nem érheti. A gyerekeknek joga van, hogy a nevelési intézményben biztonságban és egészséges környezetben nevelődjön.
- A gyerekeket védeni kell fizikai, lelki erőszakkal szemben.
- Sajátos nevelést igénylő gyerekekkel való kiemelt bánásmód, foglalkozás minden óvónő kötelessége.
- Az óvodában nem szervezhető olyan foglalkozás, illetve nem folytatható olyan tevékenység, amely a gyermekek számára népszerűsíti:
 - a pornográf, a szexualitást öncélúan ábrázoló tartalmakat,
 - a homoszexualitást,
 - a gyermek születési nemének megváltoztatására irányuló beavatkozásokat,
 - a transzszexualitást,
 - a társadalmi nemek elméletét (genderideológia).

Célunk: A prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve szükség szerint segítségnyújtás, valamint együttműködés a különböző intézményekkel és szakemberekkel.

Elveink:

- Mindenek előtt a családok tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése a rászoruló körében.
- Szoros kapcsolatot alakítunk ki a közvetlenül, vagy látens módon segítséget kérő családokkal, melynek során folyamatosan együttműködünk a szociális segítővel.
- Legyen természetes mind gyermekeink, mind a dolgozók körében a különbözőségek elfogadása.

IV. 5. 5. 3. AZ INTÉZMÉNYI GYERMEKVÉDELEM FOLYAMATA

A megelőzés

- Rendszeres kapcsolattartás a gyermekek szüleivel, jogaik ismertetése és érvényesítésének segítése az óvodában.
- Együttműködés a gyermekvédelemben partner társszervekkel.
- A családot, a gyermeket megillető kedvezményekhez való juttatás elősegítése.
- Irányító dokumentumok ismerete (Köznevelési törvény, Gyermekvédelmi törvény, egyéb rendelkezések).
- Célok, feladatok, felelősök kijelölése.

A feltárás

- A veszélyeztetettség, hátrányos helyzet tüneteinek felismerése, problémák feljegyzése, megkülönböztetése a helyi kritériumok alapján.
- Helyzetelemzés: anamnézis felvétele, személyi feltételek, intézményi feltételek.

A megszüntetés

- Megvalósítás stratégiájának kidolgozása: feltételek biztosítása; módszerek megjelölése, megvalósítása; határidők kijelölése, betartása; mutatók meghatározása, amelyek alakulását figyeljük.
- Értékelés: a program működésének értékelése, a program hatásai a gyermekekre és a családra.
- Együttműködés konkrét esetekben a segítőkkel (társszervekkel).

IV. 5. 5. 3. KOMPETENCIA SZINTEK A GYERMEKVÉDELEM TERÜLETÉN

1. szint: Az óvodapedagógusok szintje, ahol az óvónőknek elsőként adódik alkalmuk

- A gyermekek és a szülők **jelzéseinek fogadására**.
- A hátrányos vagy veszélyeztetett helyzet **felfedezésére**.
- Az ebbe a körbe tartozó gyermekek személyiségéhez illeszkedő **differenciált és egyéni fejlesztésre**.

2. szint: Gyermekvédelmi felelős szintje

- Ahol a pedagógusoktól beérkező **információk gyűjtése** zajlik. A meglévő információk alapján a gyermekvédelmi felelősnek lehetősége nyílik a **tanácsadásra** (szociális támogatás, étkezési támogatás...lehetőségei) a hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetben lévő szülők felé, illetve a **kapcsolattartásra** a családsegítő szolgálat felé.

3. szint: Óvodavezető szintje

- Irányítja és ellenőrzi az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát.
- A gyermekek mindenek felett álló érdekeinek érvényesítése, és az érvényesítés ellenőrzése.
- Akinek feladata **határozottan felvenni a kapcsolatot** az illetékes gyermekvédelmi és családsegítő szervezetekkel.

A cél elérése érdekében a következő prevenció és korrekció feladataink vannak:

Az óvodavezető feladatai:

- A pedagógiai programban a gyermekvédelem feltüntetése.
- A gyermek- és ifjúságvédelmi munka irányítása.
- A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős kijelölése, gyermekvédelmi éves munkaterv és beszámoló bekérése (éves vezetői munkaterv része).
- A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős munkájához szükséges feltételek megteremtése.

- Gondoskodik a gyermekvédelmi felelős a gyermekvédelemmel kapcsolatos továbbképzéseken való részvételéről
- A szülők tájékoztatása a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, és hogy mikor és hol kereshető fel.
- A pedagógusok gyermekvédelmi kultúrájának kialakítása.
- A gyermek mindenekfelett álló érdekeinek érvényesítése, és az érvényesítés ellenőrzése.
- A nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése, gyermekbalesetek megelőzése.
- Az egészséges életmód biztosítása.
- Fontos feladat, hogy a gyermek bekerüljön az óvodába abban az évben, mikor a mindenkor hatályos jogszabályok szerinti életévét (3) betölti, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek óvodáztatása időben megtörténjen.
- Javaslattétel a segélyezettek körébe való bevonásról.
- Rendszeres támogatás iránti kérelmekről a gyermekvédelmi felelőssel, a családsegítővel és az érintett óvónőkkel folyamatosan egyeztet, és a megfelelő intézkedéseket megteszi.
- A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme.
- A gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén - szükség szerint - segítséget nyújt / gyámhatóságnak, gyermekvédelmi szakembernek.
- Segítségére van a szülőknek problémáik megelőzésében és megoldásában.
- Kapcsolattartás minden olyan intézménnyel, amely a gyermek érdekében szükséges.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Szervezi, irányítja, koordinálja, segíti az óvoda pedagógusainak gyermek- és ifjúságvédelmi munkáját.
- A szülők tájékoztatása, hogy milyen problémával hol, milyen időpontban fordulhatnak hozzá, és milyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel. Jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatot ellátó intézmények (gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó) címét, illetve telefonszámát.
- A pedagógusok, és szülők jelzése, a velük folytatott beszélgetés alapján megismert veszélyeztetett gyermekeknél - a veszélyeztető okok feltárása érdekében – családlátogatáson megismerni a gyermek környezetét.
- Gyermekbántalmazás vélelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén kezdeményezi, hogy az vezető értesítse a gyermekjóléti szolgálatot.
- A gyermekjóléti szolgálat felkérésére részt vesz az esetmegbeszéléseken.
- A gyermek anyagi veszélyeztetettsége esetén kezdeményezi, hogy az óvoda vezetővel tájékoztassák a szülőt és támogassák abban, hogy forduljon a megfelelő helyre a rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítása érdekében.
- Az óvoda nevelési programjában a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok kidolgozásának segítése, végrehajtásának figyelemmel kísérése, szükség esetén intézkedés megkezdésének kezdeményezése a vezetőnél. Segítse a hátrányos helyzet, és a veszélyeztetettség kritériumainak intézményi szintű megállapítását.
- A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek felmérése az óvodapedagógusok közreműködésével: nyilvántartásba vétel, a hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség súlyosságának mérlegelése. Javaslattétel további teendőkhöz.
- A gyermekek, illetve családjukkal kapcsolatos intézkedések és azok eredményeinek feljegyzése.
- Folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve a megszüntetés okait.
- Nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkatervet, és a nevelési év végén értékelést készít.
- Kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálattal, a Családsegítő Szolgálattal.
- Munkájáról, az ügyek intézéséről folyamatosan tájékoztassa az intézmény vezetőjét és az érintett pedagógusokat.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- A pedagógusaink alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelességünk különösen, hogy közreműködjünk a gyermek-, és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- Szakértelmünkkel, tapasztalatainkkal segítsük a gyermeket abban, hogy sikeresen illeszkedjenek be az óvodai közösségbe, meglévő képességeik kibontakozhassanak, hiányzó képességeik fejlesztése folyamatos legyen, a gyermek szocializációja során elszenvedett hiányosságait a család segítségével mellett pótoljuk, javítjuk.
- Ha a gyermek veszélyeztetettségét észleljük, kötelességünk a magunk eszközeivel, gondozási tanácsokkal, pedagógiai eszközökkel ezt elhárítani, illetve amennyiben ez sikertelen marad, jelezzük a gyermekvédelmi felelősnek.
- A hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség kialakulását igyekszünk megelőzni, feltárni, megszüntetésében részt venni. Észlelnünk kell a gyermekek viselkedésében, rendezettségében adódó változásokat.
- Biztosítjuk a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodában, szükség esetén védő, óvó intézkedésekre javaslatokat teszünk.
- A gyermekeket és családjukat, a rájuk ható tényezőket a lehetőségekhez képest minél jobban megismerjük.
- Az egyéni lemaradásokat csökkentjük, a tehetséggondozást elősegítjük.
- Az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében közreműködünk.
- Az integrált nevelést elősegítjük a gyermek problémái szerinti súlyossági foknak megfelelő ellátási formában.
- A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérjük, szükség esetén jelezzük a hiányzást.
- A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájárulást javaslatainkkal segítjük.
- A szülőkkel együttműködő kapcsolatot alakítunk ki.
- Ismerjük a helyi társadalom gyermekvédelmi rendszerében érintett szerveket.
- A prevenciót minden gyermekre kiterjesztjük.
- Folyamatos kapcsolattartás az óvodai gyermekvédelmi felelőssel.
- A titoktartási kötelezettséget minden családot érintő kérdésben érvényesítjük.

A gyermekvédelmi program megvalósításának erőforrásai, feltételei

Személyi	- gyermekvédelmi felelős alkalmazása - a technikai dolgozók folyamatos fejlesztése e témában - az óvodai dolgozók képzése gyermekvédelmi tanfolyamokon
Tárgyi	- egészséges, nyugodt környezet kialakítása - külön helyiség biztosítása a szülőkkel való érintkezésre
Anyagi eszközök	- pályázati lehetőségek kihasználása - szponzorok, civil szervezetek támogatása

IV. 5. 5. ÓVODÁNK EGYÉB SZOLGÁLTATÁSAI

Pedagógiai programunk arculatához igazodóan óvodánk az alapellátáson felül, - a közösségfejlesztés és az egyéni képességfejlesztés érdekében is-, változó tartalommal fejlesztő foglalkozásokat is szervez, pedagógiai kontroll mellett. Ezeket a külön foglalkozásokat plusz szolgáltatásként kezeljük, a gyermekek és a szülők igénye és jelentkezése alapján.

A különböző kéréseket és igényeket mérlegelve általában olyan témájú és tartalmú foglalkozásokat szervezünk, melyek illeszkednek helyi programunk arculatához, jellegzetességeinkhez. E foglalkozásokat óvodapedagógusaink vezetik, érdeklődésüknek, és ez irányú szakképesítéseiknek megfelelően.

Népi tánc foglalkozás

Az óvoda tornaszobájában heti rendszerességgel (4 éves kortól) gyermek néptánc foglalkozást tart óvodapedagógusunk, aki ez irányú szakvizsgával rendelkezik. A foglalkozás elősegíti olyan dal-zenei- és mozgásanyag átadását, melynek tervszerűen és tudatosan kidolgozott fejlesztési módszerei a 3-7 éves gyermekek mozgás- és tánc kultúrájának fejlődését szolgálják.

A táncon keresztül lehetővé válik a népi kultúra iránti elmélyülés felkeltése, a magyar népszokások, jeles napok, élet ünnepének megismerése is (Ősz-, téli-, tavaszi ünnepkörben).

A **zeneválasztás** során legfontosabb szempont, hogy a kisgyermek szívesen és kedvvel hallgassa, gyermeki világához közel álljon, a zene mindig ízlés formáló legyen számára. Népzenei ihletésű, tánccház muzsikára valamint énekekre illetve óvónői énekekre táncolnak a gyermekek.

A foglalkozás kapcsolatban áll, és elősegíti a nevelés alapvető feladatainak, a gyermeki tevékenységformák, a fejlesztés tartalmi eszközeinek megvalósulását, a korrekciót valamint a tehetséggondozást.

(A foglalkozás térítésmentes, nem kötelező, a gyermekek érdeklődésén, szülő kérésén, döntésén alapszik.)

Hitoktatás:

Az óvoda világnézetileg semleges.

A hitoktatás a törvényi előírásoknak megfelelően évente a szülői igényekre alapozva biztosított.

Mind két épületünkben 4 éves kortól lehetőség nyílik külön katolikus (egyházi kérésre), valamint református és evangélikus hitoktatás igénybevételére heti 1-1-1 alkalommal (A foglalkozás térítésmentes, nem kötelező, a szülő kérésén, döntésén alapszik).

Logopédia:

A Nevelési Tanácsadó (Pedagógiai Szakszolgálat) szakembere heti rendszerességgel foglalkozik a gyermekekkel.

A logopédia a beszédhibák megelőzésére, fejlesztésére irányuló tevékenység, a beszéd, hang, nyelvi zavarban szenvedő gyermekek egész személyiségét érintő pedagógiai jellegű gyógyító tevékenység.

V.

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

Óvodai programunkban a tevékenységi formák és nevelési területek felvázolásával, meghatározásával alapot teremtünk a gyermeki személyiség sokoldalú kibontakoztatására.

A gyermek tevékenységformái:

- Játék
- Munka jellegű tevékenységek
- A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A fejlesztés eszközei:

- Verselés, mesélés
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- Mozgás
- A külső világ tevékeny megismerése

Az egyes tevékenységi formáknál és a fejlesztés eszközeinél megfogalmazzuk az óvodapedagógus feladatait, konkrét tennivalóit.

A nevelési program feladatsorát bontják le a csoportban dolgozó óvodapedagógusok az adott gyermekek életkorának megfelelően.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma és a fejlesztés tartalmi eszközeinek keretében megvalósítandó feladat.

Nevelésünk eredményességének egyik záloga, a különböző nevelési módszerek alapos ismerete és hogy, azokat a megfelelő körülmények között is képesek legyünk alkalmazni.

A nevelési módszerek azt mutatják meg, hogyan történjen a fejlesztés.

Nevelési módszereink jellemzői:

- a nevelés céljainak és feladatainak megvalósítását szolgálják;
- a nevelési célnak alárendelve alkalmazzuk;
- kiválasztásuknál figyelembe vesszük a gyermekek személyiségét, az egyéni és életkori sajátosságait, illetve képességeiket;
- rugalmasak az adott szituációkhoz és személyekhez;
- együttesen, rendszerként fejtik ki hatásukat;
- a közösségfejlesztés és önfejlesztés erősítését segítik;

Pedagógiai Programunk tartalmi kidolgozásánál a gyermek fő tevékenységi formáira, és alapvető megnyilvánulási módjára a **mozgásra** és **játéokra** alapozva szervezzük a nevelési területeken végzendő pedagógiai és pszichológiai feladatainkat.

V. 1. JÁTÉK

*„Csinálgon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait.
Ő azt hiszi: csak játszik,
De mi már tudjuk, mire megy a játék,
Arra, hogy e világban otthonosan mozgó, eleveneszű és tevékeny ember váljék belőle.”*

(Varga Domokos)

A játék az óvodáskorú gyermekek alapvető, legjellemzőbb és legfejlesztőbb tevékenysége, ennél fogva az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A játék a gyermeki élet megnyilvánulásának legtermészetesebb kerete, a 3-7 éves gyermek „lélek megnyilvánulása” **életforma, életmód és viselkedésforma**, a fizikai és szellemi fejlődés alapfeltétele.

A játék az óvodás gyermek világa, a személyiségfejlesztés színtere, valamint a tanulás, a készség-, képesség, és a kreativitás fejlesztés és erősítés leghatékonyabb módja.

A játék semmi mással nem helyettesíthető, magáért a tevékenység öröméért, végzett önként, szabadon választott cselekvés, amely nap, mint nap folyamatosan bonyolódik, visszatérő módon szövi át az óvodai élet egészét. A játék a kisgyermek pszichikus szükséglete, amelyet naponta – hosszantartóan és zavartalanul – biztosítani kell.

A játék, mint élményt adó tevékenység, a gyermek autonóm, önindított, önérvényesítő magatartása, amely egyensúlyt teremt önmaga és a környezete közt, ahol a gyermek a külvilág jelenségeit, ingereit, késztetéseit életkorára jellemző sajátos tevékenységi formában, a játékban vetíti ki.

E tevékenység során felfedezi, megismeri környezetét, felismeri önmaga lehetőségeit és korlátait. A gyermek számára a játék, - belső indítékai és vágyai közvetítésével- megismerő és tájékozódó tevékenység is egyben. Tükrözi a gyermek valóságról alkotott képét, felszínre kerülnek általa élményei, tapasztalatai, ugyanakkor a játékban minden lehetségessé válik számára.

A játéktevékenység feszültségoldó, nyugtató hatású, továbbá e cselekvés közben jönnek létre gondolkodási tevékenységének első formái, fejlődik képzelete, fantáziája, figyelve, megfigyelőkészsége, nagy-, és finommozgása.

Gazdagodik érzelemvilága, és szociális ismereti, erősödik akarata, kitartása, alakul szabálytudata, valamint társas kapcsolata.

Célunk:

A 3-7 éves korú gyermekek optimális személyiségfejlődése érdekében a szabad játék elsődlegességének és megfelelő feltételeinek biztosítása és pedagógiai, pszichológiai szakértelemmel való támogatása indirekt módszerekkel, a szülők szemléletformálásával.

A játék objektív feltételei:

A nyugodt légkör

A felszabadult játékhoz nyugodt, derűs légkörre van szükség. Ennek egyik fontos feltétele az óvodapedagógus védő, segítő és megértő gondoskodása, akihez bizalommal fordulhatnak.

A derűs légkör fontos feltétele: játszósarkok kialakítása, természetes anyagok használata, folyamatos napirend, az óvónő egyénisége, kisugárzása, az óvónő és a dajka hatékony együttműködése.

Játékidő

A játék térben és időben valósul meg, ezért a játékhoz időre van szükség. A játékra fordított idő meghatározásánál az óvodában előforduló valamennyi játékra kell gondolni. Elsőbbséget élvez azonban a gyermekek önálló szabad kezdeményezésén alapuló játék. Időt kell hagyni a „kijátszásra”, nem szabad megrövidíteni a játékidőt, mert akkor a gyermek személyisége sérül. Biztosítani kell a folyamatos játékidőt.

Napirendünk maximálisan biztosítja az összefüggő játékidőt.

Megfelelő hely

Az óvodai játék színhelye a csoportszoba és az óvoda udvara.

Termeink méretei és a minden csoportba beépített galériák lehetőséget biztosítanak a tágabb játéktér kialakítására is. A mozgalmasabb és csendesebb tevékenységek elkülönítése, megfelelő elhelyezése fontos szempont. A különböző játékeszközöknek állandó helye van. A csoportsobában is helyet biztosítunk a természetes anyagokkal történő játékgény kielégítésére.

A játék tere az udvaron

Az óvoda udvara a gyermekek létszámához viszonyítva megfelelő méretű.

Több fedett árnyékolót, padot helyeztünk el, ahol szerepjátékokat is tudnak a gyermekek játszani. Az udvar tagolt, füves, betonozott részek, valamint fedett terasz is rendelkezésünkre áll. Az udvar alkalmas a mindennapi játékok mellett a népi játékok játszására, kézműves tevékenységek végzésére, óvodai rendezvények (*gyereknap*) szervezésére is. A csoportsobában megkezdett tevékenységek az udvaron is folytathatók.

Tapasztalatszerzés, élmények szerepe

A kisgyermekek a játékban a saját elképzeléseiket, vágyaikat szeretnék megvalósítani. Fontos számukra az előzetes élmény, hisz játék közben átismétlik azt, amit a környezetében látnak, hallanak, tapasztalnak. Törekszünk az óvoda nyitottságára a játék lehetőségek kiszélesítése érdekében (*erdő, rét, Balaton, ház körüli kertek, múzeumlátogatás, szülői segítség igénybe vétele, kulturális intézmények és a város egyéb intézményeinek látogatása*).

Játékeszközök

Játékeszközökkel szemben támasztott **követelmény**, hogy feleljenek meg a pedagógiai követelményeknek, a gyermek számára a hozzáférés biztosított legyen, ne veszélyeztessék a gyermekek testi épségét, és igazodjanak a társadalmi változásokhoz.

Fontos az életkornak megfelelő, az elmélyült játék kialakítását segítő és motiváló, fejlesztő hatású játékeszközök biztosítása.

A gyermekek által készített játékeszközök azontúl, hogy gazdagítják a játékfajtákat, erősíti a kreativitást, az önkifejezést, az alkotókedvet, az együttműködés interakciós kultúra kibontakozását.

A Játékformák bemutatása a gyermeki tevékenységeken keresztül:

GYAKORLÓ JÁTÉK (KONSTRUKCIÓS JÁTÉK):

Manipulációból, rakosgatásból, örömteli mozgásokból álló tevékenység.

A 3-4 éves gyermek fő játék fajtája a szabad játékválasztás során (*húzogató, rakosgató, tologató*). Ebben az életkorban a gyermek még főleg egyedül játszik. Tapintással, próbálgatással, mozgatással, rakosgatással tapasztalja meg a játékok használatát, tulajdonságát, azt, hogy mi mire való (*szenzomotoros érzékelés, észlelés még a jellemző*).

A gyakorló játék kereti között kialakulnak a konstruáló, szerep- és szabályjáték elemei. Az építő, **konstruáló játék** kedvelt tevékenysége a gyermekeknek. Rakosgatják a kisebb-nagyobb kockákat, építőelemeket. Megtapasztalják tulajdonságaikat, térben való elhelyezhetőségüket. Később már egymásba illeszthető játékokból különböző építményeket készítenek előre gondolt, meghatározott céllal. Fejlődik a térérzékelésük, kreativitásuk, kitartásuk, fantáziájuk, szervezőképességük.

Kirakó, összerakó, szétválogató játékok, rendkívül hasznos tevékenységek a gyermekek számára. Fejlesztő hatásúak, gondolkodásra késztetők, érzékeltetik a rész és egész viszonyát.

SZIMBOLIKUS ÉS SZEREPJÁTÉK: SZÍNLELŐ-, SZEREP-, FANTÁZIA JÁTÉK, BÁBOZÁS, DRAMATIZÁLÁS, ALKOTÓJÁTÉK, BARKÁCSOLÁS:

A szimbolikus és szerepjáték során a gyermek a valóságot vágyaihoz és érdeklődéséhez asszimilálja. Lényeges sajátossága az utánzás a kettős tudatállapot.

A legfejlesztőbb játékfajta a játékon belül.

A szabadon választott, élményein alapuló szimbolikus szerepjáték gazdagítja a gyermekek érzelmvilágát, tükrözi lelkiállapotát. Kötetlen módon fejezi ki a gyermekek hétköznapi életének történéseit, ismereteit, élményeit. E játék során utánozzák a felnőttek életét, munkáját, élethelyzeteket, magukra vállalják személyek, állatok, dolgok szerepét.

Leginkább az érzelmileg hozzá közelállók utánozza. A szabad játék során lehetővé válik a szabad társválasztás, igénylik a társak jelenlétét, aktív részvételét.

Nő a találékonyságuk, leleményességük, fejlődik fantáziájuk, gondolkodásuk, beszédképességük, kommunikációs, szocializációs készségük.

A játék során életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő eszközöket kreatívan alkalmaznak, melyek használata során egyszerűbb technikai fogásokat sajátítanak el.

A dramatizálás, bábozás a szerepjátékot egészíti ki, a gyermekirodalmi élményeit gazdagítja. Ily módon az irodalmi alkotások érzelmileg megragadják a gyermekeket, esztétikai élményt jelentenek számukra.

A cselekmény menetét, a szereplők mondanivalóját, hangját, mozdulatait saját elgondolásuk alapján játsszák el.

A bábjátékban a gyermekek a „báb mögé bújva” közvetlenül, bátran nyilvánulnak meg. Bábos tevékenységük a környezethez való viszonyukat, egyéni megnyilatkozásaikat, átélt élményeiket, vágyaikat fejezik ki.

A SZABÁLYJÁTÉK pontos, meghatározott szabályok szerint folyik. A szabályok határozzák meg a játék kezdésének módját, menetét, befejezését. A játék jellegéből fakad a szabályok pontos betartása, a szabályoknak megfelelő viselkedés. A szabályjáték kialakulását egyértelműen a gyermekek fejlettsége határozza meg.

Kezdetben fontos az óvodapedagógus jelenléte, később fokozatos önállósodással képesek önmaguk ellenőrzésére, a szabályok betartására. A szabályokhoz való alkalmazkodás közben fejlődik a gyermek sikerátélő és kudarctűrő magatartása, akarati tulajdonsága, logikus gondolkodása.

A barkácsolás, a gyermek játékigényéből indul ki, ennek érdekében a játékhoz szükséges eszközöket készítene a gyermekek önállóan vagy segítséggel. Ez a tevékenységfajta a gyermekeket találékonyságra, kezűgyességre neveli. A barkácsolás során könnyen megmunkálható, természetes anyagot használnak, (pl: séták, kirándulások alkalmával gyűjtött termények) melyek felhasználása a gyermeki fantázia kibontakozását segíti elő.

Vágnak, ragasztanak, összeillesztenek különböző anyagokat (papír, textil, karton, fa, műanyag, csuhé, stb.) ismerkednek tulajdonságaikkal, egyszerűbb technikai fogásokkal. Fejlődik a manipulációjuk, alakításuk és kombinatív készségük.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- Állandó, tudatos jelenlétünkkel biztosítjuk a gyermekek közötti élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását, a játékkapcsolatok alakulását.
- Mindezt feltételteremtő tevékenységünk mellett, a szükség és igény szerinti együttjátszással, támogató, serkentő, ösztönző magatartásunkkal, indirekt reakcióinkkal érjük el.
- Biztosítjuk az életkornak megfelelő, az elmélyült játék kialakítását segítő és motiváló, fejlesztő hatású játékeszközöket.
- Biztosítjuk a játék objektív feltételeit, melyek kedvezően befolyásolják a szabad játékot, tartalmassá, élmény gazdaggá teszik.
- Törekedünk az ötletességre, a játék tartalmának gazdagítására (egy-egy eszközzel, textília, stb.), lendületadás a játék folytatásához.
- Kezdeményezünk, segítünk a játékban, ha annak folyamata elakad.
- Szoros együttműködést és jó munkakapcsolatot alakítunk ki a csoportban dolgozó felnőttekkel (*dajka, pedagógiai asszisztens*).
- Szem előtt tarjuk, hogy kommunikációnk, viselkedésünk mintaértékű, és követendő példa legyen a gyermekek számára.
- Személyes példaadással elősegítjük a gyermekek beszédkedvének felkeltését.
- A játék helyzetének megfelelően mintát adunk a metakommunikációs eszközök használatára.
- Biztosítjuk a spontán szabadjáték túlsúlyát a csoportszobában és az udvaron.
- Igyekszünk formálni a szülők szemléletmódját, felhívjuk figyelmüket a szabad játék elsődlegességére.
- Törekedünk arra, hogy minél hosszabb, egybefüggő játék időt nyújtsunk, s lehetőséget arra, hogy ugyanazt a játékot több napon, esetleg több héten át is játszassák a gyerekek.
- Óvjuk a kialakult játékszituációt, biztosítva ezzel a játék zavartalanságát.
- **A belső terek tagolásával és a galériával biztosítunk helyet a különböző jellegű játékok (*kuckó, mesesarok, babakonyha, stb.*) kibontakozásához, melyekhez egyszerűen alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását elősegítő anyagokat, játékszereket alkalmazunk.**
- Lehetőséget adunk arra, hogy otthonról hozott játékaikkal bővíthessék játékeszközeiket.
- A játékfajta elsajátításánál kialakítjuk a játékok használatának szabályait, és azokat elvárásként tudatosítjuk a gyermekekben.

- Lehetővé tesszük, hogy a társakkal való együttműködés során átélhessenek különböző helyzeteket, melyek önálló döntésre, választásra készítik őket.
- Hagyjuk egyezkedni a gyermekeket a játékokon, szabadságot biztosítva ezzel a megoldásra.
- Szükség esetén segítünk a gyermekeknek a konfliktus helyzetek megoldásában, de szem előtt tartjuk, hogy a játék folyamán a gyermekek közti egészséges versengés soha ne csapjon át az egymással szembeni negatív érzelmek kifejezésére.
- Tapasztalatokon alapuló élményekhez juttatjuk a gyermekeket */Posta, könyvtár, iskola, kulturális intézmények látogatása/*, és törekszünk arra, hogy azok inspiráló élményként hassanak a játékra.
- Kihasználjuk a szabad játék által felkínált nevelési lehetőségeket, mintaadással neveljük őket találékonyságra, kreativitásra, formáljuk ízlésüket, személyiségüket, érzékeltetjük, hogy egyben bevonható társak is vagyunk.
- Beleéljük magunkat a játék helyzetbe, és csak indokolt esetben, tapintatosan avatkozunk bele-indirekt irányítás.
- Biztosítjuk a gyermekek számára, hogy a gyakorló játékok során a sokszori ismétléssel különböző funkcióik fejlődhessenek.
- A konstruáló játékok során készítjük őket arra is, hogy az elemekből a valóság tárgyaihoz, játékszerekhez vagy az élet egyszerű modelljeihez hasonlót készítsenek.
- A szerepjátékoknál lehetővé tesszük az együttjátszást, s törekszünk azok sokszínűségére. Támogatjuk az egészséges versengés kibontakoztatását.
- Kialakítjuk a gyermekekben azt az igényt, hogy alkalmanként maguk készítsék játékuhoz (szerepjáték, konstruáló játék, bábozás stb.) eszközeit.
- Természetes anyagokat is adunk a kezükbe: kukorica, csuhé, kavicsok, kagylók, termések, stb. az eszközök használatát a gyermekek fantáziájára bizzuk *(mindenből lehet valami)*.
- Törekszünk a természetes anyagokból készült játékeszközök használatára.
- Figyelünk a tárgyi eszközök hozzáférhetőségére, biztonságos elhelyezésére.
- Törekszünk arra, hogy a gyermekeket eljuttassuk az alkotás öröméhez.
- Fejlesztjük és erősítjük kreativitásukat, a helyes viselkedési szabályok kialakulását.
- Kihasználjuk a szerepjáték, bábozás, dramatizálás adta alkalmakat a magatartásmódok, szerepek rugalmas alakítására, felcserélésére, mások ötletei iránti nyitottságra.
- Lehetőséget adunk, hogy irodalmi élményeiket saját elgondolásaik alapján eljátsszák (bábozás, dramatizálás).
- A gyermekekkel közösen sík és egyszerű fakanálból, terményekből, egyéb természetes anyagokból bábukat készítünk, annak érdekében, hogy a bábjátékhoz szükséges eszközök készítése váljon a gyermekek szívesen végzett tevékenységévé.
- Szabályjáték kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek fejlettségét, a csoport létszámát, a gyermekek kívánságait, a helyi adottságokat.
- A szabad játéktevékenység során, nemi identitásuk megőrzése mellett nyíljon lehetőségük a hagyományos nemi szerepektől való eltérés kipróbálására is/ a kisfiú is babázhat, a kislány is autózhat/.

AZ INTEGRÁCIÓS NEVELÉS ÓVÓNŐI FELADATAI A JÁTÉK SORÁN A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSÉRE VONATKOZÓAN:

- ***Szem előtt tartjuk, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermek játéktevékenységét:***
 - *Nem az életkor, hanem a fejlettségi szint határozza meg.*
 - *Az SNI- s gyermek akadályozottsága miatt, a játéktanulás egyes fázisait később érheti el, mint ép társaik.*
 - *Jellemző lehet rá a monoton játék, amiből nehéz kimozdítani.*
- ***Feladataink a játékfejlődés előmozdítása érdekében a kiemelt figyelmet igénylő gyermekre vonatkozóan:***
 - *A közösen szervezett, irányított játékba mindig bevonjuk a gyermeket.*
 - *Törekedünk arra, hogy lehetőség szerint minden fajta játéktevékenységben részt vehessen a gyermek.*
 - *Szem előtt tartjuk, hogy a játék minden fajtájában nagy szerepe van az utánzásnak, melyekben az SNI gyermek részére az ép gyerekek tudnak megfelelő példát nyújtani. Ez a szerep pozitív élménnyel gazdagítja a gyermekek személyiségét.*
 - *Biztosítjuk az SNI gyermek számára a megfelelő mennyiségű, valóságű játékeszközt az elvonatkoztatás nehezítettsége miatt.*
 - *A kiemelt figyelmet igénylő* ***gyermeket és éveket egyaránt egymás játékának, alkotásainak megbecsülésére neveljük.***
 - *Lehetőséget adunk a pozitív és negatív élmények „kijátszására”.*
 - *Kialakítjuk az egészséges speciális versenyszellemet.*
 - *A tehetség ígéretes* ***gyermekeket*** *ösztönözzük, motiváljuk, hogy a játék során kreativitásukat kifejezésre juttathassák.*
 - *Kiemelt figyelmet fordítunk a HH és HHH gyermekek játékára is, támogatjuk beilleszkedésüket, anyanyelvi fejlesztésüket.*

Az anyanyelvi nevelés feladatai a játék során:

Beszédkedv és közlésvágy motiválása

A gyermeki szerepjátékot kísérő párbeszédok támogatása verbális ismeretekkel, fogalomalkotással, a beszéd prózai elemeinek gazdagításával.

A beszédalkalmak során új szavak, szófajok, igeidők, módok ragozás tanulásának, valamint fogalmak megértésének és a magyaros mondat alkotás, kontextusos beszéd, szóbeli kapcsolatteremtés segítése.

Módszertani alapelvek:

- Jelenlétünk érzelmi biztonságot nyújtson a gyermekeknek, ugyanakkor a gyermek játékát lehetőleg indirekt módon (közvetetten) irányítsuk.
- Biztosítsuk, hogy a gyermek a játékban saját elgondolásait megvalósíthassa, fantáziája, hangulata, érzelmei szabadon megnyilvánuljanak.
- Minden gyermek számára biztosítsuk a szabad játéktéma, játékeszköz választását, a szabad társválasztást, a kreatív eszközhasználatot.
- Ismerjük meg a gyermek óvodán kívüli tapasztalatait.
- A játék kiemelt jelentőségének a napirend időbeosztásában biztosítsunk lehetőséget.

- Személyünkkel képviseljük a társas együttlét elemi szabályait. *(Ne zavarják egymás játékát, ne rongálják az eszközöket, a játék végén a következő tevékenységhez szükséges mértékű rendet rakjanak.)*
- Vegyük figyelembe a fejlődés egyéni sajátosságait is: fejlettségük különböző szintjét, aktivitásuk eltérését, érdeklődésük különbözőségeit.
- Hívjuk fel a szülők figyelmét a szabadjáték elsődlegességére, s kíséreljük meg felébreszteni a szülők igényét a gyermekükkel való együttjátszásra.

Kapcsolatok más nevelési területekkel:

A játék az összes nevelési területtel kapcsolatban van.

Legszorosabb kapcsolata a játéknak a külső világ tevékeny megismerésére neveléssel van, mert a külvilágról szerzett ismereteit a játékban dolgozza fel a gyermek.

Ugyanakkor a munkajellegű tevékenységek és a tanulás is játékos formában történik.

Mindezekhez szorosan kapcsolódik az anyanyelvi és az érzelmi nevelés, mert az együtt játszás során elengedhetetlen egymás meghallgatása, a társakhoz való alkalmazkodás.

Bővül szókincsük, fejlődik beszédképességük, alakulnak társas kapcsolataik.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI

GYAKORLÓ JÁTÉK	3-4 Hangok, szótagok, halandzsa szöveg, szavak, játékos szabály szerinti ismétlése játékszerek rakosgatásával. Nem a szöveg, hanem annak ritmusa és a sokszor hozzá kapcsolódó mozgás a lényeges. Ez szerez örömet, ez készíti a gyermeket ismétlésre. Az óvónő ösztönözzé a gyermekeket újabbak és újabbak elmondására.	4-6-7 Akkor jelentkezik tartósan, ha a gyermek fejlődésében lemaradt, vagy amikor egy új játékszer, eszköz használatát még nem ismeri.	
ÉPÍTŐ, KONSTRUÁLÓ JÁTÉK	Gyakorló játék jelentkezik a konstrukciós és szerepjáték elemeiként is. Bonyolult építményeket alkotnak, melyeket még nem képesek megismételni.	Bonyolultabb alkotásokat tudatosan hoznak létre, eredményességre töreksenek, gyakran a szerepjátékhoz kapcsolódik. Bonyolultabb játékelemeket biztosan kezelnek. Az építés, a konstruálás gyakran a szerepjátékokhoz kapcsolódik: az élethelyzetek reprodukálása közben építenek, szerelnek, szerkesztenek vagy a létrehozott alkotás hatására képzelik bele magukat különböző élethelyzetekbe. A konstruálás fejlettebb fokán a gyermekek mind igényesebbé válnak. Az óvodáskor végén alkotásaikat már önállóan, sok egyéni ötlet alapján hozzák létre és képesek a különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására is.	
SZEREPJÁTÉK	3-4 Elsajátítják és betartják a játékszerekkel és az együttjátszással kapcsolatos elemi szabályokat. Szívesen játszanak egyedül, egymás mellett, vagy két-három gyerekből álló csoportban. A játékukhoz önállóan megkeresik az eszközöket, azokra vigyáznak és a játékszerek használatában általában megegyeznek. Képesek olyan szerepjátékok kezdeményezésére és elsajátítására, amelyek egyszerű cselekvéseket és kapcsolatokat tartalmaznak, amelyekben a résztvevők jellegzetes műveleteket végeznek, különböző szerepeket töltenek be.	4-5 Együttjátszási igénye kialakul, képesek a cselekvések összekapcsolására. megértik környezetük egyszerűbb jelenségeit, és készek ezek játékukban újraalkotni. A gyakori szerepcserét és az eszközökhöz ragaszkodást föl váltja a szerephez való kötődés. A gyerekek képesek a cselekvések összehangolására.	5-6-7 Megértik és elfogadják játszótársaik elgondolásait, alkalmazkodnak a játék szabályaihoz. Le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről. Tudnak vezetni és játszótársaikhoz alkalmazkodni is. Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyekben tapasztalataik, érdeklődésük alapján ábrázolhatják a felnőttek tevékenységét és különféle kapcsolatait. Megfelelő tapasztaltok és élmények birtokában önállóan a játék előzetes tervezésében, a szerepek kiválasztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában, a szabályok betartásában. A játszócsoportok tagjai között tartós szoros kapcsolat alakul ki.
BARKÁCSOLÁS	Figyelik az óvónő játék- és eszközkészítő és javító munkáját.	Segítenek a játékok megjavításában.	Maguk kezdeményezik a maguk által választott módon és eszközökkel.
DRAMATIZÁLÁS, BÁBOZÁS	Figyelik és felkelti érdeklődésüket a bábu mozgása.	4-6-7 Szívesen, kreatívan mókáznak, saját élményeiket is lejátsszák. A bábjátékhoz szükséges eszközök készítése válna a gyermekek szívesen végzett tevékenységévé.	
SZABÁLYJÁTÉK	Nem tudnak együttműködni, csak azt a szabályjátékot fogadják szívesen, amelyben nincs különösebb kötöttség és nem szükséges hozzá az egész csoporttal való együttműködés sem (pl. körjáték).	A győzelem elérése érdekében a gyermekek egyéni kívánságait egyeztetik társaik érdekében. Közös öröködnék a szabályok betartása felett.	Bonyolultabb szabályjátékot is tudnak játszani, amely nagyobb ügyességet vagy nagyobb szellemi erőfeszítést igényel. Bonyolultabb szabályjátékok megtanulására és gyakorlására is képesek, s miközben azt nagy kedvvel, örömmel játsszák egymást a szabályok betartására is figyelmeztetik.

V. 2. A FEJLESZTÉS ESZKÖZEI, A FEJLESZTÉS TARTALMA

V. 2. 1. VERSELÉS, MESÉLÉS

Az ősi forrás a mese, vers az óvodáskorú gyermek alapvető lelki szükséglete.

Az anyanyelvi nevelés legfontosabb eszköze, a gyermek, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének leghatékonyabb segítője. Biztonságot ad, esztétikai élményt nyújt, erkölcsi értékeket közvetít, néphagyományokból táplálkozik.

A kisgyermeket születésüktől fogva „irodalmi környezet” veszi körül. Az altatók, a dúdoló, az ölebe vevők érzelmi biztonságát erősítették. A természettel, az emberi környezettel kapcsolatos népköltészeti alkotások végigkísérték a gyermekkor.

A mese, a vers az óvodáskorú gyermekek életkorának megfelelő műfaj, melyet régen a szájhagyomány éltetett. Hallgatása élmény számukra, melyet napról napra átélhetnek.

A magyar népköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre, amely megalapozza az esztétikai, irodalmi fogékonyság és a nemzeti identitástudat kialakulását, a keresztény kulturális értékek belsővé válását, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevel.

Az irodalmi élmények hatására a gyermek tapasztalatokat szerez. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel- feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A mese, vers, a mondóka a gyermek számára varázslat. A mindennapos mesélés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A mesének, versnek állandó helye van a napirendben, mivel a készülődés, ráhangolódás rituáléja motiváló hatású. A nap bármely szakában kezdeményezhető.

A verset, mesét oly módon kell közvetíteni, hogy kedvet ébresszünk újabb és újabb megismétlése iránt, hogy hallgatása közben belső képet teremthessen a gyermek.

A mesemondás csendet, nyugalmat, meghittséget kíván, de egyben nyugtat, és gyönyörűséget okoz. Ez a nevelési terület, kötelező jellegű tevékenység óvodánkban.

Az óvodáskorúak verse elsősorban a népi mondóka, melyeknek nagy része mozgással is lejátszható. Ezen mozgásos játékok, nagy segítséget nyújtanak a mozgáskoordináció, az egyensúlyérzék fejlesztéséhez, a térérzékeléshez, az egymásra figyeléshez, testünk, érzékszerveink megismeréséhez, a ritmusérzék alakításához. Fontos szerepük van az érintésben, az óvónő gyermek közötti érzelmi kötődés megszilárdulásában.

Az óvónő megteremti a meséléshez szükséges családi, szeretetteljes légkört.

A rendszeresen visszatérő hangulatkeltő elemek (furulya,) és a gyermeki várakozást kielégítő irodalmi élmények hatására a gyermekek önként vállalt „kötelező” foglalkozásává, mindennapos igényévé válik.

A **bábozás-dramatizálás** az anyanyelvi nevelésnek és a játéknak egyaránt szerves része, melyen keresztül tükröződnek a gyermekek irodalmi élményei, kiegészülve hangulatukkal, kreativitásukkal, fantáziájukkal. A gyermekeink kifejezhetik, átélhetik, eljátszhatják saját érzéseiket, érzelmeiket ezáltal fejlődik személyiségük. A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket, díszleteket, kiegészítőket együtt is elkészíthetjük barkácsolás keretében, ezzel a játék örömeit az önálló alkotás élményével párosíthatjuk.

Óvodánkban a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi (*népmesék, népi hagyományokat fellelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi*), a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Az irodalmi nevelés célja, feladata:

- A gyermek szívesen hallgassa a mondókát, mesét, válják az irodalmi élmények érzékeny, aktív befogadjává.
- Az irodalom iránt érdeklődő, igényesen válogató, majdan szívesen olvasó, színházat, múzeumot látogató, egyértelműen kommunikáló személyiség megalapozása.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- Biztosítjuk, hogy a mese mindennapos élmény legyen az óvodában.
- Alkalmait mesehallgatásra utaló, ismétlő szokásokkal teremtyük meg, melyek a „mesélés hagyományává” válnak egy csoportban.
- Igényesen válogatott, nyelvtileg tiszta, esztétikailag irodalmi anyaghoz juttatjuk a gyermekeket.
- Érdeklődést fenntartó előadásmódunkkal biztosítjuk a mese zavartalanságát
- Emlékezetből arc és hangjátékkal keltjük életre a mesét.
- Az irodalmi anyag összeállításánál előtérbe helyezzük a környezetünk megismerését, megszerettetését, a fantázia, képzelet segítségével a belső vizuális kép erősítését, az érzelmi, erkölcsi megerősítést.
- A gyermekek számára összeállított irodalmi anyagban helyet adunk a mindennapi élet hagyományaihoz, a jeles napokhoz, ünnepekhez, a természet jelenségeihez, változásaihoz kapcsolódó mondókáknak, meséknek, találós kérdéseknek, szólásoknak, közmondásoknak, dramatikus játékoknak.
- A gyermekek által hallgatott, később előadott irodalmi anyagban a vers-mese és mondóka anyagot főként a népi alkotások köréből merítjük.
- A népköltészetten túl klasszikusaink, mai magyar költőink gyermekek számára írt verseinek, elbeszéléseinek is kapjanak helyet adunk.
- Szem előtt tartjuk az anyagválogatásban az egyensúly megteremtését.
- Az irodalmi anyagok kiválasztásánál ügyelünk a korcsoportonkénti felosztásra, azok egymásra épülésére. Bátran nyúlunk az egyszerűbb, rövidebb mondókákhoz, ezzel erősítve történelmi, nemzeti hagyományainkat, a tágabb környezet megismerését.
- A versek, mesék ismétlését dramatizálással, bábozással is biztosítjuk. A bábozás szerepe fontos, mert szóra késztet.
- Ösztönözzük őket, hogy bátran alkalmazzák az ismertebb, többször hallott versek, mesék dramatizálását, ami válják kedvenc tevékenységeik közé.
- A hallott mesék eljátszása, tanult versek elmondása napirenden van minden csoport irodalmi nevelésében.
- Irodalmi repertoárunkat folyamatosan bővítjük, így a nap folyamán bármikor felidézünk mondókákat, verseket, meséket.
- A gyermekek kommunikációs képességeinek fejlesztése érdekében ösztönözzük őket, saját mese alkotására, amely más tevékenységekkel kombinálva az önkifejezés egyik módja.
- A mese, vers változatos lehetőségeinek megteremtése által az irodalom megszerettetésére, pozitív érzelmek alakítására törekszünk.
- Sokszor alkalmazunk találós kérdéseket, melyek a játékos ráismerés örömén kívül fejlesztik a gyermekek kérdező kultúráját, megfigyelőképességét.
- Lehetőséget adunk a nemzetiségi, etnikai kisebbségi és migráns gyermekeknek, hogy irodalmi kultúrájuk meséit, verseit bemutathassák.
- Fontos feladatunk a könyvtár használatának megismertetése, valamint a gyermekek vágyának felébresztése a színház iránt (színház- és könyvtárlátogatás szervezése).

AZ INTEGRÁCIÓS NEVELÉS ÓVÓNŐI FELADATAI A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ, MIGRÁNS, NEMZETISÉGI, ETNIKUMHOZ TARTÓZÓ GYERMEKEK NEVELÉSÉRE VONATKOZÓAN:

- Vegyük figyelembe, hogy az SNI gyermek a beszédtanulás különböző fokán áll, nyelvhasználat pontatlan.
- A beszédindításban és fejlesztésben alkalmazzunk egyszerű mondókákat, verseket, melyeket ritmikus utánzó gyakorlatokkal kísérjünk.
- Fejlettségének megfelelően biztosítsunk számára leporellókat, képes könyveket.
- Gyakran éljünk a bábozás lehetőségével, mivel erős hatással bír az SNI, BTM, HH, HHH gyermekekre. Beszédre serkenti őket. A **tehetséges gyermek** esetében pedig fejlődik általa önkifejezése, bővül szókincse.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a vers, mese tevékenység területén:

A mesélés és verselés közvetítője az anyanyelv.

Az anyanyelv gazdagságának ismertetése, a beszédészlelés/megértés/reprodukció fejlesztése (*helyes légzés, artikuláció, beszédtempó, ritmus, hanglejtés és hangsúly, szókincs, stb.*)

Példaértékű, szép, tiszta beszédünk minta legyen a gyermekek számára.

A mesélőmód, szóhasználat etikus, maradandó élményt teremtsen a gyermekekben.

Beszédfejlesztő módszereket változatosan alkalmazzunk (mesereprodukció, drámajáték, dramatizálás, bábjáték, anyanyelvi játékok).

Helyezzünk hangsúlyt a megfelelő anyagválasztásra, kifejező előadásmódra, az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeinek kihasználására, a gyermeki beszéd-kommunikáció fejlesztése érdekében.

Gyermeki tevékenységek:

- Dúdolt, ritmikus mondókázás: lovagoltatók, ujjszámolók, tenyeresdik, hintáztatók, egyenként sorban játszhatók a gyermekekkel, ameddig a játékkedv tart.
- A versek, a mesék hangulatos elmondását figyelmes hallgatással segítik elő.
- Igyekeznek nem zavarni társaikat mesehallgatás, képek nézegetése közben.
- Szívesen részt vesznek a bábozásban, dramatizálásban.
- Játékukban felelevenítik egy-egy érdekes mese, történet legvonóbb részét.
- Alkalmazzák a hétköznapi beszédben is a ritkábban használt szavakat.
- Örömeiket lelik a hangutánzó versekben, találós kérdések mondogatásában.
- Óvatosan bánnak könyvvel, újsággal, képekkel.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- ✓ Várják, kérik a mesemondást, maguk is segítenek a feltételek megteremtésében.
- ✓ Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz szükséges szokások.
- ✓ Szeretik, igénylik a meséket, szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- ✓ Önállóan is képesek egy-egy mese és néhány vers elmondására.
- ✓ Figyelmesen, csendben végighallgatják a mesét, s viselkedésükön, tekintetükön, látszanak a belső képzeleti képek alakulásának jelei.
- ✓ A folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait össze tudják kötni.
- ✓ Kedvelt mesehősükkel történt dolgokat bele tudják vinni játékaikba.
- ✓ Ismert mesei motívumokat szívesen bábozzák, dramatizálják, rajzolják.
- ✓ Tudnak történetet, mesét kitalálni, befejezni, mozgással, mímeléssel, bábozással, dramatikus játékokkal megjeleníteni, kifejezni.
- ✓ Tudnak képről mesét, történetet elmondani.
- ✓ Készítenek saját mesekönyvet, leporellót, gyűjteményeket.
- ✓ A mesében elhangzottakról szívesen beszélnek, kedvenc mesehősükkel a játékaikban is azonosulni tudnak.
- ✓ A meséskönyvek képeit önállóan és hosszán nézegetik, egymásnak mutogatják.
- ✓ Az olvasást utánozzák, egy-egy betű iránt érdeklődnek.
- ✓ Az óvoda gyermekkönyvespolcán a könyvek között eligazodnak, vigyáznak a könyvekre.
- ✓ Szívesen vesznek részt könyvtár-foglalkozásokon, ismerik a könyvtárhasználat szabályait.
- ✓ Szívesen járnak színházba, vesznek részt színházi és bábelőadásokon.

Módszertani alapelvek:

- Biztosítsunk nyugodt, derűs hangulatot az irodalmi élmények befogadására.
- Törekedjünk arra, hogy a mesemondást, verselést a gyermekek tiszteletben tartsák, ne zavarják meg.
- Tartsuk szem előtt, hogy a mesemondó hely és egyéb szimbólumok segítik a mese varázsának kibontakoztatását.
- Törekedjünk arra, hogy csak nyelvileg tiszta és értékes mesét, verset halljanak a gyermekek.
- Érjük el, hogy a gyermeknek öröm legyen az irodalommal való találkozás.
- Igyekezzünk minden spontán lehetőséget megragadni a verseléshez, mondókázáshoz, a gyermekek szókincsének bővítéséhez.

Kapcsolatok más nevelési területekkel:

A mese, vers, legszorosabban az anyanyelvi neveléssel, a zenével, az énekkel, a mondókákkal, a mozgásos játékokkal fonódik össze. A komplexitás eredményeként más nevelési területre is kapcsolható.

V. 2. 2. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

*„Ha nem ültetjük el a zene szép magvát a legzsengőbb korbán,
később hiába próbálkozunk vele, ellepte a lelke a gyom.
Van-e szebb hívás, mint új kertbe az első jó magot vetni,
(Kodály Zoltán: Visszatekintés)*

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok az éneklés, az énekes játékok a zenélés felkeltik a gyermek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Mindez a gyermek számára örömszerzést jelent, amit csak oldott légkörben, jól elsajátított készségekkel lehet nyújtani.

Az élményt nyújtó közös ének- zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás, a tánc szépségét, a közös éneklés örömét. Megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik elő.

Az óvodai zenei nevelés célja a zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása.

Az anyanyelv megalapozásában a mondóka a legelső költői műfaj, amellyel a gyermek találkozik. Általa a kisgyermek kiegyensúlyozott, derűs lesz, öröm számára a közös játék, biztonságban érzi magát az ismétlődő, könnyen megtanulható mozdulatok, érintések, és a testközelség hatására. Sikerélményhez juttatja őket, közben bővül a szókincsük is.

A zenei nevelés alapja ezt követően az énekes játék (népi gyermekdal), és a gyermektánc, mert általuk nem csak a zenei készségek fejlődnek, hanem a gyermek teljes személyisége is. Alkalmazásuk révén megvalósul a gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, érzékelési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése.

A kisgyermek ritmusérzéke, hallása a rendszeres játék, tánc és éneklés hatására spontán fejlődik, éneklési készsége kialakul.

Később a gyermekdalok, mondókák mellett a zenei nevelés anyaga bővül a művészi értékű komponált zenével, és a világirodalom remekeivel.

Minden nép zenei nevelésének azonban először a saját néphagyományából kell kiindulnia. Olyan szavakkal is találkozik a gyermek, amelyeket hétköznapi beszédünkben már nem fedezhet fel, s ezek megértését a játéksituáció segíti.

A zenei képességfejlesztési anyag feldolgozása leginkább az óvodákban használt, elterjedt zenei nevelést segítő szakirodalom (*Forrai Katalin: Ének az óvodában*) alapján történik.

Az ízlésformálásban nagyon fontos, hogy az óvodapedagógus miből válogat a gyermek számára zeneműveket. Fontos, hogy az óvoda mindenben a legjobbat, a legértékesebbet nyújtsa.

Az énekes játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközei lehetnek még a gyermekek zenei képességeinek (ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitás alakításában. (*Kaláka, Kormorán, Nyírettyű együttes, Gryllus, Szvorák Katalin, stb*)

A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a nemzetiségi, és a migráns gyermekek hovatartozását is.

A zene, a mozgás, a tánc szorosan összekapcsolódó fogalmak. A zene mozgásra serkenti a kicsinyeket. Mozgáskoordinációjukat javítja. Egy idő után igyekeznek a zene egyenletes lüktetéséhez, súlyaihoz alkalmazkodni.

A gyermek néptánc elemeinek megismerése nevelésünk része. A néptánc játékos tanulása, a társakkal való együttmozgás, együttjátzás, a szép táncos öltözet többlet élményt nyújt a gyermekek számára, sajátosan fejleszti mozgásukat, zenei képességeiket.

Fontos, hogy gyermekeink örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekeljenek, mozogjanak, táncoljanak.

Az éneklés, a zene, a táncos mozgás részévé váljon a gyermekek mindennapi tevékenységének, amely által fejlődik esztétikai, viselkedési és magatartási kultúrája.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- Nyugodt, biztonságot jelentő légkört teremtünk, hogy a gyermekek bátran kifejezésre juttathassák gondolataikat, ösztönös módon érzelmi indítékból fakadó énekléssel is.
- A gyermekeket zenei élményhez juttatjuk, felkeltjük zenei érdeklődésüket, formáljuk ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.
- Élményszerű motivációval szeretettjük meg a gyermekekkel az éneklést, a gyermekdalokat, a népi énekes gyermekjátékokat, táncokat
- Megfelelő mintaadással szoktatjuk őket a szép, tiszta éneklésre.
- Fejlesztjük a gyermek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, mozgáskultúráját.
- Céltudatosan fejlesztjük a mozgáskészséget, változatos mozdulatok kitalálásával. Erre a gyermekek is biztatjuk, hogy alkotó fantáziájuk a táncban is kibontakozhasson.
- Egyöntetű mozgás, esztétikus játék és táncmozdulatok gyakorlása.
- **A zenei nevelés feladatait beillesztjük a komplex tanulási folyamatba.**
- Igényesen a gyermek életkorának megfelelő zenei anyagot válogatunk.
- A helyi néphagyományok ápolása érdekében olyan zenei anyagot is keresünk, amely tükrözi a környék népzenei emlékeit, hagyományait (pl: *Balatoni, szüreti dalok*)
- **A tudatosan szervezett zenei tevékenység mellett- kihasználjuk a nap folyamán adódó alkalmakat is, az ének-zenei nevelés érdekében.**
- Zenehallgatásra, énekes játékokra a délutáni időben is alkalmat teremtünk.
- Zenei programunk, ünnepeink gazdagítása érdekében bevonjuk zenei nevelésünkbe a városi zeneiskola növendékeit és tanárait (*karácsonyi koncert, hangszer bemutatók*), valamint a szürethez, farsanghoz, karácsonyhoz kapcsolódóan népi együttes, táncosok népi és gyermekdalokból álló műsora, gyermekeink bevonásával, táncházzal.

AZ INTEGRÁCIÓS NEVELÉS ÓVÓNŐI FELADATAI AZ ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC SORÁN A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ, MIGRÁNS, NEMZETISÉGI, ETNIKUMHOZ TARTÓZÓ GYERMEKEK NEVELÉSÉRE VONATKOZÓAN:

- **Vegyük figyelembe, hogy kiemelt figyelmet igénylő gyermek:**
 - Számára nehezített lehet a ritmus és tempó érzékelése, az esetleges légzési és artikulációs problémák az éneklésben jelenthetnek akadályt, a lassabb mozgás, pontatlanabb célmozgás, koordináció, gyengébb térérzékelés miatt a térformalakítása okozhat nehézséget neki.
 - Személyiségfejlődésére a zenélés minden formája hat, melyek segítik a kognitív funkciók fejlődését, valamint a tanulási folyamatokat.
 - Személyiségének olyan részei is megérinthetők a zenével, amelyeket a szavak nem érnek el.
 - Számára a zene elemei (ritmus, dallam, dinamika, tempó) nonverbálisan fejtik ki fejlesztő hatásukat. Maga a zene megnyugtató, elringató, figyelemfelkeltő, motiváló hatással bír.

- *A dalok, mondókák, táncok mozgásának megtanulását utánzással sajátítja el.*
- *Zenei fejlesztése által a mozgás, az éneklés, ritmikus beszéd összehangolása elősegíti a belső ritmus kialakulását, a helyes mozgás és beszédritmus fejlődését és magát a beszédfejlődést.*
- *Beszéde, s majdan írás képessége hatékonyan fejleszthető a zenével, ezért jelentőséggel bír a diszlexia és diszgráfia prevencióban.*

➤ **Feladataink:**

- *Biztosítsunk minél több és változatos zenei élményt és alkalmat a gyermekek számára.*
- *Adjunk lehetőséget a ritmushangszerekkel való ismerkedésre, a zene mozgásban való megjelenítésére.*
- *Ügyeljünk arra, hogy mozgás mindig kapcsolódjon a játékos utánzó énekekhez, mondókákhoz, mivel ha a szöveget esetleg nem is érti a gyermek, de érzi a ritmust, a dallamot, és a tempót.*
- *Alkalmazzunk minél több körjátékot, népi gyermekjátékot, mivel azok elősegítik a társas kapcsolatok alakulását, biztosítják az együttjátszás örömét, a szabályok betartását, a kommunikációt, és a zenei képességek fejlődését.*
- *Fejlesszük a tehetséges gyermek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, mozgáskultúráját.*

Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc hatása, a gyermek nyelvi-, kommunikációs fejlődésére:

Az attitűdök, gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése zenei élményekkel. Választékos kifejezések, párbeszéd, dramatizálás gyakorlása.

Szókincsbővítés, fogalomalkotás, beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztése, hangzók helyes formálásának gyakorlása, beszédhibák javulása.

Az egyéni megszólalás bátorítása természetes játék helyzetekben (felelgetős énekes játékok).

Gyermeki tevékenységek:

- A fejlesztés tartalma a korosztálynak megfelelően: mondókák, dalanyag, zenehallgatási anyag, népzenei anyag.
- Csoportosan és egyénileg énekelnek óvónői vagy egyéni indítással.
- Az egyenletes lüktetést és ritmust megkülönböztetik, játékos mozdulatokkal érzékeltetik.
- A halk- hangos, magas-mély megfigyelése és térben való érzékeltetése.
- Dallamfelismerés dallam és ritmusmotívumok alapján.
- Dallambújtásra segítségével képesek.
- Felismernek hangszíneket, zörejeket (állatok hangja, a természet egyéb hangja) és egymás hangját.
- Különböző tempók felismerése, kifejezése énekkel, mozgással (normál, gyors, lassú)
- Dallam, ritmus visszaéneklése, tapsolása.
- A ritmushangszereket önállóan használják.
- Dallamok kitalálása, énekes beszélgetés, kérdés-felelet játékok.
- Ünnepekhez, dalokat, táncokat, mondókákat tanulnak (szüreti, vásári dalok, kikiáltások, rigmusok, pásztorjáték).
- Egyöntetű mozgás, esztétikus játék és táncmozdulatok gyakorlása.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- ✓ Szeretnek énekelni, maguk is kezdeményeznek énekes játékokat.
- ✓ Képesek megkülönböztetni az egyenletes lüktetést és a ritmust.
- ✓ A mondókák és dalok ritmusát belső hallás alapján felismerik és összekapcsolják.
- ✓ A mondóka és dalritmusban kiemelik a negyed szünetet.
- ✓ Felismerik, megkülönböztetik a normál, a gyors és lassú tempót, a magas és mély hangzást, a halk és hangos éneklést.
- ✓ Tudnak tisztán énekelni egyedül és csoportosan, dallammotívumot visszaénekelni.
- ✓ Értik a fogalompárokat, és képesek azokat mozgással alkalmazni.
- ✓ Szívesen kitalálnak dallamot, mozgást, ritmust, játékot.
- ✓ Számos népdalt ismernek, szívesen hallgatnak zenét, fogékonyak új dallamok iránt.
- ✓ Elfogadják az énekléshez, zenéléshez megkívánt viselkedési szabályokat.
- ✓ Az egyszerű, játékos, táncos mozgásokat, tánclépéseket, forgásokat szépen megformálják.
- ✓ Képesek érzékeltetni ütőhangszereken a ritmust, az egyenletes lüktetést, és a motívumhangsúlyt.

Módszertani alapelvek:

- Az óvónők teremtsenek jó zenei légkört, ahol a gyermekek érzelmeiket énekléssel is kifejezhetik.
- Jutassuk érvényre a zenei nevelési feladatok és a zenei képességfejlesztés feladatait a zenei anyag kiválasztásában és összeállításban.
- A dalanyag kiválasztásakor vegyük figyelembe a gyermekek fejlettségi szintjét, érdeklődését.
- Kövessük a fokozatosság elvét a zenei anyag feldolgozásában, a játékok sorrendjében, a zenei képességek fejlesztésében is.
- Törekedjünk arra, hogy a gyermekek tisztán énekeljenek és mozgásuk rendezett, esztétikus legyen.

Kapcsolatok és nevelési területekkel:

A legszorosabban az anyanyelvi neveléssel, a játékkal, a mondókákkal, a mozgásos játékokkal fonódik össze. A komplexitás eredményeként más nevelési területhez is kapcsolható.

V. 2. 3. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

A vizuális nevelés tevékenység formái: a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés, fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének.

Az összetett, sokszínű nevelési terület, a gyermekek egyéni fejlettségéhez és képességéhez igazodva segíti a képi, plasztikai kifejezőképesség és a térbeli tájékozódó képesség alakulását. Elősegíti a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését.

Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára. Áthatja az óvodai nevelés egészét.

Az ábrázolótevékenység **célja** nem maga a tevékenység során létrejövő bármiféle alkotás, annak esztétikai értéke, hanem maga **az örömteli cselekvés**. A létrejövő "Mű" a gyermek gyakorlati ismeretének, érzelmi életének, kezűgyességének a bizonyítéka.

A **nevelési cél** a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyedebbé tétele, a tér-szín-formaképzetük, esztétikai igényességük, nyitottságuk gazdagítása.

A kibontakoztatásához minél több, mélyenható - egyéni és közös - élményre van szükség, ami a vizuális bevésődést is pontosabbá teszi. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

A különböző **technikák gyakorlásával, pontosításával** előbb utóbb elér arra a technikai szintre, amikor "Művei" kifejezővé válnak, **tükrözik a világról szerzett ismereteit, de elsősorban érzelmi megnyilvánulásait**.

A vizuális önkifejezés során a gyermek arra törekszik, hogy alkotásai egyre inkább hasonlítsanak a valóságra, ugyanis hiányosságai újabb, pontosabb megfigyelésre készítetik, s ennek eredményei tükröződnek későbbi alkotásaiban. Fejlődésének **mozgatórugója ezáltal az önfejlesztés** lesz, amit pedig nem tud ábrázolni, azt hozzámeséli.

E tevékenység közben erősödik önkifejezése, önbizalma, esztétikai érzéke, pontosabb ismereteket szerez a tárgyi világról.

Mindennek érdekében fontos, hogy a gyermekeknek mindennap nyíljon lehetősége a változatos ábrázoló tevékenység gyakorlására.

A tevékenységek okozta **örömmérvény** által alakuljon ki igényük az alkotásra, az önkifejezésre, a környezetük esztétikai alakítására, esztétikai élmények befogadására.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- Felkeltjük a gyermekekben az ábrázolás eszközeivel, egyéb anyagaival való tevékenység vágyát.
- **Az alkotó tevékenységhez mindig lehetőséget teremtünk –a szabad játékban is -, elegendő időt, megfelelő kényelmes, védett helyet és alkotó légkört.**
- Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek szabadon bekapcsolódhassanak és kiléphessenek a tevékenységbe/ből.
- Törekedünk a közvetlen tárgyi környezet esztétikájának megteremtésére, mivel ez formálja elsődlegesen a gyermekek ízlését.
- Bevonjuk a gyermekeket környezetük alakításába! Eközben spontán ismeretekre tesznek szert.
- A gyermekeket az ábrázolás élményéhez juttatjuk, Felkeltjük bennünk a gyönyörködést, a csodálkozást, a díszítő kedvet, az alkotás örömét.

- Hagyjuk, hogy a gyermekek a saját szintjükön, saját elgondolásaik szerint, saját élményeiket újra alkothassa. Csak akkor segítünk, és irányítjuk a gyermeket, ha elakad, ha instrukcióra van szüksége.
- Az alkotó tevékenysége a játékra épül, a játék egy formájaként kezeljük. A nagyobbakkal együtt alkotási alkalmakat, ami lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek egymástól is inspirációt kapjanak!
- Kialakítjuk a gyermekekben a természet szépségeinek észrevételéhez szükséges képességet, a környező valóság gyakori megfigyeltetésével, felfedeztetésével.
- Lehetőséget adunk a téri viszonyok megtapasztalására, mivel az őket körülvevő tér hat a testséma alakulásra.
- Hangsúlyt helyezünk arra, hogy játékaik között legyenek vizuális részfunkciókat fejlesztők, amelyek szórakoztatóak, egyben segítik a látását, észlelést, finom-motorikát, szem-kéz koordinációját.
- Törekedünk a természetes és jó minőségű anyagok használatára a változatos technikák alkalmazása, gyakorlása során (termések, termények, textilanyagok).
- Az eszközök kiválasztásában a minőséget, célszerűséget, a praktikusságot, és az esztétikumot tartjuk elsődleges szempontnak.
- Megismertetjük a gyermekeket a hagyományos óvodai ábrázolás eszközei mellett népi kismesterségeket őrző eszközökkel és technikákkal (*mézeskalácssütés, szövés, egyszerű szalmaformák*, stb.) is.
- Folyamatosan alakítjuk kezügyességüket, vizuális alkotóképességüket, esztétikai igényességüket a múlt és jelen értékei iránt.
- A környezet formálásában az igényességre és mértéktartásra törekszünk (*díszítés természetes anyagokkal*).
- Figyelembe vesszük az egyes gyermekek közötti ábrázolás képességbeli különbségeket.
- Elősegítjük, hogy a szülők otthon is adjanak lehetőséget az ábrázolásra, s kész alkotásaikat becsüljék meg.
- Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

AZ INTEGRÁCIÓS NEVELÉS ÓVÓNŐI FELADATAI A RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA, VIZUÁLIS NEVELÉS SORÁN A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEK NEVELÉSÉRE VONATKOZÓAN:

- **Tartsuk szem előtt, hogy:**
 - *A nagy- és finommozgások fejlődése egymással szoros kapcsolatban áll.*
 - *A mozgásos tanulás közben a vizuális, akusztikus, taktilis ingerek fejlesztik az észlelést, hatnak a kognitív funkciókra és a beszédre, valamint segítik a manipuláció fejlesztését. Ennek érdekében - játékos módon - minél több érzékszerv legyen bekapcsolva az ismeretszerzési folyamatba.*
 - *A kézfejlődés lassabb üteme miatt az eszközhasználat kialakulása nehezebb.*
 - *Az érzékelés, észlelés fejlesztésével alkalmassá tehető az SNI gyermek keze az egyszerűbb feladatok elvégzésére, az ábrázolásra.*
- **Feladataink:**
 - *Törekedjünk arra, hogy az ép gyermekek mellett a kiemelt figyelmet igénylő gyermek is szívesen ábrázoljon.*
 - *Ennek érdekében teremtsük meg az egész napos tevékenykedés lehetőségét.*
 - *A közösen végzett tevékenységek által keltsük fel az alkotó kedvet.*
 - *Biztosítsunk elegendő időt, kielégítő feltételt, megfelelő eszközt a tevékenységekre.*
 - *Tanúsítsunk fokozott türelmet, alkalmazzunk tudatos tervezést, lelassított munkafolyamatot, speciális módszereket.*

- *Adjunk lehetőséget a különböző anyagokkal, eszközökkel, munkafogásokkal, technikákkal történő ismerkedésre.*
- *Oldjuk félelmüket az anyagokkal, eszközökkel szemben, ennek érdekében alkalmazzunk szükség esetén segédeszközt.*
- *Értékként kezeljük a gyermek valamennyi alkotását, erre a szülők figyelmét is hívjuk fel!*
- **A tehetséges gyermeket** újabb alkotások létrehozására ösztönözzük. Fejlesszük, alakítsuk kézügyességüket, vizuális alkotókészségüket, esztétikai igényességüket. Ragadjunk meg minden lehetőséget a pályázatokon való részvételre, mely a gyermek számára dicséretet, elismerést adhat önbizalma megerősítése érdekében.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a rajzolás, mintázás, festés, kézi munka tevékenységben:

A vizuális tevékenységhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése: megszólítás, kérdés, tudakozódás, mondatfajták használata, aktív és passzív szókincs bővítése, véleménynyilvánítás, döntés, az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek megnevezése, magyarázata, a különböző technikákhoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése, kiállításához kapcsolódó élmények megbeszélése, stb.

Gyermeki tevékenységek:

- Életkoruknak megfelelően ismerkednek az ábrázolás alaptevékenységei a rajzolás, festés, mintázás, képalakítás, a kézimunka különböző fajtáival, a műalkotásokkal.
- Különböző mintázási, formázási technikákat figyelnek meg.
- A folyosókon elhelyezett dekorációs táblákon megcsodálhatják saját és egymás munkáit (a szülők is!).
- Szülő, szakember bevonásával ismerkedhetnek népi kismesterségekkel.
- Közös játékhoz, bábozáshoz, dramatizáláshoz, építéshez szükséges eszközöket, kellékeket készítenek.
- Szűkebb, és tágabb környezetüket alakítják, díszítik, rendezik.
- Alkalmi ajándéktárgyakat, plasztikai munkákat készítenek, díszítenek.
- Természetes anyagokat gyűjtenek, felhasználnak (fonal, textil, bőr, karton, termések, termények, dobozok).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ✓ **A gyermekek ismereteik, gondolataik kifejezésére bátran, biztonsággal használják az ábrázolás eszközeit.**
- ✓ **Élményeiket, elképzeléseiket egyéni módon jelenítik meg.**
- ✓ **Örülnek alkotásaiknak, közösen készített kompozícióknak.**
- ✓ **A téralakításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.**
- ✓ **Rácsodálkoznak a szépre, gyönyörködni tudnak benne.**
- ✓ **Szívesen, saját kezdeményezésre is ábrázolnak.**
- ✓ **Alkotásaikra jellemző a részletező formagazdagság, a bátor egyéni színhasználat.**
- ✓ **Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket.**
- ✓ **Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.**
- ✓ **Emberábrázolásukban megjelennek a részformák, a legegyszerűbb mozgások jelzései.**
- ✓ **Beszélgetnek alkotásaikról, megfogalmazzák értékítéletüket.**
- ✓ **Közös munka értékelése során véleményt nyilvánítanak.**

Módszertani alapelvek:

- Tartsuk szem előtt, hogy a gyermekek kapjanak minél több választási lehetőséget a technikák és témák alkalmazásában.
- Tanítsuk meg az eszközök célszerű kezelését, technikák változatos használatát.
- Adjunk egyenlő esélyt minden gyermek számára a fejlődéshez.
- Törekedjünk arra, hogy a gyermekek feladatait fejlettségüknek és fejlesztésüknek megfelelően, differenciáltan határozzuk meg.
- Biztosítsunk lehetőséget a képességek kibontakoztatására, a tehetséggondozásra.
- Alkalmazzuk a fokozatosság elvét.
- Adjunk témákat, hogy észrevetessük a gyermekkel, hogy körülöttük minden megjeleníthető, ábrázolható.
- Várjuk ki, mit alakít magától, abban segítsük, hogy saját művét minél részletesebbé, tökéletesebbé fejlessze.
- Segítsük minél több sikerélményhez jutni a gyerekeket.

Kapcsolatok és nevelési területekkel:

A legszorosabban az anyanyelvi neveléssel, a játékkal, a külső világ tevékeny megismerésével fonódik össze. A komplexitás eredményeként más nevelési területhez is kapcsolható.

V. 2. 4. MOZGÁS

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok formálják és fejlesztik a pszichomotoros készségeket és képességeket.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek, és a mozgáskoordináció fejlődésének intenzív szakasza.

Fontos, hogy ezen időszakban érzelmi biztonságban zajló, sokszínű, változatos, örömteli játékokat és gyakorlási formákat alkalmazzunk, melyek fejlesztő hatásúak, és egyben elősegítik a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását is.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hat az erő és az állóképesség (kondicionálási képességek) fejlődésére.

Befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.

Kihat a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly alakulására, valamint kiegészítik, felerősítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait

A komplex testmozgás sokoldalú tevékenység és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi, így együttesen hat a gyermeke személyiségének fejlődésére (*pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás*).

A mozgás a testnevelési foglalkozásokon túl jelen van a szabad játékban, a gyermek spontán, természetes mozgása közben, a környezeti és esztétikai nevelés, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységekben is, így kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek hatásait.

Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szeretnek ugrándozi, futkározni, csúszni-mászni, vagyis **mozogni**.

A szabad játéktevékenységen belül az a célunk, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb mozgásos, egészségfejlesztő tevékenységet az egyéni szükségleteinek megfelelően.

A testnevelési foglalkozások anyaga az atlétikai, torna, játékjellegű fő gyakorlatokból tevődik össze. A játékot a játékoságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a testnevelésben. A játék egy foglalkozáson belül sokszor megjelenik, a feladattól függően hol mint eszköz, hol mint cél.

A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban a mozgásos játékok adják, kiegészülve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal. A játékokat céltudatosan a kötelező foglalkozásokhoz és a korosztály számára legmegfelelőbb fejlesztési feladatokhoz igazodva választjuk ki.

A didaktikai és pszichológiai szempontok mellett jó, ha gondolunk helyi adottságokra és az időjárás változásaira is.

Lehetőség szerint a levegőn vagy a tornaszobában használunk ki minden lehetőséget és helyet a kötött és szabad mozgásra.

A gyermekek mozgásigénye különböző. Nagyon fontos, hogy a gyermekek megtanuljanak egymáshoz alkalmazkodni, tartsák tiszteletben egymást.

Ehhez elengedhetetlen bizonyos alapvető szabályok megtanítása, betartása. Túl sok szabály betartására azonban még nem képesek, mivel ha túl vannak szabályozva, nem tudnak szelektálni, és a legfontosabbakat sem tartják be.

Meggyőződésünk, hogy a kellemes légkörben, jól szervezett mozgásos tevékenységekben a gyermekek örömmel vesznek részt.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- A spontán érzelmi motivációkra építünk, az egyéni fejlettséget figyelembe véve.
- A napirendet úgy alakítjuk, hogy megfelelő hely és eszköz biztosított legyen.
- A játékos mozgásoknak teremben, és szabad levegőn spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján lehetőséget teremtünk.
- Az eszközök és tevékenységek kiválasztását a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez, csoportösszetételéhez igazítjuk.
- Lehetőség szerint a friss levegőn vagy a tornaszobában tornáztatjuk a gyermekeket.
- Kihasználjuk az időjárás, és az udvar lehetőségeit: napfürdőzés, mászókázás, egyensúlyozás, labdázás, csúszkálás, szánkózás.
- Törekszünk a mozgáskedv felkeltésére, megőrzésére és tudatosan építünk rá.
- Figyelembe vesszük a gyermekek mozgásigényét, fejlettségét terhelhetőségét.
- A mozgás és a mozgásigény különbözőségeinek figyelembevételével a mozgásigény kielégítésére törekszünk.
- Az egyéni lemaradást mutató gyermekeket mozgásos játékok ajánlásával ösztönözzük mozgásra.
- Megteremtjük a mozgásra inspiráló biztonságos környezetet, a szükséges és elégséges szabályok megtanításával és betartásával.
- A gyermekeket arra biztatjuk, hogy vigyázzanak saját és társaik testi épségére, tiszteljék egymást.
- A rendszeres mozgás által alakítjuk ki az egészséges életvitel igényét.
- Az egyes foglalkozások megtervezésénél figyelembe vesszük a csoport általános fejlettségét, a fejlődés ütemét. Ehhez igazodva döntjük el az egyes mozgásformák ismétlésének számát.
- A torna és a mozgásos játékok által fejlesztjük a testi képességeket: erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség a gyermek természetes mozgását: járás, futás, támasz, függés, egyensúlyozás, ugrás, dobás.
- A 3-4 éveseknél a természetes nagymozgásokat, a 4-5 éveseknél az egyensúlyérzéklet, az 5-7 éveseknél pedig a finom -motorikát és az észlelést fejlesztjük hangsúlyosabban.
- A nagymozgások, szem-kéz-láb koordináció, egyensúlyérzék, finommotorika fejlesztését - természetes módon építjük be a gyermekek tevékenységébe.
- Biztosítjuk a gyermekek megfelelő terhelését az aktivitási szintek változtatásával, mert az ezáltal kiváltott fizikai aktivitás előhívja és erősíti a szellemi aktivitást is.
- A feladatokat úgy tervezzük, hogy ne legyenek se túl könnyűek, se túl nehezek, mert a túl könnyű nem készíti erőfeszítésre, a túl nehéz viszont gátlásokat okoz.
- Helyes mintát mutatva, ösztönözzük és biztatjuk a gyermekeket az esztétikus, pontos mozgásra.
- Megtervezzük azokat a feladatokat, amelyek kedvezően hatnak a gyermek biológiai fejlődésére, növeli a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességét.
- Megismertetjük és gyakoroltatjuk a gimnasztikát, labdagyakorlatokat és a változatos testnevelési játékokat.
- A testnevelés feladatainak teljesítésére alkalmazzuk a mindennapos testi nevelést és a heti testnevelési foglalkozást.
- Változatos tornaeszközöket (torna-, és kézi szerek) alkalmazunk és használunk.
- Pozitív értékeléssel erősítjük és támogatjuk a gyermekek önbizalmát.
- Az értelmi struktúrákat és a szociális képességeket a mozgáson keresztül fejlesztjük.
- Hangsúlyt fektetünk a prevencióra.
- Kiemelt figyelmet fordítunk a rendellenesség felfedezésre, a szülőnek jelezve, javasoljuk a szükséges korrekciót.
- Tudatosítjuk a szülőknél és gyermekeknél a mozgás, az edzés egészségmegőrző szerepét.
- Nyomon követjük és regisztráljuk a mozgásfejlődést, ugyanis csak a meglévő szinthez igazodva lehet tervezni és segíteni a gyermek fejlődését.

AZ INTEGRÁCIÓS NEVELÉS ÓVÓNŐI FELADATAI A MOZGÁS SORÁN A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEK NEVELÉSÉRE VONATKOZÓAN:

➤ **Vegyük figyelembe, hogy:**

- Az alapmozgások nagy részét már használja az SNI gyermek, de előfordulhat, hogy végrehajtásuk pontatlan, koordinációs problémái miatt nem alakul ki ezen egyszerű mozgások harmóniája.
- A fejlesztéshez jó alapot nyújtanak a meglévő mozgásminták, amik a gyermek számára örömet és sikerélményt nyújtanak, ami magasabb teljesítmény elérésére ösztönzi, motiválja.
- A gyermek fejlődésének elengedhetetlen feltétele, hogy megismerje saját testének határait és viszonyát az adott térhez, a térben lévő tárgyakhoz, személyekhez.

➤ **Feladataink:**

- Biztosítsunk gazdag mozgás lehetőséget a teremben, udvaron egyaránt.
- Törekedjünk az alapmozgások kialakítására, gyakorlásra, korrigálásra, az egyensúlyérzék fejlesztésére. Ezen belül:
 - biztosítsuk a mozgásigény kielégítését,
 - segítsük a pontos mozgáskivitelezést,
 - korrigáljuk a hibás összerendezetlen mozgásokat,
 - oldjuk a mozgásos gátlásokat,
 - növeljük az erőt, ügyességet, állóképességet, gyorsaságot,
 - fejlesszük az érzékelést, figyelmet, emlékezetet, gondolkodást, beszédfejlődést, a statikus és dinamikus egyensúlyt.
- Alapozzuk meg a tájékozódást síkban és térben, jobb és bal irányban.
- Törekedjünk arra, hogy mozgásállapotának megfelelően részt vegyen az SNI gyermek a csoport mozgásos tevékenységeiben, ügyelve a veszélyes helyzetek elkerülésére.
- Használjuk a rendelkezésre álló, speciális fejlesztő eszközöket, tornaszereket.
- A tehetséges gyermekeknél alkalmazzuk a differenciált feladatadás lehetőségét.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a mozgás tevékenységben:

A mozgásformák megnevezésével a szókincs, az elvont gondolkodás, keresztcsatornák fejlesztése. A világos, konkrét értékelés segíti a pozitív énkép alakulását.

Gyermeki tevékenységek:

MOZGÁSFEJLESZTÉS A TESTNEVELÉS FOGLAKOZÁSOKON:

A foglalkozások anyaga atlétikai, (futások, ugrások, dobások) torna, játékjellű főgyakorlatok.

A 3-4 évesek testnevelési anyaga nagyrészt **a természetes mozgásokat tartalmazza.** Ezért ennél a korosztálynál a nagymozgások fejlesztése kiemelt feladat. Pl. különböző járások, futások, csúszások, mászások talajon, szereken, tárgy alatt vagy fölött, szer megkerülésével.

A testséma fejlesztés anyaga:

- a testének megismerését célzó gyakorlatok,
- a tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása,
- a test személyi zónájának alakítása,
- az oldaliság gyakorlása

4-5 éves korban a mozgásfejlesztésből már nagyobb szerepet kap a **tér mozgásos megismerése**. (különböző irányokba mozgás, különböző formák bemozgása, elhelyezkedés szereken)

A mozgásfejlesztésnél ezen kívül előtérbe kerül:

- Az egyensúlyérzék fejlesztése, (pl. különböző mozgások végzése emelt felületen, forgások, fordulatok, testhelyzetváltozások, futás közbeni megállások).
- Szem-kéz, szem-láb koordinációt fejlesztő gyakorlatok, (pl. babzsák feldobása, elkapása, célbadobás, egyensúlyozó járás létra fokai között, célba ugrás).

Az **5-6-7 éveseknél** az **észlelés fejlesztése** lesz a legcélzottabb (az alaklítás, formaállandóság fejlesztése, körforma kialakítása), valamint a finommotorika fejlesztése.

Testnevelési foglalkozáson ezt természetes módon a szerek különböző fogásmódjával, kisebb testrészekkel végzett mozgásokkal lehet fejleszteni. Nagyon jól használhatók erre a célra a különböző méretű labdák, botok, szalagok.

A foglalkozáson lehetőség nyílik a **keresztcsatornák fejlesztésére** is.

A bemutatott gyakorlatokat látják, hallják a tevékenység pontos megnevezését és ez alapján elvégzik a látott, hallott feladatokat.

MOZGÁSFEJLESZTÉS A MINDENNAPOS TORNÁBAN:

Az óvodai testnevelés szerves része a **mindennapos torna** is. Ezt minden korcsoportban naponta legalább egyszer, 5-10 perces időtartammal szervezzük meg.

Ha lehetőség van rá, megfelelő időben, ruházatban ezt is a szabadban, jó levegőn tartjuk meg.

A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban a mozgásos játékok adják, kiegészülve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal. A játékokat céltudatosan a kötelező foglalkozásokhoz és a korosztály számára legmegfelelőbb fejlesztési feladatokhoz igazodva választjuk ki.

Az örömmel jó hangulatban végzett gyakorlatok, játékok lehetővé teszik a fejlesztési feladatok megvalósítását, társas kapcsolatok alakítását.

MOZGÁSFEJLESZTÉS A SZABAD JÁTÉKBAN:

Szabályokat betartva, örömteli, játékos mozgásokat végeznek fejlettségüknek és érdeklődésüknek megfelelően.

Az udvari játékokban is használják a tornafoglalkozások eszközeit.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ A folyamatos edzés hatására, egyéni adottságaiknak megfelelően rendelkeznek álló-, és teherbíró képességgel.
- ✓ Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé megfelelő ritmusúvá válik.
- ✓ Megszeretik és igénylik a mozgást.
- ✓ Örömmel mozognak, tornáznak csoportszobában, szabadban.
- ✓ Ismerik a különféle mozgásformákat, gyakorlatokat.
- ✓ Értik a vezényszavakat, képesek szóbeli utasítások alapján elvégezni a torna-gyakorlatokat.
- ✓ Önállóan végzik a szabad és gimnasztikai gyakorlatokat.
- ✓ Kis segítséggel végeznek tanult és ismert talaj-, és szergyakorlatokat.
- ✓ Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban és ugrásban növekednek.
- ✓ Cselekvésük gyors, mozgásban kitartóak.

- ✓ Egyéni, csoportos, sor-, és váltóversenyt játszanak, a szabályokat pontosan betartják.
- ✓ Megértik az egyszerű vezényszavakat.
- ✓ A természetes járást ütemes járással változtatják.
- ✓ Tempót tudnak váltani a járásoknál, futásoknál.
- ✓ Képesek lassú és gyors iramban futni, szökdelni.
- ✓ Pontosán, ügyesen és tempósan hajtják végre és kapcsolják össze a főgyakorlatokat; csúszást, kúszást, mászást, gurulásokat, ugrásokat, egyensúlyozó járásokat, átfordulásokat
- ✓ 20-30 métert futnak, talicskáznak, akadályt átugranak (6-8 lépés nekifutással), ugrásukat talajéréskor fékezni tudják.
- ✓ Kislabdát dobznak, labdát vezetnek.
- ✓ Télen csúszkálnak, korcsolyáznak, szánkóznak.
- ✓ Biztosan használják az alapvető sporteszközöket, felszereléseket.
- ✓ A mozgásos versenyjátékok során kialakul bennük a küzdő-, és csapatszellem, a versengeni tudás.

Módszertani alapelvek:

- Alkalmazzuk a fokozatosság és rendszeresség, valamint a tapintatosság elvét.
- Biztosítjuk a mozgásszabadságot, az egészséges mozgásformák gyakorlásának lehetőségét.
- A különböző mozgások elsajátításának folyamatát a gyermek mozgástapasztalatára, játékos kedvére építjük.
- Tartsuk szem előtt, hogy a testi nevelés legértékesebb anyagai a játékok.
- Tartsuk tiszteltben a gyermekek egyéni adottságait, fejlődési ütemét, fizikai terhelhetőségét.
- Fejlesztési feladatok megvalósítása során ne sietessük, hanem tapintattal segítsük a gyermek fejlődését.

Kapcsolatok és nevelési területekkel:

A legszorosabban az anyanyelvi neveléssel, a játékkal, a külső világ tevékeny megismerésével fonódik össze. A komplexitás eredményeként más nevelési területre is kapcsolható.

V. 2. 5. Külső világ tevékeny megismerése (matematikai tartalommal)

*„A környező világ iránti érdeklődésünk velünk születik,
Születésünk pillanatától egy bonyolult és elkápráztató világ felfedezői vagyunk.”
(Gerald Durrell)*

A környező világ, a természeti és társadalmi környezet megismerése létfontosságú része a gyermekek fejlődésének.

A környezeti nevelés óvodai szemlélete a társadalmi változásokkal új értelmezést nyert.

Megjelent a **fenntarthatóság** fogalma, mely a célok és feladatok megfogalmazását is átértékeli.

A környezeti nevelésnek személyiségformáló, szokásalakító ereje van.

Ebben a folyamatban **kiindulópontnak kell tekinteni a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatokat**, hiszen a környezet a fejlődés forrása.

Ezekre a tapasztalatokra építve, ezeket új élményekkel, ismeretekkel gyarapítva juttatja el az óvodapedagógus a gyermeket egyéni és életkori fejlődési ütemét figyelembe véve magasabb szintre.

A családdal való együttnevelés során az óvodapedagógus figyelembe veszi, hogy különböző otthoni környezetből érkeznek óvodai környezetbe a gyermekek.

Tekintettel van a családban kialakult kulturális, világnézeti, etnikai hagyományokra, figyelemmel kíséri és elősegíti ezek spontán gyermeki megnyilvánulásait, egymásra való hatását.

Az óvodai nevelés alapozó jellegű, meghatározó szerepet játszik az egyén környezetkultúrájának alakításában. A következő generációk jövője, hite függ attól, hogy milyen szemlélettel, értékrenddel viselkedéskultúrával rendelkeznek, hogyan viszonyulnak természeti, és társadalmi környezetükhöz.

Óvodai nevelésünk a kultúraátadás folyamatában, - **a gyermek természetes megnyilvánulásaira építve tudatosan átörökíti, közvetíti az örök emberi értékeket.**

Mi pedig példamutatással, **tudatos szemléletformálással** járulunk hozzá a bolygónk sorsáért felelősséget érző új generáció neveléséhez.

A KÖRNYEZET MEGISMERÉSE

A környezet megismerésére nevelés **célja:** Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák kialakítása, amelyek meghatározók a természeti és társadalmi környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában.

A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai tevékenységek egészét. E folyamatban olyan óvodai életet kell szerveznünk, - a gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára, tapasztalataira, élményeire támaszkodva - hogy minél több tapasztalatot (mozgásos és érzékszervi) szerezhessenek az őket körülvevő szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetből életkoruknak megfelelő szinten.

A gyermek változatos tevékenységek közben felfedezi környezetét, fejlődik megfigyelőképessége, képzelete, gondolkodása, emlékezete. Olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott lévő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés hagyományos témái kevésbé behatároltak, s ezáltal tartalmi és módszertani ötletek kipróbálására is lehetőséget nyújtanak.

A témák szinte kínálják a valóság megtapasztalásának, a játékos cselekedtetés lehetőségét. Az óvodapedagógus a témák válogatása közben a lakóhely, a környezet sajátosságaihoz igazodjon, nem elvont ismereteket kell közvetítenie.

A gyermeket alkalmassá kell tenni a megfigyelésre, elsősorban látni kell megtanítani. A folyamatos és alkalmi megfigyelésekkel lehetővé tehetjük a gyermekek számára, hogy maguk fedezzék fel környezetüket.

KÖRNYEZET- ÉS TERMÉSZETVÉDELEM

A környezeti nevelés nem képzelhető *el környezet-, és természetvédelmi nevelés* nélkül, a kettő szorosan összekapcsolódik egymással.

A környezetet védeni csak úgy tudjuk, ha szeretjük és ismerjük.

A fenti célt az óvodában úgy valósítjuk meg, hogy az általunk nevelt gyermekekben **megalapozzuk a természet** megismerésével a **természet szeretetét**, a természet **tisztaságának, szépségének védelmét** (pl. szelektív hulladék-, papír-, és elemgyűjtés energiatakarékosság). Ezt a **Zöldbetűs ünnepeink:**

*A víz világnapja (március 22); A Föld napja (április 22.) ;Állatok világ napja (október 04.)
Kézmosás világnapja (október 15.) is elősegítik.*

Az a gyermek, aki megismeri, megbarátkozik a természet szépségeivel, törvényszerűségeivel, a természeti folyamatok kölcsönhatásaival, később természetes módon védi is ezeket az értékeket. Várhatóan felnőttként környezetvédő életmódot fog élni, megértve azt, hogy **az ember a természet elválaszthatatlan része.**

Fontos feladatunk, hogy az óvodás gyermeket megismertessük a természet szépségeivel, ezáltal tanulják meg csodálni, szeretni és megóvni.

Ennek legfontosabb színtere a **gyermek közvetlen természeti környezete.**

A KÖRNYEZETTUDATOS MAGATARTÁS MEGALAPOZÁSA:

KÖRNYEZETI NEVELÉS, KÖRNYEZETVÉDELEM A HELYI LEHETŐSÉGEK ÉS ADOTTSÁGOK FIGYELEMBE VÉTELÉVEL

Balatonfüred gyógyüdülőhelyi jellege miatt olyan nemzeti érték, amely fokozott védelmet igényel. Ennek a védelemnek a megvalósítását szolgálja a Balatonfüred Város környezet- és természetvédelmi programja, amelynek jelmondata: Szövetkezzünk a természettel, hogy ne váljék ellenségünké!

A természetvédelmi törvény célja, hogy megóvja környezeti és településszerkezeti értékeinket, valamint az ifjúság megtanítása a természet szeretetére és védelmére.

Városunk a Balaton északi partján fekszik, a tópart harmadik és legfiatalabb városa. Füred három nagyobb részre tagolódik: a fürdőtelep, a falu és Arács.

A falura jellemzőek a régi családi kertes házak, keskenyebb utcák, itt áll a „piros” katolikus és a „fehér” református templom. Ez utóbbit fogja közre óvodánk két épülete.

A fürdőtelepen van a Szívkórház, előtte a híres savanyúvíz kúttal, a Jókai múzeum, a Kiserdő, közvetlenül a tóparton pedig a Tagore sétány.

Arács jellegzetes falusi képet mutat.

Az óvodások ezekkel a jellegzetességekkel mind találkoznak, sétáik során megtapasztalják a különbségeket.

A Balaton és az erdő kapcsolata elválaszthatatlan ezen a tájon.

Ennek a vidéknek legértékesebb eleme a tó és az azt körülvevő egyedülálló táj dombjait, hegyeit beborító erdőkkel, szőlőkkel, és ez ad az óvónőknek és a gyermekeknek különleges egyedülálló lehetőséget a természet megismerésére.

Az óvodás korú gyermekek először saját, közvetlen környezetükkel, majd élőhelyükkel ismerkednek, ezekről szereznek használható ismereteket.

A Lóczy barlang megtekintése is remek lehetőséget ad a felfedezésre, a kalandozásra.

A Kiserdő, - amely természetvédelmi terület - és az óvoda felett elhelyezkedő Nagymező igazán alkalmas arra, hogy a gyermekek megfigyeljék az erdő élővilágát, növényeket, állatokat ezen kívül a természet változásait.

*Balatonfüredtől elválaszthatatlan a tó, a tópart jellegzetes növény és állatvilága, melyekkel sétáink során megismerkedhetünk. Ezen kívül a természet változásai is csodálatosan nyomon követhetők. **A Balatont és élővilágát védenünk kell.***

Fő feladatunk olyan tudatformálás, amely a gyermekeket megtanítja a környezettel való tudatos együttélésre, a környezetbarát életvitelre.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- Megalapozzuk és megerősítjük a gyermek környezettel való pozitív kapcsolatát.
- Érzelmi oldalról közelítünk a gyermekekhez, s felkeltjük érdeklődésüket a környezet iránt.
- Tervszerűen biztosítjuk a lehetőséget a környezet megismerését szolgáló sétákra, kirándulásokra, gyűjtögetésre.
- Minden évszakban biztosítjuk a tapasztalat-, ismeret és élményszerzést a szabadban folytatott megfigyelések során. *(Kiemelt fontosságú feladatunk e tekintetben a Balaton és környezetének évszakonkénti megfigyelése.)*
- Törekszünk arra, hogy amit csak lehet a **helyszínen, a természetben, élőben figyeltessen és tapasztaltasson meg a gyermekekkel**
- A folyamatos és alkalmi megfigyelésekkel elősegítjük, hogy a gyermekek maguk fedezzék fel környezetük tárgyait, jelenségeit.
- A környezet tevékeny megismerése érdekében elősegítjük, hogy a gyerekek mind szélesebbkörben szerezzenek ismereteket természeti- és tárgyi környezetükről. (családról, testükről, testrészek funkciójáról, testápolásról, öltözködésről, közlekedési eszközökről, növényekről, állatokról, szabályokról, stb)
- **Lehetővé tesszük, hogy ismerjék meg lakóhelyünket, városunkat, az itt található nevezetességeket, természeti értékeket, (Balaton, és élővilága, Jókai múzeum, Nagymező, Kiserdő, Lóczy barlang, Siske forrás, stb.)**
- Lehetővé tesszük, hogy ismerjék meg az óvoda környezetében található középületeket, szolgáltató egységeket *(bolt, posta, orvosi rendelő, templomok, könyvtár)*
- Lehetőséget adunk sokféle tevékenység megszervezésével, alkalmi és folyamatos megfigyelésekre *(piac, könyvtár, posta, rendőrség, tűzoltóság, mentők, pékség, valamint a háziállatok helyszínen történő megfigyeltetésére)*
- A gyermekeket felfedező közléseit, kérdéseit türelmesen meghallgatjuk, válaszainkkal természetes kíváncsiságuk kielégítésére törekszünk.
- A gyermekeket megismertetjük a környezet megismeréséhez, védelméhez kapcsolódó társasjátékokkal *(Kukatündér, „Vigyázz Rám!” környezetvédelmi társasjáték a Balatonról)*
- Figyelembe vesszük a gyermekek természeti és társadalmi környezetére vonatkozó tapasztalatait, azok különbözőségét, tudatosan használjuk fel és építjük be tervezésünkbe.
- Ébren tartjuk a gyermek kíváncsiságát, érdeklődését és elégítse ki megismerési vágyát.
- Elősegítjük a gyermekek önálló vélemény alkotásának, döntési képességének fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Tervezzük és megismertetjük a gyermekekkel az évszakokhoz kapcsolódó népszokásokat, hagyományokat *(Szüreti mulatság, karácsony, húsvét, stb.)*

- Erősítjük a gyermekek érzelmi kötődését a környezetükhöz *(szülőföldhöz, az ott élő emberekhez, hazai tájhoz, helyi-, és néphagyományokhoz, szokásokhoz, családi és tárgyi kultúra értékeihez)* megalapozva ezzel a hazaszeretet érzését.
- **A fenntartható fejlődés érdekében nagy hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartásformálás megalapozására, alakítására.**
- Felhívjuk a gyermekek figyelmét a környezetszennyezés élővilágra gyakorolt káros hatásaira, megalapozzuk, kialakítjuk a gyermekekben a környezetvédő, környezetbarát magatartást.
- **A családdal szorosan együttműködünk, lehetőség szerint bevonjuk a szülőket a környezet megismerésébe, védelmébe, a környezettudatos magatartás alakítását szolgáló tevékenységekbe.**
- Segítsük a szülőket a gyermekek környezet iránti érdeklődésének felkeltésében.

AZ INTEGRÁCIÓS NEVELÉS ÓVÓNŐI FELADATAI A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE SORÁN A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEK NEVELÉSÉRE VONATKOZÓAN:

- **Vegyük figyelembe, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermek:**
 - Önmagáról és a környezetéről való ismerete olykor szerényebb a megelőző tapasztalataik és fejlettségi állapotukból adódóan (percepció, mozgás, kognitív területek érintettsége).
- **Feladataink:**
 - Törekedjünk arra, hogy a gyermekek minél több közvetlen és közvetett élményben részesüljenek.
 - Hagyjunk elegendő időt az események és a tapasztalt jelenségek feldolgozására.
 - A fejlesztésnél támaszkodjunk a gyermek már meglévő tapasztalataira, ismereteire, élményeire
 - Törekedjünk arra, hogy a gyermeket egy megértő, minden rezdülésére figyelő, közölni akarására azonnal reagáló környezet vegye körül.
 - Ennek érdekében teremtsünk egy olyan, biztonságot jelentő környezetet, ahol bizalommal fordulhatnak egymáshoz a közösség tagjai.
 - Segítsük a gyermeket abban, hogy a közvetlen környezetükben eligazodjanak, tárgyait megismerjék, megnevezzék.
 - Törekedjünk arra, hogy egy-egy témakört alaposan, minden oldalról megközelítve, minél több érzékszerv bevonásával sokféleképpen feldolgozhassanak.
 - Alkalmazzunk egyéni, a differenciált képességekhez igazodó bánásmódot.
 - A tanulásban akadályozott gyermekek téri, időbeli tájékozódásának kialakulatlansága miatt minden lehetőséget ragadjunk meg a közvetlen környezet megfigyeltetésére, amely az ok-okozati következtetések felismerését is segítheti.
 - Törekedjünk arra is, hogy az SNI gyermek a tágabb környezetével is megismerkedhessen.
 - Teremtsünk ennek érdekében minél több lehetőséget, segítsük a tágabb környezetben való tájékozódás biztonságának megszerzését (színházlátogatás, kirándulás, járművön való közlekedés)
 - A tevékenységeket, a képességek fejlesztését kiscsoportos (3-5 gyermek) vagy egyéni formában szervezzük.
 - Célravezetőbb, ha a pedagógiai munkát folyamatosan speciális szakember bevonásával végezzük.

Gyermeki tevékenységek:

- A gyermek beszélget a családról, családtagok otthoni munkájáról, szülei foglalkozásáról, a családtagok egymáshoz való viszonyáról (családi képet hoz).
- Megfigyeli a természet változásait, jelenségeit, az időjárás és öltözködés összefüggéseit (séta, kirándulás).
- Megfigyeli a napszakokat, gyakorolja az ehhez kapcsolódó tevékenységeket.
- Beszélgetnek a megfigyelő sétákon, kirándulásokon tapasztalt felfedezésekről, növényekről, erdőről, rétről, állatokról, természeti jelenségekről, képződményekről, vizekről (Balaton, Siske forrás), hegyről (Tamás-hegy).
- Megismerkednek az évszakok adta munkálatokkal kertben, udvaron, esetleg családotknál. Zöldekkel, virágokkal, gyümölcsökkel, házi állatokkal természetes közegükben.
- Összefüggést keres az ember természethez való viszonya és a tevékenységek között.
- Tapasztalatot szerez az orvos, védőnő betegellátás feladatairól.
- Tapasztalatszerzés során sajátítja el a helyes közlekedés viselkedési szokásait.
- **Védi, óvja a környezetet, megtanul harmóniában élni a természettel.**
- **Ismeri lakóhelyét!**
- **Alkalmazza a környezettudatos magatartás alakítása során elsajátított ismereteket.**

KÖRNYEZETÜNK MENNYISÉGI ÉS FORMAI ÖSSZEFÜGGÉSEI (MATEMATIKAI TAPASZTALATSZERZÉS)

„A természet a matematika nyelvén szól hozzánk.” (Galilei)

A világ dolgaiban való eligazodáshoz kapcsolódik **a matematikai tapasztalatok gyűjtése.**

Célunk, hogy a gyermekek a környezet megismerése során az őket körül vevő világról matematikai tapasztalatokat, ismereteket szerezzenek, és ismerjék fel a környezetükre jellemző mennyiségi, formai, kiterjedésbeli, nagyságbeli és téri viszonyokat, melyeket tevékenységeikben alkalmaznak.

Mindezt a gyermekek ötleteihez, igényeihez igazodva, játékos formában, ugyanis a játékban ott rejlik mindig a gondolkodás lehetősége.

Matematikai fogalmakkal a mindennapi életben állandóan találkozik a gyermek, így szinte természetes módon ismerkedik meg velük, érzékszerveik útján, cselekvés közben. Fejlődnek általa értelmi képességeik.

A matematikai kifejezések először passzív szókinccsé válnak, később azonban egy részük beépül beszédükbe.

Az összehasonlítás közben azonosságokat, különbözőségeket ismernek meg, melyeket később szavakban és kifejeznek.

Alakul ítélőképességük, fejlődik tér-síkmennyiség szemléletük, logikai képességük, térbeli tájékozódásuk, felismerik a rész-egész viszonyát.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Felkeltjük a gyermekek *matematikai érdeklődését (elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása).*
- Lehetőséget adunk, hogy a gyermekek szabadon végezzék halmazok összehasonlítását, szétválogatását, csoportosítását.
- Játékos formában gyakoroltatjuk a sorbarendezést megadott mennyiségi és formai tulajdonságok alapján.
- Lehetőséget adunk geometriai formákkal, síkidomokkal építeni, gyurmázni a fejlesztő játékok során.
- Hangsúlyt helyezünk arra, hogy a tükörrel való tevékenység során fejlődjön tájékozódásuk térben és síkban egyaránt.
- Lehetőséget biztosítunk, hogy tapasztalatokat szerezhessenek különböző használati eszközök úrtartalmát illetően.
- Mérésekre, összemérésekre is lehetőséget biztosítunk a számfogalom alapozása érdekében.
- Kihasználunk minden alkalmat a játék, a testi és zenei nevelés során a tér és síkbeli tájékozódás fejlesztésére.
- Pozitív viszonyt alakítunk ki a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozása érdekében.
- Minél több, érdekes problémahelyzetet hozunk létre, ami aktivizálja a gyermekeket a logikus gondolkodásra.
- Folyamatosan megfigyeljük a gyermekeket, megismerve érdeklődésüket, képességeiket, **előkészítjük és megtervezzük** az egyénekre szabott fejlesztési területeket.
- **Folyamatosan kihasználjuk a környezet megismeréséből fakadó matematikai helyzeteket.**
- Hagyjuk a gyermeknek saját logikája szerint gondolkodni! Ha a felvetett probléma érdekli őket, belső késztetés hatására igyekeznek ezt megoldani.
- Ha a kínálgató lehetőségek közül nem fedezi fel mindegyiket, több oldalról próbáljuk rávezetni, megközelíteni.
- Érdeklődésüket ébrentarjuk, míg rá nem jönnek minden variációs lehetőségre. Ezzel fejlődik logikus gondolkodásuk, problémafelismerő és megoldó készségük.
- Megerősítéssel sikerélményhez juttatjuk őket.
- Ösztönözzük őket arra, hogy cselekvésben és gondolkodásban, a tapasztalataikat más tevékenységeikben is alkalmazzák.
- Különböző helyzeteket teremtünk a hatékony képességfejlesztésre, új ismeretek nyújtására, tapasztalatok, ismeretek rendszerezésére.
- Fejlesztjük egyéni megismerő erőiket, problémalátásukat, problémamegoldó képességüket, összehangolva, a csoport egészének fejlesztésével.

AZ INTEGRÁCIÓS NEVELÉS ÓVÓNŐI FELADATAI A MATEMATIKAI TAPASZTALATSZERZÉS SORÁN A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSÉRE VONATKOZÓAN:

➤ Vegye figyelembe, hogy:

Az óvodába kerülő tanulásban akadályozott (értelmileg enyhe fokban) gyermeknél a kognitív funkciók sérülése miatt nehezített az ismeretszerzés, így a matematikai gondolkodás fejlődése az egyik leglassabban fejlődő terület.

A közvetlen környezet konkrét tárgyai és a személyek bőséges tapasztalatokat szolgáltatnak azon ismeretek megszerzéséhez, melyek megalapozzák a mennyiségi viszonyban való tájékozódást.

➤ **Feladataink:**

Segítsük az SNI-s gyermeket a legegyszerűbb mennyiségi tulajdonságok felismerését, a környezet tárgyainak és jelenségeinek megfigyeltetésével és a velük való cselekedtetéssel.

Keltsük fel a gyermek érdeklődését és tegyük érdekeltté a különféle feladatok végzésében.

Segítsük elő, hogy a közvetlen környezetből vett gyakorlati feladatok megoldásához ismeretet szerezzenek a tárgyak nagyságáról, formájáról, számáról.

Biztosítsuk a folyamatos ismétlés, gyakorlás lehetőségét, mely hozzájárul az ismeretek elsajátításához.

Tegyük lehetővé, hogy a már elsajátított ismereteket mindennapi élethelyzetekben gyakorolhassák.

Gyermei tevékenységek:

- Összehasonlítást végez a természetes környezetben található tárgyak, személyek egy-egy kiemelt, megnevezett tulajdonságai szerint.
- Szétválogat (osztályoz) saját szempont szerint, megnevezett, ismert tulajdonság szerint.
- Sorba rendez mennyiségi tulajdonságai szerint (pl. gyermekek, vagy tárgyak sorakoztatása magasság vagy nagyság szerint).
- Számfogalom megalapozására mérési, összemérési feladatokat végez mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel.
- Geometriai tapasztalatokat szerez.
- Térben és síkban való helyes tájékozódás érdekében mozogjanak sokat a tükör előtt, tevékenykedjenek a tükörrel.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a külső világ tevékenységének megismerésében:

A tapasztaláson alapuló megismerés, információ szerzés sokoldalú biztosításával a gyermek aktív, passzív szókincsének minőségi és mennyiségi gyarapítása.

Ezzel párhuzamosan a fogalmak körének és tartalmának bővítése, új fogalmak kialakítása. A beszéd, a mondatalkotás aktivizálása, a kontextusos beszéd gyakorlása.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- ✓ Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről.
- ✓ Tudják nevüket, lakcímüket, szüleik foglalkozását. Kérésre bemutatkoznak.
- ✓ Ismerik szűkebb lakóhelyüket, ott képesek eligazodni.
- ✓ Vannak ismereteik a szülőföldről, városunkról.
- ✓ Ismerik városunk jellegzetességeit, fontosabb intézményeit, azok rendeltetéseit, a város életéből fakadó hagyományokat, a város nevezetességeit.
- ✓ Vannak emlékképeik a kulturális eseményekről, könyvtár, mozi, színházlátogatásról.
- ✓ Ismerik a környezetükben élő növényeket, állatokat, azok gondozását, védelmét.
- ✓ Tudják, hogy az időjárás és a növények fejlődése között összefüggés van. Önállóan képesek egyszerű növénygondozásra.
- ✓ Felismerik a zöldség és gyümölcsféléket, ismerik ízüket, zamatukat, tudják miért egészséges fogyasztásuk.
- ✓ Ismerik a környezetükben élő állatokat, képesek csoportosítani az állatokat élőhelyük szerint.
- ✓ Felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.

- ✓ Ismerik a napszakokat, a hét napjait. Különbséget tesznek az évszakok jellemző jegyi között.
- ✓ Ismerik a gyalogos közlekedés szabályait, csoportosítja a közlekedési eszközöket.(vízi, légi, szárazföldi).
- ✓ Ismerik a viselkedés alapvető szabályait.
- ✓ Szeretik a természetet, jellemző rájuk a környezetvédő, tisztelő magatartás.
- ✓ Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- ✓ Az óvónő kérdéseit és kéréseit megértik, követik.
- ✓ Önálló megfigyeléseket végeznek, s közben konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat is képesek felfedezni. Szándékos figyelmük időtartama eléri a 10-15 percet.
- ✓ Saját gondolataikat elmondják a matematikai jellegű helyzetről, problémáról egymás állításának igazságát megítélik, megbeszélnek, kijavítják.
- ✓ Ismert tulajdonságok alapján képesek válogatásra, sorba rendezés folytatására, sorba rendezésre.
- ✓ Értik és helyesen használják az összehasonlítást kifejező szavakat.
- ✓ Össze tudnak mérni két halmazt párosítással.
- ✓ Tárgyakat tudnak számlálni tízig.
- ✓ Másolással képesek a minta alapján megépíteni színben és eltérő nagyságú elemekből térbeli és síkbeli alakzatokat.
- ✓ Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint szétválogatni térbeli és síkbeli alakzatokat.
- ✓ Jobbra - balra irányokat megkülönböztetik, értik és követik az irányokat „labirintusban,, való tájékozódás.

Módszertani alapelvek

- Tegyük lehetővé a gyermek számára a felfedezés örömét, biztosítsuk élményeket, azok feldolgozását.
- Segítsük az ok-okozati összefüggések megláttatását.
- Saját példánkkal ösztönözzük a gyermekeket a természet szeretetére, védelmére.
- Tartsuk szem előtt a gyermekek egymástól eltérő környezeti tapasztalatait.
- Az óvoda minden dolgozójától, s a szülőktől is kívánjuk meg a mintakövető környezetvédő magatartást.

Kapcsolata más nevelési területtel:

A külső világ tevékeny megismerése – matematikai tartalommal, valamennyi nevelési területhez kapcsolódik. Elemei megjelennek a játékban, a mesében, a zenei nevelésben, mozgásban, hisz valamennyi tevékenység környezeti tapasztalásra épül.

A módszerek komplexitása magában hordozza a fejlesztés sokszínűségét, érdekességét.

*„A jó tanárokon múlik, hogy a gyermekek megszeressék a természetet,
és helyes megvilágításban lássák, amivel a világ küzd!
(Konrad Lorenz)*

V. 3. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A munka a gyermekeknek olyan célra irányuló tevékenysége, amit a felnőttek segítő irányításával végeznek.

A munka és a munka jellegű játékos tevékenységek több tekintetben azonosságot mutatnak a játékkal és a cselekvő tanulással, mindegyik a személyiségfejlesztés fontos eszköze.

A munka – épp úgy, mint a játék- a gyermek számára szívesen vállalt tevékenység, ami abból adódik, hogy játékos formában végezzük.

Ugyanakkor a kétféle tevékenység (játék, munka) között megmutatkozó különbözőség a munka aktív jellegéből és indítatásából fakad.

Külső szükséglet motiválja, van célja, és eredménye. Felelősséggel jár, végzése közben a gyermekek tapasztalatokat, ismereteket szereznek társadalmi, természeti környezetükről.

A munka a gyermektől belső fegyelmet, kötelességvállalást és annak teljesítését igényli. Ez az a terület, ahol a gyermek erőfeszítéseinek eredményét közvetlenül érezheti, átélheti. A visszajelzés pedig a legnagyobb motiváló erő, amely tovább ösztönzi őt arra, hogy a munka jellegű tevékenységeket önként, szívesen, és örömmel végezze. A munka, mint aktív tevékenység fontos lehetősége a tapasztalatszerzésnek, a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és készségek, képességek, tulajdonságok (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) alakításának.

A munka végzése közben fejlődnek a gyermekek testi-értelmi képességei és erkölcsi tulajdonságai. Megalapozódik a munka iránti tisztelete, eredményének megbecsülése, fontosságának, hasznosságának értelme.

A munka elsősorban közösségért végzett tevékenység, ami egyben saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. Fontos eszköze a kötelességteljesítés alakításának is.

Célunk: A munka jellegű tevékenységek során cselekvő tanulással a gyermeki személyiség formálása, annak érdekében, hogy minden gyermek örömét lelje a munkában.

Az óvodában a gyermekek által végzett munka jellegű tevékenységek:

- Önkiszolgálás
- Naposi munka
- Segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek
- A csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízatások
- Környezet-, növény-és állatgondozás
- Egyéb munka (minden olyan munka, amihez kedvük van és testi épségüket nem veszélyezteti)

Nevelési céljaink elérése érdekében igyekezzünk felhasználni a gyermek önkéntes tevékenységi vágyát.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- Lehetőséget adunk a gyermekeknek olyan munkák elvégzésére, amelyek fejlesztik képességüket, gazdagítják egész személyiségüket.
- A gyermekekkel együttműködők vagyunk.
- Értékelésünk a gyermekhez mérten folyamatos, fejlesztő, konkrét és reális.
- Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek munkavégzés közben tapasztalatot és ismereteket szerezhessenek az élő és élettelen környezetről.
- Rávezetjük a gyermekeket a munkavégzés céljára, hasznára, szükségességére.
- Fokozatosan vezetjük be az egyes munkafajtákat.
- Megteremtjük az önálló munkavégzés feltételeit.
- Megalapozzuk a munkaerőkölsöt, és felelősségérzetet.
- Törekedünk arra, hogy a munkavégzés rendszeres és folyamatos tevékenység legyen.
- A gyermeket a munka szeretetére, tiszteletére neveljük, hogy becsülje saját és mások munkáját, és annak értékét.
- Figyelembe vesszük az egyes gyermekek egyéni sajátosságait, minden gyermek a képességeinek megfelelő munkafeladatot kapjon (differenciálás).
- Biztosítjuk, hogy éljék át a közös munka örömét, legyen természetes, hogy a csoportban mindenki dolgozik.
- Biztosítjuk, a legalkalmasabb eszközöket, s a gyermekeket az eszközök rendben tartására szoktatjuk.
- Megismertetjük a gyermekekkel az adott munka eszközeit, azok használatát, a célszerű munkafogásokat, azok sorrendjét.
- Ügyelünk arra, hogy a munkavégzés szabályai betartsák, alkalmazkodjanak egymáshoz a munkavégzés során.
- Ügyelünk arra, hogy a gyermekek pontosan és alaposan végezzék el a munkát, és a megkezdett munkát fejezzék is be.
- Lehetőséget biztosítunk- az évszakoknak megfelelően is - az udvar vagy állat gondozásban, növények ápolásában.
- Biztosítjuk a közvetlen tapasztalatszerzésen alapuló különböző élményeket, pl: szüret, alma-, szilvaszedés, dió-, mandulaverés stb (szülőnél, nagyszülőnél, ismerősnél)

AZ INTEGRÁCIÓS NEVELÉS ÓVÓNŐI FELADATAI A MUNKA A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEK NEVELÉSÉRE VONATKOZÓAN:

- *Vegyük figyelembe, hogy a gyermek számára a munka jellegű tevékenységekbe való bevonás örömforrás, mert érzi, hogy számítanak rá, sikerei vannak, mindez növeli önbizalmát. A munkába való bevonás az ép környezetbe való integrálódást nagymértékben elősegíti.*
- *Vonjuk a gyermeket a mindennapi tevékenységek végzésébe (naposi munka, a környezet gondozása, stb).*
- *Lehetőségei és képességei szerint adjunk számára alkalmi megbízatásokat, de tartsuk szem előtt, hogy a gyermek elsődleges feladata a saját személyével kapcsolatos teendők elsajátítása.*
- *Mindig csak olyan munkafeladattal bízunk meg, amely megfelel fejlettségi sajátosságainak.*
- *Hagyjunk számára több időt munkavégzésre és azt türelmesen várjuk ki. Az ép társakat is erre neveljük.*

- *Ne végezzünk el helyette semmi olyan tevékenységet, amelyre a gyermek maga is képes. Segítséget csak abba és annyit adjunk számára, amely az önállósodási folyamatot nem gátolja.*
- *A munkafogásokat apró lépésekre bontva a műveleti sorrend megtartásával gyakoroltassuk.*

Gyermei tevékenységek:

- **Önkiszolgálás:** A gyermeket először a testápolási során alapvető szükségleteinek kielégítése motiválja. A kezdeti hiányosságokat felváltja a jól kialakított szokásokon alapuló igényes testápolás, a hozzá kapcsolódó alapvető fogásokkal. Étkezésnél megismertetjük a terítéshez szükséges tevékenységeket, mozgásokat, majd készség szintre emeljük azokat.
- **Öltözködés** folyamán a hőmérsékletnek megfelelő öltözködés igényét igyekszünk kialakítani. A ruhadarabok nevét, célszerű használatát, illetve az öltözés helyes sorrendjét és módját gyakoroltatjuk.
- **Naposi munka:** közösségi megbízatás. A naposság időtartamában és feladataiban leszűkül. Illeszkedik a folyamatos napirend kereteihez-formáihoz. A reggeli és a délutáni étkezések idején szerepét az önkiszolgálás veszi át. A naposi tevékenység a déli napszakhoz kapcsolódik. Feladattudatot, figyelemösszpontosítást igényel, ezért 4-5 éves kortól vezetjük be.
- **A környezet rendjének megőrzését** (elrakodás, rendrakás) belső igényre szeretnénk alakítani. Sokat jelent a felnőtt példa és a rendszeresség.
- **Közösségért végzett munka**
 - teremrendezés, takarítás, díszítés
 - ünnepi készülődés, ajándékkészítés
 - házimunka jellegű tevékenységek
 - az óvoda előtti füves terület takarítása
 - udvari játékok pakolása
- **Alkalmasszerű munkák:** segít a környezet rendjének kialakításában, segít az óvónőnek, társainak, ajándékot készít, egyéb megbízatásokat végez, ünnepek előtti készülődésben segít (*sütés, díszek készítése, stb.*)
- **Növénygondozás:** locsolás, száraz levelek leszedése, stb.
- Teremben és az udvaron végezhető tevékenységek: csíráztatás, rügyeztetés, falevelek összegyűjtése, homokozó körüli homok összesepreése.
- A munka jellegű tevékenységek során a gyermekek megtanulják az eszközök használatát.
- Az ünnepekre való készülődés sajátos tevékenységeinek megismerése, elvégzése.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a munka jellegű tevékenységek során:

A tevékenységhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben különböző beszédformák (udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra késztetés, kérdés, buzdítás, dicséret, verbális kifejezései) gyakorlása, munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések, műveletek megnevezése, mondatba foglalása.

Módszertani alapelvek:

- Alkalmazzuk a munkára nevelésnél a tudatos pedagógiai tervezést, a fokozatosság, és folyamatosság elvét.
- Vegyük figyelembe a gyermekek életkori sajátosságait, a munkafeladatok kiválasztásánál.
- Csak addig végezzék a munkát, amíg annak örömszínezete van.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ✓ Önállóan és örömmel végzik a naposi és alkalomszerű munkákat.
- ✓ Ismerik a számukra ismerős munka menetét, kérésükre az óvónő segítséget ad.
- ✓ A munkához szükséges eszközök használatát ismerik, azokat biztonsággal használják.
- ✓ Részt vesznek a csoportszoba díszítésében, rendezésében, az átrendezésre vonatkozóan ötleteket adnak.
- ✓ Az elkezdett munkát be is fejezik, a munkaeszközöket rendbe tartják.
- ✓ Megalapozódik bennük a munka iránti tisztelet, eredményének megbecslése, fontosságának, hasznosságának értelme.

A munka kapcsolata más nevelési területekkel:

Legszorosabb a kapcsolata az anyanyelvi neveléssel és szocializációval, mert a munka jellegű tevékenységek hozzájárulnak:

- a munkavégzéssel kapcsolatos szókincsük bővítéséhez, ok-okozati összefüggések, műveletek megnevezéséhez, mondatba foglalásához,
 - valamint a gyermekek közötti társas kapcsolatok alakulásához, a közösségért végzett tevékenység értelmének, szükségességének és örömének átéléséhez.
- Elősegíti a személyes kapcsolatok színesebbé, bensőségesebbé válását.

V. 4. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Az óvodában a tanulás folyamatos, a gyermek természetes kíváncsiságából kiinduló spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész nap folyamán adódó helyzetekben valósul meg. **A cselekvésbe ágyazott ismeretszerzés, a gyermeki tevékenyekdtetés támogatja és fejleszti a gyermekek teljes személyiségét.**

A tanulás elsődleges célja az óvodás gyermekek kompetenciáinak, képességeinek fejlesztése, attitűdök erősítése, tapasztalatainak bővítése, rendszerezése. A tanulást támogató környezet megteremtése során az óvodapedagógus épít a gyermekek előzetes tapasztalataira.

Az óvodában végzett sokféle tevékenység lehetőséget ad az érdeklődés kielégítésére, tapasztalatszerzésre, a gondolkodás örömeinek átélésére, az emberi és tárgyi környezet szépségeinek felfedezésére. Ennek feltétele a gyermek figyelme, cselekvő aktivitása, a kötetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás és felfedezés lehetőségeinek biztosítása, a kreativitás erősítése.

A gyermekeket a tanulásban a kíváncsiság, az óvónőhöz fűződő érzelmi kapcsolat, a foglalkozási helyzet motiválja. A megfigyelés, az emlékezetbe vésés és felidézés ebben az életkorban, a gyakorlati tevékenységbe ágyazottan fejlődik. A megismerés fokozatosan áttevődik a képszerű, szemléletes gondolkodás szintjére, a fogalmi gondolkodás csak később kezd kialakulni.

A tanulás befolyásolja a gyermek világképének alakulását, valamint hatására a gyermekek tapasztalatai rendeződnek. Pontosabbá válik érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, gazdagodik fantáziájuk, fejlődik beszédük és gondolkodásuk, képessé válnak problémák felismerésére és megoldásukra.

A tanulás a szóbeli kifejezés, a gondolkodás és a beszéd tudatossá válásának, az értelmi képességek fejlesztésének fontos eszköze.

A tanulásban alapvető tényezőnek tartjuk, hogy minden kisgyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjön.

Az óvodai nevelésünkben a tanulás a nevelés egész rendszerét áthatja. A feladatok az anyanyelvi nevelésen, a kommunikáción keresztül hatnak és segítségével teljesebben ki a fejlesztés tartalmi eszközei.

Az óvodai tanulás folyamatában legfontosabb a játékoság és a cselekedtetés.

Ennek megfelelően a teljes óvodai életet, de elsődlegesen a játéktevékenységet tekintjük a tanulás színterének.

A személyiségfejlesztést a játékra alapozva az óvodai élet tevékenységrendszerében valósítjuk meg. Játsszunk, de a játék tele van a valósággal való ismerkedés sokoldalú lehetőségével.

A tevékenységi ágak az élethelyzetekből adódó, gyermeki tapasztalatok köré rendeződő élményfeldolgozások alakulnak át.

A tanulás óvodánkban komplex módon az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A komplexitás összekapcsolja a nevelési területeket, átjárást, választhatóságot biztosít a tevékenységek között a téma eredményes feldolgozása és a hatékony megértés érdekében.

A kötetlenség egyben kötelezettséget jelent, de nem jelenti a gyermek spontán érdeklődésének és aktivitásának korlátozását.

A tanulás lehetséges formái az óvodában

- **Az utánzásos, minta-és modellkövetéses magatartás-és viselkedéstanulás (szokások kialakítása).**
 - Fontos tényezője a megfelelő minta-és példaadás. A gyermek mintát követ, megfigyel, utánoz.
- **A spontán játékos tapasztalatszerzés**
 - A tanulás köre a gyermek önálló tevékenysége.
 - Önkéntelen, bármikor, bárhol tanulhat.
 - A felnőtt beavatkozással nem zavarja meg a gyermek játékát, elfogadja azt.
 - Lehetséges partner, aki szükség esetén segít, aki érdeklődve figyeli a gyermek játéktevékenységét.
 - Akkor avatkozik csak be, ha kéri, vagy balesetveszély van.
- **A játékos, cselekvéses tanulás**
 - A gyermek aktív, cselekvő részvétele által saját tapasztalatai alapján ismereteket szerez.
- **A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés**
 - A gyermek kíváncsiságából, megismerési vágyából fakadóan feltett kérdéseire, a gyermek életkorához, fejlettségéhez igazodó reális válaszokat kap (mindig kapjon választ!), ami által ismeretei bővülnek.
- **Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés**
 - Az óvónő a gyermek kognitív funkcióit előre tervezetten és tudatosan speciális témák felé irányítja úgy, hogy közben igazodik a gyermekek igényeihez. Fejlődik a gyermekek cselekvésbe ágyazott gondolkodása. A felfedezés lehetősége a gyermek számára az ismeretszerzés mellett, örömet is biztosít, ami pozitív megerősítéssel, értékeléssel további felfedezésre, ismeretszerzésre ösztönzi. A gyermeket alkalmassá kell tenni a megfigyelésre, elsősorban látni kell megtanítani. A folyamatos és alkalmi megfigyelésekkel lehetővé tehetjük a gyermekek számára, hogy maguk fedezzék fel környezetüket.
- **A gyakorlati problémamegoldás**
 - A gyermek a meglévő ismeretei birtokában képes önállóan vagy segítséggel problémákat, feladatokat megoldani.

Szervezett tanulás:

A tanköteles gyermekek számára szervezett, kötelező, kötött és kötetlen formában megvalósuló tanulás.

Kötetlen forma:

A gyermek érdeklődésének és fejlettségének megfelelően választhat a felkínált alternatív tevékenységek és megvalósítási módok, technikák között;

A cselekvő-játékos helyzetek provokálják és mozgósítják a gyermeki késztetéseket. A résztvevők mellett, a többiek játszanak.

Kötött forma:

Valamennyi 4-5-6-7 éves gyermek számára a mozgásfejlesztés kötött csoportos szervezésű.

Kötött vagy kötetlen formában szervezhető a verselés, mesélés, ének, zene, énekes játék, gyermektánc illetve a külső világ tevékeny megismerése (matematikai tartalommal) is az óvodapedagógus szakmai megítélése és indoka alapján.

Munkaformák

Egyéni munkaforma: a gyermekek saját elképzelésük szerint, önállóan oldják meg a feladatokat.

Páros munkaforma: különösen alkalmas a társas kapcsolatok fejlesztésére.

Mikro csoportos munkaforma: a nagyobbak itt tanulják meg, hogy társaikkal együttműködve, egymást segítve vegyenek részt a tanulásban.

Frontális foglalkoztatás: a csoport itt együtt, a társakra és az óvónőre figyelve oldja meg a feladatokat.

Az átlagtól eltérő tanulás (egyéni fejlesztés)

A tanulás-fejlesztés- az egyes gyermek részképességeinek ismeretére épül.

A fejlesztés a felnőtt által tervezett, teremtett és befolyásolt, de a gyermekhez igazodó.

Megvalósulhat a gyermekcsoportban és a fejlesztő szobában, a délelőtti időszakban.

A tanulási folyamattal kapcsolatok óvodapedagógusi feladatok:

- Összerendezett, tudatos tervezés az ismeretek sokoldalú átadásának megvalósítása, a játékba épített tanulási folyamat sikeres szervezése, annak érdekében, hogy az a gyermekeknek tényleg élmény és tudásforrásává váljon.
- Biztosítsunk sokszínű, változatos, cselekedtető játékos elemeket tartalmazó tevékenységeket.
- Biztosítsuk a gyermekek cselekvő aktivitását a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalatszerzés lehetőségével.
- Támogassuk az egyéni tanulási utakat a gyermekek szükségleteihez és egyéni képességeihez igazodva.
- A gyermek egyéniségét, érdeklődését tiszteletben tartva segítsük őt az önkifejezésében, személyiségének természetes fejlődésében.
- Egyéni program (fejlődési napló) alapján tudatosan és tervszerűen fejlesszük - a folyamatos megfigyelésekre építve- az egyes gyermekeket önmagukhoz és saját lehetőségeikhez viszonyítva.
- Teremtünk meg a tanulást támogató környezetet, melynek során építünk a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
- Biztosítsuk a felfedezés lehetőségét, erősítsük a gyermekek kreativitását.
- Biztosítsunk olyan elfogadó, érzelem gazdag, megértő légkört, ahol a gyermekek választhatnak, alakíthatnak, felfedezhetnek és tévedhetnek.
- A játékba integrálódó tanulási folyamatban fogadjuk el, hogy a gyermekek differenciáltan reagálhatnak mindarra, ami körülöttük és velük történik.
- A tanulás irányítása során egyéni, fejlesztő hatású, pozitív értékeléssel segítsük a gyermekek személyiségének kibontakozását.
- Közvetett módon alakítsuk ki az iskolakezdéshez szükséges motivációt, tanulási vágyat, a változásokhoz való alkalmazkodási képességet, akarati tulajdonságokat.

AZ INTEGRÁCIÓS NEVELÉS ÓVÓNŐI FELADATAI A TANULÁSI FOLYAMAT SORÁN A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSÉRE VONATKOZÓAN:

➤ **Vegyük figyelembe, hogy:**

- *A tanulás sokszor akadályokba ütközik, így lassabb tempóban történik.*
- *A tanulás folyamata, mozzanatai az ő esetében minőségében, mértékében, a felhasználható eszközökben olykor eltér az ép társaikétól.*
- *Speciális terápiákra szükség lehet, de sokszor az ép példa és az apró megsegítés elegendő és eredményt mutat.*
- *A speciális segítségnyújtás mértékét és módszereit a gyógypedagógus határozza meg.*

➤ **Feladataink**

- *Minden gyermek esetében keressük meg az egyéni adottságokat és vegyük figyelembe az optimális terhelhetőségi szintet.*
- *Olyan tevékenységekre építünk, amelyek a gyermektől erőfeszítést igényelnek, de sikerrel meg tudja oldani azokat.*
- *Teremtsünk utánpótlásra alkalmas helyzeteket a tanulási folyamat során.*
- *Alkalmazzunk személyre szabott motivációt az érdeklődés, a figyelem fenntartása, az akarat, a tanulási szándék erősítése céljából.*

V. 5. A GYERMEK ÉRÉSI FOLYAMATÁHOZ IGAZÍTOTT DIFFERENCIÁLT TERVEZÉS

Minden gyermek egyedi, különböző adottságokat örököl a szüleitől, eltérő környezeti ill. nevelő hatás éri, így differenciálásra van szükség, melynek hatására személyisége formálódik, alakul. A gyermek, ha a neki megfelelő nevelésben, oktatásban részesül, lehetőséget kap arra, hogy elérje teljesítőképessége maximumát. Óvodánkban biztosítjuk a gyermeki jogok érvényesítését és a gyermeki személyiség szabad kibontakoztatására törekszünk.

Az individualizálás, differenciált fejlesztés nélkül nem valósítható meg. Differenciálás nélkül a lassabban haladó gyermekek, - akiknek többszöri gyakorlásra van szükségük -, sok kudarcot élnek meg. A negatív élményeik pedig csökkentik, vagy kioltják a tanulás örömét. Akik viszont gyorsabban haladnak, az alulterhelés következtében megszokják a kis erőfeszítéseket, a könnyű sikerek pedig unottá teszi őket. Azok a gyermekek, akik fejlődési szintjüknek megfelelő kihívásokkal találkoznak, jó közérzetűek, magabiztosak, kreatívak. Az eltérő fejlettségű gyermekeknek minden helyzetben joguk van más ütemben haladni.

Fejlesztésről akkor beszélhetünk, ha a foglalkozások szintje egy lépéssel megelőzi a gyermek aktuális fejlettségi szintjét. A tervezés tartalmát nem feltétlenül az életkor határozza meg. Tudatosan és tervszerűen kell biztosítanunk a fejlődéséhez szükséges, differenciált tevékenykedés feltételrendszerét.

Nevelő munkánk során a játékba integrált komplex tevékenyszezésre törekszünk, de emellett a tevékenységek és a téma tükrében kötelező tevékenyszezészt is alkalmazunk.

A tevékenyszeztől távol maradó gyermekekre is szükséges odafigyelünk, hogy ne zavarják a foglalkozáson résztvevő társaikat. Ügyelünk arra, hogy a témakörökhöz kapcsolódó tevékenyszegekből sorozatosan ne maradjon ki egy gyermek sem.

A játékba integrált tevékenyszege már önmagában differenciálást tesz lehetővé, hiszen a gyermek választ, differenciál saját képességei alapján.

A kötött tevékenyszegezezés választása esetén is törekszünk a játékosságra, az élményt adó, oldott légkör megvalósítására.

Óvodapedagógusaink joga és feladata, hogy csoportjuk ismeretében, adott témakörben és szituációban a megfelelő tevékenyszegezezés lehetőségét válasszák.

A gyermekek érdeklődése szerint az elkezdett tevékenyszegege délután, esetleg napokon keresztül is folytathatók. Ehhez a két óvodapedagógus összehangolt munkája szükséges.

Ha azt tapasztaljuk, hogy egy gyermek bizonyos funkciójában (funkcióiban) lemaradt, vagy tartósan stagnál (ez nyomomonkövethető a fejlettszegemérő lapon), abban az esetben az vissza kell térnünk a gyermeknek arra a szintjére, amelyben még biztonságosan mozog (vagyis a mozgáshoz, a cselekvéshez), és fokozatosan terhelve, nehezítve a feladatokat kell őt eljuttatni a következő szintre. Időt és lehetőségezt biztosítunk az egyik területen hiányosan elsajátított, vagy gyakorlásra szoruló ismeretek más területen való elmélyítésére, korrigálására.

VI.

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

VI. 1. AZ ISKOLAI ALKALMASSÁG

Az óvoda az iskolai beilleszkedés közvetett módon történő segítségével egészíti ki a családi nevelést. Az óvodában az iskolai életre való előkészítés nem külön feladat, hanem a gyermeki személyiséget kibontakoztató 3-4 éves folyamat eredménye.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget adhat a fejlettség szerinti iskolakezdésre. A Szülő kérelmére indított eljárásban az Oktatási Hivatal által bekért Szakértői vélemény alapján engedélyezheti, hogy a gyermek tényleg akkor kerüljön iskolába, mikor megfelelően érett és felkészült rá.

Az iskolára való alkalmasságnak testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek együttesen szükségesek a sikeres iskolai munkához.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosabb lesz, eltűnik a kisgyermekes pocak. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb.

Erőteljesen fejlődik a mozgás koordináció és a finom- motorika. Képes irányítani viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek óvodáskor végére nyitott érdeklődéssel várja az iskolába lépést.

Folyamatosan fejlődnek a tanuláshoz szükséges képességei. Érzékelése, észlelése differenciálódik. Különösen jelentős a téri észlelés, a vizuális és akusztikus differenciáció, a térbeli tájékozottság, mozgásfejlettség, a testséma kialakulása.

Az egészségesen fejlődő gyermek biológiai, pszichológiai jellemzői:

- ✓ Érhetően, folyamatosan **kommunikál**, gondolatait, érzelmeit mások számára érhető formában, életkorának megfelelő tempóban képes kifejezni.
- ✓ Használja a különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtaikat.
- ✓ Tisztán és érhetően ejti a magán-és mássalhangzókat.
- ✓ Képes végighallgatni másokat.

Az iskolaérett gyermek elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről:

- ✓ Tudja saját és mások nevét, lakáscímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat.
- ✓ Felismeri és alkalmazza a gyalogozáshoz szükséges alapvető szabályait.
- ✓ Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket azok gondozását és védelmét.
- ✓ Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.

- ✓ Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a társadalmi és természeti környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- ✓ A mennyiségekről elemi ismeretei vannak, tud viszonyítani, felismeri a különböző kiterjedések közötti különbségeket.
- ✓ Önkéntelen *emlékezeti* felidézéssel megjelenik a szándékos bevésés és felidézés. A felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- ✓ Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos *figyelem*, fokozatosan növekszik tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- ✓ Kialakulóban van a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett a **fogalmi gondolkodás**.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet, és a tanító elfogadására. Kedvező iskolai légkörben képes fokozatosan kialakuló együttműködésre a felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek képes alkalmazkodni a szabályokhoz, késleltetni tudja szükségletei kielégítését. Feladattudata kialakulóban van, mely a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg.

Kialakul kitartása, önfegyelme, önállósága, szükség szerint kreatív.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhetőek el a fentiekben leírt iskolába lépéshez szükséges készségek, képességek.

A gyermekek fejlődése eltérő, az iskola megkezdése előtti nyár is fejlődést hozhat.

VI. 1. 1. AZ ISKOLÁBA LÉPÉS TÖRVÉNYI FELTÉTELEI, HÁTTERE:

VI. 1. 1. 1. A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik.

A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. Szülői kérelem hiányában a gyermek tankötelezettsége megkezdésének halasztását a gyámhatóság is kezdeményezheti. A szülő, a gyámhatóság a kérelmét legkésőbb az iskolakezdés évének január 18-áig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Az eljárás ügyintézési határideje **ötven nap**. A szülő kérelme alátámasztására kérelméhez csatolhatja a gyermek fejlettségét alátámasztó óvodai dokumentumokat is. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség.

A sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít

VI. 1. 1. 2. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését. A bíróság eljárására alkalmazni kell a (6b)–(6f) bekezdésében foglaltakat.”

VI. 1. 2. A TANKÖTELEZETTSÉG HALASZTÁSÁNAK ELJÁRÁSRENDJE

Az Nkt. 45. § (2) bekezdése értelmében a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A törvényes képviselő, vagyis a szülő/gyám/gyámhivatal kérelmére az Oktatási Hivatal döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt.

A tankötelezettség halasztására két lehetőséget biztosítanak a jogszabályok:

VI. 1. 2. 1. A tankötelezettség megkezdésének halasztása (vagyis egy évvel tovább óvodai nevelésben maradás) ügyében kezdeményezett eljárás kérelemre indul.

A kérelmet kizárólag a szülő/gyám/gyámhivatal nyújthatja be. A beadványnak tartalmaznia kell a kérelmező nyilatkozatát arra nézve, hogy ő jogosult a kérelem benyújtására, mivel a szülői felügyeleti jogot egyedül gyakorolja, vagy – közös szülői felügyelet esetén – a másik szülő kifejezett hozzájárulásával jár el.

A kérelem benyújtásához szükséges kéreleműrlap az Oktatási Hivatal honlapján érhető el.

A kérelmet az Oktatási Hivatalhoz minden év **január 1. napjától január 18. napjáig** lehet benyújtani.

Az eljárás a szülő kérelmére indul. A szülő bármilyen indok alapján vélelmezheti, hogy gyermeke számára az iskola megkezdése még nem indokolt. Az eljárást megindító kérelemben bármilyen releváns ok, körülmény, állapot, tény megfogalmazható, amely indokolttá teszi az iskolakezdés halasztását. Az eljárásban ezen körülmények vizsgálatára kerül majd sor. A szülő a kérelméhez bármilyen általa lényegesnek tartott dokumentumot mellékelhet, elkérheti az óvodától a gyermek fejlődését nyomon követő nyomtatványt is, és azt is csatolhatja.

A szülő által benyújtott kérelemre az Oktatási Hivatal közigazgatási hatósági eljárást indít. Ha az Oktatási Hivatal úgy ítéli meg, hogy a megalapozott döntéshez különleges szakértelemre van szükség, akkor a területileg illetékes szakértői bizottsághoz fordul, amelynek munkatársai megfelelő szakértelemmel rendelkeznek ahhoz, hogy megítéljék a gyermek fejlettségét. **A szakértői bizottság komplex pedagógiai – gyógypedagógiai – pszichológiai, szükség szerint orvosi vizsgálat alapján alakítja ki szakvéleményét, és az Oktatási Hivatal ez alapján dönt.**

VI. 1. 2. 2. A jogszabályok alapján azonban nincs szükség arra, hogy a szülő vagy a gyám kérelmezze a tankötelezettség halasztását az Oktatási Hivatalnál, ha az illetékes pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottsága a sajátos nevelési igény, illetve a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség megállapításával összefüggésben, a kérelem benyújtására nyitva álló határidő lejárta előtt (azaz január 18. napjáig) kiállított szakvéleménye tartalmazza azt a javaslatot, hogy a gyermek maradjon további egy nevelési évig óvodai nevelésben. Ebben az esetben a gyermek az Oktatási Hivatalhoz benyújtott kérelem hiányában is további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt.

A szülőnek ilyen esetben a szakértői bizottság szakvéleményét a gyermek óvodájában mielőbb be kell mutatnia, amely alapján az óvoda a köznevelési információs rendszerben (a továbbiakban: KIR) rögzíti ezt a tényt, és a tankötelezettség egy évvel való elhalasztását.

Az óvoda és a szülő által kitöltendő **szakértői vélemény iránti kérelem** az óvodának a gyermek aktuális fejlettségére, iskolaérettségére vonatkozó megállapítások megtételére szolgáló nyomdai úton előállított, papíralapú nyomtatvány: *Szakértői vélemény iránti kérelem - 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 1. sz. melléklet*

A tankötelezettség megállapításához szükséges kérelemben fel kell tüntetni:

- A gyermek nevét, születési helyét, idejét,
- lakóhelye, tartózkodási címe, Oktatási azonosító számát, egyéb személyes adatait
- az óvoda nevét, OM azonosítóját, címét, elérhetőségeit
- a gyermek eddigi intézményes fejlesztését, azok gyakoriságát, eredményeit
- az óvodába járásra vonatkozó adatokat,
- **a gyermek egészségügyi, testi, értelmi, érzelmi, szociális jellemzését és ezek alapján**
- **az óvoda javaslatát arra vonatkozóan, hogy a gyermek további egy évig történő óvodában maradása indokolt - e**
- egyéb, a szülő és az óvoda által szükségesnek tartott információkat

- a szülők, az óvodapedagógusok, és az óvodavezető aláírását
- A dokumentum eredeti példányát a Pedagógiai Szakszolgálat felé küldi meg az óvoda, fénymásolt példánya pedig az óvodában a gyermek személyi anyagában marad.

VI. 2. A PEDAGÓGIAI GYAKORLAT ELLENŐRZÉSÉNEK TERÜLETEI

Az óvodai csoportok:

- szokás és szabályrendszerének,
- játékanak,
- társas kapcsolatok alakulásának,
- viselkedéskultúrájának ellenőrzése.

A gyermek fejlettsége: (egyéni fejlettségi lapon rögzítve)

Annak vizsgálata, hogy a gyermek önmagához képest mennyit fejlődött egy adott időszak alatt.

Az óvodapedagógus gyakorlati munkája:

Az ellenőrzés és értékelés formája	Az ellenőrzés és értékelés tárgya, tartalma	Az ellenőrzés és értékelés célja	Az ellenőrzésre és értékelésre jogosult	Az ellenőrzés és értékelés megrendelője
Külső	Szakmai-pedagógiai (Minden köznevelési intézményben: 5 évenként, fenntartótól függetlenül)	A pedagógusok munkájának egységes kritérium rendszer szerinti megítélése	Köznevelési szakértő	Szakhatóságok Fenntartó, Intézményvezető, Kormányhivatal, Pedagógus, Szülő
Belső	Szakmai-pedagógiai	A pedagógusok munkájának egységes kritérium rendszerszerinti megítélése: - a végzett munka értékei - a megújulás képessége - innovációs fejlesztés szakmai kontroll mellett	óvodavezető	

VII.

A PROGRAM BEVÁLÁSÁNAK ÉRTÉKELÉSE

Óvodánk 2015 szeptemberében megkezdte a törvény által előírt intézményi önértékelés bevezetését, végrehajtásának megszervezését, a szükséges dokumentáció kidolgozását.

Az önértékelés végrehajtása az intézmény összes pedagógusát érinti, is mindenkitől elvárja az informatikai eszközök tudatos használatát (e-mail, KIR feltöltés, Word, Exel használata, nyomtatás...stb.), továbbá Pedagógiai Programunk alapos ismeretét, alkalmazását, az elért eredmények függvényében a dokumentum beválásnak folyamatos nyomon követését, értékelését. Szükség esetén a korrekciós intézkedések megtételét, elvégzését (PDCA –ciklus).

Zárógondolat

Programunk pedagógiai és pszichológiai megalapozottsága maximálisan biztosítja az egyéni differenciált bánásmód pedagógiai elvének érvényesülését, a tehetséggondozást, felzárkóztatást, a gyermekek kompetenciáinak kialakítását, fejlesztését.

Nevelési céljaink meghatározásakor abból a szakmai meggyőződésünkből indultunk ki, hogy az óvodás gyermek fejlesztésében elengedhetetlenül szükség van az óvónők tudatosságára. Pedagógiai feladatunknak tekintjük a gyermekben rejlő készségek kibontakoztatását, elősegítve ezáltal a pozitív képességek kifejlődését. Fejlesztési feladatainkat differenciáltan valósítjuk meg, melynek során támaszkodunk az óvodás gyermek természetes megnyilvánulási formáira, a mozgásra, és a játékra, mint a fejlődést meghatározó tényezőkre.

Úgy gondoljuk, hogy az óvodás gyermekek szeretetteljes légkörben, elsődleges tevékenységükön a játékon keresztül egyéni adottságainak megfelelően fejlődhetnek, amely által képessé válnak az őket körülvevő világ tevékeny megismerésére és az abban való eligazodásra.

Pedagógiai Programunknak megfelelően a környezettudatos magatartást komplex módon próbáljuk megalapozni a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek alakításával, fejlesztésével.

A gyermekek személyes belső környezetének, testi, lelki, szociális egészségének gondozását, védelmét szem előtt tartva, az értékek megerősítése, belsővé válásának elősegítése kiemelt és fontos feladatunk.

Példamutató magatartásunkkal, erkölcsi kisugárzásunkkal, beszédkulturánkkal, modellt nyújtunk minden óvodás gyermek számára.

Pedagógiai elhivatottságunkat tükrözi, hogy szakmai tudásunkat folyamatosan bővítjük annak érdekében, hogy a gyermek testi, lelki, szellemi fejlődését magas szinten biztosítani tudjuk.

Tapasztalataink és az iskolák visszajelzései azt bizonyítják, hogy a nálunk nevelődő gyermekek az óvodáskor végén megfelelően fejlett képességekkel, magabiztosan kezdik meg az iskolai életet.

AZ EGYÉNI FEJLŐDÉS NYOMONKÖVETÉSE

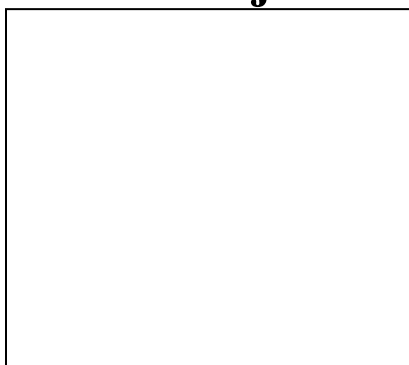
.....

részére

.....

korcsoport

Óvodai jele

Az egyéni fejlődési naplót vezeti:
20.... év...hó...nap –tól - 20...év ...hó...nap -ig:

.....

.....

Óvodapedagógus

ISMERKEDÉS A GYERMEKKEL

Kedves Szülők!

Az alábbi kérdőív kitöltését gyermeke érdekében, annak megismerése és a szükség szerinti azonnali segítése érdekében kérjük!

Szeretnénk gyermekét minél hamarabb, és minél alaposabban megismerni, ezért a továbbiakban is kérjük, hogy segítse közös munkánkat minden, gyermekével kapcsolatos információval!

Köszönjük!

Az Óvó nénik

A gyermek neve:	Születési év, hónap, nap:
Édesanya neve, életkora:	Édesapa neve, életkora:
Testvéreinek száma, neme: életkora:	
Állandó lakcím:	Ideiglenes lakcím:
Otthoni telefonszám:	Azonnali elérhetőség telefonszáma:
A gyermek betegbiztosítási kártyájának száma: (TAJ szám)	

Tájékoztatjuk, hogy az alábbi táblázat kitöltése nem kötelező, - önkéntes – jellegű!

Kitöltésük esetén az adatokat bizalmasan kezeljük, nyilvánosságra és továbbításra nem kerülnek.

Kizárólag a gyermekével kapcsolatos óvodai nevelés szakszerűsége céljából kezeljük.

Az adatszolgáltatáshoz (kérjük húzza alá választát!)

Hozzá járulok

nem járulok hozzá

Szülő aláírása

A terhesség és a szülés komplikációmentes volt-e?	
Egészséges- e gyermeke általában?	
Volt-e súlyosabb betegsége az óvodába kerülésig?	
Érte-e baleset vagy sérülés?	
Állt-e kórházi kezelés alatt? Ha igen, milyen betegség vagy baleset miatt?	
Van-e valamilyen érzékenysége, allergiája?	
Hajlamos-e lázra, lázgörcsre?	
Mikor kezdett el önállóan járni?	
Mikor kezdett el érthető szavakat mondani?	
Van-e beszédhibája?	
Járt-e bölcsődébe?	

Hány órát alszik naponta?	
Ebéd után szokott-e aludni, pihenni?	
Jelenlegi alvási szokásai?(cumi, simogatás, alvóka, stb)	
Önállóan étkezik-e gyermeke?	
Kedvenc étele?	
Milyen ételre allergiás?	
Szobatisztasága megbízható-e?	
Volt-e már valamilyen közösség tagja? Mennyi ideig?	
A gyermek különleges szokásai?	
Melyek a kedvenc játéka?	
Ki a gyermek, otthoni játszótársa?	
Melyek a család kedvenc közös programjai?	
Ki szokott mesélni általában a gyermeknek és mikor?	
Mi a gyermek kedvenc meséje?	

A család nevelési elvei, légköre

Mikor, milyen módon szokták jutalmazni, dicsérni gyermeküket?	
Mikor, milyen módon szokták jutalmazni, büntetni gyermeküket?	
Mivel lehet Önök szerint leginkább hatni gyermekükre?	
Van-e nevelési problémájuk?	

**Milyen érzést váltott ki Önből, hogy gyermeke óvodás lett?
Kérjük, ossza meg velünk!**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
szülő aláírása

Köszönjük, hogy válaszaival segíti közös munkánkat!

CSALÁDLÁTOGATÁS

Időpont	Résztevők

MEGFIGYELÉSI SZEMPONTOK A TAPASZTALATSZERZÉSHEZ:

Szociális viszonyok: (lakáskörülmények, anyagi viszonyok)

.....

.....

.....

Családszerkezet: (a család teljessége, testvérek száma, kora, velük együtt lakó egyéb családtagok)

.....

.....

.....

A családtagok kapcsolata: (légkör, irányítási-nevelési stílus, döntés a családban, szülők-testvérek viszony, jutalmazás-büntetés)

.....

.....

.....

Életstílus, napirend: játékkal kapcsolatos szokások, hagyományok, rendszeresség, hely, idő, eszköz)

.....

.....

.....

Kulturális viszonyok: (közös kulturális programok, könyv, újság, TV nézési szokások, stb.)

.....

.....

.....

Egyéb tapasztalatok:

.....

.....

A BEFOGADÁS /Útmutató a befogadáshoz/

A befogadás akkor előkészített, ha:

- ✓ Megtörtént az előzetes családlátogatás
- ✓ (Időtartama a szülőkkel egyeztetett)
- ✓ A folyamat maximálisan figyelembe veszi az egyéni szokásokat (magával hozott, biztonságot nyújtó tárgyak stb.)
- ✓ Az óvodai jellel ellátott eszközök előkészítve várják a gyermekeket.

A befogadás lezárult, ha:

- ✓ A gyermek biztonságban (szorongás, sírás, stb nélkül) elválik a szülőtől.
- ✓ A szülő biztonságban elválik a gyermektől.
- ✓ A gyermek ismeri az óvoda helyiségeit, a vele kapcsolatban lévő felnőtteket, azok nevét.
- ✓ Kezdi megismerni, gyakorolni a rá vonatkozó szabályokat, szokásokat
- ✓ (étkezés rendje, mosdó- és WC használat stb).
- ✓ Kommunikál, jelzi az esetleges problémáit.
- ✓ Elfogadja a felkínált játékeszközöt és játszik vele.

Amennyiben a befogadás folyamata 3 hónap után sem zárul le, akkor szükséges az okkeresés és annak dokumentálása.

A felderítettekre megoldást kell keresni (fogadóóra, speciális szakembertől tanács, segítség kérése stb)

Az óvodába lépés időpontja:	év	hó	nap
A gyermek életkora az érkezés napján:	év	hó	nap
A befogadás időszaka lezárult:	év	hó	nap

A gyermekekre jellemző megállapítások alá húzandók.

ISMERI-E GYERMEKE KORÁBBRÓL AZ ÓVODÁT?	JÓL ISMERI	NÉHA VOLT ITT	CSAK BEIRATKOZÁSKOR	SOHA	EGYÉB MEG-JEGYZÉS
IGÉNYLI-E A GYERMEK, HOGY AZ ELSŐ NAPOKAT EGYÜTT TÖLTSE A SZÜLEIVEL?	NAGYON	ELVÁRJA	KÖZÖMBÖS	NEM	
A CSALÁDTÓL VALÓ ELSZAKADÁSÁNAK JELLEMZŐJE	ÁLLANDÓAN SÍR	SOKAT SÍR	KEVESEBT SÍR	NEM SÍR	
KAPCSOLATBA LÉPÉS AZ ÓVÓNŐKKEL	NEM TÖRTÉNT MEG	NEHEZEN TÖRTÉNT MEG	RÖVID IDŐN BELÜL MEGTÖRTÉNT	AZONNAL MEGTÖRTÉNT	
KAPCSOLATBA LÉPÉS A DAJKA NÉNikkel	NEM TÖRTÉNT MEG	NEHEZEN TÖRTÉNT MEG	RÖVID IDŐN BELÜL MEGTÖRTÉNT	AZONNAL MEGTÖRTÉNT	
KAPCSOLATBA LÉPÉS A GYEREKEKKEL	NEM TÖRTÉNT MEG	NEHEZEN TÖRTÉNT MEG	RÖVID IDŐN BELÜL MEGTÖRTÉNT	AZONNAL MEGTÖRTÉNT	
A JÁTÉKESZKÖZÖK KÖZÜL	MINDT MEGISMERI	EGY RÉSZÉT ISMERI	ALIG ISMERI	NEM ISMERI	
A JÁTÉKESZKÖZÖK KÖZÜL	MINDEGYIK LEKÖTI A FIGYELMÉT	EGY RÉSZÉ KÖTI LE A FIGYELMÉT	EGY KÖTI LE A FIGYELMÉT	SEMMI NEM KÖTI LE A FIGYELMÉT	

A RÉSZLETES MEGFIGYELÉS SZEMPONTJAI

A megfelelő válasz x-el jelölendő!

	IGEN	NEM	EGYÉB MEGJEGYZÉS
EGYÉNI SZOCIÁLIS ÉRETTSÉG:			
A befogadási időt követően, könnyen válik el a szülőtől.			
Önmagáról első személyben beszél.			
Felismeri jelét, tudja keresztnévét.			
Nevükön szólítja a csoportban dolgozó felnőtteket.			
Szívesen beszélget.			
Kérdéseket tesz fel.			
Részt vesz a játékokban.			
Megismeri a ruháit.			
Felveszi a cipőjét.			
Könnyen felvehető ruhadarabjait fel-és leveszi.			
Ruháját kigombolja			
Szükségleteit (WC) jelzi.			
Szükségleteit (éhség, szomjúság) jelzi.			
Kezét megmossa, megtörli.			
Egyedül étkezik, kanalaz.			
NAGYMOZGÁSOK:			
A játék 10 percig leköti a figyelmét.			
Lépcsőn kapaszkodás nélkül után lépéssel közlekedik.			
Kúszik, mászik, ugrál, stabil mozgást végez.			
A feléje irányuló labda mozgására reagál.			
FINOM MOZGÁSOK:			
Spontán firka.			
Függőleges vonalat utánoz 31%.on belül.			
Kockából tornyot épít (4-8 db)			
BESZÉD, MAGATARTÁS:			
Környezete tárgyait képen felismeri.			
Ismer 3 szint.			
A főbb testrészeit megmutatja.			
Három kérdésből kettőnek eleget tesz.			
Többes számot használ.			
Megnyilvánulásai nyugodtak, kiegyensúlyozottak.			
A tevékenységeket figyelemmel kíséri, azokba alkalom adtán bekapcsolódik.			
Kérésre abbahagyja a helytelen viselkedést, cselekvést.			

A BEFOGADÁS TAPASZTALATAI

Dátum	Tapasztalatok	Teendők

MOZGÁS		3- 4 ÉV	4- 5 ÉV	5- 6 ÉV	6- 7 ÉV
ÜGYES, HARMÓNIKUS					
ÜGYETLEN, ÖSSZERENDEZETLEN					
LASSÚ					
ÁTLAGOS TEMPÓJÚ					
GYORS					
TÚL MOZGÉKONY					
AKTÍV TESTMOZGÁS	SZERETI, BÁTRAN VÉGZI				
	NEM SZERETI, FÉL GÁTLÁSOS				
	TÉRISZONYA VAN				
ÁLLÓKÉPESSÉG	FÁRADÉKONY				
	HAMAR REGENERÁLÓDIK				
	HOSSZANTARTÓ ERŐKIFEJTÉSRE KÉPES				
EGYENSÚLYÉRZÉK	STABIL				
	INSTABIL				

FEJLESZTÉSI TERV - KORREKCIÓS TEVÉKENYSÉGEK, FELADATOK TERVEZÉSE

IDŐPONT	FEJLESZTÉSI CÉL	FEJLESZTÉSI FELADATOK

DOMINANCIA		3- 4 ÉV	4- 5 ÉV	5- 6 ÉV	6- 7 ÉV
	JOBB KÉZ				
	BAL KÉZ				
	JOBB LÁB				
	BAL LÁB				
	JOBB SZEM				
	BAL SZEM				
	KEVERT PREFERENCIÁK				

FEJLESZTÉSI TERV - KORREKCIÓS TEVÉKENYSÉGEK, FELADATOK TERVEZÉSE

IDŐPONT	FEJLESZTÉSI CÉL	FEJLESZTÉSI FELADATOK

EGÉSZSÉGI	ÁLLAPOT	3- 4 ÉV	4- 5 ÉV	5- 6 ÉV	6- 7 ÉV
TESTI FEJLETTSÉG	<i>ERŐTELJES</i>				
	<i>ÁTLAGOS</i>				
	<i>MEGFELELŐ</i>				
TESTI GONDOZOTTSÁG	<i>JÓ</i>				
	<i>MEGFELELŐ</i>				
	<i>ELÉGTELEN</i>				
FÁRADÉKONYSÁG	<i>NEM JELLEMZŐ</i>				
	<i>GYAKRAN ELŐFORDUL</i>				
ÉTKEZÉS	<i>HOMOGEN TÁPLÁLKOZÁS</i>				
	<i>HETEROGEN TÁPLÁLKOZÁS</i>				
ALVÁS	<i>NYUGODT</i>				
	<i>NYUGTALAN</i>				
BETEGSÉG	<i>GYAKRAN ELŐFORDUL</i>				
	<i>RITKÁN FORDUL ELŐ</i>				
LÁTÁS	<i>ÉP</i>				
	<i>KANCSAL</i>				
HALLÁS	<i>ÉP</i>				
	<i>CSÖKKENT HALLÓ</i>				
TEST	<i>ÉP</i>				
	<i>FOGYATÉKOSSÁG</i>				

FEJLESZTÉSI TERV - KORREKCIÓS TEVÉKENYSÉGEK, FELADATOK TERVEZÉSE

IDŐPONT	FEJLESZTÉSI CÉL	FEJLESZTÉSI FELADATOK

GONDOLKODÁSI		MŰVELETEK		3-	4 ÉV	4-	5 ÉV	5-	6 ÉV	6-	7 ÉV
ANALÍZIS – SZINTÉZIS		MŰVELETÉRE KÉPES									
EGYSZERŰ FELADATOKNÁL		IS HIBÁZ									
ÁLTALÁNOSÍTÁSRA, KÉPES		KONKRETIZÁLÁSRA									
ÁLTALÁNOSÍTÁSRA KÉPTELEN		KONKRETIZÁLÁSRA									
ÖSSZEHASONLÍTÁSRA, RENDEZÉSRE TÁG KÖRBEN		KIEGÉSZÍTÉSRE, KÉPES									
ÖSSZEHASONLÍTÁSRA, KEVÉS ELEM ESETÉN KÉPES		KIEGÉSZÍTÉSRE,									
ÖSSZEFÜGGÉSEKET		ÁLTALÁBAN FELISMER									
ÖSSZEFÜGGÉSEKET RITKÁN		ISMER FEL									
SZÁMKÉP	STABIL, MEGBÍZHATÓ										
	FEJLETLEN, BIZONYTALAN										
KOMPLEX MATEMATIKAI JÁRTASSÁGA	JÓ										
	ÁTLAGOS										
	NEM MEG FELELŐ										

FEJLESZTÉSI TERV - KORREKCIÓS TEVÉKENYSÉGEK, FELADATOK TERVEZÉSE

IDŐPONT	FEJLESZTÉSI CÉL	FEJLESZTÉSI FELADATOK

BESZÉD	FEJLETTSÉG	3-	4 ÉV	4-	5 ÉV	5-	6 ÉV	6-	7 ÉV
BESZÉDE JÓL NEM BESZÉDHIKÁS	ÉRTHETŐ,								
BESZÉDE NEM JÓL ÉRTHETŐ	ORRHANGZÓS								
	MOTYOGÓ								
	HIBÁSAN ARTIKULÁL								
	SKANDÁL								
BESZÉDHIKÁS	BESZÉDHIKÁS								
	ENYHÉN PÖSZE								
	DIFFÚZ PÖSZE								
	DADOGÓ								
LOGOPÉDIAI FOGLALKOZÁSRA JÁR	MEGKÉSETT BESZÉD FEJLŐDÉSŰ								
	HIBÁSAN KÉPZETT MAGÁN Hangzó/k								
	HIBÁSAN KÉPZETT MÁSSAL Hangzó/k								
BESZÉDTEMPÓJA	ÁTLAGOS								
	LASSÚ								
	GYORS (HADARÓ)								
BESZÉDKEDVE	SZÍVESEN BESZÉL								
	CSAK KÉRDÉSEKRE VÁLASZOL								
	FECSEGŐ								
	GÁTOLT								
SZÓKINCSE	GAZDAG								
	ÁTLAGOS								
	HIÁNYOS								
MONDATSZERKESZTÉS	EGYSZAVAS								
	TÖMONDAT								
	ÖSSZETETT MONDAT								
HANGERŐ	HALK								
	HANGOS								
	MEGFELELŐ								
FONÉMAHALLÁS	JÓ								
	GYENGÉN FEJLETT								
KÉPOLVASÁS	FELSOROL								
	EGYSZERŰ CSELEKVÉS MEGNEVEZÉSE								
	ÖSSZEFÜGGÉSEKET FELISMER								
SZÖVEGVISZAADÁS	TELJES, PONTOS								
	LÉNYEGES MOZZANAT								
	HIÁNYOS								
	NEM KÉPES RÁ								

FEJLESZTÉSI TERV - KORREKCIÓS TEVÉKENYSÉGEK, FELADATOK TERVEZÉSE

IDŐPONT	FEJLESZTÉSI CÉL	FEJLESZTÉSI FELADATOK

ÉRTELMI	FEJLETTSÉG	3-	4 ÉV	4-	5 ÉV	5-	6 ÉV	6-	7 ÉV
FIGYELME A JÁTÉK SORÁN	TARTÓS								
	VÁLTOZÓ								
	SZÉTSZÓRT								
	OSZTOTT FIGYELEMRE KÉPES								
FIGYELME SPONTÁN ÉS IRÁNYÍTOTT TAPASZTALAT-SZERZÉS SORÁN	TARTÓS								
	VÁLTOZÓ								
	SZÉTSZÓRT								
	OSZTOTT FIGYELEMRE KÉPES								
MEGFIGYELŐKÉPESSÉGE	ÁLTALÁBAN PONTOS								
	VÁLTOZÓ								
	ÁLTALÁBAN PONTATLAN								
	TÁRGYAK, JELENSÉGEK LÉNYEGÉT MEGRAGADÓ								
	TÖBBNYIRE LÉNYEGTELEN VONÁSOKAT ÉSZREVEVŐ								
VIZUÁLIS DIFFERENCIÁLÁS	AZONOSSÁGOKAT, KÜLÖNBÖZŐSÉGEKET ÉSZREVESZ								
	AZONOSSÁGOKAT, KÜLÖNBÖZŐSÉGEKET NEM VESZ ÉSZRE								
	ALAK-HÁTTÉR MEGKÜLÖNBÖZTETŐ KÉPESÉGE JÓ								
	ALAK-HÁTTÉR MEGKÜLÖNBÖZTETŐ KÉPESÉGE FEJLETLEN								
VIZUÁLIS MEMÓRIA	PONTOS, MEGBÍZHATÓ								
	PONTATLAN, FELSZÍNES								
VERBÁLIS-AKKUSZTIKUS DIFFERENCIÁLÁS	AZONOSSÁGOKAT, KÜLÖNBÖZŐSÉGEKET ÉSZREVESZ								
	AZONOSSÁGOKAT, KÜLÖNBÖZŐSÉGEKET NEM VESZ ÉSZRE								
	ALAK-HÁTTÉR MEGKÜLÖNBÖZTETŐ KÉPESÉGE JÓ								
	ALAK-HÁTTÉR MEGKÜLÖNBÖZTETŐ KÉPESÉGE FEJLETLEN								
HALLÁSI EMLÉKEZET	PONTOS								
	PONTATLAN								
GONDOLKODÁSA	ÉRDEKLŐDŐ, GYAKRAN KÉRDEZ								
	KEVÉSBÉ ÉRDEKLŐDŐ								
	PRODUKTÍV								
	ÁTLAGOS								
	GYENGE								
PROBLÉMA MEGOLDÓ KÉPESSÉGE	ÖNÁLLÓAN KÉPES MEGOLDANI								
	RÁVEZETÉSSSEL KÉPES MEGOLDANI								
	NEM KÉPES MEGOLDANI								
AKARATI-ERKÖLCSI VONÁSOK	ÖNTUDATOS								
	ÖNÁLLÓ								
	FEGYELMEZETT								
	KÖTELESSÉGTUDÓ								
	ÖNÁLLÓTLAN								
	FELELŐTLEN								
	FEGYELMEZETLEN								
KÖZÖSSÉGBEN ELFOGLALT HELYE	KAPKODÓ								
	MAGÁNYOS, NINCS BARÁTI KÖTÖDÉSE, NEM VÁLASZT								
	PERIFÉRIÁRA SODRÓDOTT								
	KÖTÖDÉSE EGYIRÁNYÚ, Ő VÁLASZT, VAGY ŐT VÁL.-JÁK.								
	KÖTÖDÉSE KÖLCSONÓS								
	CENTRÁLIS POZÍCIÓ (SOKAN VÁLASZTJÁK)								
EGYÜTTMŰKÖDÉSI KÉSZSÉGE	NEM KÉPES EGYÜTTMŰKÖDÉSRE								
	HAJLIK AZ EGYÜTTMŰKÖDÉSRE								
	MEGEGYEZÉSES EGYÜTTMŰKÖDÉSRE KÉPES								
ÉNKÉPE	REÁLIS								
	POZITÍV								

	<i>ALULÉRTÉKELT</i>								
	<i>NEGATÍV</i>								
ÖNMAGÁHOZ VALÓ VISZONYA	<i>TESTSÉMA ISMERETE MEGBÍZHATÓ</i>								
	<i>TESTSÉMA ISMERETE PONTATLAN</i>								
	<i>NEM TUDJA AZONOSÍTANI</i>								
TÉRBELI TÁJÉKOZÓDÁSA	<i>ALAPVETŐ TÉRBELI IRÁNYOKAT SEM ISMER</i>								
	<i>A TÉRBELI IRÁNYOKNAK MEGFELELŐEN TÁJÉKOZÓDIK</i>								
TÁJÉKOZÓDÁSA A SÍKBAN	<i>NEM ISMERI</i>								
	<i>RÉSZBEN TUD TÁJÉKOZÓDNI</i>								
	<i>JÓL TÁJÉKOZÓDIK</i>								
TÁJÉKOZÓDÁSA AZ IDŐBEN	<i>NEM TUD TÁJÉKOZÓDNI</i>								
	<i>CSAK SEGÍTSÉGGEL</i>								
	<i>JÓL TÁJÉKOZÓDIK</i>								

FEJLESZTÉSI TERV - KORREKCIÓS TEVÉKENYSÉGEK, FELADATOK TERVEZÉSE

IDŐPONT	FEJLESZTÉSI CÉL	FEJLESZTÉSI FELADATOK

Balatonfüredi Óvárosi Óvoda - Pedagógiai Program

ÉRZELMI-AKARATI ÉLET		SZOCIALIZÁCIÓ		3- 4 ÉV		4- 5 ÉV		5- 6 ÉV		6- 7 ÉV	
HANGULATA	VIDÁM, KÖZVETLEN										
	KIEGYENSÚLYOZOTT										
	SZOMORÚ, GYAKRAN SÍR										
	SZORONGÓ, FÉLÉNK										
	ROBBANÉKONY, INDULATOS										
MAGATARTÁSA	VÁLTOZÓ										
	BARÁTSÁGOS, BARÁTKOZÓ										
	VISSZAHÚZÓDÓ, ÉRZÉKENY										
	GYAKRAN DACOS										
	DURVA, AGRESSZÍV										
SZEREPLÉSI HAJLAMA	SZÍVESEN SZEREPEL										
	ELFOGADÓ										
	TILTAKOZÓ										
ÖNBIZALMA	MEGFELELŐ										
	CSEKÉLY										
KAPCSOLATTEREMTÉSE	KEZDEMÉNYEZŐ										
	ELFOGADÓ										
	ELUTASÍTÓ										
	VISSZAHÚZÓDÓ										
A DICSERET, A SIKER	ÖRÖMMEL TÖLTI EL										
	SERKENTI, KÉSZTETI										
	MAGABIZTOSABBÁ TESZI										
	ELBIZAKODOTTÁ TESZI										
	KÖZÖMBÖS IRÁNTA										
A BÍRÁLAT, A KRITIKA, AZ ESETLEGES KUDARC	SERKENTŐLEG HAT										
	KÖZÖMBÖSEN REAGÁL										
	ELKESERÍTI, BÁTORTALANNÁ TESZI										
	ELVESZÍTI ÉRDEKLŐDÉSÉT										
	KÉTSÉGBE ESIK										
SZABÁLYTUDAT	DACOT VÁLT KI										
	ELLENŐRZÉS MELLETT KÉPES A SZABÁLYOK ALKALMAZÁSÁRA										
	ÖNÁLLÓAN KÉPES A SZABÁLYOK BETARTÁSÁRA										
MONOTÓNIA TŰRÉS	RÖVID IDEJŰ										
	ÁTLAGOS										
	A FELADAT ELVÉGZÉSÉIG TART										
REAKCIÓJA A TEVÉKENYSÉG AKADÁLYOZTATÁSA ESETÉN	KITARTÁSRA KÉPES										
	FELADJA										
	REGRESSZÍVVÉ VÁLIK										
	INDULATKITÖRÉSSSEL VÁLASZOL										
	SZEMÉLYEK ELLENI AGRESSZIÓ JELLEMZI										
FELADATTUDAT, FELADATTARTÁS, FELADATVÉGZÉS	MÉGÉRTI, ELFOGADJA, ÖNÁLLÓAN TELJESÍTI										
	ÉRTI, DE NEM TELJESÍTI										
	ÉRTI, SEGÍTSÉGGEL, IRÁNYÍTÁSSAL TELJESÍTI										
	ÉRTI, RÉSZBEN TELJESÍTI										
	MOTIVÁLT, JÓ MEGOLDÁSRA TÖREKSZIK										
	KITARTÓ										
	TEVÉKENYSÉGÉBEN ELMÉLYÜLT										
	MOTIVÁLTSA HIÁNYA JELLEMZI										
	NEM KÖTI LE, NEM TELJESÍTI										
	KAPKODÓ, SZÉTSZÓRT										
MUNKATEMPÓJA	KITARTÁSRA NEM KÉPES										
	GYORS										
	ÁTLAGOS										
MUNKÁJÁT	LASSÚ										
	ÖNKÉNT VÉGZI, ÖNÁLLÓAN										
	IDŐNKÉNT SZEMÉLYES KONTAKTUST, BIZTATÁST IGÉNYEL										
	BIZTATÁSRA SEM VÉGZI EL										
KÖZÖSSÉGÉRT VÉGZETT MUNKÁBAN	SZÍVESEN RÉSZT VESZ										
	KÖZÖMBÖS										
	PASSZÍV, ELKERÜLI										
SAJÁT ÉS MÁS MUNKÁJÁRA	TUDATOSAN VIGYÁZ, MEGBECSÜLI										
	KÖZÖMBÖS										
	SZÁNDÉKOSAN ROMBOL										
ÉRDEKLŐDÉSE	EGYOLDALÚ										
	SOKOLDALÚ										

FEJLESZTÉSI TERV - KORREKCIÓS TEVÉKENYSÉGEK, FELADATOK TERVEZÉSE

IDŐPONT	FEJLESZTÉSI CÉL	FEJLESZTÉSI FELADATOK

JÁTÉK, MUNKA		VÁLASZTHATÓ ÉS KÖTELEZŐ TEVÉKENYSÉGEK	3- 4 ÉV		4- 5 ÉV		5- 6 ÉV		6- 7 ÉV	
DOMINÁNS JÁTÉKMÓDJA	FUNKCIÓS									
	SZITUÁCIÓS									
	KONSTRUKCIÓS									
	SZABÁLY									
JÁTÉKÁNAK JELLEMZŐI	ELMÉLYÜLT, KIEGYENSÚLYOZOTT GÁTOLT									
	KAPKODÓ									
	AGRESSZÍV									
	TALÁLÉKONY, KEZDEMÉNYEZŐ									
	BIZTATÁST IGÉNYLŐ									
	IRÁNYÍTÁSSAL SEM TUD KORÁNAK MEGFELELŐ SZINTEN JÁTSZANI									
	TÖBBNYIRE EGYEDÜL JÁTSZIK									
	SZÍVESEN JÁTSZIK TÁRSAIVAL									
	KITARTÓ, HOSSZÚ IDEIG JÁTSZIK									
	JÁTÉKA ÁTLAGOS IDŐTARTAMÚ									
	RÖVID IDEIG JÁTSZIK									
	A JÁTÉKOKRA VIGYÁZ									
	A JÁTÉKOKAT GYAKRAN RONGÁLJA									
	SZÍVESEN ADJA ÁT TÁRSÁNAK									
	GYAKRAN ELVESZI MÁSTÓL									
BEILLESZKEDÉS MÁS TEVÉKENYSÉGEKBE	SZEMLÉLŐDŐ									
	MAGÁNYOSAN TEVÉKENYKEDŐ									
	TÁRSAKHOZ SODRÓDÓ									
	BEKAPCSOLÓDÓ									
	ALKALMAZKODÓ									
	EGYÜTTMŰKÖDŐ									
	KEZDEMÉNYEZŐ									
	IRÁNYÍTÓ									

FEJLESZTÉSI TERV - KORREKCIÓS TEVÉKENYSÉGEK, FELADATOK TERVEZÉSE

IDŐPONT	FEJLESZTÉSI CÉL	FEJLESZTÉSI FELADATOK

FINOMMOTORIKA		3- 4 ÉV		4- 5 ÉV		5- 6 ÉV		6- 7 ÉV	
ÁBRÁZOLÁS	KUSZA FIRKA								
	FORMA FIRKA								
	ÁBRÁZOLÁS MEGNEVEZÉSE								
	RÉSZLETEK FELTÜNTETÉSE								
	ARÁNYOK ÉRZÉKELTETÉSE								
	DIMENZIÓK JELZÉSE								
CERUZA FOGÁSA	BIZTOS								
	BIZONYTALAN								
	SZOKÁSOSTÓL ELTÉRŐ								
MINTÁZÁS, FŰZÉS	ÖNÁLLÓ, KREATÍV								
	SEGÍTSÉGET IGÉNYEL								
	KERÜLI A TEVÉKENYSÉGET								
MUNKA TECHNIKÁJA	FEJLŐDŐ								
	MEGFELELŐ								
	NEM MEGFELELŐ								
TÉMAVÁLASZTÁSA	ÖNÁLLÓ								
	VÁLTOZATOS								
	IRÁNYÍTÁST IGÉNYEL								
	EGYHANGÚ								
	BIZTATÁSRA SEM								
TISZTÁN DOLGOZIK									
MASZATOS, GYŰRÖTT A MUNKÁJA									

FEJLESZTÉSI TERV - KORREKCIÓS TEVÉKENYSÉGEK, FELADATOK TERVEZÉSE

IDŐPONT	FEJLESZTÉSI CÉL	FEJLESZTÉSI FELADATOK

Fejlettségi jellemzők óvodáskor végén

(Kitöltendő: iskolába lépés előtt májusban)

Iskolába lépés időpontja:.....Mérés időpontja:.....

Értelmi

Feladattartása megfelelő-e?	1	2	3	4	5
Testséma ismerete pontos-e?	1	2	3	4	5
Rövid távú memóriája fejlett-e?	1	2	3	4	5
Figyelme elég kitartó-e?	1	2	3	4	5
Rendelkezik-e alapismeretekkel a természeti környezetével kapcsolatban?	1	2	3	4	5
Síkban, térben tud-e tájékozódni?	1	2	3	4	5
Kialakult-e a számfogalma?	1	2	3	4	5
Képes-e mennyiségi relációkat értelmezni?	1	2	3	4	5

Kommunikáció, anyanyelv

Hangképzése megfelelő-e?	1	2	3	4	5
Szóincse életkorának megfelelő-e?	1	2	3	4	5
Szeret-e beszélni?	1	2	3	4	5
Érti-e a beszédet, szöveget?	1	2	3	4	5
Képes-e verset, rövid mesét önállóan elmondani?	1	2	3	4	5
Metakommunikációra képes-e?	1	2	3	4	5
Képes-e saját gondolatait érzelmeit megfogalmazni?	1	2	3	4	5
Összefüggő, értelmes mondatokat tud-e alkotni?	1	2	3	4	5

Testi és mozgás

Fizikai adottságai mennyire megfelelőek?	1	2	3	4	5
Fáradékony-e?	1	2	3	4	5
Testsémája kialakult-e?	1	2	3	4	5
Ismeri-e testének oldaliságát?	1	2	3	4	5
Összerendezett-e a mozgása?	1	2	3	4	5
Nagymozgások kialakultak-e?	1	2	3	4	5
Finom motorikája életkorának megfelelő-e?	1	2	3	4	5
Képes-e koordinációs mozgásra?	1	2	3	4	5

Szociális, érzelmi

Szokás ismerete kialakult-e?	1	2	3	4	5
Megfelelő önismerettel rendelkezik-e?	1	2	3	4	5
Mások iránt figyelmes-e, toleráns-e?	1	2	3	4	5
Együttműködésre képes-e?	1	2	3	4	5
Megfelelő-e az önfegyelme?	1	2	3	4	5
Jól kezeli-e a konfliktushelyzeteket?	1	2	3	4	5

Összesen:.....pont

Az elérhető maximális pontszám összesítve: 150 pont. A mi értékrendünk szerint, aki 90, vagy annál kevesebbet ér el, megsegítést igényel. /Pl: egyéni fejlesztést, óvodapedagógus, fejlesztő pedagógus által, logopédus, pszichológus segítségével/

Írásbeli értékelés:

.....

Értékelés, szülő tájékoztatása a gyermeke fejlettségéről (2 alkalom/év)

Időpont:	Szülő aláírása:	Óvodapedagógusok aláírása:
Elért eredmények		
Tapasztalatok, megállapítások, intézkedések		
Időpont:	Szülő aláírása:	Óvodapedagógusok aláírása:
Elért eredmények		
Tapasztalatok, megállapítások, intézkedések		

Értékelés, szülő tájékoztatása a gyermeke fejlettségéről (2 alkalom/év)

Időpont:	Szülő aláírása:	Óvodapedagógusok aláírása:
Elért eredmények		
Tapasztalatok, megállapítások, intézkedések		
Időpont:	Szülő aláírása:	Óvodapedagógusok aláírása:
Elért eredmények		
Tapasztalatok, megállapítások, intézkedések		

Értékelés, szülő tájékoztatása a gyermeke fejlettségéről (2 alkalom/év)

Időpont:	Szülő aláírása:	Óvodapedagógusok aláírása:
Elért eredmények		
Tapasztalatok, megállapítások, intézkedések		
Időpont:	Szülő aláírása:	Óvodapedagógusok aláírása:
Elért eredmények		
Tapasztalatok, megállapítások, intézkedések		

Értékelés, szülő tájékoztatása a gyermeke fejlettségéről (2 alkalom/év)

Időpont:	Szülő aláírása:	Óvodapedagógusok aláírása:
Elért eredmények		
Tapasztalatok, megállapítások, intézkedések		
Időpont:	Szülő aláírása:	Óvodapedagógusok aláírása:
Elért eredmények		
Tapasztalatok, megállapítások, intézkedések		

3. SZ. MELLÉKLET

Intézmény neve, címe:

JEGYZŐKÖNYV

Készült

Időpontja: 2021. augusztus 10.

Helyszín: Balatonfüredi Óvárosi Óvoda, 8230 Balatonfüred, Kossuth L. u. 37. /Babóca csoport/

Esemény: 1. Alkalmazotti értekezlet; 2. nevelőtestületi értekezlet a Szülői Szervezet bevonásával

Téma: A módosított Pedagógiai Program (PP) nevelőtestületi elfogadása:

- *a Nemzeti Köznevelési Törvény és az Óvodai Alapprogram 2021. évi módosításaival koherensen az intézményi dokumentumok módosításai*
- *a nevelőtestület szerkezeti változása*

Jelen vannak: *(Jelenléti ív szerint!)*

Igazoltan távollévők:

Igazolatlanul távol lévők:

Jegyzőkönyvvezető:

Hitelesítők:

(Lentebb aláírások is szükségesek)

Hozzászólások:

Határozat:

Az óvoda nevelőtestülete a Pedagógiai Programot a 2021. év augusztus 10. napján tartott határozatképes rendkívüli nevelőtestületi ülésén **át nem ruházható jogkörében 100.. %-os** igenlő szavazattal **52/2021.** iktatószámon elfogadta. Az elfogadás tényét a nevelőtestület tagjai az alábbiakban hitelesítő aláírásukkal tanúsítják

Jelenléti ív

mely készült

Időpont: 2021. 08. 10.-én 9⁰⁰ - 12⁰⁰

A Balatonfüredi Óvárosi Óvoda (8230 Balatonfüred, Kossuth L. u. 37.) Babóca csoportjában **nevelőtestületi értekezletén**

Téma: Intézményi Dokumentumok/A módosított óvodai PP nevelőtestületi, szülői véleményezése, elfogadása

Sr	Név	Beosztás	Aláírás
1.	CSEKŐNÉ SZABÓ ORSOLYA	ÓVODAPEDAGÓGUS	
2.	ERDÉLYI – HESSZ ERIKA	ÓVODAPEDAGÓGUS	
3.	FUTAKI – KOÓK ILONA	ÓVODAPEDAGÓGUS	
4.	HÓDOS ZOLTÁNNÉ	ÓVODAPEDAGÓGUS	
5.	KIRÁLY LÁSZLÓNÉ	ÓVODAPEDAGÓGUS	
6.	KOVÁCS ALÍZ	ÓVODAVEZETŐ	
7.	PETNEHÁZI LÁSZLÓNÉ	ÓVODAPEDAGÓGUS	
8.	VASS ISTVÁNNÉ	ÓVODAPEDAGÓGUS	
9.	ZEMEN KATALIN	ÓVODAPEDAGÓGUS	
	Meghívottak, véleménynyilvánítók neve	A meghívott által képviselet szervezet	Aláírás
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			

4. SZ. MELLÉKLET

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Pedagógiai Program-ot **készítette:** az intézményvezető.

Az óvoda **Pedagógiai Programjában** foglaltakkal kapcsolatosan magasabb jogszabályban biztosított **általános véleményezési jogával élve** a dokumentumról a nevelőtestületi elfogadás előtt a jogszabályban biztosított határidő betartásával véleményt alkotott. A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

Balatonfüred, 2021. augusztus 10.

a nevelőtestület nevében

*A szülői képviselő, a **Balatonfüredi Óvárosi Óvoda (8230 Balatonfüred, Kossuth L. u. 37.) Pedagógiai Programjának** elfogadásához magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez (a dokumentumok nyilvánosságának biztosítása, az intézmény, tájékoztatási kötelezettsége, valamint a gyermekek adatainak kezelésével kapcsolatban) a véleményezési jogát korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta. Az óvodában működő Szülői Szervezet nevében:*

Balatonfüred, 2021. augusztus 10.

a Szülői Szervezet elnöke

A magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez **az egyetértési jogát** korlátozás nélkül a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta és megadta a **fenntartó önkormányzat**.

Balatonfüred, 2021.

Polgármester

Ph

Az óvoda az **52/2021.** iktatószámon elfogadott **Pedagógiai Programját** a nevelőtestület képviselőjében át nem ruházható döntési hatáskörében **52/2021.** iktatószámon jóváhagyta az intézmény vezetője.

Balatonfüred, 2021. augusztus 10.

óvodavezető

Ph.